

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİMİ
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖMER
SEYFETTİN'İN “PEMBE İNCİLİ KAFTAN” HİKÂYESİNİN
B1 SEVİYESİNE UYARLAMA ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEVCİHAN AHMET

İSTANBUL, 2021

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİMİ
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI**

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖMER
SEYFETTİN'İN “PEMBE İNCİLİ KAFTAN” HİKÂYESİNİN
B1 SEVİYESİNE UYARLAMA ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SEVCİHAN AHMET
(190521012)**

**Danışman
(Prof. Dr. Şaban SAĞLIK)**

İSTANBUL, 2021

27/07/2021

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda 190521012 numaralı Sevcihan AHMET'in hazırladığı "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" Hikâyesinin B1 Seviyesine Uygun Uyarlama Çalışması " konulu Yabancılara Türkçe Öğretimi Tezli Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 27/07/2021 Salı günü saat 10:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı .../.../20... tarihinde, saat ...:... da yapılacaktır.

Tez Adı Değişikliği Yapılması Halinde: Tez adının "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlama Çalışması" şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Tarih	İmza
(Danışman) Prof. Dr. Şaban SAĞLIK	27/07/2021	KABUL
Doç. Dr. Muhammet Sani ADIGÜZEL	27/07/2021	KABUL
Prof. Dr. Ali Fuat ARICI	27/07/2021	KABUL
(İkinci Danışman) *.....	.../ .../20...
*.....	.../ .../20...

*2. Danışman varsa doldurulacak

BEYAN/ ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Öğrencinin Adı ve Soyadı

Sevcihan Ahmet

İmza

TEŞEKKÜR

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yaptığım metin uyarlama çalışması sırasında benden desteğini esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. Şaban SAĞLIK'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışma süresince benden desteklerini esirgemeyen değerli hocam Mustafa KURT ve değerli arkadaşlarım, Hamiyet GÖKMEN, Gülten GÜDEK, Melek GÜNDOĞDU ve Mustafa DARAMA'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Her zaman olduğu gibi bu zorlu süreçte sevgileriyle her zaman yanımda olan aileme çalışmam boyunca bana sağladıkları sonsuz destek için teşekkür ediyorum.

Öğrencinin Adı ve Soyadı

Sevcihan Ahmet

İmza

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖMER
SEYFETTİN'İN “PEMBE İNCİLİ KAFTAN” HİKÂYESİNİN B1
SEVİYESİNE UYARLAMA ÇALIŞMASI**

Sevcihan Ahmet

ÖZET

Son dönemlerde yabancı dil öğretiminde iletişimsel yaklaşımın benimsenmesiyle birlikte Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde özgün metinlerin ders kitaplarında olduğu kadar okuma kitaplarında da kullanımını üzerinde oldukça durulan önemli konulardan biri olmuştur. Ancak özgün metinler, özellikle de edebî metinler hedef dilin bütün yapılarını kapsayabildiği için başlangıç ve orta düzeydeki dil öğrencilerinin bu eserleri okuyup anlaması kolay olmamaktadır. Bu nedenle özgün yazınsal metinlerin ders kitaplarında ve yardımcı kaynak kitap olarak kullanılabilmesi için belirli yöntemler ve ölçütler çerçevesinde seviyelere göre uyarlanması uygun görülmeye başlanmıştır. Son yıllarda bu alanda yapılan çalışmaların sayısı oldukça artmış, gerek üniversiteler gerek bazı özel yayınevleri Türk edebiyatının önemli eserlerini seviyelendirerek Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyenlerin kullanabilmeleri için yayınlamışlardır. Bu eserlerle Türkçe öğrencileri Türk dilini öğrenirken Türk toplumunun düşünce yapısını, kültürel değerlerini de tanımaya anlamaya başlayacaklardır. Bu düşünceden hareketle bu çalışma ders dışında okuma metinlerine duyulan ihtiyacın giderilmesine destek olmaya yönelik yapılmıştır. Türk edebiyatının önemli yazarlarından biri olan Ömer Seyfettin'in “Pembe İncili Kaftan” adlı hikâyesi B1 dil seviyesine metin değiştirim ölçütleri çerçevesinde uyarlanarak Türkçe öğrencilerinin okuma becerilerini geliştirmeye yönelik yardımcı kaynak olarak kullanması amaçlanmıştır. B1 seviyesindeki öğrencinin hâkim olması beklenen dil yapıları İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi Ders Kitabı ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınarak belirlenmiş ve

uyarlama işlemi bu kriterlere göre yapılmıştır. Daha sonra hazırlanan konu anlama soruları 22 kontrol grubu 22 deney grubu öğrencisine uygulanmıştır. Elde edilen veriler yorumlandığında uyarlanmış metnin anlaşılabilirliğinin özgün metne göre daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca hâlen bu alanda çalışmakta olan 12 öğretim görevlisinden uzman görüşü alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Ömer Seyfettin, Pembe İncili Kaftan, Metin Uyarlaması, Uyarlanmış Metin.

**ADAPTATION STUDY OF OMER SEYFETTIN'S STORY OF
"PEMBE İNCİLİ KAFTAN" IN TEACHING TURKISH TO
FOREIGNERS TO LEVEL B1**

Sevcihan Ahmet

ABSTRACT

With the adoption of the communicative approach in foreign language teaching in recent years, the use of original texts in reading books as well as textbooks in teaching Turkish as a foreign language has become one of the important issues that are emphasized. However, since original texts, especially literary texts, can cover all the structures of the target language, it is not easy for beginners and intermediate language learners to read and understand these works. For this reason, it has been considered appropriate to adapt the original literary texts according to the levels within the framework of certain methods and criteria so that they can be used in textbooks and as supplementary reference books. In recent years, the number of studies in this field has increased considerably, both universities and some private publishing houses have leveled important works of Turkish literature and published them for those who want to learn Turkish as a foreign language. With these works, Turkish learners will begin to understand the mentality and cultural values of the Turkish society while learning the Turkish language. Based on this idea, this study was carried out to support the need for reading texts outside of the classroom. The story called "Pembe İncili Kaftan" by Ömer Seyfettin, one of the important writers of Turkish literature, was adapted to the B1 language level within the framework of text replacement criteria, and it was aimed to use it as an auxiliary resource for Turkish learners to improve their reading skills. The language structures expected to be mastered by the B1 level learner were determined on the basis of the Istanbul University New Istanbul Turkish for Foreigners B1 Level Textbook and the Common European Framework of Reference for Languages and the adaptation process was made according to these criteria. Then, the

prepared subject comprehension questions were applied to 22 control group and 22 experimental group students. When the obtained data were interpreted, it was concluded that the intelligibility of the adapted text was higher than the original text. In addition, expert opinion was obtained from 12 lecturers who are still working in this field.

Keywords: Ömer Seyfettin, Pembe İncili Kaftan, Text Adaptation, Adapted Text

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde ders kitaplarının yanında yardımcı kaynak olarak kullanılmak üzere metin uyarlaması yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda pek çok eser gözden geçirilmiş en son Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" adlı hikâyesine karar verilmiştir. Hikâyenin uzunluğunun başlangıç seviyesi için üst seviyede olması ve yazıldığı dönem itibarıyla Arapça ve Farsça kelimelerin ve ifadelerin kullanılmış olması sebebiyle uyarlama çalışmasının B1 seviyesinde yapılması uygun bulunmuştur. Özgün metin cümleleri numaralandırılarak üç bölümden oluşan bir tablonun birinci bölümüne konulmuş; tablonun ikinci bölümünde her cümlede uygulanan yöntem açıklanmış, tablonun son bölümüne de cümlelerin uyarlanmış hâli yazılmıştır. Elde edilen uyarlanmış metin hâlen bu alanda çalışmakta olan 12 uzman görüşüne başvurularak değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda hazırlanan okuma-anlama soruları B1 seviyesini bitirmiş B2 seviyesine henüz başlamış 22 kontrol ve 22 deney grubu öğrencisine uygulanarak uyarlanmış metinlerin kullanımının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama başarısına etkisi gösterilmeye çalışılmıştır. Uygulamadan elde edilen veriler değerlendirilmiş uyarlanmış metnin okuma becerisinin gelişimine olumlu katkısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma sonunda elde edilen B1 seviyesine uyarlanmış metin, bu alandaki seviyelendirilmiş yardımcı kaynak materyal eksikliğinin giderilmesine katkısı olabilmesi amacıyla öğretici ve öğrencilerin kullanımına sunulmuştur.

Bu çalışmayı tamamlamada benden bilgi ve desteklerini esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. Şaban SAĞLIK başta olmak üzere diğer hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Uygulama çalışması süresince benden desteklerini esirgemeyen ve kurum içerisinde uygulama yapmama izin veren sayın hocam İZUTEM müdürü Doç. Dr. Ahmet

SAÇKESEN'e ve uzman görüşleriyle bana destek olan mesai arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu zorlu çalışma süresince her zaman yanımda olan desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili aileme ve arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
ÖNSÖZ.....	ix
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xvi
KISALTMALAR.....	xvi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
1. PROBLEM DURUMU	3
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	5
1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	6
1.3. SINIRLILIKLAR.....	8
1.4. VARSAYIMLAR	8
1.5. TANIMLAR.....	9
1.6. YURT İÇİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	10
1.7. YURT DIŞINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	16
İKİNCİ BÖLÜM	20
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	20
2.1. OKUMA.....	20
2.1.1.Okuma Türleri	21
2.1.2. Okuma Stratejileri	24
2.1.3. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi.....	26

2.2. AVRUPA ORTAK ÇERÇEVE METNİ VE B1 SEVİYESİ OKUMA BECERİSİ KAZANIMLARI.....	28
2.1.1. Avrupa Ortak Çerçeve Metni B1 Seviyesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dil Bilgisi Yapıları.....	31
2.3. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ PROGRAMI VE B1 SEVİYESİ OKUMA BECERİSİ KAZANIMLARI	32
2.3.1. MEB Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı B1 Seviyesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dil Bilgisi Yapıları.	34
2.4. METİN	35
2.4.1. Özel Metinler	37
2.4.2. Özgün Metinler.....	37
2.4.2.1. İşitsel, Görsel, Yazılı Dokümanlar.....	38
2.4.2.2. Edebî (Yazınsal) Metinler.....	38
2.5. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE METNİN YERİ	39
2.5.1. Dil Öğretiminde Yardımcı Okuma Kitaplarının Önemi ve Nitelikleri	41
2.6. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE METİN SEÇİMİ VE KRİTERLERİ	42
2.7. METİN UYARLAMA VE YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KULLANIMI.....	45
2.7.1. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Uyarlamanın Önemi	47
2.7.2. Uyarlanmış Metinlerin Hedef Kitleleri	53
2.7.3. Uyarlanmış Metinlerin İşlevi	53
2.7.4. Uyarlama Yaklaşımları	56
2.7.5. Metinleri Uyarlama Kriterleri	58
2.7.6. Metin Uyarlama Yöntemleri	58
2.7.6.1. Genişletme	58

2.7.6.2. Kolaylaştırma	60
2.7.6.3. Sadeleştirme	62
2.7.6.3.1. <i>Sadeleştirilme Ölçütleri</i>	65
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	67
3. YÖNTEM	67
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	67
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	67
3.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	71
3.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI	74
3.4.1. Öğrenici Çalışması	77
3.4.2. Okuma Soruları.....	78
3.4.2.1. Boşluk Doldurma Soruları	79
3.4.2.2. Uzun Yanıt Gerektiren Sorular	79
3.4.2.3. Doğru-Yanlış/ Evet-Hayır/ Var-Yok Testleri	80
3.4.2.4. Çoktan Seçmeli Sorular.....	80
3.4.2.5. Bilgi Transferi Tekniği Soruları.....	81
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	82
4. BULGULAR	82
4.1. HİKÂYENİN UYARLANMASI.....	82
4.2. YAPILAN UYARLAMA İŞLEMLERİNİN DAĞILIMINA YÖNELİK BULGULAR.....	128
4.3. HİKÂYENİN UYARLANMIŞ HÂLİNİN DİL YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN UZMAN GÖRÜŞLERİ.....	130
4.4. HİKÂYENİN ÖZGÜN METİN VE UYARLANMIŞ METİN ÖĞRENİCİ UYGULAMALARI.....	132

4.4.1. Katılımcıların Özgün Metne Ait Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayı ve Oranları.....	132
4.4.2. Katılımcıların Sadeleştirilmiş Metne Ait Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayı ve Oranları.....	134
4.4.3. Özgün ve Uyarlanmış Metin Değerlendirmesi	135
BEŞİNCİ BÖLÜM	138
TARTIŞMA	138
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	142
KAYNAKÇA	146
EKLER.....	154

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1: Okunabilirlik Sayısı ve Düzeyi Aralıkları	62
Tablo 4.2: “Pembe incili Kaftan” Hikâyesinin B1 seviyesine yönelik olarak uyarlamasının çözümleme ve uyarlama aşamaları.....	84
Tablo 4.3: Katılımcıların ankete verdikleri yanıtların bir araya getirilerek alınan ortalamalarının sunulduğu ölçeğe yer verilmiştir.....	130
Tablo 4.4: Katılımcıların Özgün Metne Ait Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayı ve Oranları:.....	131
Tablo 4.5: Katılımcıların Uyarlanmış Metne Ait Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayı ve Oranları.....	133
Tablo 4.6: Özgün Metin Ve Uyarlanmış Metnin Doğru Cevap Ortalamalarının Değerlendirilmesi.....	134
Tablo 5.1: Alanyazın Uyarlama Çalışmalarının Yazar, Tür, Seviye, Uygulama, Etkinlik Ve Sözlükçe Dağılım Tablosu.	138

KISALTMALAR

ADOÇM	Avrupa Diller İçin Ortak Çerçeve metni
CEFR	Common European Framework Of Reference
İZUTEM	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Türkçe Eğitim Merkezi
TÖMER	Türkçe Eğitim Merkezi
YEE	Yunus Emre Enstitüsü
YÖK.	Yüksek Öğretim Kurumu
s.	Sayfa/sayfalar

GİRİŞ

Toplumların genetik yapılarının, alışkanlıklarının ve coğrafyalarının birleşmiş bir fonksiyonu olarak şekillenen dil, insan toplulukları geliştikçe farklı toplulukların birbirleriyle iletişim kurmalarının kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Dil yetisi gelişen insanoğlu, konuştuğu dilden başka dilde konuşan toplumlarla karşılaşmış ve birbirlerinin dilini öğrenme çabaları, bu gelişen iletişim ihtiyacı doğrultusunda başlamıştır. Bu dil öğrenimi, hedef dilin kültürü ile kaynak dilin kültürünün kaçınılmaz bir etkileşim halinde olması, devamında kültür aktarımını getirmektedir. Bu nedenle yabancı dil öğretimi kültür öğretiminden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Çünkü kültürü oluşturan, yaşatan ve aktaran dildir. “Dil öğretmek aslında sözcüklerin anlamını yansıttığı kültürü öğretmektir” (Alperen, 2001:40), diyerek Türkçeyi öğrenen bir yabancıya bu süreçte doğal hayatın akışını, çeşitli olaylar karşısında insanların duruşunu ve eğilimlerini, gelenek ve inanışları öğrenme imkânı bulacağını belirtmektedir. Öğrenilen dildeki yetkinliğin o dilin ait olduğu kültürel kodları kavrama ile değerlendirilebileceği genel görüşünden hareketle öğrencinin öğrendiği atasözleriyle, deyimlerle ve kalıp sözlerle Türk kültürünü daha derinlemesine tanıma imkânı bulacaktır. Bu nedenle de yabancı öğrenciye sunulacak kaynakların Türkçenin yanı sıra Türk kültürünü de öğretmesi gerektiği göz önünde bulundurularak hazırlanması gerekmektedir.

Yabancı dil öğretiminde hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin en sık yararlandıkları kaynaklar edebî ürünlerdir. Kırkkılıç ve Sevim’e göre (2012), “öğrencilerin sunî nitelikli ders kitabı metinlerinden ziyade, duygu birliği içine girebildikleri edebî metinlerle karşılaşmaları derse daha iyi motive olmalarını sağlayacağı ve ilgilerini daha da artıracığı için edebî metinler tercih edilmelidir” (s.364). Çeçen (2007), edebî metinlerin önemini vurgulayarak “Birey edebî metinler yoluyla yeni kelimeler edinecek, bildiği kelimeleri yeni kullanımlarla pekiştirecek, zengin bir söz dağarcığına

sahip olacaktır” (s.128), demiştir. Bu ifadelerden hareketle edebî metinlerin kelime öğretiminde ve bu kelimeleri öğrencinin doğru bağlamda kullanabilmesinde önemli bir rolü olduğunu ve bu noktada öğrencilerin seviyelerine uygun, bilinmeye kelime sayısı belli bir oranda olan, içeren ilgi çekici metin ve kitap seçiminin dil öğretimine katkısının büyük olduğu görülmektedir.

Günümüzde her ne kadar bu alanda yapılan çalışmalar artsa da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ders ve çalışma kitaplarının yanı sıra destek olarak seviyelendirilmiş daha çok edebî metine ihtiyacımız vardır. Bu metinler sayesinde öğrencilerin, hedef dilin kültürüne ait bilginin yanı sıra estetik zevk almaları sağlanmış olacaktır. Ayrıca on altı yaş ve üzerindeki öğrenen bireylere basit dille yazıldıkları için çocuk kitaplarının okutulmasının doğru bir yaklaşım olmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle edebiyatımızın önemli yazarlarının eserlerini, dili yeni öğrenmeye başlayan öğrencilerle buluşturmak amacıyla uyarlama, sözlüklü kitap gibi çalışmalar daha çok yapılmalıdır. Böylece Türkçe öğrenen yabancılar, Türk edebiyatının örneklerini, estetik zevk alarak okuyup anlayabilecekler ve dilin şekilsel, anlamsal, işlevsel vb. tüm unsurlarını, sınıf dışında da kendi başlarına öğrendiklerini pekiştirme imkânı bulabileceklerdir.

Bu çalışmada, bu alanda yapılan çalışmalara katkıda bulunmak üzere Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler için Ömer Seyfettin' in "Pembe İncili Kaftan" adlı hikâyesini metin değiştirim ölçütleri çerçevesinde orta seviyeye (B1) uyarlamasını yapmak amaçlanmıştır. Bu sayede yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin okuma becerilerini geliştirmek, Türk kültürünü tanımalarına imkân sağlamak, Türkçeye olan ilgilerini artırmak amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. PROBLEM DURUMU

Diğer bütün varlıklardan farklı olarak düşünebilen bir varlık olan insanın bir önemli farkı da duygusallığıdır. Aynı zamanda sosyal bir varlık olan insanoğlunun bu sosyalleşmeyi sağlıklı yapabilmesi için de dile ihtiyacı vardır. Bu noktada insanın sosyal bir varlık olarak toplumda kendine bir yer edinme çabalarının dili kullanma becerileri ile oldukça bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Ünalın'a göre (2002), "Dil sağlıklı bireylerin yetişmesinde, sağlıklı toplumların ve köklü bir kültürün oluşmasında, korunmasında gelecek nesillere aktarılmasında vazgeçilmez bir araçtır" (s. 2). Bu da bize ana dil öğretiminin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Çağımızda ise sadece ana dili öğretimi yeterli olmamaktadır. Globalleşen dünyada ikinci hatta üçüncü bir dil kazanımı neredeyse gerekli olmaktadır. Bunun bilincinde olarak gerek örgün ve yaygın eğitim kurumları gerek uluslararası kuruluşlar bazen de bireysel olarak yabancı dil öğretimi ile ilgili pek çok çalışma yapılmaktadır.

Türk tarihine bakıldığında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin 11. yüzyılın başlarında Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılan ve 1077 yılında tamamlanan *Dîvânu Lûgâti't-Türk* ile başlayıp Mısır'da Kıpçak Türkleri tarafından kurulan Memlûkler Devleti ve sonrasında Osmanlı İmparatorluğu döneminde devam ettiği görülmektedir.

Cumhuriyet döneminde ise Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine yönelik olarak yapılan çalışmaların sayısının son yıllarda oldukça arttığı görülmektedir. 2013 ve 2014 yılında uyarılama/sadeleşme alanında birer tez yazılmışken bu gün itibarıyla bizim tespit edebildiğimiz 22 tez ve iki makale çalışması yapılmıştır¹. Türkiye'de çeşitli üniversitelerde bulunan Türkçe eğitim merkezleri ile Türkçe ve Türk kültürünün öğretilmesini hedefleyen Yunus Emre Enstitüsü'nün açtığı Türkçe kursları, yurt içinde ve yurt dışında binlerce kişinin Türkçe öğrenmesini sağlamaktadır. Enstitü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş'in yaptığı bir açıklamaya göre, "Pandemiye rağmen ücretsiz

¹ YÖK Tez Merkezi, 01.06.2021 tarihi verileridir.

Türkçe kurslarımız aksamadı. 2020'nin son 9 ayında, bu kurslar sayesinde 30 bini aşkın insan, 2 kur halinde Türkçe öğrendi”²

Dış İşleri Bakanlığının ana sayfasında da belirtildiği gibi “Ayrıca yurt dışındaki üniversiteler bünyesinde kurulmuş bulunan Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri ile Türkçe Kursları, malzeme yardımı ve okutman görevlendirilmek suretiyle desteklenmektedir”³

Hem yurt içinde hem de yurt dışında gerçekleştirilen yabancılara Türkçe öğretiminin kalitesinin ve etkinlik alanının artırılmasının ancak bu alanda yapılacak olan bilimsel çalışmalara bağlı olduğu ve bu çalışmalar sonucunda belirlenen öğretim programlarının, kaynakların ve yöntemlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde hedeflenen başarıyı getirebileceği düşünülmektedir.

Günümüzde çeşitli eğitim kurumlarının yayınlamış olduğu Avrupa Ortak Çerçeve Metni (CEFR) kazanımlarını esas alarak hazırlanmış çeşitli ders kitabı setleri yabancılara Türkçe eğitiminde kullanılmaktadır. Alanyazına baktığımızda bu kitapları inceleyen çalışmalar bulunduğu da görülmektedir. Son yıllarda hızlı bir şekilde uzaktan eğitime geçilmiştir. Çeşitli kurumlar e-kitap kullanmaya başlamıştır. Erdem'in çalışmasında belirttiği gibi (2019) “Tüm bu çalışmalara rağmen yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılabilecek materyallerin sayısı yine de sınırlıdır. Özellikle alanda eksikliği hissedilen materyallerin başında yardımcı okuma kitapları gelmektedir”(s.1). Ders ve çalışma kitaplarının yanı sıra yabancı dil öğretime yardımcı okuma kitaplarının büyük bir destek sağladığı görüşünün son yıllardaki iletişimsel yaklaşımın benimsenmesiyle birlikte yaygınlık kazandığı görülmektedir. Özellikle İngilizce öğretiminde seviyelere göre yayınlanmış sayısız kitap bulunması yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de bu okuma kitaplarının öğrenim sürecine katkısının büyük olacağına örneğidir. Bu noktada hareketle bir dilin en güzel biçimde ifade edildiği, kültürü yansıtan en güzel eserler olan edebî eserlerin, hem ana dili öğretiminde hem de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde önemli bir rolü olduğu

². <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/magazin/avrupa-turk-gelenegini-hala-doner-saniyor-41752656>, 02.06.2021 tarihinde erişilmiştir.

³ <https://www.mfa.gov.tr/turk-kultur-merkezleri-turkce-egitim-merkezleri.tr.mfa,07.06.2021> tarihinde erişilmiştir.

düşünülmektedir. Kırkkılıç ve Sevim'e göre (2012), "Öğrencilerin sunî nitelikli ders kitabı metinlerinden ziyade, duygu birliği içine girebildikleri edebî metinlerle karşılaşmaları derse daha iyi motive olmalarını sağlayacağı ve ilgilerini daha da artıracığı için edebî metinler tercih edilmelidir" (s.364). Eroğlu'nun bu konudaki görüşüne göre (2015), "Metinlerin orijinal halleriyle değil de sadeleştirilmiş şekilleriyle yeni bir dil öğrenenlere sunulması onların dile olan aşinalık süreçlerini kısaltacaktır. Aynı zamanda okunan her yeni özgün metinle yeni durumların, kelimelerin keşfedilmesi ve o dilin inceliklerinin kavranması sağlanacaktır"(s.18).

Bu çalışmada, Türkçenin etkili, güzel ve kalıcı olarak öğretilmesine katkı sağlayacağı düşünülerek Avrupa Diller İçin Ortak Çerçeve Metni B1 seviyesi kazanımları ve Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 ders kitabı çerçevesinde Türkçe öğrenmek isteyenlerin yardımcı kaynak olarak kullanmaları amacıyla Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" adlı hikâyesi B1 seviyesine uyarlanmıştır.

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Metin değiştirim ölçütleri çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" adlı hikâyesinin, B1 seviyesindeki öğrencilere yönelik olarak bir uyarlamasını yapmak, bu uyarlanan metinle, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin okuma becerisinin gelişmesine katkı sağlamak, onların Türk edebiyatından seçkin bir eseri, estetik bir keyifle okuyup anlayabilmelerini sağlayarak Türkçe öğrenme motivasyonlarını arttırmak ve onlara Türk kültürüne ait incelikleri tanıtmak, bu çalışmanın temel amacıdır.

Belirlenen alt amaçlar ise şöyledir:

1. Metnin yüzey yapısında, seviyeye uygun ve bağlaşıklık bağlamında yapılacak değişikliklerle, derin yapıdaki anlamı (ileti) koruyabilmek.
2. Metnin yazınsallık değerinden en az yitikle uyarlama işlemini gerçekleştirebilmek.
3. Metni uyarlama işleminin sonucunda, uyarlanmış metin ile özgün metin kıyaslandığında ortaya çıkan tablo nasıldır?

4. Aynı seviyede farklı öğrenci gruplarının özgün ve uyarlanmış metin ile ilgili okuma becerisini geliştirmeye yönelik hazırlanan aynı sorulara verdikleri cevaplar açısından başarı farkı var mıdır?

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yabancı dil öğrenimi sürecinde öğrencilerin ders dışında kendi kişisel tercihleri ile yaptıkları okuma çalışmalarının dili öğrenmeye yönelik oldukça olumlu katkısı olduğu bilinmektedir. Öğrencilerin, okul dışında, derslerle ilgisi olmayan yaptıkları bu okumalar serbest okumalardır. Eroğlu'na (2015) göre, "Serbest okumalar bireyde okuma zevkinin doğmasına ve gelişmesine katkıda bulunur. Ana dili okurları için ilk okunacak metinlerin kısa, resimli, karmaşık bir yapıda olmayan, okuyucuda heyecan ve zevk uyandıran metinler olması beklenmektedir. Bu sayede öğrencilerin okumaya karşı merak ve istekleri artar" (s.20).

Yabancı dil öğretiminde ise kültürel ve dilsel zenginlik barındırdıkları için değerli birer özgün metin olmaları ve dinleme, konuşma, yazma ve okuma becerilerinin de gelişimine katkı sağlamaları sebebiyle genel anlamda yazınsal metinlerden, özel olarak da hikâyelerden yararlanılmaktadır. Karabacak ve Erdem (2015, çalışmalarında "yabancı dil öğretim ortamlarına hikâyenin dâhil edilmesinin güdülenmeyi ve başarıyı artırdığını, üst düzey düşünme becerilerini geliştirdiğini, bireysel ve duygusal katılımı sağladığı için öğrencinin ilgisini çektiğini" (s.2), belirtmişlerdir. Bu yöndeki düşünceler dil öğretiminde metinlerin dil seviyelerine uygunluğu konusunu gündeme getirmiş ve edebî eserlerin başlangıç ve orta seviyedeki öğrencilerin kullanabilmesi için belirli sözlüksel, sözdizimsel ve biçimbilimsel uyarlamadan geçirilmesi gerekliliği tartışmaları ile bu konuda alanyazında çalışmalar yapılmıştır.

Dil canlı bir varlıktır. Bu nedenle gelişen ve hızla değişen dünyanın ihtiyaçlarına yönelik yeni kelimeler ortaya çıkmakta, bazı kelimeler kullanımdan kalkmakta bazen de kelimelerin anlamlarında daralmalar ya da kaymalar oluşmaktadır. Bu nedenle önceki dönemlerde yazılan eserlerin güncel dille yeniden baskılarının yapılması da gayet doğal bir süreç olarak düşünülmektedir. Bir asır ya da daha eskiden yazılan metinlerin günümüz diline uygun hale getirilmesi özellikle dili yeni öğrenen bireyler

için de büyük kolaylık sağlayacağı açıktır. Burada dilin geçmişi ile bağlarının korunması gerekliliğine dikkat çeken Eroğlu (2015), “edebî metinlerin sadece kelimelerinin bilinmemesinden dolayı anlaşılmadığını düşünmek yanlış olacaktır. Soyutlayan ve sezdirenen bir dile sahip olan edebî eserler de anlaşılabilir. Bu nedenle metinlerin sadeleştirilmesinde bu durumun da göz önünde bulundurulması gerekmektedir (s.20), diyerek bu uyarılama sırasında bazı kelime kavramların korunmasının önemine vurgu yapmıştır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde edebî metin kullanımının önemini Demir ve Açık (2011), “Edebî metinler öğrencinin dili, doğal yapısı içinde algılanmasına imkân verir. Bu yönüyle edebî metinler dil öğretiminin ve öğreniminin ileri seviyelerde vazgeçilmez bir parçasını oluşturur. Ayrıca, kelime hazinesini geliştirip zenginleştiren, anlama ve anlatma becerilerini arttıran bir özellik taşır” (s.51-72), diye açıklamışlardır.

Bu ifadelerle bakarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde seviyelendirilmiş edebî metinlerle öğrenciler, hem dili öğrenmekte hem de hedef dile ait kültürel bilgi ve estetik zevk almaktadırlar. Bu yazılı metinler sayesinde öğrencilerin hem sınıf içinde hem de sınıf dışında da kendi başlarına dil öğrenme fırsatı bulacağı, hedef dile ait kültürel değerleri öğrenip anlayacağı, bunun da öğrenme motivasyonuna olumlu katkısı olacağı düşünülmektedir.

Metin uyarılamanın diğer bir boyutu da yetişkinler için hazırlanmış metinlerin, o dili ana dili olarak konuşan çocuklara uyarlanması veya konuşma yitimi, okuma yazma bozukluğu, felç, bilişsel bozukluklar, hastalıklar vb. gibi sebeplerden dolayı konuşmada zorluk çeken bireylerin dil seviyelerine uygun olarak değiştirilmesidir.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında Ömer Seyfettin’in “Pembe İncili Kaftan” adlı hikâyesinin uyarlanmak üzere seçildiği bu çalışmada genişletme, kolaylaştırma ve sadeleştirme, işlemlerinin yapıldığı metin değiştirim ölçütleri kullanılmıştır. Uyarılama işlemi sırasında aynı duyguyu vermesi, estetik zenginliği kaybetmemesi için hikâyede yer alan deyimlerin bir kısmı değiştirilmiş bir kısma ise dokunulmamıştır. Metin içerisinde deyimlerin açıklamaları verilerek dili öğrenen kişilerin anlamaları sağlanmaya çalışılmıştır.

1.3. SINIRLILIKLAR

Bu çalışmanın kapsamını, yabancılara Türkçe öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesine yardımcı kaynak olarak kullanılacak olan Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan"⁴ isimli hikâyesi oluşturmaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesini bitirmiş veya B2 seviyesine henüz başlamış öğrenciler ile sınırlandırılmıştır. Uyarlama yapılacak metinde aranacak dil bilgisi yapıları; İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan B1 grameri ve kazanımları ile sınırlandırılmıştır.

1.4. VARSAYIMLAR

Örnek olarak seçilen Ömer Seyfettin' in "Pembe İncili Kaftan" adlı hikâyesinin içerik özellikleri bakımından, Türkçenin yabancılara öğretiminde kullanılabilirlikte yeterlikte niteliklere sahip olduğu varsayılmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde hedef dil öğrencilerinin, gerek ülkemiz sınırlarında gerek ülkemiz sınırları dışında en sık faydalandığı ders kitaplarından biri olan İstanbul Üniversitesi'ne ait "Yeni İstanbul Türkçe Öğretim Seti" B1 kitabında yer alan B1 dâhil tüm dil bilgisi yapılarını bildiği varsayılmıştır.

Gökçen'in (2016), "Yabancılar İçin Hazırlanan Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı ile Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Söz Varlığı" isimli doktora çalışmasında Gazi, Yeni Hitit ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim setlerinin tamamında A1, A2, B1, B2, ve C1 seviyelerindeki sözcüklerin kullanım sıklığını ve yaygınlığını toplam 15 ders kitabında incelemiş ve B1 seviyesindeki öğrencilerin bilmesi gereken söz varlığını tespit ettiği varsayılmıştır.

"Türkçenin Ulusal Derlemi", 1990-2013 yıllarını kapsamaktadır ve içerisinde, günümüz Türkçesinde kullanılan çok sayıda farklı alan ve türlerdeki yazılı ve sözlü

⁴ Özgün metin Osmanlıca olup Türkçe Matbu metin Doç.Dr. Adem Çalışkan'ın On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Edebiyat Tarihi 9. Hafta ders notlarından alınmıştır. Özgün Metin Ek1 bölümündedir.

örnekleri barındıran, 50 milyon kelimedenden oluşan, geniş kapsamlı bir derlem olup Türkçenin geniş kapsamlı sözcük varlığını tespit ettiği varsayılmıştır.

1.5. TANIMLAR

Art gönderim (İng. anaphoric): “Art gönderim, metinde daha önce ifade edilen bir dilsel birime ya da anlama dönerek yapılan gönderimdir” ((Crystal, 1980’den akt. Coşkun, 2007:57)

Dilsel girdi (input): Öğrencilerin dil öğrenim sürecinde öğrenebildikleri, maruz kaldıkları, duydukları vb. her şey. (Durmuş, 2013b: 246).

Genişletme (Elaboration): “İkinci dil/yabancı dil hedef kitlesinin anlama düzeyini artırmak üzere metne tekrar, açıklayıcı parça vb. ekleme yapma işlemi”(Durmuş, 2013b:1300).

Gönderim: “Metinde bir kavram, varlık veya durumu ifade eden bir söz, bir kez söylendikten sonra aynı cümlede veya yakınındaki bir başka cümlede bu sözün aynen söylenmesi yerine, onu karşılayan bir başka kelimenin, kelime grubunun veya ekin kullanılması durumudur”(Coşkun, 2005:54).

Metin (Text): “Kendisini oluşturan söz öbeği ve cümle dizilerinin birbirlerine bağdaşıklık ve tutarlılık ölçekleriyle bağlanarak bir anlam bütünü oluşturdukları, belli bir amaçla üretilmiş, başı ve sonu kesin çizgilerle sınırlandırılmış, yazılı ya da sözlü bir dil ürünüdür”(Karaağaç, 2013:585).

Metin değiştirim (text modification): “Kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan bir dizi dilbilimsel değişiklik sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişkiyi karşılamaktadır”(Durmuş, 2013b:250).

Metin Uyarlama (Text Adaptation): “Yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamaları için yapılan söz dizimsel ve sözcüksel değiştirmelere metinuyarlama denir” (Bölükbaş, 2015:927).

Ön gönderim (İng. cataphoric): “Gönderim ögesinin, kendisine gönderimde bulunulan ögeden önce geldiği, yani gönderimin metinde ileriye doğru bir ilişki meydana getirdiği gönderim türüdür” (Coşkun, 2005:56).

Özgün Metin (Authentic Text) : “Herhangi bir dil öğretim kaygısı olmaksızın doğal iletişim ortamlarında ana dili konuşucuları için üretilmiş malzeme”(Durmuş, 2013b: 1298).

Sadeleştirilmiş Metin (Simplified Text) : “Sadeleştirilmiş metin, özgün bir metnin, dil bilgisel ve sözcüksel olarak düzeye uygun hale getirilmiş; kavramsal ve kültürel olarak yoğunluğu azaltılmış biçimidir” (Crossley ve McCarthy, 2007’den akt. Bakan, 2012:12).

Sadeleştirme (simplified): “Öğrencinin anlayamayacağı varsayılan yapıların yerine bazen daha kısa veya uzun olan eş veya yakın anlamlı yapıları koymak, bazen de kaynak metinde yer alan ve metnin anlamını çok fazla değiştirmeyeceği varsayılan yapıları tamamen çıkarma yoluna gitmektir” (Eroğlu, 2015:8).

1.6.YURT İÇİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Yabancılara Türkçe öğretimine yönelik olarak büyük çoğunluğu yurt içinde olmak üzere çok sayıda bilimsel çalışma yapıldığı görülmektedir. Ancak yabancılara Türkçe öğretimine yönelik metin sadeleştirme/uyarlama çalışması konusunda bu çalışmanın yapıldığı tarih itibariyle yapılan 22 tez tespit edilebilmiştir. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında ortaya konulan çalışmaların genel olarak değerlendirilmesi amacıyla bazı çalışmalar aşağıda sunulmuştur:

Âdem KUTLU (2015). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin’in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması”. Ankara TÖMER ve Gazi TÖMER yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki A1-A2 seviyesi dil bilgisi kazanımları öğrencilerin bildiği varsayılarak, edebî metinlerin bu seviyedeki öğrencilere kazandırılması amaçlanarak okuma öncesi ve okuma sonrası etkinlikler hazırlamıştır.

Ali ÖZDİN (2020), “Türk Masallarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanması”. Bu çalışmada ADOÇM temelinde, uzmanların da görüşleri alınarak 10 farklı Türk masalı B1 ve B2 dil seviyelerine göre uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken kültür aktarımı da göz önünde bulundurularak atasözü, deyim ve kalıp ifadeler kullanılmıştır.

Ayşe Tuğçe ÖZET (2019), “Nasreddin Hoca fıkralarının yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metni olarak düzenlenmesi”. Türkçe öğrencilerinin okuma becerisini geliştirmenin yanında Türk kültürüne ait bir edebî eserin keyif alarak okunmasını sağlamak amaçlanmıştır.15 farklı Nasrettin Hoca fıkrası ele alınarak A2, B1 ve B2 seviyelerine göre uyarlanmıştır. Uyarlama sırasında deyim atasözü ve kalıp ifadeler kültür aktarımı kapsamında kullanılmıştır.

Ceren ÖZMEN (2019), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması”. Doktora Tezi olan çalışmada belirlenen altı hikâye A1, A2, B1, seviyelerine metin değiştirme yöntem, ölçüt ve aşamalarıyla, Yeni Hitit Türkçe öğretimi ders kitabındaki söz varlığı ve dil bilgisi yapıları esas alınarak uyarlanmıştır. Uyarlama sonucunda elde edilen metinlerin kelime, cümle hece sayısı ve dilsel özellikleri ortaya koyulmuş, bu verilerden hareketle okunabilirlik değerleri saptanmıştır. Uyarlanan metinlerin dil yeterliliğini ölçmek amacıyla sorular hazırlanmıştır.

Dilek Ebru MAZLUM (2014,) “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın “Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç Romanını ve Peyami Safa’nın “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu” Romanını Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması”. Bu çalışmada Yrd. Doç. Dr. Mustafa Çetin’in TURKOFONİ Dil Eğitim Setlerinden destek alınmıştır. Başlangıç seviyesinde kullanılan dil bilgisi yapılarının az olması nedeniyle birleşik zamanlar basit zamana çevrilerek uyarlama yapılmış ve öğrencilerin günlük hayatta sıkça karşılaşılabilecekleri kelimeler seçilerek kullanılmıştır.

Fatma AKTAN (2019), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Halide Edip Adıvar’ın “Himmet Çocuk” Hikâyesinin B1-B2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi ve Etkinlik Hazırlanması”. Bu çalışmada hikâye ADOÇM’e göre öğrencilerinin kelime

bilgis, dil bilgisi ve dil kazanımları dikkate alınıp B1-B2 seviyesine göre uyarlanma yapılmıştır. Uyarlanmış metnin sonunda okuma becerisine yönelik özgün etkinlikler ve bir sözlük bulunmaktadır. Metin ve etkinlikler ile ilgili hazırlanan bir anket Türkiye’deki farklı illerde görevli öğretmenlere gönderilmiştir.

Ferdi BOZKURT, (2011), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Metin Yöntemi Çalışması”. Yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin dil yeterliklerini göz önüne alarak Yavuz Bahadıroğlu’nun “Orada Bir Köy Daha Var” ve Ömer Seyfettin’in “Gizli Mabet” isimli hikâyeleri her düzeye (A1-,C1) uyarlandığı çalışmada Türkçe bu alanda yararlanılan ders kitaplarından ve ADOÇM esas alınarak bir dil bilgisi şablonu oluşturmuştur.

Hande BAKAN (2012), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, “Meserret Oteli”. Bu çalışmada hikâyenin ADOÇM çerçevesinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1.1 seviyesindeki öğrenciler için metindilbilimsel ölçütlerden bağdaşıklık ve bağlaşıklık çerçevesinde sadeleştirilmiştir.

Hasan YAYAN (2019), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay’ın Eskici ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması”. Hikâyelerdeki metinler kelime öğretim stratejileri ışığında incelenerek söz varlığının uygunluğuna yönelik bir uyarlama yapılmıştır. Hikâyeler kelime öğretimi tekniği açısından incelenmiştir. Tez çalışmasında betimsel analiz yöntemi kullanılmış ve tarama modeline uygun olarak desenlenmiştir.

Hilal GÜRLER (2017), “ Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık’ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması”. Bu çalışmada Sait Faik Abasıyanık- Seçme Hikâyeler” isimli kitapta bulunan beş hikâyenin (Bir İlkbahar Hikâyesi, Ben Ne Yapayım, Zemberek, Son Kuşlar, Hişt Hişt) önce A1—A2 seviyesine uygunluğu tespit edilmiş daha sonra uygun olmayan dil bilgisi yapıları değiştirilerek bu seviyedeki öğrenciler için yardımcı okuma metinleri hâline getirilmiştir.

İbrahim Fatih DEMİREL (2019), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi”. Bu yüksek lisans tez çalışmasında Ömer Seyfettin’in iki hikâyesi (Asfalt Yol ve Eskici) A2 seviyesine; Mustafa Kutlu’nun “Hayat Güzeldir” adlı hikâyesi B1 seviyesine uyarlanmıştır. “Hayat Güzeldir” hikâyesi için uygulama çalışması yapılmıştır. Hazırlanan son test 100 adet B1 seviyesi öğrencisine uygulanarak elde edilen veriler ışığında, uyarlanmış metnin okuma becerisinin gelişimine olumlu bir katkısının olup olmadığı değerlendirilmiştir. Ayrıca Ankara Üniversitesi Yeni Hitit I-II ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Ders kitabı içerisinde yer alan A1-A2-B1 seviyesi kelime ve dil bilgisi yapıları esas alınmıştır.

Melike Erdem İPEK (2018), “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu’nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi”. Bu çalışmada YEE Yedi İklim Türkçe B1 seviyesi ders kitabında yer alan dil bilgisi yapıları, Gökhan Ölker’in hazırladığı yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü ve Murat Aydın’ın oluşturduğu kelime listesi ölçüt olarak alınmıştır. Sadeleştirilen metnin okuma becerisine katkısını değerlendirmek amacıyla farklı ölçme değerlendirme testleri hazırlanmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrenci görüşü alınarak bunlar değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler sonucunda seçilen edebî eserlerin, farklı dil seviyelerine uygun hâle getirilebilmesi için metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde uyarlanabileceği sonucuna varılmıştır.

Musa KAYA (2018), “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu Ve Yılkı Atı Adlı Eserlerin Yabancılar İçin A2 Düzeyine Uyarlanması”. Doktora tezi olan bu çalışmada ADOÇM A2 seviyesi okuma becerisi kazanımları esas alınmıştır. YEE tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1-A2 ve Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1-2 çalışmada yararlanılan ders kitaplarıdır. Yöntem olarak betimsel tarama modeli kullanılan çalışmada sadeleştirilen eserler söz varlığı, atasözü, deyim, sözcük türleri, kalıp ifadeler, cümle bilgisi ve birleşik fiillerin kullanımı yönünden incelenmiştir. Özgün ve uyarlanmış metinler arasında ortaya çıkan farklılıklar sayısal verilerle ortaya konulmuştur.

Nazlı Nur KAYA (2019), “Türk Destanlarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metne Uyarlanması”. Bu çalışmada Türk destanlarında on tanesi A1-A2 seviyesine uyarlanmıştır. Uyarlama metin sadeleştirme ölçütleri çerçevesinde yapılarak uygulanan değişiklikler açıklanmış, destanlar sözlüksel ve dil bilgisel olarak ele alınmıştır.

Rümeysa SÜNER (2018), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskici Örneği”. Bu çalışmada Refik Halit Karay’ın “Eskici” adlı eseri, metinsellik ölçütlerinden ‘bağlaşıklık’ ve ‘bağdaşıklık’ ölçütleri esas alınarak çözümlenmiştir. Daha sonra yine bu ölçütlere göre yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 seviyesindeki öğrenciler için özgün ve sadeleştirilmiş metinlere okuma- anlamaya yönelik ölçme uygulaması yapılmıştır.

Safa EROĞLU (2015), “Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin’in Üç Nasihat Hikâyesinin Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirilmesi”. Bu çalışmada, Ömer Seyfettin’in “Üç Nasihat” isimli hikâyesi metindilbilimsel ölçütler doğrultusunda B2 seviyesine uygun olarak sadeleştirilmiştir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, Ankara Üniversitesi TÖMER ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe orta seviye ders kitabı ölçüt alınmıştır.

Selçuk GÜRLER (2017), “Ömer Seyfettin’in Hikâyelerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde A1-A2 Seviyesine Uyarlanması”. Bu çalışmada Ömer Seyfettin’in “Forsa, Eleğimsağma, Çakmak, Mermer Tezgâh, İlk Cinayet, Ant, Kurumuş Ağaçlar, Üç Nasihat ve Rüşvet” adlı hikâyeleri Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti’nin A1-A2 seviyesindeki dil bilgisi yapıları esas alınarak uyarlanmıştır. Okuma becerisine katkı sağlamak amacıyla uyarlanan metinlerin sonuna okuma etkinlikleri konulmuştur. Yine çalışmanın sonuna konulan Türkçe-Türkçe sözlükte kelimelerin tanımları, hikâyedeki anlamları örnek cümlelerle verilerek kalıcı öğrenmenin sağlanması hedeflenmiştir.

Selin Asya YAŞAR (2019), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Ve Memduh Şevket Esendal’ın ‘Pazarlık’ Hikâyesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması”. Bu çalışma, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2, Yedi İklim Yabancılar İçin

Türkçe A1 ve A2, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1 ve A2 Ders Kitaplarında ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Temel Seviye Ders Kitabında ve yer alan dil bilgisi kuralları dikkate alınarak uyarlama yapılmıştır. Bu setlerde bulunan okuma öncesi, okuma sırası, okuma sonrası yapılan etkinlikleri incelenerek, uyarlanan metin için etkinlik örnekleri hazırlanmıştır. Bu çalışmada amaç Yeni Türk Edebiyatı eserlerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılması ve Türk Edebiyatının ve Türk kültürünün yakından tanınmasına olanak sağladığı sonucuna varmaktır.

Sevgi AY (2020), “Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sait Faik Abasıyanık'ın 'Birtakım İnsanlar' Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Sadeleştirilmesi”. Betimsel bir alan araştırması olan çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma sonunda yapılan sadeleştirme işlemlerinin frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak yorumlanmıştır. Çalışmada sadeleştirme işlemleriyle ilgili uzman görüşü alınmış eserin anlamsal yapısının büyük oranda korunduğu gözlemlenmiştir.

Ozan YILDIRIM (2013), “Yeni Türk Edebiyatı Metinlerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması ve Çalıkuşu Örneği”. Reşat Nuri Güntekin'in “Çalıkuşu” isimli romanı, Türkçeye yeni başlayan yabancı öğrenciler için A1 ve A2 seviyesine uygun bir şekilde uyarlanan çalışmanın son kısmına A1 ve A2 Türkçe-Türkçe sözlük eklemiştir. Romanda herhangi bir kısaltma yapılmadan sadece cümleler seviyeye göre uyarlanmıştır.

Zehra YAZOK (2020), “Yabancılar Türkçe Öğretimi Kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis Adlı Eserinin B1 Seviyesinde Sadeleştirilmesi”. Bu çalışmada Yedi İklim Türkçe B1 Seviyesi Ders Kitabı, İstanbul Yabancılar İçin B1 seviyesi Türkçe Ders Kitabı ve ADOÇM kazanımları esas alınarak B1 seviyesine ulaşmış öğrencilerin kullanımı için sadeleştirme yapılmıştır. Kullanılacak kelimeler ise Murat Aydın'ın oluşturduğu öğrencilerin bilmesi gereken muhtemel kelime listesinden, Gökhan Ölker'in hazırladığı Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı sözlüğünden ve TDK'nin güncel sözlüğünden faydalanılarak oluşturulmuştur.

Zeynep KAYMAZ (2018), “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman Ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme

Çalışması”. Bu çalışmada söz konusu hikâyeler A1, A2 seviyesine uygun olarak sadeleştirilmiştir. Okuma öncesi ve okuma sonrasına yönelik ikişer adet etkinlik bulunmaktadır.

Bu konuda yazılan makalelerden bazıları da şöyledir

AYTAN, ÇAKIR, PINAR, BELİKARA, USTAOĞLU, (2018), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sabahattin Ali’nin “Ayran”, Ayşe Filiz Yavuz’un “Kabak Tatlısı” ve Ömer Seyfettin’in “Üç Nasihat” Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlama Denemeleri”. Sosyal Bilimler Kongresinde makale olarak yayınlanan bu çalışma betimsel yöntemlerden biri olan genel tarama modeli kullanılmıştır. Hikâyelerin uyarlanmasında özetleme, koruma, silme ve değiştirme teknikleri metinlerin aslına sadık kalınarak kullanılmıştır.

Muammer NURLU (2020), “Yabancılara Türk Kültürü Öğretiminde Ömer Seyfettin Adlı Makalesinde Ömer Seyfettin’in “Perili Köşk” Adlı Hikâyesi A2 Düzeyine Uyarlanması”. Hikâye sözlüksel dil bilgisi bakımında incelenmiş, Gazi Yabancılar için Türkçe A1-A2, Yeni Hitit A1-A2, İstanbul Yabancılar için Türkçe A1-A2 ders kitapları söz varlığı esas alınmıştır. Hikâyenin anlam bütünlüğü, ana fikir ve kahramanlar üzerinde değişiklik yapılmamış, sözcüksel ve dilsel yapılar seviyeye uygun eşdeğerleri ile değiştirilerek uyarlama yapılmıştır.

1.7.YURT DIŞINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Dil öğretiminde kullanılmak üzere yurt dışında metin sadeleştirme konusu üzerine çok sayıda çalışma yapıldığını görmekteyiz. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

Serkan İPEK (2016) , “Yakup Kadri Karaosmanoğlu Hikâyelerinin B1 Düzeyine Türkçe Öğretim Materyali Olarak Uyarlanması”. Yüksek Lisans Tezi, Varşova Üniversitesi Şarkiyat Fakültesi, Varşova. Bu çalışmada Y. K. Karaosmanoğlu tarafından kaleme alınan “Zeynep Kadın, Beyhude Bir İntihar ve İstanbul’da Üç Gece” adlı hikâyeler B1 seviyesine uyarlanmıştır. “Çalışma sonunda özgün metin ve uyarlanmış metinler için okuma becerisine olan katkıyı ölçme amaçlı hazırlanan

sorular öğrencilere uygulanmış ve uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu kanaatine varılmıştır” (Erdem İpek, 2018:9).

Crossley, Allen, Mcnamara (2012), “Text Simplification and Comprehensive Input: A Case For Intuitive Approach”. Makalede sezgisel metin sadeleştirme etkileri incelenmiştir. “300 metinlik derlemin yeterlilik seviyeleri, “başlangıç, orta, ileri” olarak üç seviyeye ayrılmıştır. Coh-Metrix hesaplama yöntemi ile dilsel farklılıklar incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, başlangıç seviyesinde sezgisel olarak sadeleştirilmiş metinler ileri seviyedekilere oranla daha fazla dilsel özellik içerdiği fikri desteklenmiştir (Akt. Kaya,2018:18)”.

Rix (2009), bu çalışmada İngiltere’de yapılan sadeleştirme çalışmaları değerlendirilmiştir. Çeşitli verilere dayanarak sadeleştirme metinlerinin kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. Çalışmada çeşitli seviyelerden oluşan 33 materyal 43 farklı birey tarafından yorumlanıp değerlendirilmiştir.

Cruz de Quirós, Alecio ve Tong (2012), “bu çalışmada Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşayan İspanyol kökenli vatandaşların İngilizce öğrenme durumları ele alınmıştır. Hikâye metinleri yeniden yapılandırılmış ve öğrencilerin İngilizce seviyelerine olumlu yöndeki etkisi vurgulanmıştır” (Akt. Kaya, 2018:18).

J. Young (1999). Bu çalışmada sadeleştirme yöntemlerinin etkililiği ve özgün metin ile sadeleştirilmiş metinlerin okuma becerisine etkisi incelenmiştir. Çalışmada İspanyolca öğrenen üniversite öğrencileri üç hafta boyunca ve her gün altı saatlik çalışmaya tabi tutulmuş bunun sonucunda metinlerin (hikâye) sadeleştirildikten sonra daha iyi anlaşıldığı sonucuna varılmıştır.

Yano, Long ve Ross (1994), Bu çalışma özgün, sadeleştirilmiş ve genişletilmiş metinlerin okuma becerisine olan etkisini tespit etmek amacıyla yapılan bir çalışmadır. 483 Japon üniversite öğrencisi bu çalışmaya katılmıştır. 70 dakikalık süre içerisinde farklı tür ve konulardaki metinler okutularak soruların cevaplanması istenmiş ve

çalışma sonrasında özgün metinlere oranla sadeleştirilmiş metinlerin anlamaya etkisinin daha yüksek olduğu tespiti yapılmıştır.

Claridge (2005), “Çalışmada iki farklı yazara ait sadeleştirilmiş metinler ve özgün metinler inceleniyor ve kullanılan kelimelerin sıklığı, basit yapıların ve deyimlerin kullanımı, cümledeki kelime sayısı ve ortalaması yönüyle sadeleştirilmiş metinlerin özgün metinlerden oldukça farklı olduğu sonucuna ulaşıyor” (Akt. Kaya, 2018:19).

Allen (2009), “tarafından hazırlanan çalışmada sezgisel yaklaşımla sadeleştirilen ve Guardian Weekly gazetesinde yer alan başlangıç, orta ve ileri seviyedeki metinleri inceleniyor. Yapılan incelemede metinlerin sadeleştirme uygun nitelikler taşıdığı ifade ediliyor” (Akt. Kaya, 2018:19).

Sun-Young (2001), çalışmada genişletilmiş, sadeleştirilmiş ve özgün, metinlerin ileri ve düşük seviyedeki öğrencilerin anlama seviyelerine etkisi incelenmiştir. Koreli 180 lise öğrencisi ile yapılan bu çalışma sonunda ileri seviyedeki öğrencilerin sadeleştirilmiş metinleri özgün ve genişletilmiş metinlere göre daha iyi anladıkları; düşük seviyeli öğrencilerin genişletilmiş ve özgün metinlere göre daha iyi anladıkları ifade edilmiştir.

Shirzadi (2014) . Bu çalışmada sadeleştirilmiş metinlerin okuma becerisine etkisi incelenmiştir. İran’da 180 öğrenciden deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Derslerde özgün ve sadeleştirilmiş metinler kullanılmıştır. Deney grubu da ikiye ayrılmış birinci grup ile cümle düzeyinde sadeleştirilmiş metinlerle, ikinci grup ile sözlüksel sadeleştirilmiş metinlerle ders işlenmiştir. Kontrol grubunda ise özgün metinler ve sözlüksel sadeleştirilmiş metinler derste kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda cümle düzeyinde sadeleştirilmiş İngilizce metinlerin anlamayı kolaylaştırdığı görülmüştür.

Bu çalışmalara baktığımızda genelde uyarlanmış metinlerin okuma becerisine etkisinin tespit edilmeye çalışıldığını görmekteyiz. Uygulamaya yönelik çalışmalarla test edilen uyarlanmış metinler özgün metinlerle kıyas yapılarak hedef öğrenci kitlesine uygunluğu değerlendirilmesi yapılmıştır. Bunun sonucunda uyarlanmış metin kullanımının gerekli olduğu somut örneklerle vurgulanmıştır. Bunların yanında

bilgisayar tabanlı sadeleştirmeyle ilgili pek çok çalışma yapılmış, daha hızlı ama daha az maliyetle nasıl uyarlama yapılır, araştırmaları yapılmıştır. Bu alanda yapılan yurt dışındaki çalışmaların çeşitliliği ve sayısı sadeleştirme alanında yapılan çalışmalarda gelinen noktayı bize göstermesi açısından önemlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. OKUMA

Demirel'e göre (2018), "Bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerinin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliği"(s.109), okumadır. TDK'ye göre ise "Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek"tir.⁵ Bu tanımdan yola çıkarak okumanın sadece sembolleri ve harfleri seslendirmek olmadığını aynı zamanda anlamının da okumanın en önemli temellerinden biri olduğu söylenebilir. Anlaşılmayan, sadece seslendirilen bir okuma görülen sembolleri seslendirmekten öteye gidemeyeceği için bunun tam bir okuma olduğunu söylemek mümkün değildir. Okuma devamlı gelişen bir beceridir ve bu bağlamda okuma için sembolleri görerek hissederek okuyucunun zihninde anlam kurma sürecidir denilebilir.

Bu tanımın yanı sıra gelişen teknoloji çağıyla birlikte günümüzde okuma, resimleri, videoları, GIF'leri görüp anlatılmak isteneni anlamak anlamında da kullanılmaya başlanmıştır. Bu yönüyle okuma; metin okuma, görsel okuma ve medya okuryazarlığı gibi çeşitli dallara ayrılmıştır. Bu çalışmada metin okuma esas olarak alınmıştır.

Okuma, kişinin düşünsel ve duygusal açıdan gelişmesini desteklediği için önemlidir. İnsan davranışlarını ve başkalarıyla ilişkilerini yönlendiren okuma, kişinin hem iç dünyasının zenginleşmesini sağlar hem de hayata bakış açısını genişletir. İnsan okudukça çevresine ön yargısız, yansız ve hoşgörülü bakmaya başlar ve beğeni seviyesini artırır. Ayrıca kişi okumayla kazandığı düşünme ve yaratma özgürlüğü ile olayları ve durumları değerlendirme alışkanlığı edinir. Bu noktada yabancı dil öğretiminde de dil becerilerinin temelini oluşturan okuma, bireylerin kişisel gelişimlerine katkı sağlar, öz saygıyı artırır, dil öğrenimini hızlandırdığı gibi kolaylaştırır. Günlük hayat metinler aracılığıyla okuyucuya aktarılır ve günlük hayatta sık kullanılan kelimeler metin içindeki bağlamda sezdirilir, bu da kişinin kendisini

⁵ <https://sozluk.gov.tr> adresinden 25.01.2021 tarihinde ulaşılmıştır

daha rahat ifade etmesine yardımcı olur. Arı ve Okur (2013), bunu destekleyici olarak “okuma sayesinde dünya ve hayat hakkında birtakım duygu ve düşünceler geliştirerek kendilerini ve çevrelerini anlamayı, tutum ve davranışlarını yönlendirmeyi öğrenebilirler. Okumayı alışkanlık hâline getirdiklerinde duyuşsal ve bilişsel açıdan kendilerini daha iyi bir şekilde geliştirebilmenin önündeki engelleri kaldırabilirler” (s. 308), diyerek bize kısaca okumanın hayatımızdaki yerini kısaca açıklamışlardır.

Demirel’e göre (2019), okumanın ortak amaçlarını şöyle belirleyebiliriz:

- Doğru, sürekli ve anlayarak okuma becerisini kazanmak
- Sözcük hazinesini zenginleştirmek,
- Bilgi kazanmak
- Anlatım gücünü geliştirmek
- Zevkli ve eğlenceli bir alışkanlık haline getirmek.
- Yazarın vermeye çalıştığı mesajı anlamak. (s. 110)

2.1.1. Okuma Türleri

Alanyazın çalışmalarına bakıldığında, okuma türlerinin ortama ve amaca göre çeşitlere ayrıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalar sonucu görülmüştür ki iki okuma çeşidi “sesli ve sessiz okuma” diğer okuma türlerinin temelini oluşturmaktadır. Sesli ve sessiz okuma dışında MEB 2006 6-7-8. Sınıf Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan diğer okuma türleri de şu şekilde ifade edilmiştir:

“Sesli Okuma: Amaç, öğrencilerin okunan metinde geçen kelimelerin nasıl telâffuz edildiğini ve hangi bağlamda kullanıldığını anlamalarını sağlamaktır. Sesli okuma, öğrencilerin okuma seviyesini belirlemeye yardımcı olurken, dinleyenlerin zihinsel faaliyetlerinin gelişmesine de katkı sağlar” (MEB, 2006:66). Düzgün konuşma yeteneği sesli okuma ile gelişir. Bunun yanında okuma zevki uyandırması ve konuya dinleyenlerin konuya duydukları ilginin artması da sesli ve güzel bir okuma ile sağlanır.

“Sessiz Okuma: Amaç, öğrencilerin akıcı ve hızlı okumalarını sağlamaktır. Sessiz okuma, göz hareketleri ve beyinde meydana gelen okuma sürecine dayanmaktadır”

(MEB, 2006:66). Sessiz okuma hızını ve anlamayı hızlandırır. Sözcük öğrenimine faydası vardır. Anlamanın yanında anlatmayı da kapsar.

“Göz Atarak Okuma: Amaç, konunun ayrıntılara girilmeden, ana hatlarıyla kavranmasıdır” (MEB, 2006:66). Bu yöntemle okunmak istenen metin hakkında okuma öncesi bilgi sahibi olmamızı sağlar. Böylece zaman ve emek tasarrufu yapılmış olur.

“İşaretleyerek Okuma: Amaç, konuyu anlamaya yardımcı olacak anahtar kelime ve kavramlar ile önemli görülen yerlerin belirlenmesidir” (MEB, 2006:67). Metnin ana hatlarıyla kavranmasını ve anlaşılmasını sağlar. Öğrenci önemli gördüğü yerlere işaretler koyarak okuma yapılır.

“Not Alarak Okuma: Amaç, öğrencileri okuma sürecinde etkin kılmak, onların önemli bilgi, düşünce ve olayları hatırlamalarını sağlamaktır” (MEB, 2006:67). İşaretleyerek okumadan farkı metinle ilgili okuma esnasında notlar almaktır. Metne daha sonra hızlı bir bakış sağlar.

“Özetleyerek Okuma: Amaç, konunun ana hatlarının kavranmasını sağlamaktır” (MEB, 2006:67). Okuma sonrası öğrenci kendi cümleleri ile metni ana hatlarıyla anlatır. Bu durumun konuşmaya da faydası vardır.

“Tahmin Ederek Okuma: Amaç, öğrencileri okuma sürecinde etkin kılmak için metinde geçen duygu, düşünce ve olaylarla ilgili merak uyandırmaktır” (MEB, 2006:67). Okuma öncesi etkinliklerle metnin içeriği tahmin edilir. Öğrencinin metni merak etmesi sağlanır. Motivasyonu ve dikkati artırır.

“Soru Sorarak Okuma: Amaç, okuma öncesinde ve sürecinde öğrencilere sorular hazırlatılarak metin üzerinde düşünmelerini ve metni anlamalarını sağlamaktır” (MEB, 2006:67). Öğrencinin okumaya başlamadan amaç edinmesini sağlar ve metne karşı dikkati artırır. Metin çözümlemesini kolaylaştırır.

“Ezberleme: Amaç, öğrencilerin hafızalarını güçlendirmek, kültürel ve edebî değere sahip metinlerdeki cümle yapılarını ve söz varlığını kavrayarak Türkçeyi doğru, güzel

ve etkili kullanmalarını sağlamaktır” (MEB, 2006:68). Öz güveni ve öz saygıyı artırır. Kelime dağarcığını geliştirir.

“Söz Korosu: Amaç, öğrencilerin okuma ve birlikte çalışma becerilerinin geliştirilmesidir” (MEB, 2006:68). Öğrencinin iletişim becerisini geliştirmekle birlikte telaffuzunu da geliştirir. Bir metni öğrencilerin birlikte okuması öğrencide bir gruba ait olma hissi uyandırır ve utanma, çekinme gibi duygularını azaltmasına yardımcı olur.

“Okuma Tiyatrosu: Amaç, öğrencilerin metnin yapısını, dilini ve metinde yer alan şahıs ve varlık kadrosunun özelliklerini anlamalarını sağlamaktır” (MEB, 2006:68). Bir metne bağlı olarak hazırlanır ve doğaçlama yoktur.

“Metinlerle İlişkilendirme: Amaç, öğrencilerin, okudukları metinle diğer metinler arasında ilişki kurmasını sağlayarak düşünme becerilerini geliştirmektir” (MEB, 2006:69). Metinlerin dil- anlatım, olay örgüsü, üslup gibi açılardan karşılaştırılmasını sağlar. Öğrencinin eleştirel düşüncesini geliştirir. Okuma alışkanlığı ve becerisi kazandırır.

“Tartışarak Okuma: Amaç, öğrencilerin, metinde işlenen konuyla ilgili bilgi, duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşmalarını ve onların bilgi ve görüşlerinden yararlanarak farklı bakış açıları kazanmalarını sağlamaktır” (MEB, 2006:69). Farklı görüşlere saygı duymayı ve hoşgörülü olmayı öğretir.

“Eleştirel Okuma: Amaç, öğrencilere okudukları hakkında soru sorma alışkanlığı kazandırarak konu hakkında düşünmelerini sağlamak; konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla ve tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirerek kendi doğrularını buldurmaktır” (MEB, 2006:69). Burada duygulardan çok düşünce ve mantık ön plandadır. Öğrencilerin kendi doğru ve yanlışlarını bulmalarına yardımcı olur. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte etrafımızda bir bilgi yoğunluğu oluşmuştur. Doğru bilgilerin yanı sıra bu bilgi bombardımanında pek çok yanlış bilgi de bulunmaktadır. Eleştirel okuma yapabilen kişi doğru ile yanlış bilgiyi ayırt edebilir.

Bu okuma türleri her seviyedeki öğrenci için hem ders kitaplarında bulunan metinler için hem de yardımcı kitaplar için çeşitli okuma stratejileri kullanılarak yapılabilir. Bu stratejiler ise şöyledir.

2.1.2. Okuma Stratejileri:

Toksun'a göre (2015), "Okuma stratejileri metinlerden anlam çıkarmayı kolaylaştırmak amacıyla okuma eylemi sırasında bireyler tarafından uygulanan zihinsel taktiklerdir" (s. 39). Karadüz (2011), çalışmasında okuma sürecinde "öğrenciler okuduklarıyla yaşantıları arasında ilgi ve ilişki kurma, yorumlama, not alma, altını çizme, tekrar okuma, empati yapma ve hayal kurma, motive olma ve dikkat etme gibi stratejiler kullanırlar. Bu stratejilerden empati yapma ve hayal kurma duyuşsal boyutlu, diğerleri ise bilişseldir" (s. 145), diyerek bize okuma stratejilerini açıklamaktadır. Bu yazıda okuma öncesi, sırası ve sonrası stratejilerden bahsedilecektir.

Esemen'e göre (2020), okuma öncesinde anlamayı kolaylaştırmak için yapılabilecek etkinliklerden bazıları şu şekilde maddelenmiştir:

- Eserin başlığı, içindekiler bölümü, alt başlıklar ve yazara ait bilgiler incelenir.
- Metnin türünün, konusunun ve metnin neden okunduğunun belirlenir ve böylece okuma amacı oluşturulur.
- Metnin başlığına, varsa resimlerine bakılarak içerik hakkında tahmin yapılır.
- Ön bilgiler yapılan etkinliklerle, sorularla harekete geçirilir.
- Metnin içeriğiyle ilgili terim ifadeleri ve kurallar varsa öğretilir. (s. 16)

Okuma sırasında da pek çok etkinlik yapılabilir. Bunlardan bazıını Esemen (2020), bize şöyle açıklamıştır: "Metin akıcı ve anlaşılır bir şekilde okunur. Ana düşünce ve yardımcı düşünceler bulunmaya çalışılır ve yazarın üslubuna dikkat edilir. Anlamı bilinmeyen sözcüklerin altı çizilir veya anlamı tahmin edilir. Metnin kenarlarına hatırlatıcı notlar yazılır" (s. 17).

Son olarak okuma sonrası yapılacaklar ise şöyle sıralanabilir. "Okuma öncesinde ve sonrasında oluşan sorulara (yazarın üslubu, metnin düşünce yapısı, başlıkla içeriğin uyumu vb.) cevap verilir. Metnin çözümlemesi veya özetlemesi yapılır. Metindeki

gerçekler ve kurgular ayırt edilir. Metnin ana çerçevesi belirlenir” (Esemen, 2020:18)

Özcan (2019), çalışmasında ise okuma sürecini farklı durumlara bağlı olarak üç basamağa ayırmıştır (s.14), bunlar:

1. Basit Seviyede Okuma

Bu, öğretime başladıktan belirli bir zaman sonra başlayan okuma basamağıdır. Çünkü öğrencilerin ana dilinde olmayan bazı sesleri ve bağlantıları öğrendikten sonra ancak yabancı dilde bir metin okuma yapması beklenmektedir. Bu basamakta amaç, yabancı dildeki konuşma şekillerinin öğretilmesidir fakat ilk birkaç yılda dil öğreticileri bu tip okumaya dikkat etmelidirler. Burada yeni kelimeler ve telaffuzları öğretilmekte ve bütün yeni dil bilgisi kalıpları okuma yapılmadan öğretilmektedir.

2. Orta Seviyede Okuma

Basit seviye ile arasındaki fark kullanılan materyallerdir. Orta seviyede okumada öğrenciler kelime ve yapılarla yeni karşılaşır. Bunların bazıları okuma sırasında verilirken, bazılarının da öğrencilerin kendilerinin bulması beklenmektedir. Burada hedef hem yazılı sembolleri tanıtmak hem de okunulandan bilgi edindirmektir. Öğretici genellikle sessiz okuma yapan öğrencilere çeşitli sorular sorar, amaç konunun anlaşılıp anlaşılmadığını ölçmektir. Bu nedenle yoğun okuma daha çok bu seviyede görülmektedir.

3. İleri Seviyede Okuma

İleri seviyedeki sınıflarda uygulanan bir okuma basamağıdır. Metin, konuşma dilinden oldukça farklı bir içeriğe, stile, yeni kelimelere, kültürel yapılara ve dil bilgisine sahiptir. Bu seviyede okuma, sadece bilgi edinmek için değil aynı zamanda okuduğunu eleştirmek için de yapılır. Uyarlanmış klasik eserler, kısa hikâyeler, edebî metinler ve magazinler bu seviyede kullanılan materyallerdir. Üniversite seviyesindeki öğrencilere uygulanan bu ileri seviye okumanın amacı, konuşma dilinde yeterli seviyeye gelen öğrencilere bilgiyi tam anlayarak nasıl edineceğini öğretmektir.

Yukarıda açıklanan bütün bu okuma türleri ve stratejileri alanyazında genellikle ders kitapları için belirlenmiştir. Bu çalışmada derslere yardımcı kaynak olarak okutulması planlanan seviyelere göre uyarlanmış edebî eserlerin de bu çerçeveye dâhil olduğu varsayılarak burada ele alınmıştır.

Bu noktada Türkiye’de de yabancı dil öğretiminde en önemli referans olarak kullanılan ADOÇM’yi de okuma becerisi kazanımları açısından ele almanın yerinde olacağı düşünülmüştür. Çalışmamız B1 seviyesinde olduğundan B1 seviyesi okuma kazanımları ele alınmıştır.

2.1.3. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi

Özmen (2019), çalışmasında yabancı dil öğretimindeki okuma etkinliklerin ana dilindeki okuma etkinlikleri ile benzerlik gösterdiğini belirterek “ana dili ediniminde dilsel girdi dinleme yoluyla alınırken yabancı dil öğreniminde öğrenciler, sınıf ortamı düşünüldüğünde, genellikle okuma etkinlikleri yoluyla dilsel girdiyle karşılaşmaktadır” (s.51). Ana dili okuyucuları sahip oldukları ön bilgiyle bilmedikleri kelimelerin anlamsal ilişkisini kurarak metni anlamaya çalışırken yabancı dil öğrencileri ise ön bilgilerinin olmadığı bir kültürdeki bilgileri anlamlandırmaya çalışırlar tabi ki bu onları ana dili öğrencilerinden daha zorlu bir süreçle karşı karşıya getirir. Yine Özmen’in (2019), “Bununla birlikte öğrenci kendi dilinin anlatı kalıplarını, kahramanların genel özelliklerini, öğrenmekte olduğu yabancı dile bilinçli ve bilinçsiz olarak aktarabilmektedir. Çünkü anlatı şeması evrensel bir şemadır” (s. 52), ifadesinden hareketle ana dilinin yapılarına hâkim olan öğrencilerin hedef dili öğrenme sürecinde bu aktarımı daha rahat yaptıklarını, ana dilindeki benzerlikler ve farklılıkları anlamlandırarak dil öğrenim süreçlerini hızlandırabildikleri düşünülmektedir.

Yabancı dil öğretimi alanındaki ders kitapları incelendiğinde dört temel dil becerisine eşit oranda yer verildiği görülmektedir. Ancak bu öğrenci yönünden farklılık gösterebilir. Yani akademik çalışmalarla ilgili bir öğrenci için okuma ve yazma daha ön planda olurken mesela turizm ile ilgili bir öğrenci için konuşma ve dinleme daha ön planda olabilir. Fakat öğretici her dört beceriye de önem vermek

durumundadır çünkü bu beceriler gelişimleri birbirine bağlıdır ve birisi olmadan bir diğerinin gelişmesi mümkün değildir. Aşçı vd.nin (2020), belirttiği gibi “Temeli okulda atılan okuma eylemi, zihnin alma, algılama ve anlam verme işlevlerini yerine getiren bir beceridir. Çıkarım yapma, değerlendirme, analiz etme, eşleştirme gibi ileri düzey bilişsel işlevleri devreye sokan okuma becerisi, belleğin gelişimine önemli katkılar sağlar”(s.206).

Daha önce okuma başlığı altında okumanın sadece harfleri ve bu harflere ait sesleri çıkarmak olmadığından okumanın tam bir okuma olabilmesi için anlamının da gerekliliğinden bahsedilmişti. Polat (1993), kitabında dil öğretiminde kullanılan metinlerin dil öğretiminde verimli olabilmesi için sahip olası gereken özellikleri şöyle sıralamaktadır:

Öğrenci metin konusuna aşina olmalıdır.

Öğrenci gerçekliğine uygun olmalıdır.

Metin düzeyi öğrenci seviyesinin biraz üstünde olmalıdır.

Metni anlamak için verilen ipuçları fazla olmalıdır.

Metinler ders ortamında söylemsel konuşma ve yazma gibi çıkış noktaları oluşturmalıdır.

Öğrenciyi dil öğrenmeye güdülemesi gerekmektedir.

Kültürel farklılıkların işlenmesinde, ülke bilgisini çalışmasında yardımcı olmalıdır. (s.186)

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretim sürecinde öğretmenlerin sık olarak karşılaştıkları problemlerden biri aynı sınıfta bulunan öğrencilerin yaş farklılıklarının ve eğitim geçmişlerinin çok farklı olmasıdır. Bu nedenle aynı sınıftaki ilköğretim mezunu ile doktora öğrencisinin aynı seviyede beceri geliştirmesi de beklenmemektedir. Bu okuma becerisi için de geçerlidir. Kaya (2019), “Dil öğrenimi esnasında bütün beceri alanları birbirini desteklemektedir. Doğru ve anlayarak bir okuma yapan bireyin okuma becerisi geliştiği gibi diğer beceri alanları olan yazma, konuşma ve dinleme becerileri gelişmektedir” (s. 14), diyerek okuma becerisinin diğer beceri alanlarının gelişmesine de katkı sağladığını belirtmektedir.

Görüldüğü gibi Türkçenin öğretimi sürecinde okuma becerisinin gelişimi dil öğreniminde önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle okuma

becerisinin gelişimi için kullanılacak metinlerin öğrencinin anlama seviyesine uygun, ne kolay ne de zor metinler olması gerekmektedir. Bu okuma çalışmalarında okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrası etkinliklerin yapılması da oldukça faydalı olmaktadır. Bu yöntemlerle okuma becerisi gelişecek olan öğrencinin dolayısıyla diğer dinleme, konuşma ve yazma becerileri de gelişim gösterecektir.

2.2. AVRUPA ORTAK ÇERÇEVE METNİ VE B1 SEVİYESİ OKUMA BECERİSİ KAZANIMLARI

2001 yılında Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan ADOÇM'nin amacı "Farklı ülkelerdeki eğitim kurumları arasında işbirliğini arttırmak; Dil yeteneklerinde ortak bir temel oluşturmak; Öğrenen, öğretmen, program geliştiriciler, sınav kurulları ve eğitim müdürlüklerine bu kurumları oluşturmakta ve çabalarını koordine etmekte yardımcı olmak" (CEFR, 2018:25), olarak açıklanmıştır.

Çerçeve Metni dokuz bölümden oluşmaktadır.

1. Siyaset ve Eğitim Politikası Açısından Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi
2. Öneriler Çerçevesi'nin Yaklaşımı
3. Ortak Öneri Düzeyleri
4. Dil Kullanımı, Dil Kullananlar ve Öğrenenler
5. Dil Kullananların/Öğrenenlerin Yeterlikleri
6. Yabancı Dil Öğrenimi ve Öğretimi
7. Yabancı Dil Öğrenim ve Öğretiminde Bildirişimsel Görevlerin Rolü
8. Dil Çeşitliliği ve Öğretim Programı
9. Ölçme ve Değerlendirme ile Kaynakça ve Ekler'den oluşur.

Çelik ve Başutku'nun belirttiği gibi (2020),

Çerçeve Metin, yabancı dil öğrenenlerin hedef dilde iletişim kurmada kullanabilmeleri için neleri hangi düzeyde bilmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde yapılandırmaktadır. Aynı zamanda bu metin, dil öğrenenlerin yaşam boyu ve öğrenim sürecinin her basamağında elde ettiği kazanımın ölçülmesi için gerekli düzey ve yeterlikleri, dil öğretiminin sınırlılıklarını, standartlarını ve imkânlarını belirleyen genel bir başvuru kaynağıdır. (s.91)

Çerçeve metin 2001 yılında yayımlandığı biçimiyle kalmamış, 2018 yılında yeni yaklaşımlar ve yeni çalışmalar eklenerek yenilenmiştir. Bu çalışmada bu metnin okuma becerisi ile ilgili bölümlerine kısaca değinecek olursak ADOÇM (2018), bireyleri “aile deneyimi ve öğrenme, tarih ve nesiller arasındaki temaslar yoluyla gerçekleşebilecek olan iletişimsel, çok dilli ve çok kültürlü yeterliliğe sahip olacak şekilde okuma becerisini geliştirecek öğretimi amaçlamaktadır” (s.174).

Çerçeve Metin “Eylem Odaklı Yaklaşımı” benimsemektedir ve metne göre, “okuma sadece bilgi toplama ya da anlama faaliyeti” değildir, çünkü “dil yaratıcı ve sanatsal kullanımları hem eğitim hem de kendi başına önemlidir” ve “sözlü ya da yazılı etkinlikler, üretken, anlamaya yönelik, etkileşimli olabilirler” (s. 56). CEFR (2018), de belirtildiği gibi, “bu tür aktiviteler arasında yaratıcı metinlerin (hikâyeler, tekerlemeler vb.) okunması, yazılı veya yazılı olmayan oyunların yapılması ve kısa hikâyeler, romanlar veya şiir gibi edebî metinlerin üretimi, anlama ve performansı yer alır” (s. 56) . Bunu daha etkili etkinlikleri kullanarak, “muhtemelen ilk başta alıcı bir yetkinlik olarak farklı metin türlerinin, özellikle romanların okunması yoluyla bir süre boyunca ortaya çıkacaktır” (s. 120). “Yaratıcı ve sanatsal dil kullanımı için iletişimsel aktiviteler yoluyla okuma geliştirmek de önemlidir, çünkü bu tür aktiviteler “katılımcıların genellikle birkaç defa üretici ve alıcı olarak dönüşümlü oldukları etkileşimli aktiviteler olarak görülmelidir” (s. 57). “Halka açık toplantılarda, derslerde, eğlencede, spor yorumlarında, sunumlarda konuşmalar yoluyla dinleyicilere hitap etme veya sadece yazılı bir metni yüksek sesle okuyarak okuma ile konuşma (özellikle sözlü üretim) ile kolayca entegre edilebilir” (s. 58).

ADOÇM'ye göre okuma kategorileri ve B1 seviyesi kazanımları şöyledir:

- 1.Genel Okuma: Kendi alanı ve ilgisiyle ilgili konulardaki açık gerçekçi metinleri yeterli derecedeki bir anlama ile okuyabilir. (s. 68)
- 2.Yazışmaları Okuma ve Anlama: Bir mektup arkadaşıyla devamlı yazışabilmek için, özel mektuplardaki olay, duygu ve istekler hakkında yapılan betimlemeleri yeterince anlayabilir .(s.72)
3. Yönlendirme İçin Okuma: Belirli bir görevi yerine getirebilmek için, arzu edilen bilgileri tespit etmek ve bir metnin farklı yerlerinden ya da farklı metinlerden bilgi toplamak için daha uzun metinleri tarayabilir. Mektuplar, broşürler ve kısa resmî belgeler gibi günlük malzemelerdeki ilgili bilgiyi bulabilir ve anlayabilir. (s.68)
- 4.Fikir Sahibi Olmak İçin Okuma: Mektup, bilgilendirme broşürü ve kısa resmî belgeler gibi basit günlük metinlerden önemli bilgileri bulabilir ve anlayabilir. (s.73).
4. Bilgi ve Gerçekleri Anlama Amaçlı Okuma: Anlaşılır şekilde yazılmış, gerekçelerle donatılmış metinlerin en önemli sonuçlarını algılayabilir. Ayrıntılarıyla olmasa bile, işlediği konudaki görüş açısını kavrayabilir. Alışlagelmiş konuları içeren karmaşık olmayan gazete makalelerini ana noktalarıyla kavrayabilir. (s.73)
5. Yönergeleri Okuma: Bir cihazı kullanmak için gerekli karmaşık olmayan, anlaşılır bir anlatımla yazılmış kullanım kılavuzlarını anlayabilir.(s.74)
6. Boş Zaman Etkinliği Olarak Okuma: Daha geniş bir okuyucu kitlesi için yazılmış gazete / dergi, film, kitap, konser açıklamalarını okuyabilir ve ana noktaları anlayabilir. Basit dil ve üslupla yazılmış basit şiirleri ve şarkı sözlerini anlayabilir. Hikâyelerde yerleri, olayları, açıkça ifade edilen duyguları ve bakış açılarını ve günlük dilde yazılan rehber ve dergi makalelerini anlayabilir. Bir yolculuğun aktivitelerini, kişinin yaptığı deneyimleri ve keşifleri anlatan bir seyahat günlüğünü anlayabilir. Düzenli sözlük ve günlük bir dil kullanıldığında hikâyenin konularını, net bir doğrusal hikâye ile basit bir roman ve çizgi romanı anlayabilir. Günlük dilde yazılan bilindik, somut durumları içeren kısa, basit öyküleri ve çizgi romanları okuduğunda yeterince anlayabilir. Kısa dergi raporlarında ya da somut gündelik konuları ele alan el ilan girişlerde ana noktaları anlayabilir.(örneğin hobiler, spor, boş zaman etkinlikleri, hayvanlar). Basit kelimelerle yazılan bir kişinin hayatındaki kısa anlatıları ve açıklamaları anlayabilir. (CEFR, 2018: 75)

2.1.1. Avrupa Ortak Çerçeve Metni B1 Seviyesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dil Bilgisi Yapıları

CEFR (2018), B1 seviyesi dilsel doğruluk kazanımlarını şöyle belirtir: “Alışlagelmiş durumlarda yeterli derecede doğru konuşarak anlaşabilir; ana dilinin etkisi belirgin olsa da genelde dil bilgisi yapısına iyice hâkimdir. Genelde önceden tahmin edilebilecek durumlarda sık kullanılan basmakalıp sözleri ve deyimleri içeren bir dağarcığı, yeterli derecede doğru olarak kullanabilir” (s.115).

- Gereklilik Kipi ,-mElİ
- Gereklilik (hikâye) Kipi ,-mElİydi
- Gereklilik (rivayet) Kipi ,-mElİymiş
- Gereklilik ,-mEk/-ME+iyelik gerek(-)/lazım
- Zorunluluk, -mEk zorunda/mecburiyetinde, -mEyE mecbur
- Zorunluluk kal-
- İşteşlik birbiri
- Dönüşlülük kendi
- Pekiştirme kendi
- Dönüşlü çatı - (İ)n-
- İşteş çatı - (İ)ş-
- Dilek kipi -sE
- Dilek (hikâye) kipi (keşke) -sEydİ
- Ulaçlar - (y)ken
- İlgeçler -DEn beri / -DİR
- Ulaçlar -Dik + iyelik + -(n)dEn beri
- Ulaçlar (-Dİ)...-(y)Elİ. (CEFR, 2018, akt. Yazok, (2020, s.29)
- Koşul kipi zaman + -(y)sE. (s.116)

Burada da görüldüğü üzere Çerçeve metninde, edebî eserler okuma, “Boş zaman etkinliği olarak okuma” olarak yer almaktadır. “Yaratıcı metinler, özellikle edebî metinler, kültürlerarası eğitimde, özellikle orta öğretim düzeyinde önemli bir işleve sahiptir. North ve Piccardo’ya göre (2019), “edebiyat eğitimde değerlidir çünkü iç ve dış dünyalar arasında aracılık eder, perspektifi genişletir ve diğer deneyimlere, diğer kültürlerle bir pencere açar” (Akt. Çelik, Başutku, 2020:109)

2.3. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ PROGRAMI VE B1 SEVİYESİ OKUMA BECERİSİ KAZANIMLARI

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın düzenlenmesi ve geliştirilmesinde, Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı" esas alınmıştır. Aralık 2019'da yayımlanan programın girişinde hazırlanma amacı şöyle açıklanmaktadır:

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR) esas alınarak geliştirilen Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı, yurt içinde veya yurt dışında örgün ve yaygın eğitim kapsamında Türkçe öğrenenler, öğretmenler, öğretim materyali hazırlayıcı ve sınav uygulayıcıları için temel dayanak ve yaklaşımları, amaç sürecini, dil öğretimi içeriklerini düzenleyen ve dil öğretimi standartlarını belli çerçevede yapılandıran bir öğretim programı olarak hazırlanmıştır. (MEB Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı, 2020: 10)

Bu programda ifade edilen B1 seviyesi okuma kazanımları da şöyledir:

- B1 Okuma Becerisi Kazanım Listesi, MEB (2020),
- B1.O.1. Toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır.
 - B1.O.2. Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.
 - B1.O.3. Bir uzmanlık alanıyla ilgili temel terim ve kalıp ifadeleri anlar.
 - B1.O.4. Bağlamdan hareketle mecazlı ve/veya kalıp ifadeleri anlamlandırır.
 - B1.O.5. Resmî veya özel yazışmalardaki kelime ve kalıp ifadeleri belirler.
 - B1.O.6. Sayısal ifadeleri tanır.
 - B1.O.7. Talimat içeren yönlendirmeleri takip eder.
 - B1.O.8. Kullanım kılavuzlarındaki yönlendirmeleri takip eder.
 - B1.O.9. Kişi, yer veya varlıklarla ilgili ayırt edici özellikleri belirler.
 - B1.O.10. Karmaşık betimleyici ifadeleri belirler. (s.71-84)
 - B1.O.11. Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.
 - B1.O.12. Tutarlılık unsurlarını belirler.
 - B1.O.13. Karmaşık metinlerdeki karşılaştırma unsurlarını belirler.
 - B1.O.14. Aynı konuda yazılmış metinleri içerik açısından karşılaştırır.
 - B1.O.15. Metin içi ve/veya metinler arası karşılaştırmalar yapar.
 - B1.O.16. Mesleklerle ilgili özellikleri belirler.
 - B1.O.17. Karmaşık bilgiler içeren duyuru, ilan, afiş/broşür veya reklam metinlerinden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
 - B1.O.18. Metinlerdeki örtük iletileri belirler.
 - B1.O.19. Bir haber metnindeki yer, kişi, konu/olay ve zamanla ilgili bilgileri belirler.

- B1.O.20. Görsellerle oluşturulmuş bir metindeki iletileri belirler.
- B1.O.21. E-posta veya mektuplardaki iletileri anlar.
- B1.O.22. Metinlerdeki istek/ihtiyaç, şikâyet vb. içeren ifadeleri ve temel iletiyi belirler.
- B1.O.23. İş mektuplarındaki iletileri belirler.
- B1.O.24. Seyahat ve konaklamaya ilişkin bilgileri seçer.
- B1.O.25. Ulaşım ve ulaşım araçlarına ilişkin temel bilgileri seçer.
- B1.O.26. Bir şeyin/işin yapılmasına ilişkin tarif ve yönergeleri takip eder.
- B1.O.27. Gözlem ve izlenim içeren ifadeleri belirler.
- B1.O.28. Yorum ve değerlendirme içeren ifadeleri ayırt eder.
- B1.O.29. Kişisel bilgi ve görüş isteyen/bildiren metinleri (röportaj, anket vb.) anlar.
- B1.O.30. Öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
- B1.O.31. Tartışma içeren metinlerdeki temel düşünceleri belirler.
- B1.O.32. Eğitim veya iş hayatıyla ilgili metinleri anlar.
- B1.O.33. Onay/kabul/ret veya ekleme ifadelerini belirler.
- B1.O.34. Gerekçelendirilmiş görüş ve önerileri belirler.
- B1.O.35. Metinlerde olay ve bilgileri zaman ve mantık akışına göre sıralar.
- B1.O.36. Öyküleyici metinlerdeki olay örgüsü, yer, zaman ve kişileri belirler.
- B1.O.37. Öyküleyici bir metnin konusunu, ana fikrini belirler.
- B1.O.38. Gazete, dergi ve çoklu ortamlardan ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
- B1.O.39. Gazete, dergi ve çoklu ortamlardan ilgi alanına giren metinleri bulur.
- B1.O.40. İlgi alanlarına yönelik sosyal medya metinlerini takip eder.
- B1.O.41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.
- B1.O.42. Metinde geçen kültürel özelliklere ilişkin bilgileri belirler.
- B1.O.43. Plan/tasarı/hayallerini anlatan bir metni anlar.
- B1.O.44. Metnin konusunu ve temel iletisini belirler.
- B1.O.45. İlgi veya uzmanlık alanına giren metinlerdeki ana ve yardımcı düşünceleri belirler.
- B1.O.46. Okuduklarında biyografik bilgileri belirler. (s.71-84)
- B1.O.47. Harita, kroki, grafik, tablo, zaman çizelgesi gibi görsellerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
- B1.O.48. Metinlerde sıkça karşılaşılan kısaltmaları anlar.
- B1.O.49. Metnin içeriğine ilişkin tahminlerde bulunur.
- B1.O.50. Mizahi unsurları belirler.
- B1.O.51. Metinleri vurgu, tonlama, durak özelliklerine uygun biçimde okur.
- B1.O.52. Metindeki anahtar kelimeleri belirler.
- B1.O.53. Metinlerdeki dolaylı anlatım içeren ifadeleri belirler.
- B1.O.54. Okuduklarından hareketle çıkarımlar yapar.
- B1.O.55. Tekrar bildiren ifadeleri belirler.
- B1.O.56. Metindeki genelleme/şart/varsayım veya olasılık bildiren ifadeleri ayırt eder.

- B1.O.57. Okuduklarını anlamak için başvuru kaynaklarını kullanır.
- B1.O.58. Okuma amacını belirler.
- B1.O.59. Okuma amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.
- B1.O.60. Temel bağdaşıklık öğelerinin anlama etkisini fark eder.
- B1.O.61. Kültürel bağlamlara (gelenekler, kutlama, davet, tebrik, teşekkür, bayram, taziye, anma vb.) uygun kalıp ifadeleri ve anlamlarını belirler.
- B1.O.62. Tercih/teklif bildiren cümleleri ayırt eder.
- B1.O.63. Tavsiye/uyarı bildiren cümleleri ayırt eder.
- B1.O.64. Tahmin ifadeleri içeren bir metni anlar.
- B1.O.65. Teknolojiyle ilgili söz varlığını belirler.
- B1.O.66. Geçmişe ilişkin olay/durum/bilgileri anlatan metinleri anlar.
- B1.O.67. Bilinen ve güncel konulardaki metinleri anlar.
- B1.O.68. Metinde geçen kişisel bakım ve sağlıkla ilgili bilgileri seçer.
- B1.O.69. Gerekçeleştirme ifadelerini belirler.
- B1.O.70. Okuduklarını özetler.
- B1.O.71. Nezaket ifadelerini belirler. (s.71-84)

2.3.1. MEB Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı B1 Seviyesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dil Bilgisi Yapıları

Programda dil seviyelerine göre yapı listeleri de bulunmaktadır.

B1 seviyesi dil yapısı listesi şöyledir, MEB (2020),

- Hikâye birleşik zaman çekimleri
- Şart birleşik zaman çekimleri
- Yeterlik fiili + zaman ekleri
- İsim çekimi (-dİ, -mİş, -sA) (s.159)
- İsim fiiller (-mA, -mAk, -İş) +...-mAyİ ... -mAyA tercih ederim, -mAktAnsa... -mAyİ tercih ederim, -mAsInA rağmen)
- Sıfat fiiller (-dİk), -Dİk + iyelik, -AcAk + iyelik, -mİş
- Zarf fiiller (-İp, -ArAk, -IncA, [-(y)ken], -mAdAn, -A...-A, -r... -mAz)
- Doğrudan ve dolaylı anlatım
- Edat ve bağlaçlar (Keşke, eğer, -sA bile, gibi, göre, sanki, kadar, için, üzere, -A doğru, -A karşın/rağmen, -A karşı, -A değin, -A dek, -dAn dolay, -dAn başka, ile, yalnız, ancak, sadece, fakat, ne var ki, ise, yanı sıra, ayrıca, aksine, hariç, öncelikle, artık, itibaren, dolayısıyla)
- Fiillerde etkenlik ve edilgenlik.(s.159)

Yabancı dil öğretimindeki B1 seviyesindeki okuma kazanımlarından bahsettikten sonra okuma becerisinin gelişiminde en çok kullanılan “metin” kavramını ele alalım.

2.4. METİN

TDK’de⁶, “1. Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst. 2. Basılı veya el yazması parça, tekst” şeklinde tanımlanan “metin” kelimesi dilimize Arapçadan geçmiştir.

Günay’a göre (2007,) metin, “Başı ve sonu ile kapalı bir yapı oluşturan dilsel göstergelerin art arda geldiği anlamlı yapı olarak tanımlanabilir” (s. 35). Dilsel açıdan metin, “birbirini izleyen, sıralı ve anlamlı bütünler oluşturan cümleler dizisidir”(Günay, 2007:44). Bir duyguyu, bir isteği, bir düşünce ya da olayı anlatma aracı olarak kullanılan her metnin bir ana fikri vardır ve bu anlamlı yapıyı birbirini takip eden kelime, cümle paragraf ve görseller oluşturur.

Bu nedenle metinlerde anlam ön plandadır. Metnin yapısı yazarın vermek istediği mesaja göre değişiklik göstermekte, yani yazar iletmek istediği mesaja göre, hem metnin dil özelliklerini hem de aynı zamanda anlatım biçimini, boyutunu, metnin türünü de bu amaca göre belirlemektedir. Bunun yanında hitap edilen kitlenin özellikleri de metnin türünü etkiler. Böylece metinler düzenlenme ve aktarma biçimine göre farklı isimler almaktadır. Örneğin günlük yaşamı anlatan metinler, bilimsel, felsefi, edebî metinler gibi. Bunlar özellikleri birbirinden farklı olan metinlerdir.

Metin türlerinden yazılı anlatım metinlerini Eken (2004), genel olarak şöyle sınıflandırmıştır:

- “1. Sanatlı Metinler: Şiir, hikâye, roman, tiyatro, masal, fıkra.
2. Bilgilendirici Metin: Makale, fıkra.
3. Düşünce Metinleri: Deneme, röportaj, eleştiri, günlük, gezi yazısı, anı
4. Yazışma Metinleri: resmi yazışmalar, özel yazışmalar” (s.18).

⁶ <https://sozluk.gov.tr/> adresi 10.10.2020 tarihinde ziyaret edilmiştir.

Metnin işlevi ve yazarın niyeti açısından ise metinler şöyle sınıflandırılabilir:

1. Anlatıma Dayalı Metinler: Hikâye, roman, masal, küçük haberler, röportaj, tarihî metinler gibi gerçeğe benzeyen olayların anlatıldığı metinler.

2. Betimleyici Metinler: Roman özeti, roman, el kitapları, tarih kitapları, gazete makaleleri, hikâyeler, masal, otobiyografiler, rehberlik metinleri gibi kişilerin, olayların, yerlerin ayrıntılı olarak anlatıldığı, okuyucunun hayal edebilmesine olanak sağlayan metinlerdir.

3. Kanıtlayıcı Metinler: Ders kitapları, düşünce ve felsefe yazıları, deneme ve makale gibi düşünceyi ortaya koyan ve savunan metinlerdir.

4. Açıklayıcı Metinler: Okul kitapları, kılavuzlar, felsefe, dini, bilim metinleri gibi amacı bilgilendirme olan metinlerdir.

5. Emredici-Buyurucu Metinler: Kılavuzlar, tarifler, kanun ve yönetmelikler gibi emir ve yasaklama amaçlı telkin metinleridir.

6. Manzum Metinler: Destan, vecize, atasözü, türkü, şarkı gibi şiir dilinin hâkim olduğu metinlerdir.

7. Konuşmaya Dayalı Metinler: Dram, komedi, orta oyunu, skeç gibi karşılıklı konuşma içeren metinlerdir.

Bunların yanında metinleri iletişim konumu bakımından ya da dil ile ilgili düzenlemeler bakımından,

-Kullanmalık metinler, (gazete haberi, yemek tarifi vb.)

-Kurmaca metinler olarak da sınıflandırmak mümkündür (roman, hikâye tiyatro vb.).

Dil öğretiminde ise metin kullanımının geçmişi çok eskiye dayanmaktadır. Dil öğretiminin metinlerle daha kolay olduğu vurgulanarak, özellikle ders ve çalışma kitaplarında farklı tür metinlere yer verilmektedir. Öğrencilere model olarak sunulan bu metinlerin dil öğretime özel bir destek sağladığı düşünülmektedir.

2.4.1. Özel Metinler

Dil eğitiminde kullanılmak için özel olarak hazırlanmış olan metinlerdir. Bunlar özgün metinlere benzeyecek şekilde hazırlanmaktadır (özellikle sanatçılar tarafından seslendirilen ve özel olarak dinleme-anlama için hazırlanmış metinler).

Bu metinler öğretilmesi hedeflenen dil bilgisel yapıların belli bağlamda geçtiği metinlerdir. Örnek vermek amaçlıdır ve birbirinden bağımsız cümlelerden oluşabilir. Ders kitaplarındaki yönergeler, açıklamalar, öğreticinin sınıf içinde kullandığı sınıf dili, yönlendirmeler bu metin türü kapsamına girmektedir.

2.4.2. Özgün Metinler

İletişimci yaklaşım, son yıllarda dil öğretiminde etkin olarak kullanılan yaklaşımlardan biridir. Bu yaklaşımda hedef dildeki sözlü ve yazılı iletişim becerileri ön plandadır. Bu nedenle bu yaklaşımda özgün malzeme kullanımı önemlidir.

Üze (2010), yabancı dil öğretiminde özgün metinlerin kullanılmasının önemini şöyle dile getirmektedir:

Yazınsal metinler yabancı dil dersleri için düzenlenmediklerinden dolayı, öğrenciler için dilsel ve kültürel çeşitli zorlukları barındırabilirler. Bu zorlukları aşmada iki temel eğilim ağır basmaktadır. Bunlardan ilki metni olduğu gibi özgün biçimde sunma, ikincisi ise metni yalınlaştırarak ve kısaltarak sunma yollarıdır. Yazınsal metni yalınlaştırarak sunma, yazınsal metnin estetik değerini, özgünlüğünü ve çokanlamlılığını yitirmesine neden olacağından, dolayısıyla onu hedef dilin kültür ortamından koparacağından, öğrencinin yazınsal metinle çalışmaktan elde edeceği kazanımları, daha çalışmanın başında büyük ölçüde ortadan kaldırır. Yazınsal metinler yaşayarak öğrenme sağlar, temel amacı bilgi iletmek değil iletişim kurmaktır, insanın kendinden yola çıkarak yaşamı anlamlandırmasına olanak verir ve alımlama estetiği kuramınca okuyucu/öğrencilere tek tek bireyler olarak bakar. (s.33)

Eroğlu (2015), ise “Öğrencilerde öğrenme ve okuma isteği ancak gerçek yaşama aktarılabilir bir değer taşıyan metinlerle, yani özgün metinlerle sağlanabilir. Yabancı dilin günlük yaşam içerisinde kullanımı amaç edinildiğinde metin çalışmalarında

yapay veya kurma metinlerden çok özgün metinlerin kullanılması başarı oranını artıracaktır” (s.31), diyerek özgün metinlerin önemine vurgu yapmaktadır.

Özgün metinleri iki sınıfa ayırmak mümkündür.

2.4.2.1. İşitsel, Görsel, Yazılı Dokümanlar: Öğrencinin, hedef dili doğrudan kullanabilmesi için günlük hayatında karşılaşabileceği basitleştirme ve düzeltme gibi çeşitli işlemlerden geçmemiş, broşür, günlük gazete, dergiler ve yayınlardaki özgün metinlerdir. Bu malzemeler, kolaylıkla temin edilebilirler. Bunun yanında çok farklı alanlarda olan bu malzemelerin çeşitlilik sağlaması da önemli olmaktadır.

2.4.2.2. Edebî (Yazınsal) Metinler:

“Belirli bir sanat ve estetik formda kaleme alınan, duygu ve düşüncelerin yansıtıldığı ve okurlara okurken zevk veren yazılardır. Başka bir deyişle, insanların hayal kurmasını, düşünmesini ve hayranlık duymasını sağlayacak şekilde, belirli bir sanat türü içerisinde ortaya çıkan anlatılara” edebî metin⁷ denilmektedir. Bunlar genellikle sanat yönü öne çıkan, okuyucunun duygu, düşünce ve hayal dünyasına yönelen, mecazlı ifadeler kullanılan, anlatıma çağrışım ve duygu kazandırılarak okuyucunun farklı anlamlar çıkarması amaçlanan metinlerdir. Güneş’e göre (2013), “Genellikle sanatsal bir dilin kullanıldığı mecaz ve yan anlamlar yönünden zengin olan bu metinler ait oldukları toplumun kültürel ve sosyal özelliklerini taşırlar” (s. 4). Dil öğretiminde sık sık bu metinlerin kullanılması gerektiğinin vurgulanma sebebi ise ait oldukları kültürü yansıtmaları, dil ve kültür öğretiminde özel bir yere sahip olmalarındandır.

Ders ortamında yazınsal metinleri kullanmak hem öğrenciyi güdüler hem de hedef kültürün kavranmasını kolaylaştırır. Fakat bu metinler “öğrencinin dil düzeyinin çok üstünde olmamalı, konu yönünden öğrencinin ilgisine ve yaşam deneyimine uygun olmalı, çok yoğun bir art alan bilgisi gerektirmemelidir” (Polat, 1993: 187-188).

Sonuç olarak söyleyebiliriz ki metinlerin türü ne olursa olsun önemli olan dil öğretiminde işlevsel olarak kullanılabilmeleri için öğrenci tarafından anlaşılması

⁷ <https://www.edebiyatcocuk.com/edebi-metin-nedir-edebi-metinlerin-ozellikleri-turleri-ve-ornekleri/>
16.10.2020 tarihinde erişilmiştir

gerekmektedir. Bu nedenle dil öğretiminde öğrencinin anlamakta zorlanmayacağı ve hakkında yorum yapabileceği metinler kullanılmalıdır.

Demirel (2019), Krashen'in⁸ (1985) anlaşılır girdi kuramından bahsederek “öğrenci, dil düzeyinin biraz üzerinde (input +1) anlaşılır girdiye maruz bırakılmalıdır” (s.20) der. Bu durumda “öğrenci, hedef dilde bir sonraki aşamaya geçebilmek için bir sonraki aşamanın parçası olan bir yapıyı içeren girdiyi almalıdır. Bu girdi ne dil düzeyinin altında ne de dil düzeyinin çok üzerinde olmalıdır”(s.21) diyerek bu noktaya dikkat çekmiştir.

Bölükbaş (2015), ise “yabancı dil derslerinde sunulan girdinin, öğrencinin dil düzeyinden bir adım ileride olduğu zaman öğrencinin bu yeni bilgiyi ön öğrenmelerine dayanarak anlamlandırdığını ve bu yeni bilgi ile sıkça karşılaşınca, kendiliğinden bir ileri düzeye çıktığını” (s.926), söyleyerek dilsel girdinin önemine vurgu yapar.

Bu noktada “yabancı dil öğrenimde temel ölçütün “anlaşılır girdi” olduğunu, bu olmadıkça dilsel düzeyde ilerleme mümkün olmadığını ifade eden ve bu sebeple kullanılan metin ister kurgu olsun ister özgün, öğrencinin düzeyine göre uyarlanmalı ve bu şekli ile öğrenciye verilmelidir”, diyen Demirel, (2019:21) de aynı görüştedir.

2.5. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE METNİN YERİ

Herhangi bir dilde yeterli olma durumu, dört temel dil becerisi ile gerçekleşir: Dinleme ve okuma, anlama becerileri; yazma ve konuşma ise anlatma becerileridir. Sağlıklı bir dil ortamına doğan her birey, dinleme ve konuşma becerisini doğal yollardan kazanır. Buna karşılık okuma ve yazma becerileri eğitim yoluyla edinilir. Yabancı dil öğretimini metinler merkezinde gelişen bir öğretim olduğunu söyleyebiliriz. Genelde yabancı dil öğretiminde, özelde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde okuma metinlerinin önemini inceleyecek olursak;

⁸ Beş ana hipotezden oluşan dil edinme teorisini öne süren dil bilimci (Doğal dil edinimi, Monitör hipotezi, Doğal düzen hipotezi, anlaşılır girdi hipotezi, duygusal filtre hipotezi).

1. Dil öğretimi aynı zamanda bir kültür ve bir milletin bakış açısının öğretimidir. Okuma metinlerinde ise bu öğretimlerin hepsini bulabiliriz.
2. Okuma metinleri dil öğretimini hayatın içine indirger. Gerçek hayatla öğrenci arasındaki bağ bu metinler yoluyla kurulur. Dil öğrencisinin bu sayede hayatı ve dünyayı daha iyi tanıması sağlanabilir.
3. Dil öğrencilerinin çağdaş sosyal hayatla bağını bu metinler aracılığıyla kuvvetlendirir çünkü okuma metinleri günlük hayat sorunlarını ele alır.
4. Yazınsal-edebi nitelikleri nedeniyle bu metinler sayesinde öğrencinin duygusal zekâsı gelişir, bilişsel ufku genişler.
5. Dil öğrencilerine farklı görüşlerle karşı karşıya kalır ve bu da eleştirel düşünmeyi, değerlendirme yapmayı öğretir.
6. Sahip olunan bilgileri geliştirme, yinleme ve yeni kazanılan bilgilerle birleştirme imkânı sağlar.
7. Farklı türlerdeki metinler dil öğretiminde öğrenciyi dilin farklı yapılarıyla farklı ifadelerle karşılaştırarak dil bilincinin oluşmasına katkı sağlar.
8. Okuma metinleri, hedef dilin sözcüklerinin tanınmasına yardımcı olur. Öğrencinin gelişen kelime dağarcığı ise dile olan hâkimiyeti artırır. Böylelikle öğrenci duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade edebilme imkânı bulur.
9. Dil öğrencilerine hedef dili anlamlandırma konusunda destek olur. Böylelikle dil öğretimi, dil bilimsel kalıpların arasına sıkışmadan özgün bir anlatım ve anlama özelliği kazanır.
10. Öğrencinin kelimeler, söz öbekleri ve cümleler arasında bağlantılar kurmasını sağlayarak, bütünden parçaya ve parçadan bütüne doğru dil öğrenmeyi gerçekleştirmesini sağlar.
11. Okuma metinleri okuma becerisini geliştirirken yanı sıra diğer becerilerinde gelişmesine katkı sağlar.

2.5.1. Dil Öğretiminde Yardımcı Okuma Kitaplarının Önemi ve Nitelikleri

Dil öğretiminde ders kitaplarında kullanılan okuma metinleri kadar okuma kitaplarının da önemli bir yeri vardır. Şimşek (2011), çalışmasında bu öneme vurgu yaparak “Türkçe öğrenen insan için eğitim sadece okul sıralarında devam etmez. Yardımcı unsurlar olarak okuma kitaplarının bulunduğu her yerde Türkçeyi geliştirmek de vardır. Yazınsal metinlerden oluşan okuma kitapları dil öğretiminin canlılığını korur ve zihnin sözel yeteneklerini durmadan geliştirir” (s.54), demektedir.

Bu konudaki alanyazın çalışmalarında dil öğretiminde yardımcı okuma kitaplarının kullanılmasının önemi ise şöyle belirtilmiştir:

1. Yardımcı okuma kitapları sayesinde kelime hazinesi artırılabilir. Okuma kitapları bu bağlamda her seviyedeki öğrenci için hedef dilin güncel, edebî, teknik ve bilimsel söz varlığı ile karşılaştığı en geniş kaynaktır.

2. Ders kitaplarındaki okuma metinlerinden daha uzun olan yardımcı okuma kitaplarının bağlamın sürdürülebilirliğini artırır. Bu kısa metinlerde anlaşılmayan söz öbekleri arasındaki ilişkileri tekrarlanan yapılarla daha yoğun kullanarak daha anlaşılır hâle getirir.

3. Okumak, insan zihnini duygusal, bilişsel ve sezgisel açıdan geliştiren bir eylemdir. Dil öğretiminde kullanılan okuma kitapları da bu alanda öğrencinin her yönde ufkunun gelişmesine yardımcı olur.

4. Anlatım gücünü ve okuma becerisini geliştiren okuma kitapları anlayarak okumayı ve dolayısıyla anlatım gücünü de geliştireceğini söyleyebiliriz.

5. “Her seviyedeki okuma kitaplarının öğrencinin yaratıcılığını ve hayal gücünü artırmasını sağlar. Okumadan zevk almak okuma kitapları sayesinde mümkündür. Seviyeye uygun okuma kitapları edinmek zevkli bir şekilde dil yeteneğimizi geliştirir ve bize bilgi verir” (Şimşek, 2011:55).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimindeki en büyük sorunun eğitimde kullanılacak yazılı materyallerin eksikliği olduğunu söyleyebiliriz. İngilizce veya Fransızca

öğretiminde kullanılan yardımcı kitaplar ile karşılaştırıldığında bu alandaki eksiklik daha da görülebilir olmaktadır. Son yıllarda bu alanda yapılan çalışmalarda bir artış olsa da yine de yeterli seviyede olduğunu söylemek pek mümkün değildir.

2.6. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE METİN SEÇİMİ VE KRİTERLERİ

Süner (2018), çalışmasında yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlerin hedefinin sadece okuma becerisini geliştirmek değil aynı zamanda bu metinlerin konuşma ve yazma becerilerini geliştirmeyi de hedeflemesi gerektiğinden bahsetmiş ve “iyi bir metin konuşma becerisini geliştirmeli aynı zamanda yazma becerisi için de örnek oluşturmalıdır. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde metin seçimi, anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi noktasında önemle durulması gereken konulardan biridir” (s.11), diyerek yabancı dil öğretiminde metin seçiminin önemine vurgu yapmıştır.

Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan metinlerin seçimi ve kriterleri konusunda yapılan alanyazın çalışmalarında genellikle ders kitaplarındaki metinler ön planda olsa da bu kriterler genel olarak eğitime yardımcı kaynaklar olan edebî eserleri dolayısıyla hikâyeleri de kapsadığı için burada yer verilmiştir.

Öncelikli olarak günümüze kadar dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlere bakılırsa ağırlıklı olarak edebî, üretilmiş, özgün ve özel metinlerin kullanıldığını söyleyebiliriz. Bu metinlerin seçimi ve kullanılan dil de benimsenen öğretim yaklaşım ve yöntemlerine göre değişiklik göstermektedir. Dünyada yabancı dil öğretimi tarihinde “geleneksel, davranışçı, bilişsel ve yapılandırıcı” gibi çeşitli yaklaşımlar uygulanmıştır. Doğal olarak bu yaklaşımlarda kullanılan metinler de birbirinden farklılık göstermektedir. Edebî metinler daha çok geleneksel dil öğretim yaklaşımında kullanılırken, davranışçı yaklaşımın benimsenmesiyle birlikte, yazılmış metinler ön plana çıkmıştır. Özgün metinler ise bilişsel yaklaşım ve “Dil, iletişim aracıdır.” görüşü kabul görmeye başladığında daha çok kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde ise yapılandırıcı yaklaşım yani “Dil, sosyal etkileşim aracıdır.” görüşü yaygındır. Bu görüşten hareketle etkinlik, görev ve projelere ağırlık verilerek öğrencilerin dil, zihinsel, duygusal ve sosyal becerilerinin geliştirme amacı ön

plandadır ve özgün ve özel metinlerle etkinlikler, öğrenme -öğretme sürecinde daha fazla kullanılmaya başlanmıştır.

Yabancı dil öğretimde seçilecek metinler üzerinde yapılan araştırma ve çalışmalara baktığımızda hangi yaklaşım ve metot kullanılırsa kullanılsın hepsinde ortak özelliği olarak, öğrencinin yaşının, seviyesinin, metnin dil ve üslup özelliklerinin ve sanat değerinin dikkate alındığı görülmektedir.

Yabancı dil öğrencilerinin en fazla zorlandıkları husus kelime veya gramer bilgisinden ziyade okudukları metnin ait olduğu kültürün unsurlarına yeterince hâkim olmamalarıdır. Dil öğretiminde kullanılacak metinlerin bu gibi kritik durumlar göz önünde bulundurularak seçilmesi gerekmektedir. İçerisinde kültürel değerleri yoğun olarak barındıran metinler için sadeleştirilme yoluna gidilmemelidir. Seçilen metnin birçok açıdan dil öğretiminde kullanımına uygun olması gerekmektedir. “Kullanılacak metnin öğretmek istenen dil bilgisel yapıları içermesi, öğrencilerin dilin özelliklerini tabii bir şekilde öğrenmesine fırsat vermesi, kelime hazinesini geliştirebilecek nitelikte olması, kültürü en iyi şekilde yansıtması vb. nitelikler yabancı dil öğretiminde kullanılacak metinlerin sahip olması gereken özelliklerdir diyebiliriz” (Eroğlu,2015:23).

Yabancı dil öğretiminde kullanılacak metinlerde bulunması gereken özellikler üzerine uzmanların hemfikir oldukları noktalar, genel olarak şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Metnin konusu ve içeriği çok önemlidir. Konu ve içerik öğrenci profiline uygun (yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, yaşadığı coğrafya ve kültür dairesi vb.), öğrencilerin genel beğenisine hitap edecek, ilgi ve merak uyandıracak özellikte olmalıdır,
2. Metin, öğrencinin dil seviyesine ve söz varlığına uygunluk göstermelidir,
3. Seçilecek metin, evrensel özellikte olmalı, evrensel nitelikte karakterler, olay ve durumlardan oluşmalıdır,
4. Eser, yazınsallık bakımından çok uç noktalarda olmamalı, sanatlı söyleyişlerin ve biçimsel özelliklerin hâkimiyetinde olmamalıdır,

5. Metnin dili, ağız özelliklerinden ve bölgesel deyişlerden arınmış olmalıdır,
6. Metin çok fazla artalan bilgisi gerektirmeyen özellikte olmalıdır,
7. “Metin aşamalı dil bilgisi görüntüsüne sahip olmalıdır. Bir başka deyişle eğitsel olma özelliği uyarınca, bulunulan üniteye veya bir önceki üniteye yer alan dilsel yapıların tekrarına sahip olmalıdır” (Bakan, 2012:59).

Polat (1993), yabancı dil öğretiminde ele alınacak metinlerin kullanımı sırasında göz önünde bulundurulması gereken ölçütleri şu şekilde belirtmiştir:

- Metinde kullanılan dil okuyucunun veya öğrencinin kendi dilsel seviyesinin çok üzerinde olmamalıdır. Bu durumda metne karşı mesafeli bir duruş sergileyecek olan öğrencinin okuma isteği olumsuz bir şekilde etkilenecektir.
- Yazınsal metnin konusu öğrencinin kendi bulunduğu topluma, değerlerine, iç dünyasına uygun olursa öğrencinin metni özümsemesi, metin içerisinde kendi dünyasından, kendi değerlerinden bir şeyler bulabilmesi kolaylaşacak ve metinle arasında kuracağı bağ kuvvetlenecektir.
- Her metin, içerisinde oluşturulduğu topluma dair kültürel değerler barındırmaktadır. Yabancı dil öğrencisi ise başka bir topluma ait bir metni okurken o topluma ait gerekli ön bilgilere sahip olmadığında metni anlamakta oldukça zorlanacaktır. Bu nedenle seçilecek olan metinlerde kültürel unsurların ne derece olduğu dikkat edilmesi gereken hususlardan biridir.
- Bir diğer nokta ise yazınsal metin öğrencinin iç dünyasındaki düşüncelerini yabancı dilde aktarabilmesine imkân verecek niteliklere sahip olması gerekmektedir. Kısacası metin öğrenciyi bir eyleme sürüklemelidir. Bu eylem öğrencide benzer metinler yazma dürtüsü şeklinde ya da okuduğu metin üzerine sohbetler gerçekleştirme şeklinde olabilir. (s.181-190)

Bunlara rağmen öğrenci metni anlamada yine de zorlanabilir. Metnin kurgusu, konu, mekân, zaman, karakterler ve olay örgüsü arasındaki bağlantıyı kurabilme; metindeki tarihî kişilere veya olaylara bir gönderimin varlığı yani kültürel arka plan; kişileştirme, benzetme ve ses uyumları gibi sanatsal kullanımlar; devrik, eksilteli cümleler, soyut ve mecaz anlamlı ifadeler. Öğrenci okuduğu metinlerde bu zorluklarla karşılaştığında anlamada ve anlamlandırmada güçlükler yaşayabilir ve başka kaynaklara ihtiyaç duyabilir. Bunlar hem zaman kaybına hem de öğrencinin metne karşı olan ilgi ve merakının kaybolmasına neden olabilecek noktalardır. Ayrıca yukarıda belirtilen

noktalar sadece yardımcı kaynakların kullanılmasıyla da çözülemeyebilir, bu ise metnin daha karmaşık bir hâl almasıyla sonuçlanabilir. Bu nedenle öğrencinin yazınsal bir metni anlayabilmesi için sadeleştirme yapılırken metinsellik ve yazınsallık ölçütlerinin seviyeye uygunluk çerçevesinde dikkate alınması gerekmektedir.

Okuma becerisinin yabancı dil öğretiminde kazandırılmasının hedef okuyucu kitlesinin durumu ile yakından bağlantılı olduğunu düşünen Keskin ve Okur'a (2013) göre "öğrenciler öğrenmekte oldukları dilin bilgisine, yani tümce bilgisi, sözcük bilgisi ve artalan bilgisine yeterli düzeyde sahip olmadıkları için okuma öğretimim temelde anlama ulaşma çabası içerisinde olmaktadır. Bir başka deyişle yabancı dilde okuma, metni anlamak için yapılan okumadır" (s.296).

2.7. METİN UYARLAMA VE YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KULLANIMI

Her dilin kendine özgü bir yapısı vardır ve kelime kullanım sıklığı her kültürün kendi özelliklerine göre değişim göstermektedir. Bu nedenle her ne kadar şimdiye kadar uyarlama/ değiştirim kavramı kesin sınırlarla çizilerek tanımlanamasa da bu tanımının iki farklı alanda kullanıldığını görmekteyiz.

Çeviri alanında kullanılan metin uyarlama (transcreation) mesleki ve akademik metinlerden çok yazınsal metinlerde (reklam, pazarlama vb.) kullanılmaktadır. Burada çevirmenler kelimelerin hedef dildeki birebir karşılıklarından çok hedef dilin kullanıldığı kültürün özelliklerine, toplum yapılarına göre metni yaratıcı bir şekilde yeniden oluşturmaktadırlar.

Bunun yanında eğitim ve öğretimde kullanılan metin uyarlama (text adaptation) metin değiştirim ifadesinin karşılığı olarak kullanılan bir kavramdır ve hedef dil ve kaynak dil genellikle aynıdır. Durmuş, (2013c), baktığımızda değiştirimi/uyarlamayı, "kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan bir dizi dilbilimsel değişiklik sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişki" (s. 392), olarak tanımladığını görmekteyiz.

Özmen (2019), çalışmasında metin değiştiriminin temel amacını "Hedef dile ve kültüre ilişkin özgün metinlerin sunduğu çeşitlilikten yararlanarak öğrencilerin ilgisini çekip öğretim ortamındaki kaygılarını azaltmak ve metnin anlaşılabilirliğini

artırmaktır.” (s.70) olarak ifade etmektedir. Bu amaç doğrultusunda metinde iletiyi koruyarak çeşitli sözlüksel, sözdizimsel, biçimbilimsel değişiklikler yapılır. Bu bazen kısaltma, eksiltme, özetleme yoluyla sadeleştirme uygulanırken bazen de açıklama ve açıklama kullanılarak yapılan genişletme uygulanır.

Sadeleştirme, “cümlelerin daha kısa olarak yeniden yazılması, deyim ve karmaşık ifadeler kullanmaktan kaçınılması veya bu tür ifadelerin metinden çıkarılarak daha sık kullanılan kelimelerin kullanılmasıdır. Başka bir yol ise bazı cümlelerin metinden çıkarılarak metnin kısaltılmasıdır” (Young, 1997, akt. Kaya 2018:26). Burada uyarlamamanın kelimelerdeki ve cümlelerdeki değişimleri vurgulanmış ve metindeki anlamı zorlaştıran bölümlerin çıkarılmasıyla uyarlamamanın gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir.

Metin sadeleştirme için doğal dilin karmaşıklığının azaltılması yani okunabilirliğinin artması ve anlaşılabilirliğinin geliştirilmesi diyecek olursak. Siddharthan, (2004: 29), sadeleştirmeyi şöyle açıklamaktadır: “Cümle ve kelime boyutuyla bu işlem gerçekleştirilir. Cümle boyutu söz dizimi kavramını karşılar. Söz dizimsel sadeleştirme, metnin anlam ve içeriği korunurken söz dizimsel karmaşıklığının azaltılmasıdır. Sözcüksel sadeleştirme ise metnin anlam ve içeriği korunurken sözcüksel karmaşıklığının azaltılmasıdır”.

Bu noktalardan hareketle bir tanımlama yapılacak olursa; sözdizimsel sadeleştirme dil bilgisi yönünden karmaşıklığın azaltılarak seviyeye uygun hâle getirilmesidir. Sözcüksel sadeleştirme ise seviyeye göre zor ve yaygın olmayan kelimelerin, mecaz ifade ve deyimlerin kullanımı daha sık olan ifadelerle değiştirilmesidir.

Bölükbaş (2015), ise metin uyarlamayı şöyle tanımlamıştır. “Yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamaları için yapılan söz dizimsel ve sözcüksel değişimlere metin uyarlama denir. Metin uyarlamaları iki şekilde yapılır: Detaylandırma, sadeleştirme” (s. 927).

Demir ve Açık (2011), “her metnin ders materyali olarak kullanılması mümkün değildir. Derste kullanılacak metinlerin hedef kitlelerin seviyesine, Türkçe eğitiminin ve dersin amaçlarına uygun olması şarttır. Metinlerin Türkçeyi en iyi şekilde

örnekleme, günlük hayatla bağlantı kurması, bireyi hayatın içerisine sokması kültürel değerleri yansıtması gerekmektedir” (s. 57), diyerek yabancı dil öğretiminde kullanılacak metinlerin sahip olması gereken özelliklere dikkat çekmiştir.

Metin değiştirimini Durmuş (2013c), çalışmasında şöyle açıklamıştır:

Metin değiştirim (text modification); kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan bir dizi dilbilimsel değişiklik sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişkiyi karşılamaktadır. Yani buradaki amaç hedef kitle olarak okuyucunun niteliği, beklentisi, seviyesi göz önüne alındığında kaynak metindeki, okuyucu tarafından anlaşılmasının güç olacağı düşünülen unsurların, çeşitli dilbilimsel işlemlerin ardından okuyucunun daha kolay anlayabileceği seviyeye getirilmesidir. Bu işlemler esnasında okuyucu tarafından anlaşılmasının güç olacağı düşünülen sözdizimsel yapılar ayrıştırılabilir veya yapıların daha açık bir şekilde anlaşılabilmesi için eklemeler de yapılabilir. (s.392)

Kısaca uyarlamanın dil öğretim sürecinde, anlaşılabilirliği ve öğrenilebilirliği artırması nedeniyle önemli bir yeri olduğu söylenebilir. Bunun yanında daha düşük seviyedeki okurların bilgiye ulaşmasını sağlaması ve çeşitli sebeplerle okurken desteğe ihtiyaç duyan öğrencilerin daha fazla metne ulaşmasını sağlamak da uyarlanmış metinlerin dil öğretimine diğer bir katkısıdır. Son olarak bazı terimler yüksek düzeyde bilgi gerektirmektedir ve bu terimlerin daha fazla insan tarafından anlaşılmasını sağlamak yine uyarlanmış metinler ile mümkün olmaktadır.

2.7.1. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Uyarlamanın Önemi

Bu alanda yapılan çalışmalar ışığında yabancı bir dil öğrenirken yapılan okuma eylemi sırasında öğrencinin metni anlamaya çalışırken dil bilgisi yapılarıyla mücadele etmeyeceği, sözlük kullanma ihtiyacını en aza indirecek özellikte bir metin kullanmanın veya özgün bir metni öğrencinin anlayacağı hale getirmek için değiştirim yapmanın, öğretimde olumlu yararlar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bu noktada Eroğlu (2015), çalışmasında “bu tür çalışmaların artırılması ve edebî eserlerimizin seviyelere göre uyarlanarak yabancı dil öğretimindeki öğrencilerin hizmetine sunulması gerekir. Bu yolla birey hem Türkçeyi öğrenmiş, hem Türk

edebiyatı ile tanışmış hem de Türk dilinin ahengini yakalamış olacaktır”(s.32), diyerek uyarlanmış edebî eser kullanımının önemini belirtmektedir.

Yine Demir ve Açık’a göre (2011), “Edebî metinler öğrencinin dili, doğal yapısı içinde algılanmasına imkân verir. Bu yönüyle edebî metinler dil öğretiminin ve öğreniminin ileri seviyelerde vazgeçilmez bir parçasını oluşturur. Ayrıca, kelime hazinesini geliştirip zenginleştiren, anlama ve anlatma becerilerini arttıran bir özellik taşır” (s. 57).

Üze’ye göre (2010), özgün metinlerin faydaları şu yöndedir:

Yazınsal metinler yabancı dil dersleri için düzenlenmediklerinde dilsel ve kültürel çeşitli zorlukları barındırabilirler. Bu zorlukları aşmada iki temel eğilim ağır basmaktadır. Bunlardan ilki metni olduğu gibi özgün biçimde sunma, ikincisi ise metni yalınlaştırarak ve kısaltarak sunma yollarıdır. Yazınsal metni yalınlaştırarak sunma, yazınsal metnin estetik değerini, özgünlüğünü ve çokanlamlılığını yitirmesine neden olabilir, dolayısıyla bu hedef dilin kültür ortamından kopmalara ve elde edilecek kazanımların, büyük ölçüde azalmasına neden olur. Yazınsal metinler yaşayarak öğrenme sağlar, temel amacı bilgi iletmek değil iletişim kurmaktır, insanın kendinden yola çıkarak yaşamı anlamlandırmasına olanak verir.(s.33)

Uçgun (2006), çalışmasında sadeleştirilmiş metinlerin önemine vurgu yaparak “kısa okuma parçalarından yararlanılır bu parçalarda öğrencilere öğretilmek istenen sözcüklerin altı çizilerek daha belirgin hale getirilirse ayrıca öğrencilerin düzeylerine uygun kitaplar okumaları sağlanırsa öğrencilerin sözcük dağarcığının gelişeceğini”, (s.224), belirtir.

Moussavi (2012), çalışmasında “Eğitim sürecinde edebî metinlerin dili etkili ve verimli olarak öğreteceği, öğrencilerin birey olarak gelişmelerine yardım edeceği, başka kişi ve kurumlarla ilişkilerini geliştireceği açıklanmaktadır. Ayrıca öğrencinin kendini ve dünyayı anlaması, kişiliğini ve yaratıcılığını geliştirmesi için gerekli olduğu dile getirilmektedir” (Akt. Güneş,2013:4).

Moussavi (2012), edebî metinlerin kullanımına ilişkin olumlu görüşlerine şöyle devam etmektedir:

“Edebî metin kullanmak her şeyden önce öğrencilerin okuma ve yazma becerilerini geliştirir. Bu metinler öğrencinin dil, sosyal, kültürel, tarihi, estetik, hitabet, gibi çeşitli bilgilerinin geliştirilmesine yardım eder. Edebî metin inceleme çalışmaları dil öğretimin başlangıcında yani ilk öğrenmelerde daha düzgün ve standart bir dil öğretimini sağlar, öğrencileri argodan uzaklaştırır. Edebî metinlerle dil öğrenme ve ilerleme daha kolay olur. Telaffuz çalışmaları, sesli okuma gibi etkinlikler öğrencinin metne saygı duymasını, öğretmenin çeşitli değerleri ortaya koymasını, giderek öğrencinin metinleri daha düzgün biçimde okumasına yardım eder. (Akt. Güneş,2013:5)

Bütün bu olumlu görüşlerin yanında dil öğretiminde edebî eserlerin kullanılmasına yönelik olumsuz görüşler de olmuştur. Özellikle 18 ve 19. Yüzyıllarda edebî metinlerin çoğunlukla kullanıldığı “Dil Bilgisi Çeviri” yönteminde metin incelemede anlam üzerinde durulmaması öğrencilerin bu sanatsal metinleri anlamak için defalarca okuması gerekliliği, ezber ve taklit yoluyla gerçekleşen dil öğretiminin öğrenenleri günlük hayat uygulamalarından uzaklaştırarak, yaratıcılığın kısıtlandığı ve en önemlisi öğrencilerin sıkıldığı ifade edilmiştir.

Dil öğretiminde davranışçı yaklaşımın benimsenmesiyle birlikte, “Hazırlanmış” metinler daha çok kullanılmaya başlanmıştır. Bu yaklaşım uzun yıllar uygulansa da zamanla sert eleştirilere maruz kalmış ve eksiklikleri belirlenmiştir. Bu yaklaşımın en çok eleştiri aldığı nokta üretilmiş metinlerin öğrencilerin hem zihinsel hem de dil gelişimine katkısı olmadığı ve aksine şartlandığı yönündedir. Dil öğretiminde zihninden çok mekanik süreçlere ağırlık verdiği, tekrarın, ezberin ve taklit çalışmalarının yoğun yapıldığı, dilin zihinsel süreçlerini değil ezberlemeyi geliştirdiği, öğrencilerin gerçek hayattaki iletişim ihtiyaçlarına cevap vermediği gibi hususlar da eleştirilen diğer yönleridir. Yapılan bu eleştiriler zamanla terk edilmesine sebep olmuştur. “1970’li yılların başında ise, dil öğretiminde edebî metinler yeniden gündeme gelmiş ve ders kitaplarında kullanılmaya başlanmıştır” (Güneş,2013:6).

Yapılandırıcı yaklaşımın benimsenmesiyle birlikte “beceri yaklaşımı, etkinlik yaklaşımı, tematik yaklaşım, teknikleri öğretme yaklaşımı” gibi yaklaşımlar gündeme gelmiş ve 2001 yılında yayımlanan Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni programında da bu yaklaşım ele alınmıştır. Öğrencinin kişiliğine, tecrübelerine,

ilgilerine ve uygun hâle getirilmek üzere, seçilmiş, seviyelendirilmiş veya uyarlanmış özgün metinler daha yoğun kullanılmaya başlanmıştır.

Yabancı dil öğretiminde hedeflenen öğrencinin girdiği toplumda, ortamda o dili aktif olarak kullanabilmesi ise bu hedef doğrultusunda, öğretim sürecinde kullanılan metinler ne kadar özgün olursa dil öğrencileri kâğıt üzerinde de olsa o toplumun içine o kadar dâhil olur, demektir.

Edebi metinlerin, yabancı dil öğretimindeki önemini görebilmek için, şu ifadelere de bakabiliriz:

“Gerek dil öğretiminde konuların üzerine bina edileceği metinler, gerekse bilgileri pekiştirmeye yarayan yardımcı metinler her halükârda öğrencinin ilgisini çekecek ve hatta onu içinden kavrayacak nitelikte olmalıdır. Yani sadece dil öğrenmeye araç değil, meraklandıran, cezbeden, ilginç gelen, düşündüren, duygulandıran, sürükleyen, beğeni toplayan metinler olmalıdır. Başka bir ifadeyle, kendisini ilgiyle ve zevkle dinlediğimiz bir insanın işlevini üstlenmelidir. Öğrenilmeye çalışılan dil, bu nitelikleri taşıyan metinler aracılığıyla daha da sevimlileşir ve merak edilen bir dünyanın anahtarına dönüşür. Bu niteliklere sahip olan metinler de ancak bir sanatkâr eli değmiş metinler olabilir. Biz bu metinlere “edebi metinler” diyoruz. Bu, bazen güzel bir şiirdir, bazen ilginç bir hikâyedir; bir masaldır, bir efsanedir, bir anıdır, bir romandır”.⁹

Kısa hikâyelerin yabancı dil öğretimde kullanılmasının sağlayabileceği yararlar ise Arıoğlu (2011), tarafından şöyle sıralanmaktadır:

- Kısa öyküler, diğer yazınsal türlerle karşılaştırıldığında, öğrencinin okuma görevini, daha basit ve kısa olma özelliği ile kolaylaştırır.
- İleri düzeydeki okurların farklı kültürler ve farklı insan grupları hakkındaki dünya görüşleri genişler.
- İleri düzeydeki okurları, önceki bilgi ile desteklenen, kişisel keşifler isteyen daha zorlayıcı, şifreli ve yaratıcı metinlere hazırlar.
- Öğrencileri özgün bir metni okuyabilmesi nedeniyle motive eder.
- Harikalar ve gizemler dünyası sunar.
- Öğrencilere yaratıcılıklarını kullanma şansı verir.
- Eleştirel düşünme becerisini geliştirir.

⁹ <http://www.turkcede.org/yabancilara-turkce-ogretimi/512-turkce-ogretiminde-edebi-eserin-yeri.html>, erişim tarihi 02.09.2021.

- Yabancı bir kültürü öğrenmeye olanak sağlar.
- Öğrencilerin kendilerini rahat ve özgür hissetmelerini sağlar.
- Evrensel dili sayesinde, farklı geçmiş yaşantılara sahip öğrencilerin iletişim kurabilmelerine yardım eder.
- Yüzeysel anlamdan daha derindeki anlam katmanlarına erişmede yardımcı olur.
- Öğrencilerin, eserin bilgisini kendi dünyalarına transfer etmeleri gibi öğrencilerin kendi konularını belirlemede mükemmel bir araç rolü üstlenir. (Akt, Hişmanoğlu, 2005: 61-62)

Yine, kısa hikâyelerin yabancı dil öğretiminde kullanışlı bir kaynak olduğu şu şekilde ifade edilmiştir:

“Kısaca hikâyeler önemli bir düşünme, açıklama, anlama ve öğrenme araçlarıdır. Hatırlamayı kolaylaştırır, karşılaşılan problemlere çözüm üretmede farklı bakış açıları geliştirir ve kişiye tecrübe kazandırır. Okuyucular hikâyeleri okudukça o kültüre ve dile daha çok hâkim olacaktır ve öğrendiklerinin zihninde kalıcılığını sağlayacaktır” (Güler, 2017:38)

Sage (1987), “Kısa hikâye sadece dilin değil, yaşamın da gözlemlenebildiği en güçlü kaynaktır. Kısa hikâyede, metin kişileri, insanların gündelik hayatta karşılaştıkları tüm gerçek ve sembolik eylemleri gerçekleştirmektedirler. Kısa hikâyenin dünyası insan yaşamına ayna tutan yansıtıcıdır” (Akt. Hişmanoğlu, 2005:61).

Ünal (2005), edebî metinlerin okuyucular üzerindeki etkisini şöyle ifade etmektedir: "Öğrenciler edebî metinlerden hareketle kendi dünya görüşleriyle içinde yaşadıkları dış dünyayı ilişkilendirebilme olanağını bulabilirler ve bu yolla dil becerilerini doğal bir biçimde kullanıp geliştirebilmektedirler" (s.210).

Kaya (2019), çalışmasında “Tüm dünya üzerinde baskın karakterli dil topluluklarının, pasif karakterli dil toplulukları üzerinde dil öğretim materyalleri üzerinden kültürel aktarım gerçekleştirdikleri görülmektedir. Böyle bir ortamda Türkçe öğretimi esnasında dil öğretimi ve kültürel tanıtımı doğru bir şekilde sağlayacak edebî eserler büyük önem taşımaktadır” (s.2) diyerek edebî eserlerin kültür aktarımındaki rolüne dikkat çekmiştir.

Ancak temel ve orta seviyedeki yabancı dil öğrencisinin, özgün bir yazınsal metni aynı keyif duygusuyla okuması zor görünmektedir. Çünkü araştırmacılar okunan bir metinden keyif almak ve eğlenerek öğrenmek için öncelikle metni anlamak gerektiği notasında hemfikirdir. Bu noktada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen birinin okuduğu edebî bir metni keyif alarak okuyabilmesi için önce onu anlaması gerektiğini söyleyebiliriz. Bu gereklilik, “Edebi bir metnin keyifle okunabilmesi ve anlaşılabilmesi için nasıl bir yol izlenmelidir?” sorusunu ve metin uyarlama tartışmalarını gündeme getirmiştir.

İlgili alanyazında, uyarlama sürecinin, potansiyel olarak bazı olumsuzlukları içerebileceği şöyle belirtilmektedir:

- Sadeleştirilmiş metinlerin daha az anlaşılabilir metinler üretilebilme potansiyelindedirler çünkü daha karmaşık olan yoğun sözdizimsel yapıları beraberinde getirebilir.
- “Sınırlı söz varlığının yanı sıra, üretilen kısa ve basit cümleler, öğrenciyi, özgün hedef dile ait materyallerden uzaklaştıran “tutarsız, doğal olmayan” söylem şeklinde kendini gösterebilir; ayrıca, karmaşık cümlelerin oluşumu ile ortaya çıkan anlam ve ilişkiler, görünen o ki, kaybolabilir” (Blau, 1982, akt. Durmuş ve Changir,2018:689).
- “Öğrenciler, potansiyel olarak bilinmeyeceği düşünülen dilbilimsel unsurlardan arındırılmış metni anlasalar bile, bu tür metinden yapılan çıkarmalar, öğrencilerin sonuçta bilmesi gereken unsurlara maruz kalmalarını da engelleyebilir” (Yano vd. 1994:191).
- Ragan (2006), “Sadeleştirilmiş kolay metinler kısa vadede öğrencilerin anlama düzeyini artırırken, öğrencilerin neler yapabileceklerini görmelerine engel olabilmekte, onların uzun vadede kendine güvenlerine de zarar verebilmektedir. Yine aynı öğrenciler eğer sadece kolay okuyabildikleri metinleri okumayı sürdürürlerse, onların pratik yapmak ve stratejileri uygulamak için bir sebepleri de kalmayabilir” (Akt. Durmuş ve Changir,2018:690).

- Uyarlanan metinde uyum eksikliği ortaya çıkabilir. Özellikle, anlam ve bağlam yönünden ilişki kurulmasının gerekli olduğu durumlarda bu kestirme ve çıkartmalar bu ilişkilendirmenin yapılmasına neden olabilir.

Bütün bu araştırmaların sonucunda yabancı dil öğretiminde edebî eserleri uyarlayarak kullanmanın getirebileceği olumsuzlukların farkında olarak bunları en aza indirgeyecek çalışmaların yapılması gereklidir. Çünkü ders kitaplarının yanı sıra destekleyici olarak çeşitli edebî eserlerin kullanılmasının hem dil bilgisi yapılarının ve kelimelerin bağlam içerisinde öğretimine hem de en önemlisi kültürel etkileşime katkısının ihmal edilemeyecek kadar önemlidir.

2.7.2. Uyarlanmış Metinlerin Hedef Kitle

Eğitimin her döneminde ve hayatın her alanında ve çeşitli seviyelerde farklı amaçlar için hazırlanan uyarlanmış metinleri kullanılabilir. Günümüzde uyarlanmış metinler geniş bir kullanım alanına sahiptir ve geniş kitlelere hitap etmektedir. Özellikle eğitim seviyesi düşük veya okuduğunu anlamak için desteğe ihtiyaç duyanları; okuma bozukluğu olanları; çocukları, yaşlıları, işitme engellileri; yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek veya okuma becerisini geliştirmek isteyenleri; Türkçenin lehçelerini konuşanları; Almanya’da doğup büyüdüğü için Türkçesi yeterli olmayanları ve eski metinleri çok fazla sözlük kullanmadan okumak ve anlamak isteyen günümüz okurlarını bu kitlenin içine dâhil edebiliriz.

2.7.3. Uyarlanmış Metinlerin İşlevi

İkinci dil öğrenimi ile ana dili öğrenimi ile arasındaki en önemli fark bir çocuğun ana dilinin dil bilgisi kurallarını dört yaşına kadar öğrenmesi ama ikinci bir dili ise ancak ortaokul veya daha ileri seviyelerde öğrenmeye başlamasıdır. Bu nedenle özgün metinler, ikinci bir dil öğrencileri için, dil bilgisi ve anlam açısından çok ağır gelebilir. Bu durumun olumsuz yönü ise öğrencilerin yabancı dil öğrenme motivasyonlarının kaybolabilmesi ve hayal kırıklığı yaşamalarına sebep olabilmesidir. Metin uyarlama ise okumayı ve anlamayı kolaylaştırdığı için “başlangıç ve orta seviyedeki dil öğrencileri için uyarlanmış metin kullanımı hâlen tercih edilmektedir” (Young, 2001, akt. Kaya,2018, s.29). “Yapılan birçok araştırma sadeleştirilmiş metinlerin anlamayı

kolaylaştırdığı ve metnin anlaşılabilirlik oranını farklı düzeylerde artırdığını ortaya koymaktadır” (Leow, 1997, Petersen ve Ostendorf, 2007, Shirzadi, 2014, akt. Kaya,2018:29).

Siddharthan ise (2014), “Metin sadeleştirme gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde ana dili eğitimi dışında ikinci dil öğretimi alanında da önemli bir yere sahiptir” (s. 260), dedikten sonra “uzun ve karmaşık cümlelerin daha kısa ve anlaşılır hale getirilmesi zayıf okurlar için oldukça faydalıdır. Çok sayıda çalışmada bu işlemin metni daha anlaşılır ve kolay hale getirdiği vurgulanmıştır” (s.261-262), diyerek metin sadeleştirmenin önemini vurgulamakta ve “günlük hayatımızda her bireyin bilerek veya bilmeyerek doğal ve istemsiz bir şekilde sadeleştirmeye başvurabileceğini; bir çocukla veya anlama düzeyi düşük biriyle iletişim kurarken plansız ve kendiliğinden gerçekleşen bir işlemin planlı ve sistemli bir eğitim sürecinde yer almamasının düşünülmemeyeceğini” (s.263), ifade etmektedir.

Bu bağlamda ele aldığımızda metin uyarlamasının dil öğretim sürecinde önemli bir ihtiyacı karşıladığı düşünülmektedir. Uyarlanmış metinlerin yararlarını kısaca ifade edecek olursak:

1. Seviyesi daha düşük olan okurların bilgiye ulaşmasını sağlar.
2. Zihinsel yönden yetersiz olan veya okuma için yardıma ihtiyacı olan bireylerin ulaşabileceği metin sayısını artırır.
3. İçeriğin öğrenilmesi ve anlaşılmasını dil öğretiminde önemlidir. Uyarlanmış metinler bunu sağlar.
4. Daha fazla insan üst düzey bilgi gerektiren terimlere ulaşabilir.

İlgili alanyazına baktığımızda sadeleştirme sürecinde bazı olumsuzlukların ortaya çıkabileceğine dikkat çekilmiştir. “Daha karmaşık olan yoğun sözdizimsel yapıları beraberinde getirebildikleri için daha az anlaşılabilir metinler üretilme ihtimali vardır” (Durmuş ve Cihangir, 2018:689).

Bu olumsuz eleştirilerden birini Blau (1982), gündeme getirmiştir. “Sınırlı söz varlığının yanı sıra, üretilen kısa ve basit cümleler, öğrenciyi, özgün hedef dile ait materyallerden uzaklaştıran “tutarsız, doğal olmayan” söylem şeklinde kendini gösterebilir; ayrıca, karmaşık cümlelerin oluşumu ile ortaya çıkan anlam ve ilişkiler, görünen o ki, kaybolabilir”(Akt. Durmuş ve Changir, 2018:695).

Diğer bir eleştiri ise Yano'nundur, (1994), “öğrenciler, potansiyel olarak bilinmeyeceği düşünülen dilbilimsel unsurlardan arındırılmış metni anlasalar bile, bu tür metinden yapılan çıkarmalar, öğrencilerin sonuçta bilmesi gereken unsurlara maruz kalmalarını da engelleyebilir”(s.191).

Sadeleştirilmiş metinlerin kolay metinler olduğunu söyleyen Ragan (2006) “kısa vadede öğrencilerin anlama düzeyini artırabilir ama uzun vadede öğrencilerin neler yapabileceklerini görmelerine engel olabilir ve bu kendine güven eksikliğine yol açabilir. Öğrenciler eğer sadece kolay okuyabildikleri metinleri okurlarsa, onların pratik yapmak ve stratejileri uygulamak için bir sebepleri de kalmayabilir” (Akt. Durmuş ve Changir, 2018:696) diyerek önemli bir noktaya dikkat çekmiştir.

Bir diğer önemli husus uyarlanmış metinlerde, uyum eksikliğinin ortaya çıkmasıdır. Bu da öğrencinin konular veya kişiler arasında bağlantı kurmanın gerekli olduğu durumlar arasındaki ilişkilendirmeyi kurmasında sorun yaşamasına neden olabilmektedir.

Öğrencinin metin karşısında uygun tepki ortaya koyabilmesi için metinle arasında gerçek anlamda bir etkileşimin gerçekleşebilmesi gereklidir. Bu etkileşim, özgün üretilmiş dil malzemeleri sınıf ortamında kullanıldığında tam olarak gerçekleşmez çünkü sınıfta bu özgün bağlamsal koşullar sağlanamaz ve öğrenci için o metin özgün bir metin değildir.

Yukarıda tespit edilen olumsuzlukların farkında olarak yapılan uyarlama çalışmaları bu olumsuzlukları en aza indirgeyecekler ve Türkçeyi öğretirken aynı zamanda kültür etkileşimini sağlamak ve öğrencinin keyif alarak okuma yapması amacına ulaşmak için yararlı olacaklardır.

2.7.4. Uyarlama Yaklaşımları

1930 yıllarda başlayan uyarlama çalışmalarının günümüze kadar gelişerek devam etmiştir. “1970 ve 1980’lerde sadeleştirme çalışmaları daha az deyim kullanımına, aynı kökten gelen kelimelerin kullanımına, daha kısa ve basit cümlelerin kullanımına odaklanır” (Kaya, 2018:30). Günümüzde değişen şartlar, bu alandaki çalışmalara duyulan ihtiyacın artması ve teknolojik yenilikler sadeleştirme çalışmalarının çok geniş alanlarda, derinlemesine araştırma yapılarak sürdürülmesini sağlamaktadır. “Fakat sadeleştirme sürecinde özgün metnin nasıl ve hangi yollarla hedef kitleye uygun hale getirileceği kesin olarak sınırları belirlenmiş bir alan değildir” (Kaya, 2018:30).

Her dilin kendine özgü bir dil bilgisi yapısı ve hedef kitlenin farklı kültürel özellikleri olması nedeniyle bu alanda kesin ölçütler belirlemek ve sınırlar koymak mümkün olmamakla birlikte araştırmacılar iki yaklaşım üzerinde durmaktadır: “Yapısalcı ve sezgisel yaklaşım. Yapısalcı yaklaşıma göre sadeleştirme, seviyelendirilmiş okuma materyallerine dayandırılır ve yaygın okumalar yoluyla öğrencinin hedef dilde ilerlemesi amaçlanır” (Kaya, 2018:30).

“Seviyelendirilmiş okuma materyalleri hazırlanırken de öğrencinin her bir dil seviyesinde bilmesi gereken sözcükler ve yapılar önceden listelenir ve metinler bu listelere göre sadeleştirilir. Yapısal yaklaşımın öngördüğü bir diğer sadeleştirme yolu da geleneksel okunabilirlik formülleridir” (Bölükbaş, 2015:927). Geleneksel okunabilirlik formüllerine göre metnin okunabilirliği kelimelerdeki harf sayısı ve cümlelerdeki kelime sayısına göre belirlenir. Okunabilirlik formüllerine genellikle ana dili öğretiminde başvurulduğunu söyleyen Bölükbaş (2015) “okunabilirlik formüllerinin yabancı dildeki okumalar üzerinde bir etkisinin olup olmadığı da tartışma konusudur. Çünkü yabancı dilde okuduğunu anlama becerisini, cümlenin ya da sözcüklerin uzunluğu değil; sözcüklerin bilinirliği, metindeki konuya ilişkin ön bilgiler gibi bilişsel faktörler daha çok etkilemektedir” (s. 927).

Bir başka deyişle, hedef dilde okuma yapan bir öğrenci uzun bir metnin temasına ve kelimelerine aşına ise bu metni kelimelerini ve yapılarını bilmediği kısa bir metne göre daha kolay anlayabileceği ifade edilmektedir.

Metin uyarlamada başvuru bir diğer yaklaşım olan sezgisel yaklaşım daha öznedir. “Sezgisel yaklaşıma göre metin sadeleştirme yapan kişiler kendilerini bir yabancı dil öğretmeni ya da öğrencisi olarak düşünerek, öğrencinin hangi düzeyde hangi kelime ve yapıları bilmeleri gerektiğine sezgisel olarak karar verirler ve metin uyarlamalarını buna göre yaparlar” ((Bölükbaş, 2015:927). Sezgisel olarak yapılan metin uyarlamaları nesnel olmadığı için farklı kişilerin veya kurumların yayınladığı uyarlanmış metinlerin kelime ve dil bilgisi yapıları da birbirinden farklılık göstermektedir. Metin uyarlama çalışmalarında sezgisel mi yoksa yapısal yaklaşımın mı daha fazla kullanıldığına dair elimizde bilimsel bir veri bulunmamasına rağmen, aynı dil seviyesi için hazırlanan okuma metinlerinin farklı kelimeleri ve dil bilgisi yapılarını içermesi bu konuda sezgisel yaklaşımın daha çok kullanıldığını göstermektedir.

Geleneksel okunabilirlik formüllerine dayalı uyarlama çalışmaları ise kelime ve cümle uzunluğu ile kelime sıklık listelerini temel alan çalışmalardır. “Geleneksel okunabilirlik formülleri, sözcüklerin ve cümlelerin uzunluklarına dayalı olup metin okunabilirliğini ölçen basit algoritmalarıdır. Bunlar ana dili metin okunabilirliği öngörülerini konusunda başarılı bulunmuş fakat okunulan metnin anlaşılabilirliğinin zayıf göstergeleri olarak söylem analistleri tarafından da büyük ölçüde eleştiriye uğramışlardır” (Durmuş, 2013b:139).

Son dönemlerde gelişen teknolojik imkânlarla birlikte bilgisayar destekli çalışmalar her ne kadar kelime sıklığı ve cümle uzunluğunu tespit yönünden yararlı olsa da bu çalışmalar metnin anlaşılabilirliğini değerlendirme açısından yetersiz kaldığı görüşüyle “Bu bilgisayar tabanlı sadeleştirme çalışmaları alanda uzmanlaşmış yazarların yararlanabileceği bir araç olabilir” (Durmuş, 2013:1299).

2.7.5. Metinleri Uyarlama Kriterleri

Dilidüzgün (1995), çalışmasında özgün metinlerin amaca uygun olarak kullanılabilmesi için yapılabilecek düzenlemeleri şu şekilde ifade etmiştir:

Metinlerin özgünlüklerini yitirmemelerine dikkat ederek önceden dersin amacına göre belli ölçüde düzenlenmeleri gerekir. Bunun için şunları göz önünde bulundurmalıyız.

Özgün bir metnin bir yönelimi vardır, bir şeyler iletmek ister ve bu yönelim belli bir dil bilgisi yapısını sunma uğruna yitip gitmemelidir.

-Özgün bir metnin gerçek yaşamda iletisine uygun bir alıcısı vardır.

-Özgün bir metnin belirli bir biçimi vardır, gazete yazısı, anlatı vb. gibi.(s.36)

Özetleyecek olursak “özgün bir metin ders materyali olarak kullanıldığında, metin üzerinde yapılacak değişikliklerle metnin ahenginin, amacının, mesajının korunmasına hassasiyet göstermek gerekir. Aksi durumda metnin yazarına da saygısızlık söz konusu olacaktır” (Eroğlu, 2015:39).

Metin uyarlama yapılırken, Uğurlu’nun kelime eş değeri konusundaki çalışmasında belirttiği Türk soylu öğrencilerin ağırlıklı olduğu eğitim ortamları konusuna da değinmek gerekmektedir. Uğurlu, (2004:29-40), Türkçenin lehçeleri olan bu dillerde ortak kelimelerin kullanımında tarih boyunca bazı değişiklikler olmuşsa da Türkiye Türkçesi ile diğer lehçelerdeki kelimelerin eş değerliğini kimi zaman “bire bir”, kimi zaman “bire çok”, bazen de “bire hiç” şeklinde olduğunu ortaya koymuştur. Bu noktada sadeleştirme/uyarlama veya metin aktarımı yapılırken kültürlerin, dolayısıyla kelimelerin ortak olması durumunda yapılan işlemlerde “eş değeri” konusunun ihmal edilmemesi gereklidir.

2.7.6. Metin Uyarlama Yöntemleri

Alanyazın çalışmalarına bakıldığında metin uyarlama yöntemlerinin üç ana başlık altında toplandığı görülmektedir: Genişletme, kolaylaştırma ve sadeleştirme.

2.7.6.1. Genişletme

Metin uyarlamada “ genişletme” yönteminin oldukça sık kullanılan bir yöntem olduğu görülmektedir. Alanyazında ifade edilen tanımlara bakacak olursak;

“Genişletme, yabancı dil hedef kitesinin anlama düzeyini artırmak üzere metne tekrar, açıklayıcı parça vb. ekleme yapma işlemidir” (Durmuş, 2013a:1300). Yani, “yabancı dil öğrencisinin anlamasını kolaylaştırmak için iletinin ve yapının daha açık hâle getirilmesi, bir bütün içerisinde sunulması olarak tanımlanmaktadır” (Özmen, 2019:83).

Genişletmenin yabancı dil öğrenimine katkısını ise Durmuş (2013a), şöyle açıklamaktadır:

Daha yavaş ifade etme, açık telaffuz, baskılı tonlama, açıklama/yorumlama, eş anlamlı yapı kullanma ve başka sözcüklerle ifade etme, kendini tekrarlama ve seçimlik sözdizimsel işaretlerin (sıfat fiil cümlecığı ve tümleçler vb.) rica edilmesi gibi özellikler yüzey yapıyı ne sadeleştirir ne de karmaşılaştırır; yalnızca anlamın açıklığa kavuşturulmasıdır ve iletişimin şifrelerini daha iyi çözmeleri için dinleyiciye / okuyucuya yardım eder.(s. 1301)

Bu ifadeden de anlaşıldığı gibi genişletme, sadeleştirmeden farklı bir yapısal süreçtir. Burada esas olan bilinmeyen kelimeyi silmek değil; o kelimeyle birlikte daha kolay anlaşılabilir, seviyeye uygun eş anlamlısını kullanarak öğrencinin kelimeyi kavramasını sağlamaya çalışmaktır. Bu amaçla, öğretilmek istenen kelime korunurken öğrencinin anlayabileceği varsayılan kelime metne konur. Böylelikle özgün yapı korunarak öğrencinin cümleyi anlaması kolaylaşacak bunun yanında metne dahıl olan eş anlamlı kelimeler onun kelime hazinesinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Bu sebeptendir ki genişletme yapılan cümlenin her zaman bir iki kelime daha uzun olması doğaldır. Bu uzunluğun okuma zamanını, olumsuz etkileyebileceği düşünülse de genişletilmiş metinler “dilbilgisel olarak öğrencinin anlayacağı paralel biçimleri bir arada sunan metinler üretir. Özgün sözcüğün veya ifadenin, aynı anlamı karşılayan kullanım sıklığı yüksek biçimiyle birlikte verilmesi, ilgili bölümde atıf yapılan bazı uygulamalı çalışmalarda gösterildiği haliyle, dil öğretim sürecinde yararlı bulunmuştur” (Durmuş, 2013a:1302).

Genişletme yöntemlerinin genellikle şu maddeler altında yapıldığını söyleyebiliriz:

- Sıklığı az olan sözcükleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açıklama-alt-anlamlı sözcük yerine üst-anlamlı sözcükleri kullanma)

- Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle örtük anlatım ve ön varsayımları belirttik kılma (eksilteleri tamamlama)
- Bağlantıları açık hâle getirme (görünmeyen bağlaç ve belirteçleri kullanma)
- Pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama. (Özmen, 2019:100)

Özmen'in ifade ettiği gibi (2019), "Ortaya konan deneysel çalışmalarla da öğrenci düzeyine bağlı olarak kimi durumda değiştirim açısından genişletmenin sadeleştirmeden daha etkili olabileceği ve özgün metni korurken anlamayı daha fazla artırabileceği belirtilerek son dönemde genişletme üzerinde daha fazla durulmaya başlanmıştır" (s.83). Bunun yanında, genişletilmiş metinlere yönelik olumsuz eleştiriler de yapılmaktadır. Özgün metindeki bilgileri genişletilmek uyarlanmış metinlerin daha uzun olması demektir. Dolayısıyla öğrenci özgün metinden daha zor, daha karmaşık, daha uzun bir metnin ile karşı karşıya gelebilir. Bu durum ise metnin ilginç olma özelliğini azaltabilmekte, sıkıcı olabilmekte ve öğrencide geliştirilmek istenen üretici becerileri de olumsuz yönde etkilenebilmektedir.

2.7.6.2. Kolaylaştırma

Metin uyarlama/değiştirim yöntemlerinden bir diğeri de kolaylaştırmadır. Kolaylaştırmayı, Sandom (2013), "metindeki sözcükleri değiştirmeden, şemalar, resimler, grafik ve tablolar, metin özetleri, sözlükler/açıklamalar, yönlendirme soruları ve başlıklar gibi farklı türde destekler ekleyerek bir metni okunması kolay hâle getirme" olarak tanımlamaktadır" (Akt. Özmen, 2019:87). Bir diğere tanım ise Bhatia (1983), "metnin etrafında bir tür "erişim yapısı" geliştirilerek öğrencilere ek bir öğretim aracı sunabileceği" (Akt. Özmen, 2019: 87), şeklindedir.

[...] kolaylaştırma yalnızca metin sunumunda kullanılan bir teknik değil aynı zamanda öğrencinin metni kendisi için sadeleştirmesine yardımcı olan bir öğrenme stratejisidir. Sadeleştirmede odak metindeyken kolaylaştırmada öğrenci üzerindedir. Sadeleştirme, soruna öğretim açısından yaklaşırken kolaylaştırma sorunu öğrenim açısından ele alır. Sadeleştirmede asıl odak metin üzerindedir ve alınan girdi sorunu ikincildir. Kolaylaştırmada ise birincil odak, alınan girdi üzerindedir ve nadiren metin değiştirmesine gerek duyulur. (Bhatia, 1983, akt. Özmen, 2019:87)

Yukarıdaki ifadelerle dayanarak sadeleştirme ve genişletmede özgün metnin değiştirilmesi söz konusudur ama kolaylaştırmada öğrenci özgün metin ile karşı karşıyadır. Sadeleştirme ve genişletme yapılan metinde öğrencilerin aynı sayıda kelime bildikleri veya bilmedikleri varsayılmaktadır ve buna göre sadeleştirme ve genişletme yapılmaktadır. Fakat aynı seviyede olmasına rağmen öğrencilerin kelime hazineleri birbirinden oldukça farklı olabilmektedir. Kolaylaştırma yapıldığında her öğrenci kendi kelime hazinesine göre, ihtiyacı kadar kelimeyi öğrenmek için sözlükçeye başvurabilecektir. Bu yönüyle bakıldığında kolaylaştırma sadeleştirme ve genişletmeye oranla öğrencinin güven duygusunu geliştirmede daha fonksiyonel olmaktadır.

Kolaylaştırma tekniklerini ise Özmen (2019), şöyle sıralamıştır:

- satırları numaralandırmak,
- paragrafları ayırmak,
- alt başlıklar eklemek,
- sözcükleri, tümceleri, paragrafları vurgulamak
- görsel malzemeler eklemek,
- belleği desteklemek için renkleri kullanmak,
- yazı tipi boyutunu değiştirmek, metni (boyut olarak) büyütme vb.,
- yorum ya da soru eklemek,
- başka birinin metnini eklemek,
- zor sözcükleri çevirmek, değiştirmek,
- USA (Uluslararası Sesbilim Abecesi (International Phonetic Alphabet) kullanarak bilinmeyen sözcüklerin nasıl sesletileceğine ilişkin bilgi vermek,
- metnin kenarlarına sözcük açıklaması eklemek,
- sayfada boş bir alan bırakma. (s.89)

Bu kolaylaştırma çalışmalarında düzeye uygunluk özellikle önemlidir. Kolaylaştırma araçlarının düzeye göre sunulması gerekli olduğu dikkatten kaçmamalıdır. Bunun yanında kolaylaştırma çalışmalarına, öğrencinin bağlama dayalı tahmin yürütmesinin gelişimine engel olabileceği yönünde de çeşitli eleştiriler yöneltilmiştir.

2.7.6.3. Sadeleştirme

Sadeleştirme, Kaya'nın (2018), çalışmasında belirttiği gibi “kelimelerin, cümlelerin veya anlaşılması zor olan yapıların daha kolay ve sık kullanılan kelime ve dil bilgisi yapılarıyla değiştirilmesini kapsamaktadır” (s.25). Özellikle başlangıç seviyesindeki öğrenciler için sadeleştirilmiş metinlerin daha uygun, orta ve ileri seviyedeki öğrenciler içinse genişletilmiş metinlerin daha yararlı ve işlevsel olduğunu çalışmasında belirten Kaya (2018:26) özellikle başlangıç seviyesindeki öğrencilerin karşılaşabilecekleri olumsuzluklara dikkat çekmiş, “özgün metinlerle karşılaştıklarında yaşayacakları olumsuz tecrübeler onların öğrenilen dilden uzaklaşmalarına ve başarısızlık korkusu yaşamalarına sebep olacaktır. Bu durumda düşük düzeydeki dil öğrencileri için uygun metinlerin hazırlanması veya öğrencilerin seviyelerine uygun metinlerin sunulması dil öğretim sürecinin önemli bir unsurunu oluşturmaktadır.” diyerek seviyeye uygun metinlerle çalışmanın önemine vurgu yapmıştır.

Bu alandaki çalışmalara baktığımızda metin uyarlamasının iki temel iki amacı olduğunu söyleyebiliriz:

1. Metnin Okunabilirlik Düzeyini Artırmak;

Alanyazın çalışmalarına baktığımızda okunabilirlik kavramının genellikle bir metnin okunma güçlüğü'nün birtakım matematiksel formüller aracılığıyla hesaplanması anlamında kullanıldığını görmekteyiz.

Klare (1963), okunabilirliği “metindeki dilsel (linguistic) özelliklerin bütünü'nün okur tarafından az ya da çok kabul edilir olması durumu” olarak tanımlarken (Akt. Biçer, Alan, 2017:2). Türkçede okunabilirlikle ilgili ilk çalışmayı yapan Ateşman'a göre (1997) okunabilirlik, “okuyan tarafından metinlerin kolay ya da güç anlaşılır olma durumudur” (s.3).

Klare'a göre, araştırmalarda okunabilirlik kavramı üç anlamda kullanılır:

- a. El yazısı veya baskı biçimi olarak okunaklılığı (legibility) belirtir. Bunlar dış yapı özelliklerini (harf büyüklüğü, renkler, resimlerin, sayfanın düzeni vb.) kapsamaktadır.
- b. Yazının, içeriğinden kaynaklanan okuma kolaylığını belirtir. Metnin içeriğini ve içyapı özelliklerini (metin konusu, paragraf konusu, plan, dil ve anlatım vb.) kapsamaktadır.
- c. Yazım biçiminden kaynaklanan kavrama ve anlama kolaylığını belirtir. Tümce yapısı, sözcük ve öbek yapısına bakarak okunabilirliği belirlemede ve bunu metnin okuma zorluk derecesiyle ilişkilendirmektedir.(Akt. Çetinkaya, 2010:22)

Burada okunabilirlik çalışmalarının amacının anlaşılabilir bir dil kullanmayı sağlamak olduğu görülmektedir. Öğrencinin metni okumaya devam etmesini sağlayabilmek ve metinle okur arasında iyi bir ilişki kurabilmek için metin dilinin anlaşılabilir olması önemlidir ve bir başlangıç olarak kabul edilmektedir.

Okunabilirliği öğrenci seviyesine uygun olmayan metinler bazı olumsuz durumları meydana getirebilir. Zorluk seviyesi yüksek olan metinler öğrencinin okuma yeteneğini zorlarken; zorluk seviyesi düşük olan metinler de öğrencinin ilgisini çekmemektedir. Bu da öğreticilerin metinleri seçerken zorluk seviyesini öğrencinin seviyesine göre seçmesini zorunlu kılmaktadır.

Okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması, öğrenci seviyesine uygun olup olmadığının belirlenebilmesi için bu alanda çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

Klare'e göre (1963), "Uzman görüşü alma, çıkartmalı okunabilirlik işlemi ve okunabilirlik formülü kullanma" bu üç yaklaşım alanyazında genel kabul görmüş yaklaşımlardır"(Akt. Çetinkaya ve Uzun, 2010:142). Metinlere okunabilirlik formülleri uygulamanın amacı öğrenciler okumadan önce metinlerin bilinmeyen kelime sayılarını, kelime ve cümle uzunluklarını göz önüne alınarak seviyeleri hakkında tahminde bulunabilmektir. Çeşitli yararlarının yanında bazı sınırlılıkları olan okuma formülleri metnin dil yapısı üzerine temellendirilmektedir. Bu nedenle elde edilen bütün veriler metnin sadece dilsel yönüyle ilgili olmaktadır, bu ise metnin bütününe yönelik çıkarımları kapsayan çalışmalarda hatalı sonuçlara neden olabilmektedir.

Türkçe metinler için ilk formül uyarlama çalışmaları Ateşman'la (1997) başlamıştır ve hazırladığı formülde kelime ve cümle uzunlukları dikkate alınarak, metinler tanımlanmaya ve sınıflanmaya çalışılmıştır. Çetinkaya, (2010) ise “metinlerdeki farklı değişkenleri hesaplayarak Türkçe metinler için bir formül geliştirmiştir.

$$\text{Okunabilirlik Sayısı} = 198,825 - (40,175 \cdot x_1) - (2,610 \cdot x_2)$$

X1= Hece olarak ortalama kelime uzunluğu

X2=Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu” (s.60).

Tablo 1: Okunabilirlik Sayısı ve Düzeyi Aralıkları

Okunabilirlik Düzeyi	Okunabilirlik Sayısı
Çok Kolay	90-100
Kolay	70-89
Orta Güçlükte	50-69
Zor 3	30-49
Çok Zor	1-29

(Ateşman, 1997:74)

2. Okunan Metnin Anlaşılma Düzeyini/Oranını Artırmak.

Alanyazına baktığımızda anlaşılabilirliğin, okunabilirlikten farklı kavramlar olarak ele alındığı görülmektedir.

“Anlaşılabilirlik, metne ait niceliksel özelliklerin yanı sıra birtakım niteliksel özelliklere de bağlıdır” (Ateşman, 1997, s.3). Buna göre “anlaşılabilirlikte metnin içeriği daha önemlidir yani metinde hangi konudan söz edildiğine, düşüncenin hangi

sırayla ve nasıl aktarıldığına ve okuyanın o konuda bilgisinin olup olmadığına göre değişmektedir” (Ateşman, 1997:3). “Metnin nitel özellikleri ve okuyucunun özellikleri anlama sürecinin tamamlayıcıları olacaktır. Dolayısıyla bir metnin okunabilir olduğunu söylemek veya o metnin hangi sınıfa hitap ettiğini adreslemek metinlerin anlaşılabilirliği hakkında az da olsa bilgi verebilmektedir” (Bezirci ve Yılmaz, 2010:60).

Bu çalışmada metnin anlaşılma oranının ne kadar arttığının tespit edilebilmesi için B1 düzeydeki öğrenci gruplarına özgün metin ve uyarlanmış metin ile ilgili çeşitli sorular hazırlanarak uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

2.7.6.3.1. Sadeleştirilme Ölçütleri

Bölükbaş’a göre (2015), metin sadeleştirmede koruma, özetleme, silme ve değiştirme teknikleri kullanılabilir.

Koruma: Metnin anlamaya engel olmayan kısımlarının olduğu gibi bırakılması

Özetleme: Metnin anlamını koruyarak basit bir biçimde ya da kısaca yeniden söylenmesi

Silme: Metnin anlamına doğrudan katkısı olmayan ya da ayrıntı içeren bazı bölümlerin çıkarılması

Değiştirme: Öğrencinin düzeyinin üstünde olan sözcük ve yapıların, anlamı bozulmada öğrencinin bildiği sözcük ve yapılarla değiştirilmesi:

- Karmaşık bağlamların basitleştirilmesi
- Günlük dilde sık kullanılmayan kelimelerin sık kullanılan yakın anlamlılarıyla değiştirilmesi
- Günümüz Türkçesinde artık kullanılmayan kelime ve ifadelerin çıkarılması
- Hedef dil seviyesine uygun olmayan deyimlerin değiştirilmesi veya çıkarılması
- Mecazlı ve soyut anlatımların anlaşılır ve somut ifadelerle değiştirilmesi
- Devrik cümlelerin kurallı hâle dönüştürülmesi
- Cümledeki sözcük ve ifadelerin sıralamasının değiştirilmesi
- Bağlı, sıralı veya birleşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi.

(s.928)

Alanyazına baktığımızda yabancı dilde okuma metinlerinin sadeleştirilmesinde/uyarlanmasında en çok başvurulan uyarlama türünün değiştirme olduğu görülmektedir. Aşağıda açıklanan metin değiştirim yöntemleri bu çalışmada uygulanmıştır. Alderson, (2000), Chang, (2008), Nation, (1993) değiştirme yöntemlerini şöyle belirlemişlerdir:

1. Sözcüksel değiştirme:
 - a. Az kullanılan sözcük ya da ifadenin, daha sık kullanılan sözcük ya da ifadeyle değiştirilmesi.
 - b. Cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak sözcüksel yoğunluğun azaltılması.
 - c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümleye yeni sözcük ya da ifadelerin eklenmesi.
2. Sözdizimsel değiştirme:
 - a. Devrik cümlelerin kurallı hale dönüştürülmesi ve cümledeki sözcüklerin ya da ifadelerin yeniden sıralanması.
 - b. Uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi, yani cümlenin bölünmesi.
 - c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık, vb anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi.
3. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme:
 - a. Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme.
 - b. Yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadeleri yeniden kurma.
 - c. Cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeler yapma.
4. Biçimsel değiştirme: Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla bir paragrafın birkaç parçaya bölünmesi ya da bağlaçlar kullanılarak iki paragrafın birleştirilmesidir.
5. İçerik sadeleştirme: Anlatı şemasını kullanma, özet. (Akt. Bölükbaş, (2015:928)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, yabancı dil olarak Türkçe öğrencileri için metin değiştirim ölçütleri çerçevesinde uyarlanmış yazınsal bir metin ve okuma becerisinin yeterliliğinin sınanması ve elde edilen verilerle başarı durumunun değerlendirilmesi amaçlandığı için “karma” bir yöntem kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e göre (2018), karma yöntem araştırması “araştırma problemini kapsamlı ve çok boyutlu incelemek amacıyla, pragmatist felsefenin ilkeleri doğrultusunda nitel ve nicel yöntemleri birlikte kullanarak gerçekleştiren araştırma olarak tanımlanabilir” (s.322).

Çalışmanın ilk aşaması tarama modeline dayalı betimsel bir araştırmadır. “Tarama çalışmaları, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırma konusu kendi koşulları içinde tanımlanır. O koşulları değiştirme ve etkileme çabası yoktur” (Büyüköztürk, 2007:2). Tarama modeline bağlı olarak doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analiz edilmesine olanak tanır” (Yıldırım ve Şimşek, 2011:189). Bunu yanı sıra bir anket hazırlanarak uyarlanan metnin yeterliliğine ilişkin 12 uzman görüşü alınmıştır.

Çalışmanın nicel boyutunda hem özgün metin hem de uyarlanan metin için hazırlanan 18 soruluk bir uygulama, 22 kontrol grubu, 22 deney grubu öğrencisine uygulanarak, yapılan uyarlama işlemlerinin okuma becerisine nasıl bir katkısının olduğu değerlendirilmiştir.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu çalışmanın araştırma evreni, Türkçe edebî eserler; örnekleme, Ömer Seyfettin' in "Pembe İncili Kaftan" adlı hikâyesidir. Bu hikâyenin seçilme nedeni Ömer Seyfettin'in Türk hikâyeciliğinin en önde gelen isimlerinden biri olması ve bu hikâyesinin deyimler açısından zenginliği ile bir yandan Türk kültürünü yansıtan öğeleri barındırması göz önünde bulundurulmuştur.

Ömer Seyfettin, 11 Mart 1884'te Gönen'de doğdu. 6 Mart 1920'de İstanbul'da henüz 36 yaşındayken yaşamını yitirdi. Çağdaş Türk hikâyeciliğinin ve "Milli Edebiyat Akımı"nın kurucularındandır.

Babası Kafkas göçmeni Yüzbaşı Ömer Şevki Bey'dir. 1896'da Eyüp'teki Baytar Rüşdiyesi'den mezun oldu. Daha sonra 1903'te İstanbul'da Mekteb-i Harbiye'den mezun olarak Mülazim (teğmen) rütbesiyle orduya katıldı. İzmir Zabitan ve Efrat Mektebi'nde bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra 1908'de merkezi Selanik'te olan 3'üncü Ordu'da görev aldı. 1911'da Balkan Savaşı çıkınca tekrar askere alındı. Yanya Kalesi'nin savunması sırasında Yunanlılara esir düşerek bir yıl tutsak edildikten sonra İstanbul'a döndü. Kısa bir süre "Türk Sözü" dergisinin başyazarlığını yaptı. Ölümüne dek sürdüreceği edebiyat öğretmenliği görevine 1914'te Kabataş Lisesi'nde başladı.

Öğrenciliği sırasında Edirne'de yazmaya başladı. İlk şiiri "Hiss-i Müncemid" "Ömer" imzasıyla 1900'de "Mecmua-i Edebiye"de yayınlandı. "İhtiyarın Tenezzühü" adlı ilk hikâyesi 1902'de Sabah gazetesinde yayınlandı.

Selanik'te yayınlanan "Genç Kalemler" dergisindeki yazılarıyla tanınmaya başlayan yazarın yazdığı derginin ikinci dizisinin ilk sayısında Nisan 1911'de yayınlanan "Yeni Lisan" başlıklı yazısı "Milli Edebiyat" akımının başlangıç bildirgesi olarak kabul edilmektedir. Bu yazıda dönemin iç ve dış tehlikelerine, azınlık gayretlerine dikkat çekilerek "bütün bunlarla mücadele etmenin Türk unsurunun ilerlemesine bağlı olduğu söylenmekte, ilerlemenin ise bilim, fen ve edebiyatın yaygınlaşması yoluyla olacağı ve bunun da ancak tabî ve millî bir dille yapılabileceği vurgulanmaktadır" (Polat, 2011:26).

Yazılarında, yalın, halkın konuştuğu ve anladığı bir dil kullanmak gerektiğini savunan Ömer Seyfettin. Türkçenin kendi kurallarına uygun yazılmasını, Arapça ve Farsça sözcüklerden arındırılmasını istedi. Milli Edebiyat akımının öncülüğünü Ziya Gökalp ve Ali Canip Yöntem'le birlikte sürdürdü.

1. Dünya Savaşı yıllarında "Yeni Mecmua"da yayınlanan hikâyeleriyle daha çok tanınmaya başlayan yazar hikâyelerinde günlük konuşma dilini kullanarak kişisel deneyimlerini, tarihsel olayları, efsaneleri ve halk geleneklerini kullanmıştır. Çok

farklı konular işlerken komik durumları toplumsal yorumları yergileri da eserlerine katarak etkileyici ve canlı hikâyeler yazmıştır. Hikâyeleri genellikle sürpriz bir sonla bitmektedir. Kahramanlarda çok yönlü psikolojik çözümleme yapmasa da büyük oranda realizm etkisinde olduğu görülmektedir. Maupassat yani olay tarzı hikâyeciliğin kurucu ismidir.

İnceleme kitaplarında "Tarhan", "Ayın Sin" rumuzlarını kullanmıştır. 14 yaşında edebiyat hayatı başlayan Ömer Seyfettin'in en verimli yazarlarımızdan biridir. Yazarın, 160 hikâye, 140 makale, 89 şiir, 51 fıkra, 18 mensure, 15 mektup, 25 tercüme, 3 piyes, 2 hatıra defterinden parçalar olmak üzere 503 eseri bulunmaktadır.

Ömer Seyfettin 1917 yılında kurulan Şairler Derneği'nin kurucularından biridir. Bu dernek, "Millî Edebiyat" anlayışını hece veznini kullanmak, konuşma diliyle yazmak, İran ve Yunan Mitolojisinden değil, Türk efsanelerinden yararlanmak gibi ilkeleri benimsemiştir. Bu ilkeleri Şairler Derneği'nden önce Ömer Seyfettin'in ilkeleri diye düşünmek gerekir. Yazarın Efruz Bey romanının önsözündeki "Hakikati görüldüğü gibi, edebiyat yapmadan yazmak istedim" ifadesi yazarın edebiyat anlayışını ortaya koymaktadır. Burada ifade ettiği gibi eserlerinde süslü ifadelerden uzak bir dil kullanmış, halkın içinden olaylarla halkı anlatmıştır.

Bu küçük romanı Efruz Beyefendinin kendisine hediye ediyorum.

Sevgili Efruz!...

Hayatından şu birkaç levhayı yazarken ihtimal biraz mübalağacı göründüm. Ne yapayım? Bu benim mizacım... Bunun için kızma. Beni affet!... Hem emin ol ki, maksadım ne seni tahkir, ne de maskara etmek... Hakikati görüldüğü gibi, edebiyat yapmadan yazmak istedim. Muvaffak oldum mu? Bilmiyorum. Fakat okuyunca samimiyetimin derecesini herkesle beraber sen de anlayacaksın. Herkes seni -bizzat kendi kadar- tanır, Efruzcuğum! Bugün hiç kimse sana yabancı değildir; çünkü sen "hepimiz" değilsin, değilsen bile "hepimizden bir parça"sın....¹⁰

Ömer Seyfettin'in bütün hikâyelerinin ortak özellikleri ise şöyle sıralanabilir.

- Yeni Lisan'dan önceki eserlerinde Edebiyat-ı Cedide etkisi görülmektedir.

¹⁰ Ömer Seyfettin, Efruz Bey, Bilgi Yayınevi, Ankara, s. 8."

- Hikâyelerinde eğitici-öğretici bir mesaj kullanmıştır.
- Süssüz bir üslup kullanarak günlük konuşma dilinde yazmıştır.
- Mekânlar oldukça geniştir. Olayları tarihten veya bizzat yaşadığı Balkan Savaşları'ndan alması, İstanbul dışı mekânlara açılmayı da gerekli kılmıştır. Ayrıca Maupassant tarzında yazdığı için orta tabaka halkın yaşadığı mekân ve dil kullanılmıştır.

Ömer Seyfettin'in diğer önemli bir yönü dilciliğidir. Onun dil hakkındaki görüşleri şöyle özetleyebiliriz.

Yeni bir hayata, bir uyanış devresine giren Türklere yeni, tabii bir lisan lâzımdır. Millî bir edebiyat vücuda getirmek için öncelikle millî bir lisan lazımdır. Ancak halkın diline yerleşmiş Arapça Farsça kelimeleri terk etmek mümkün değildir. Millî bir dil için konuşma dilini yazı dili yapmak gereklidir. Arapça ve Farsçadan gelen kelimelerin imlâları muhafaza edilmeli, Türkçe kelimelerin imlâsı için şimdilik orta yolu seçilmeli, çözümü zamana bırakılmadır. (Polat, 2011, s. 30)

Biz burada, Türk Edebiyatının en önemli yazarlarından, olay hikâyeciliğini Türk edebiyatında başlatan ve dünya edebiyatında da doğrudan karşılığı bulunan Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" adlı hikâyesini seçtik. Bu hikâyenin seçilmesi ile amaç öğrencide öğrenmek istediği dilin kültüre ilişkin önemli bir yazar ve eseri okuduğu duygusu oluşturarak öğrencinin keyifli bir okuma yapmasını sağlamak ve okumaya olan isteğini ve motivasyonunu artırmaktır.

Pembe İncili Kaftan¹¹: "Ömer Seyfeddin'in 1917'de Yeni Mecmua'da yayımladığı hikâyelerden biri olan "Pembe İncili Kaftan" konusu itibariyle tarihi konulu bir metindir" (Hazer,2020:1017). Enginün (2007), yazarın diğer tarihi hikâyelerinde olduğu gibi "başta Peçevi tarihi olmak üzere, konuları tarihten aldığını ve amacının Türk devletinin bir zamanlar güçlü olduğunu göstermek olduğunu dile getirerek, bu gücün arkasında fertlerin de bulunduğunu belirtmek" istediğine vurgu yapar. Enginün,

¹¹ Ömer Seyfeddin, "Penbe İncili Kaftan", Yeni Mecmua, Sene: 1, Nr. 17, 1 Teşrin-i Sani 1333 / 1917, ss. 333-337;A.mf. Seçme Hikâyeler, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1985, C.1, ss. 78-93.

incelemesinde ayrıca “devletin güçlü olduğu o günlerde, fertler devleti ön plana almaktadırlar. Elbette bu hikâyelerin daha ziyade askerler ve devlet adamlarını anlattığını unutmamak gerekir.” tespitine de yer verir (Enginün,2007:435).

Hikâye anlatmaktaki asıl amacının sanatı bir kurtarıcı olarak görmesi olduğu söylenen yazar, edebiyata dolayısıyla hikâyelerine bir görev yüklemektedir. Bu nedenle “Pembe İncili Kaftan” açık bir tez üzerine kurulmuş bir hikâyedir. Bu tez “devletin vakarını kendi gururunda temsil eden kahramanın şahsında inanç ve devlete bağlılığın gösterilmesi asla taviz verilmemesi” (Enginün, 1985:41) gerektiğidir. Hikâyenin “asli kişisi üzerinden devrin özlediği bir şahsiyet gösterilmiş ve yazar tarihin ‘iade’ değil, ‘ihya’ edilmesi” gerektiğinden hareketle söz konusu hikâyede “bu ihyaya değen mazinin, yaşanan zaman için ibret ve örnek teşkil edecek değerlerini işlemiştir” (Enginün, 1985:41).

Eser, öğrencide merak uyandırması, ilgi çekici olması nedeniyle sıkılmadan, keyifli bir okumayı sağlayacağı düşünülerek seçilmiştir. Bu bağlamda Hazer (2020);

Varlık içinde yaşayan, olgun birinin kahraman olarak seçilmesi de merak unsuruna katkı verecek bir tercihtir. Hattâ hikâyenin başlığı bile kurguya hizmet edecek yöndedir. Nitekim devletin büyüklüğünü temsil ettiği kadar, yüce amaçlar için yapılacak olan fedakârlığın da simgesi olan kaftan, bu anlamda kurgudaki karşıtlığa ya da çatışmaya işaret etmektedir (s.1024),

diyerek eserin öğrencinin dikkatini çekici yönünü göstermektedir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler evreni, B1 seviyesindeki öğrenciler örnekleme oluşturmaktadır.

3.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Öncelikle yazar ve hikâye seçimi yapılmış Ömer Seyfettin’in “Pembe İncili Kaftan” adlı hikâyesinde karar kılınmıştır. Neden Ömer Seyfettin sorusunun cevabını ise Nurlu (2020), çalışmasında şöyle açıklamaktadır.

Ömer Seyfettin, Türkçenin zenginliklerini öykülerinde yer verdiği atasözleri, deyimler ve özlü sözler ile desteklemiş, öykülerinde olay akışını ve kahramanların

hayatını anlaşılır biçimde ortaya koymuş, okurlarının da okuma süreci boyunca zevkle ve anlayarak vakit geçirmelerine katkı sağlamıştır. Öykülerde kullandığı fiillerin sıklığı, kısa anlatımlar ve kurallı, basit yapıdaki cümleler anlaşılabilirlik açısından önemlidir. Türkçenin sade ve gündelik kullanımını içeren, kültürel ve evrensel iletiler barındıran bu öykülerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması dil öğretimine büyük katkı sağlayacaktır. (s.29)

“Pembe İncili Kaftan” hikâyesinin seçilmesinde göz önünde bulundurulmuş hususlar ise şöyledir:

- Hikâyenin kahramanlık, fedakârlık, vatan ve millet sevgisi gibi evrensel bir konuda olması;
- Dilinin karmaşık bağlamlardan uzak, dönemine göre oldukça sade olması;
- Sözcük ve dil bilgisi yapılarının B1 düzeyine uyarlanabilecek düzeyde olması;
- Hikâyede sanatsal anlatımların, derin anlamsal yapıların olmaması;
- Hikâyenin başlığının ve olay örgüsünün merak uyandırıcı olması;

Bu uyarlama çalışmasıyla, Türk kültürünün önemli bir kısmını oluşturan değerler ile evrensel kültürün kesiştiği noktalar ön plana çıkarılmış, temel düzeyden orta düzeye geçen öğrencilere bu bağlamda edebî bir eseri okuyabilme ve anlayabilme hazzı ve başarı duygusu hissettirilmeye çalışılmıştır. Yabancı dil öğretiminde dünyada kullanılan en yaygın yöntemlerden birisi yardımcı okuma kitaplarının düzeylere göre uyarlanıp kullanılmasıdır. Bu alanda örnek teşkil etmesi amacıyla Ömer Seyfettin’in hikâyesi uyarlama çalışması yapılmıştır.

Özgün metnin orijinal hâli piyasada bulunmamaktadır. Günümüzde piyasada bulunan kitaplar az da olsa kısaltma, sadeleştirme gibi işlemlerinden geçirilerek basılmışlardır. Yazım dili Osmanlıca olan metnin PDF’i Doç. Dr. Âdem Çalışkan’ın Osmanlıca ders notlarından temin edilmiştir. Bu metin ve Hülya Argunşah’ın¹² derlediği Dergâh

¹² Argunşah, H. (2012) *Ömer Seyfettin Hikâyeleri 1* s.601. İstanbul: Dergâh Yayınları

yayınlardan çıkan “ Ömer Seyfettin Bütün Hikâyeler” serisinin 1. Cildinde bulunan “Pembe İncili Kaftan” hikâye metni ile karşılaştırılmıştır. Burada metin günümüz Türkçesinin yazım kurallarına uygun olarak yazılmıştır. Bizim çalışmamız da ise özgün metin olarak, Doç. Dr. Âdem Çalışkan’ın ders notlarındaki metin kullanılmıştır.

Kazanımlar olarak Avrupa Ortak Çerçeve Metni kazanımları dikkate alınmıştır.

Dil bilgisi yapıları içinde İstanbul Üniversitesinin hazırlamış olduğu 2020 yılında e-kitap olarak güncellenen ve kullanılmaya başlayan “Yeni İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi” ders kitabı dil bilgisi yapıları esas alınmıştır.

Söz varlığıyla ilgili çalışma için Gökçen (2019), Türkçe Ulusal Derlemine (<http://www.tnc.org.tr/index.php/tr/>) ve TDK (<https://sozluk.gov.tr/>) temel referans olarak alınmıştır.

Metnin uyarlanmış hâli yabancılara Türkçe öğretimi alanında hâlen görev yapmakta olan 12 öğretim görevlisine gönderilmiş onlardan “Uzman Görüşü”¹³ alınmıştır.

Verilmek istenen dil bilgisi yapılarının ve anlaşılabilirliği ölçmeye yönelik on iki çoktan seçmeli, altı soruluk doğru yanlış, altı soruluk var-yok ve bir kısa yanıt sorusu hazırlanmıştır. Bunlardan sonra metne bakılmadan cevaplanması istenen iki “Bilgi Transferi” sorusu ve bir boşluk doldurma sorusu hazırlanmıştır. Testin sonunda öğrencilere Arapça bilip bilmedikleri ve biliyorlarsa metni anlama noktasında faydası olup olmadığı da sorulmuştur.

Özgün ve uyarlanmış metinde aynı soru yönergeleri kullanılmış sadece uyarlanmış metindeki sözlüksel sadeleştirmeler yapılarak soru yönergeleri uyarlanmıştır.

Bu sorular ve metin Microsoft Forms programına yüklenmiştir. Özgün metin, Forms’un beş soruluk bölümüne sığıdığı için sorular altıncı sorudan itibaren başlamıştır. Uyarlanmış metinde ise bölümlerin altında açıklamalar olduğu için metin yedi bölüme sığmış sorular sekizinci sorudan itibaren başlamıştır. Uzaktan eğitim

¹³ Uzman Görüşü anket örneği Ek 7’de bulunmaktadır.

sürecinde olduğumuz için öğrencilere uygulama uzaktan ve farklı zamanlarda yapılmıştır.

B1 seviyesini bitirmiş veya B2 ye henüz başlamış 22 kontrol grubu 22 deney grubu öğrencisine uygulama çevirim içi olarak farklı zamanlarda yapılmıştır. Her iki gruba da uygulama öncesi kısaca açıklama yapılmıştır.

3.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak olan metinlerin seçimde esas alınan kriterlere dikkat ederek uyarlama yapılacak olan metin belirlenmiştir. Özgün metnin her cümlesi numaralandırılmış ve üç bölümlü bir tablo yapılarak tablonun birinci bölümüne özgün metnin cümleleri konulmuştur. Metin değiştirim ölçütleri esas alınarak cümlelerin B1 seviyesine uygun olmayan kelime ve yapıları tespit edilmiş ve hangi tür uyarlama kullanılacağı belirlenmiştir.

Sözlüksel sadeleştirme yapılan kelimeler koyu siyah; sözdizimdel sadeleştirme yapılan ekler mavi; seviyeye uygun hâle getirilen zaman ekleri yeşil; özgün metinden çıkarılan ifadeler kırmızı renkle belirtilmiştir.

Daha sonra tablonun ikinci kısmına cümlede yapılan uyarlama işlemleri açıklanmış, herhangi bir işlem yapılmayan cümleler belirtilmiştir.

Tablonun son bölümüne ise uyarlanmış cümleler yazılmıştır. Burada da genişletme yapılarak ilave edilen ifadeler kırmızı renk ile belirtilmiştir.

“Pembe İncili Kaftan” hikâyesinde yazıldığı dönem itibarıyla Arapça ve Farsça kelimeler bulunmaktadır. Bu kelimelerin seviyeye uygun olanları kullanılmıştır.

Örnek 1:

	Özgün Metin	Yapılan İşlem	B1 Düzeyine Uyarlanmış Metin
--	-------------	---------------	------------------------------

C1	Büyük kubbeli serin Dîvan , bugün daha sakin, daha gölgeliydi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Büyük çatılı serin Meclis, bugün daha sakin, daha gölgeliydi.
----	--	--	---

Hikâyede betimlemeler oldukça fazladır. Bu betimlemelerden öğrencinin anlamasını zorlaştıracakı düşünülen kısımlar çıkarılmıştır.

Örnek 2:

C135	Muhsin Çelebi, her türlü zilleti hazmederek ikbal tepelerine iki büklüm tırmanan maskara harislerden , izzetinesiz kölelerden, zâhifeler gibi yerlerde sürünen mülevves esirlerden nefret ederdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Cümleyi uzatan yakın anlamlı kelimelerden bazıları çıkarılmıştır.	Muhsin Çelebi, bazı insanlardan nefret ediyordu. Bunlar her türlü rezilliği kabul ederek, baş eğerek, hırsla yüksek rütbelere tırmanıyorlardı. Bu kölelerin kendilerine saygıları yoktu ve sürünge hayvanlar gibi iğrenç yerlerde geziyorlardı.
------	--	--	---

Hikâyede bulunan bazı coğrafi bölge isimleri anlam karışıklığına neden olmaması için çıkarılmıştır.

Örnek 3:

C33	Bosna , Eflak , Karaman , Belgrad , Transilvanya , Hırvatistan ,	Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiş, gönderim açık hâle getirilerek	Batı bölgesinde pek çok sefer birbirini takip ediyor. Düşmanlar
-----	--	---	---

	Venedik seferleri birbirini takip ediyor; Modon, Koron, Zonkiyo, Santamavro fetholunuyordu.	sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Anlam karmaşasına yol açabilecek ve coğrafi bilgi gerektiren bölge isimleri çıkarılmıştır.	bazı bölgeleri fethediyordu.
--	---	--	------------------------------

Hikâyede kullanılan deyimler ve mecaz anlamlı kelimelerin bir kısmı genişletme yapılarak öğrenciye anlam yönünden hissettirilmeye çalışılmış, seviyenin çok üstünde olduğu düşünülen ve anlam karışıklığına yol açabilecek olanlar ise sözlüksel sadeleştirme yapılarak uyarlanmıştır.

Örnek 4:

C36	Kan içinde, ateş, zulüm içinde kıvranıyordu.	Anlamını kavratmak amacıyla mecaz anlamlı kelime anlamıyla birlikte yazılarak genişletme yapılmıştır.	Kan içinde, ateş zulüm içinde kıvranıyor, acı çekiyordu.
------------	--	---	--

Krashen'in "girdi +1" kuramı çerçevesinde B2 seviyesinde öğretilen "öyle ki, şöyle ki, mademki", ifadeleri ve "ki" bağlacı uyarlanmış metinde de kullanılmıştır. A1 seviyesinde öğretilmeye başlanan "tabi ki" ifadesi ile birlikte öğrencinin bu bağlacı kullanımı sezgisel olarak öğrenebileceği varsayılmıştır.

Örnek 5:

C201	Mademki bu bir fedakârlıktır, fedakârlık ücretle olmaz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Mademki bu bir fedakârlıktır, fedakârlık ücretle olmaz.
-------------	---	--	---

Tarihsel bir arka plan bilgisi, kültürel bilgi birikimi, coğrafya bilgisi isteyen ifadeler ve bazı kelimeler numaralandırılarak, ilgili bölümlerin alt kısımlarında açıklama olarak verilerek kolaylaştırma yapılmıştır.

Örnek 6:

C43	Geçen yıl Zülkadriye hâkimi Alâüddevle'den nikâhla kızımı istem <i>miş</i> ti.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.	Geçen yıl Zülkadriye ⁴ hükümdarı Al'aüddevle'nin kızıyla evlenmek istedi.
------------	---	---	--

Uyarlanma sonrasında, metnin işlevsel hale getirilmesi amacıyla dil becerileri incelenerek, metnin yazınsallığını olumsuz etkileyecek ya da cümleler arasında anlam kopukluğuna sebebiyet verebilecek bölümler tekrar incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu alanda hâlen çalışmakta olan 12 öğretim görevlisinden uyarlanmış metnin değerlendirilmesi istenerek uzman görüşü alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda değişiklikler yapılarak metnin son hâli oluşturulmuştur.

3.4.1. Öğrenici Çalışması¹⁴

Bu çalışmada, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Türkçe Eğitim Merkezi'nde yabancı dil olarak Türkçe öğrenmekte olan B1 seviyesini bitirmiş veya B2 seviyesine yani başlayan yabancı öğrencilerden kontrol ve deney grubu oluşturulmuştur. Metnin özgün hâli ve sorular kontrol grubuna, uyarlanmış hâli ve sorular ise deney grubuna internet ortamından gönderilmiş ve bu sorulara cevap vermeleri istenmiştir. Kontrol grubu yaş aralığı 17-43 olan 22 katılımcıdan oluşmaktadır; deney grubu yaş aralığı 18-42 olan 22 katılımcıdan oluşmuştur. Katılımcılar genellikle Kuzey Afrika, Uzak Doğu ve Orta Doğu ve Asya ülkeleri vatandaşlarıdır. Katılımcılara uygulama sonunda Arapça bilip bilmedikleri ve biliyorlarsa metni anlamada faydalı olup olmadığı sorulmuştur. Kontrol grubundan 14 katılımcı Arapça bildiğini ifade etmiş bunlardan 8 kişi Arapçanın metni anlamada yararlı olduğunu belirtmiştir. Arapça bilmeyen katılımcı sayısı 8'dir. Bir kişi bu soruya yanıt vermemiştir. Deney grubunda ise 15 kişi Arapça bildiğini ve bunlardan 12 katılımcı Arapçanın metni anlamada faydalı olduğunu ifade etmiştir.

¹⁴ Bu uygulama için FSM Vakıf üniversitesinden etik kurulu raporu ve Sabahattin Zaim Üniversitesi İZUTEM'den izin alınmıştır. Rapor ve izin belgesi Ek 6.

3.4.2. Okuma Soruları

Öğretim alanını en önemli başlıklarından biri de ölçme ve değerlendirmedir. “Diğer eğitim etkinliklerinde olduğu gibi öğrencilerin belirlenen program hedeflerine ulaşamadıkları ölçme ve değerlendirmeyle ortaya konulmaktadır” (Demirel, 2014:123). Öğretimin verimli olabilmesi ve hedeflenen başarıya ulaşıp ulaşılamadığının anlaşılması ancak sağlıklı, objektif bir ölçme ve değerlendirme ile mümkün olabilir. Öğrencilere neyin, ne kadar öğretileceği, ne zaman öğretileceği ve sonunda hangi ölçme ve değerlendirme araçlarının hangi aşamada daha faydalı olacağını (ara sınavlar, kur belirleme ve kur sonu sınavları, seviye tespit sınavları, ödevler) belirlemek gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminde geliştirmesi hedeflenen dört beceri öğretim sürecinde birbiriyle bağlantılıdır. Her bir becerinin gelişmesi diğerini etkilemektedir. Bu nedenle tamamen ayırmak mümkün olmasa da ölçme ve değerlendirme her beceride farklılıklar gösterebilir. Burada amaç esas alınmalıdır. Yani amaç hatırlatma veya bilgi seviyesindeki davranışları ölçmek olduğunda yoruma dayalı cevaplanabilen açık uçlu uzun yanıt sorular sormak uygun olmadığı gibi, öğrencinin duygu ve düşüncelerini ifade etmesi amaç olduğunda çoktan seçmeli, eşleştirme doğru-yanlış testlerinin kullanılması uygun olmayabilir. Erdem (2018), çalışmasında “ alan uzmanlarına düşen görev; hedef kitlenin, ilgi, ihtiyaç, beklenti, amaç vb. değişkenlerini tanımlamak, bunun sınırlarını çizmek ve sonrasında okuma becerisini değerlendirmek amacıyla uygun ölçme aracını kullanmaya karar vermektir. Çünkü ölçme, ölçülen özelliğe göre çeşitli türlerde olabilir” (s.54), diyerek bu konuya dikkat çekmiştir.

Aşağıda bu çalışmada kullanılan soru türleri açıklanmıştır.

3.4. 2.1. Boşluk Doldurma Soruları

Bu tarz sorular ana dili eğitiminde kullanıldığı gibi yabancı dil öğretiminde de sıklıkla kullanılmaktadır. Boşluk doldurma soruları bilgi, hatırlatma gibi alt düzey davranışları ölçmede kullanılır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta çeldirici cevapların haricinde cevabın tek olması ve kullanılan kelimelerin metinde bulunması gerekliliğidir. (Bakan, 2012:140)

Örnek: Uyarlanmış metin 25. Soru

25. Aşağıdaki boşlukları doğru eklerle doldurunuz.

Lütfen alıştırmayı, hikâyeye bakmadan yapınız.

- a) Biz onun sırmalara, altınlara, elmaslara süslü elçisine, padişahımız..**ın**.(1) eli..**ni**.(2) öptürmedik.
- b) Bununla beraber sınırlar..**da**.(3) yine kavga..**ya**.(4) engel olamıyorlardı.
- c) Ankara'..**ya**..(5) Yahya Paşa yönetiminde bir ordu göndermekten başka bir şey yapmadı.
- d) Demin..**den**....(6) beri, bir mezar taşı gibi hareket..**siz**..(7) duran, kırmızı tuğlu kavuk yerinden oynadı.
- e) Muhsin Çelebi, çekin..**meden**...(8) sıkıl..**madan**....(9), gayet tabii bir hareketle yerdeki mindere oturdu.
- f) Yalnız savaş zamanlarında askere komutan..**lık**..(10) için meydanlar..**a**..(11) çıkardı.
- g) Doğru dürüst, kendine saygılı, özgür ruhlu, vicdan sahibi bir adam görürler..**se**.(12) , hemen öfkelenirler ve yok etme ..**ye**. (13) çalışırlar.

3.4.2.2. Uzun Yanıt Gerektiren Sorular

Kısa sürede hazırlanabilen sorulardır. Öğreticiler tarafından sıklıkla tercih edilir. Bu soru tarzında şans başarısı olmamasına rağmen değerlendirmeye nesnel yargılar karışabileceği için güvenilirliği sağlamak oldukça zordur. Uzun yanıt soruları, karar verme, yaratıcı düşünme, problem çözme, sentez ve değerlendirme, bilgiyi örgütleme ve analiz becerilerinin ölçülmesinde kullanılabilmesine rağmen bu tarz sorular çok fazla sorulamadığından kapsam geçerliliği düşük sorulardır.

Örnek: Uyarlanmış metin 12. soru

12. Muhsin Çelebi'nin insana değer vermesinin sebebi nedir? Açıklayınız.

___ **Ona göre insan yeryüzünde Allah'ın elçisidir.**_____

3.4.2.3. Doğru-Yanlı/ Evet-Hayır/ Var-Yok Testleri

Bu testler alt düzey başarıyı ölçmeye yöneliktir. Bu testlerde öğrencinin doğru cevabı şansı yüksektir. Sorular hazırlanırken bu noktaya dikkat edilmeli ve şans

faktörünün en aza indirgemeye çalışılmalıdır. “Bu testlerde verilen ifadenin kesin doğru veya kesin yanlış olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Aksi hâlde verilen bilgiler yanıltıcı olabilir ve öğrenciyi yanlış yönlendirebilir. Doğru-yanlış/evet-hayır /var-yok testlerinin puanlaması kolaydır ve tek bir doğru cevabın olması sebebiyle puanlama objektifliği vardır”(Erdem,2018:56).

Örnek: Uyarlanmış metin 11. Soru

11. Muhsin Çelebi ile ilgili bilgiler doğru mu, yanlış mı? İşaretleyiniz.

	DOĞRU	YANLIŞ
1. Devlet memuriyeti kabul etmez.	x	
2. Padişahın arkadaşıdır.		x
3. Kibirli biridir, kimseyle konuşmaz.		x
4. Kimsenin emrini dinlemez /dikkate almaz.	x	
5. O hizmet etmeyi sever.		x
6. Üsküdar'daki evinde görüşmeyi kabul eder.		x

3.4.2.4. Çoktan Seçmeli Sorular

Bu tarz testler genellikle kişi sayısının fazla olduğu geniş kapsamlı sınavlarda, uzaktan eğitim sınavlarında tercih edilmektedir. Puanlamak ve madde istatistiklerini hesaplamak oldukça kolay olduğundan sıkça tercih edilir. Şans faktörünün olması testin dezavantajı olmasına rağmen kapsam geçerliliği ve güvenilirliği yüksek testler hazırlamak mümkündür. Bu testlerde hem bilgiyi hatırlatma seviyesinde hem de daha karmaşık seviyelerde sorular hazırlanabilir. Üst düzey davranışların ölçülmesi noktasında yetersiz kalan bu testlerde öğrencinin yazılı anlatım becerilerini de ölçmek mümkün değildir.

Örnek: Uyarlanmış metin 20. Soru

20. Muhsin Çelebi hakkındaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A. Daha önce savaşa katıldı.
- B. Yardımseverdir, kimseye boyun eğmez.

C. Sürekli devlet işinde çalıştı. (D)

D. İyi bir aile babasıdır.

3.4.2.5. Bilgi Transferi Tekniği Soruları

Son yıllarda kullanımını artan soru türlerinden biri de bilgi transferi tekniğidir. Bu teknikte tablolar, çizimler, grafikler kullanılır. “Öğrencilerin, metin bilgisini görselleştirdikleri bu teknikte, yönergeye uygun bilgi parçaları, görselliği sağlayan tablo, şema, grafik vb. birimler üzerine yerleştirilmektedir. Bu sayede bilgiler öz halinde, daha düzenli bir görünüm eşliğinde sunulmaktadır” (Bakan, 2012: 143). İnternet ortamında yapılan test uygulamalarında sık kullanılan bir yöntem olarak Likert tablolarını görmekteyiz.

Örnek: Uyarlanmış metin 24.soru

24. Hikâyede sözü edilen, mekânlarla ilgili özellikler ve mekânlar tabloda yer almaktadır. Hangi özellik hangi mekâna aittir, işaretleyiniz.

Lütfen alıştırmayı, hikâyeye bakmadan yapınız.

	Meclis	Başvezirin Odası	İsmail'in Sarayı
1. Büyük çatılı, serin,	x		
2. Beyaz parlak süslü ceviz kapı.		x	
3. Altın bir taht			x

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

4.1. HİKÂYENİN UYARLANMASI

Tablo 4.2: “Pembe incili Kaftan” Hikâyesinin B1 seviyesine yönelik olarak uyarlamasının çözümlene ve uyarlama aşamaları.

Cümle No:	Özgün Metin	Yapılan İşlem	B1 Düzeyine Uyarlanmış Metin
C1.	Büyük kubbeli serin Dîvan , bugün daha sakin, daha gölgeliydi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Büyük çatılı serin Meclis, bugün daha sakin, daha gölgeliydi.
C2.	Pencerelerinden süzülen mavi, mor, sincâbî bahar ziyaları , çinilerinin yeşil derinliklerinde birikiyor, koyulaşıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır.	Pencerelerden mavi, mor, açık kahverengi bahar ışıkları içeriye giriyor, duvarlardaki seramiklerin yeşilinde birikiyor, koyulaşıyordu.
C3.	Yüksek ipek şiltelere diz çökmüş yorgun vezirler, önlerindeki halının renkli nakışlarına bakıyorlar, uzun beyaz sakalını zayıf eliyle tutan ihtiyar sadrazamın sönük gözleri , gayet uzak, gayet karanlık şeyler düşünüyor gibi,	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır. Genişletme yapılmıştır. Bağlantı açık hâle	Yorgun vezirler ipek yüksek minderlerin üzerine diz çökmüş, önlerindeki halının renkli nakışlarına bakıyorlardı. İhtiyar başvezir hem uzun beyaz sakalını zayıf eliyle tutuyor hem de güçsüz gözleriyle dalgın dalgın bakıyordu. Sanki

	mevcud olmayan noktalara dalıyordu.	getirilmiş ve ikileme ile pekiştirme yapılmıştır.	uzak ve karanlık şeyler düşünüyor gibiydi.
C4.	Cesur bir adam lazım, paşalar, dedi.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Cesur bir adam lazım, paşalar ¹ , dedi.
C5.	Biz onun sırmalara , altınlara, elmaslara gark ederek gönderdiği elçisine, padişahımızın elini öptürmedik; ancak dizini öpmesine müsaade ettik.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır. Genişletme yapılmıştır. Zamir yerine isim kullanılarak açıklama yapılmıştır.	Şah İsmail'in elçisinin kıyafetinde elmaslar, altınlar, gümüşler doluydu. Bize böyle gösterişli bir elçi gönderdi. Biz ise elçinin padişahımızın elini öpmesine izin vermedik sadece dizini öpmesine izin verdik.
C6.	Şüphesiz o da mukâbele etmeye kalkacak.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Şüphesiz, o da buna karşılık verecek.
C7.	Şüphesiz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Şüphesiz.
C8.	Hiç şüphesiz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Hiç şüphesiz.
C9.	Mutlaka...	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Mutlaka...
C10.	Kubbealtı vezirlerinin tamamıyla kendi fikrinde olduğunu anlayan sadrızam düşündüğünü daha açık söyledi:	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır	Meclisteki vezirler, başvezirle tamamen aynı düşünüyorlardı. Baş vezir bunu anlayınca düşüncelerini daha açık söyledi:

C11.	O hâlde bizden elçi gidecek adamın çok cesur olması lazım!	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır.	O hâlde bizim elçimizin Şah'ın önünde çok cesur olması lazım!
C12.	Öyle bir adam ki, ölümden korkmasın.	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Öyle ki, bu adam ölümden korkmasın.
C13.	Devletin şanına dokunacak hareketlere karşı koysun.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Kelimenin alışılmamış kullanımı .	Devletin şanına karşı olumsuz hareketler olursa karşı koysun.
C14.	Ölüm korkusu ile, uğrayacağı hakaretlere boyun eğmesin...	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır. Genişletme yapılmıştır. Deyim anlamıyla birlikte verilmiştir.	Hakaretlere ölüm korkusu sebebiyle katlanmasın , boyun eğmesin...
C15.	Evet!	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Evet!
C16.	Hay hay.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Hay hay.
C17.	Çok doğru...	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Çok doğru...
C18.	Sadrizam, sakalından çektiği elini dizine dayadı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır.	Başvezir sakalından elini çekip dizine dayadı.
C19.	Doğruldu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Dikildi.

C20.	Başını kaldırdı.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Başını kaldırdı.
C21.	Parlak tuğları ürperen vezirlere ayrı ayrı baktı.	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır	Vezirlerin başlıklarındaki tüyler bile korkudan titriyordu. Başvezir hepsine ayrı ayrı baktı.
C22.	“Haydi öyleyse...”	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Haydi öyleyse...
C23.	Bir cesur adam bulun”, dedi.	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Sıfat olan sözcüklerin yeri değiştirilmiştir.	Cesur bir adam bulun, dedi.
C24.	“ Hâcegân'dan, Enderun'dan, Dîvan'dan benim aklıma böyle gözü pek bir adam gelmiyor.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Genişletme yapılmıştır. Deyim anlamıyla birlikte verilmiştir	Hem yüksek rütbeli memurlardan, hem hocalardan hem de meclisten böyle cesur , gözü pek biri aklıma gelmiyor.
C25.	Siz de düşünün bakalım.”	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Siz de düşünün bakalım.
C26.	Sofu, sulhperver, sakın padişahın koca devletine sessiz, küçük bir dimaç olan Dîvan düşünmeye başladı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Meclis düşünmeye başladı. Şöyle ki bu meclis, dinine düşkün, barışsever, sakın bir padişaha ait büyük bir devletin küçük bir temsilcisiydi.
C27.	Bu elçi, yedi sene sonra takdirin "Yavuz" namındaki yaman sillesiyile her gururunun, her cinayetinin cezasını bir anda gören İsmail Safevi'ye gönderilecekti!	Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir. Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir. Burada tarihi bir arka plan bilgisi gerektiren bölüm çıkarılmıştır.	Meclis bu elçiyi Şah İsmail Safevi'ye göndermek istiyordu.

		Örtük anlatım belirli hâle getirilerek, genişletme yapılmıştır.	
C28.	Şehzadeligini ata binmekten, cirit oynamaktan , silah kullanmaktan ziyade , kitapla geçiren Bayezid-i Veli'nin tabiatı son derece halimdi .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılmıştır.	Padişah Beyazid-i Veli, şehzadeligi döneminde ata binmekten, cirit ² oynamaktan, ok atmaktan, silah kullanmaktansa daha fazla kitaplarla vakit geçiriyordu, son derece yumuşak huylu biriydi.
C29.	Yalnız şiiri, hikmeti , tassavvufu sever; muharebeden , mücadeleden nefret ederdi .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılmıştır.	Yalnız şiiri, felsefeyi, tasavvufu ³ seviyor; savaştan, mücadeleden nefret ediyordu.
C30.	Vezirler, sevgili padişahlarının sükûnunu bozmamayı en büyük vazifeleri sanırlardı .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.	Meclis vezirleri, sevgili padişahlarının huzurunu bozmamayı en büyük görevleri olarak düşünüyorlardı.
C31.	Bununla beraber hudutlarda yine kavganın arkası alınmıyordu .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bununla beraber sınırlarda yine kavgaya engel olamıyorlardı.
C32.	Bosna, Eflak, Karaman, Belgrad, Transilvanya, Hırvatistan, Venedik seferleri birbirini takip ediyor; Modon, Koron, Zonkiyo, Santamavro fetholunuyordu .	Edilgen yapı etken yapıya çevrilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Anlam karmaşasına yol açabilecek ve coğrafi bilgi gerektiren bölge isimleri çıkarılmıştır.	Batı bölgesinde pek çok sefer birbirini takip ediyor. Düşmanlar bazı bölgeleri fethediyordu.

C33.	Sanki İstanbul Fâtihi'nin azmiyle dehası -tahta geçer geçmez babasının heykelini "gölgesi yere düşüyor" diye kırdırıp sevaba girmeye kalkın- zâhit halefinin zamanında da sönüyor; sönmez bir alev, ezeli bir ruh gibi yaşıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan kesme işareti içindeki sıfatfiil cümlesi ayrılmış, parantez içinde yazılmıştır. Örtük anlatım belirli hâle getirilerek, genişletme yapılmıştır. Kısa çizgi içindeki bölüm anlam karmaşasına yol açmaması için çıkarılmıştır.	Sanki İstanbul fatihi Sultan Mehmet'in azmi, zekâsı kendinden sonraki dindar padişahın döneminde de kaybolmuyor; sönmez bir alev, sonsuz bir ruh gibi yaşıyordu.
C34.	Rahat istendikçe, gaile gaile üstüne çıkıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir. Sıklığı az olan ifadeler, sıklığı fazla olanlarla genişletilmiştir.	Herkes rahatlık istiyordu ama zamanla sıkıntılar art arda geliyordu.
C35.	Hele şark...	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelime sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Örtük anlatım belirli hâle getirilerek, genişletme yapılmıştır.	Hele Doğu bölgesi
C36.	Kan içinde, ateş, zulüm içinde kıvranıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelime sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir. Anlamını kavratmak amacıyla kelime anlamıyla birlikte yazılarak genişletme yapılmıştır.	Kan içinde, ateş zulüm içinde kıvranıyor, acı çekiyordu.
C37.	Yıkılan, Akkoyunlu sönen	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az	Akkoyunlu Devleti yıkılınca Şah İsmail bu

	hanedanının enkazı üstünde Şah İsmail serseri bir saltanat kurmuştu.	kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Yakın anlamlı cümleyi uzatan sözcük silinmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir. Anlamını kavratmak amacıyla kelime anlamıyla birlikte yazılarak genişletme yapılmıştır.	devletten kalanların üstünde serseri, başboş bir hükümdarlık kurdu.
C38.	Geçtiği yerlerde dikili ağaç bırakmayan, babasıyla büyük babası Cüneyd'in intikamını aldığı için delice bir gurura kapılan bu kudurmuş Şah, akla gelmedik canavarlarla sağına, soluna saldırıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Anlamı zorlaştıran bölüm çıkarılmıştır. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfatfiil cümlesi ayrılmıştır.	Şah etrafında ağaç bile bırakmıyor, babasının ve dedesinin intikamını almak için acımasız askerleriyle sağına soluna deli gibi saldırıyordu.
C39.	Kendine iltica eden tarafları bile çağırıldığı ziyafette, yemekmiş gibi, kaynatıldığı büyük kazanlara atıp söğüş yapan, mağlup ettiği Özbek padişahının kafatasıyla şarap içen bu gaddar Şah, dünyada hakikaten eşi görülmemiş bir zalimdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat fiil cümleleri ayrılmıştır.	Kendi taraftarlarını bile, yemeğe çağırıyor, sonra büyük kazanlarda su kaynatıp bu insanları bu kazanlara atıyor ve yemek gibi haşlıyordu. Özbek padişahını savaşta yendi ve onun kafatasıyla şarap içti. Gerçekten de dünyada kötülükte kimseye benzemiyordu.
C40.	Bayezid Dîvanı'nın edib, sakin, haluk,	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az	Bayezid Meclisi'nin yazar, sakin, iyi ahlâklı,

	dindar vezirleri, onun vahşetlerini hatırlamaya tahammül edemezlerdi.	kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.	dindar vezirleri onun vahşiliğini hatırlamaya bile dayanamıyorlardı.
C41.	Bu zalim , bir gün mutlaka bizim hududumuza da tecavüz edecek , şark eyaletlerini zapta kalk acaktı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.	Bu acımasız Şah, bir gün mutlaka bizim sınırlarımızı da geçecek, doğu eyaletlerini fethetmek isteyecek.
C42.	Bunu herkes biliyordu.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Bunu herkes biliyordu.
C43.	Geçen yıl Zülkadriye hâkimi Alâüddevle'den nikâhla kızını istemi şti.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.	Geçen yıl Zülkadriye ⁴ hükümdarı Al'âüddevle'nin kızıyla evlenmek istedi.
C44.	Alâüddevle kızını vermedi.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Al'âüddevle kızını vermedi.
C45.	İsmail, uğradığı bu red hakaretinden hiddetlendi; intikam için padişahın toprağından geçti.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Şah İsmail olumsuz cevap alınca çok öfkeleni; intikam için padişahın toprağından geçti.
C46.	Müdafaasız Zülkadriye arazisine girdi, Diyarbakir , Harput kalelerini aldı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Savunmasız Zülkadriye topraklarına girdi, Diyarbakır, Harput kalelerini aldı.
C47.	Sarp bir dağa kaç an Alâüddevle'nin oğlu ile iki torunu eline esir düştü.	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır. Anlamını kavratmak amacıyla kelime	Alâüddevle'nin oğlu ve iki torunu sarp bir dağa kaçtılar ama yakalanıp esir düştüler.

		anlamıyla birlikte yazılarak genişletme yapılmıştır.	
C48.	Şah İsmail, bu zavallıları ateşte kızartıp kebap ettirdi .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Ettirgen yapı etken hale getirilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Şah İsmail, bu zavallıları ateşte kızartıp kebab yaptı.
C49.	Etlerini kuzu gibi yedi.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Etlerini kuzu gibi yedi.
C50.	Böyle bir vahşet şarkta yeni duy <ul style="list-style-type: none">uyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Edilgen yapı etken hale getirilmiş özne olarak "Halk" kelimesi ilave edilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Halk böyle bir vahşiliği doğuda yeni duyuyordu.
C51.	Cenk istemeyen padişah, Ankara'ya, Yahya Paşa kumandasında bir ordu göndermekten başka bir şey yapmadı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.	Padişah savaş istemiyordu. Ankara'ya Yahya Paşa yönetiminde bir ordu göndermekten başka bir şey yapmadı.
C52.	Bu şah, zalim olduğu kadar da kurnazdı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bu şah hem acımasız hem de kurnazdı.
C53.	Osmanlı toprağına geçtiği için özür diliyor, birbiri arkasına elçiler gönderiyordu.	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan zarf fiil cümlesi ayrılmıştır.	Osmanlı topraklarının işgali için özür diliyor, Birbiri arkasına elçiler gönderiyordu.
C54.	O vakit Trabzon valisi bulunan Şehzade Yavuz, babası gibi	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az	O dönemde Şehzade Yavuz Trabzon valisiydi. Babası gibi

	sabredememiş, Tebriz hududunu geçmiş; Bayburd 'a, Erzincan'a kadar her tarafı talantmış , hatta Şah'ın kardeşi İbrahim'i esir almıştı .	kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.	sabretmedi ve Tebriz sınırını geçti. Bayburt'a Erzincan'a kadar her tarafı alt üst etti hatta Şah'ın kardeşini yakalayıp esir etti.
C55.	İsmail'in elçisi şimdi bu tecavüzden de şikayet ediyor; Osmanlı toprağına son akınlarının , padişahın devletine karşı değil, sırf Alâüddeve aleyhine olduğunu tekrarlıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Anlam karışıklığına sebep olmamak için cümle bölünerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	İsmail'in elçisi şimdi bu saldırıdan da şikâyet ediyordu. "Osmanlı topraklarına son girişimiz padişahın devletine karşı değil, sadece Alâüddeve'ye karşıdır", diyordu.
C56.	İşte, Dîvan'da bu kurnaz, bu zalim, gaddar türediye gönderilecek münasip bir elçi bulunamıyordu; çünkü kendini Osmanlı hakaniyla bir tutan, hatta bütün şarkta cihangirlik kuran bu serseri karşısında devleti temsil edecek adama karşı şüphesiz birçok münasebetsizlikler edecek; münasebetsizliklerine mukâbele edeni ihtimal kazığa vuracak, derisini yüzecek , akla gelmedik kaba bir vahşetle öldürecekti.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir. Edilgen yapı etken hale getirilerek; anlam karışıklığına sebep olmamak için cümle bölünerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	İşte, Meclis bu kurnaz, bu acımasız kişiye göndermek için uygun bir elçi bulamıyordu. Çünkü, bu serseri Şah kendini Osmanlı padişahına denk zannediyor ve bütün doğuya hükümdar olmak istiyordu. Şüphesiz devlet temsilcisine birçok hakaretler yapması mümkündü. Kim bu hakaretlere karşılık verirse derisinin soyulması, vücudunun ucu sivri sopalara geçmesi ve vahşi bir şekilde ölmesi ihtimali büyüktü.
C57.	Sadrzamin sağındaki, deminden beri, bir mezar taşı gibi hareketsiz dur an, kırmızı tuğlu kavuk yerinden oynadı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun	Başvezirin sağındaki, deminden beri, bir mezar taşı gibi hareketsiz, kırmızı tüylü başlık yerinden oynadı.

		olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır	
C58.	Yavaş yavaş sola döndü:	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Yavaş yavaş sola döndü:
C59.	Ben tam bu elçiliğe münasip bir adam biliyorum, dedi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Ben tam bu elçilik için uygun bir adam biliyorum, dedi.
C60.	Babası benim yoldaşım dı, ama devlet memuriyeti kabul etmez.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Babası benim arkadaşımdaydı ama devlet memurluğunu kabul etmez.
C61.	Kim?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik	Kim?
C62.	Muhsin Çelebi.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Muhsin Çelebi.
C63.	Sadrizam bu adamı tanımıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başvezir bu adamı tanımıyordu.
C64.	Sordu:	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Sordu:
C65.	Burada mı oturuyor?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Burada mı oturuyor?
C66.	Evet	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Evet
C67.	Ne iş yapıyor?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Ne iş yapıyor?
C68.	Biraz zengindir.	Seviyeye uygun görüldüğünden	Biraz zengindir.

		değişiklik yapılmamıştır.	
C69.	Vaktini okumakla geçirir.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Vaktini okumakla geçirir.
C70.	Tanımazsınız efendim.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Tanımazsınız efendim.
C71.	Hiç büyüklerle ülfet etmez.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Hiç devlet büyükleriyle görüşmez.
C72.	İkbâl istemez.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Yüksek bir rütbe istemez.
C73.	Neye?	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Niye?
C74.	Bilmem ama, belki "zevâli var" diye.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bilmem ama belki "yüksek rütbenin sorumluluğu var" diye.
C75.	Tuhaf...	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Tuhaf...
C76.	Fakat çok cesurdur.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Fakat çok cesurdur.
C77.	Doğrudan ayrılmaz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Doğrudan ayrılmaz.
C78.	Ölümden çekinmez.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Anlamını kavratmak amacıyla kelime	Ölümden korkmaz , çekinmez.

		anlamıyla birlikte yazılarak genişletme yapılmıştır.	
C79.	Birçok defa gaza etmiştir.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Birçok defa savaşa gitmiştir.
C80.	Yüzünde kılıç yaraları vardır.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Yüzünde kılıç yaraları vardır.
C81.	Bize elçi olmaz mı?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Bize elçi olmaz mı?
C82.	Bilmem.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Bilmem.
C83.	Bir kere kendisini görsek...	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Bir kere kendisini görsek...
C84.	Bilmem, çağırınca ayağınıza gelir mi?	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Anlamını kavratmak amacıyla kelime anlamıyla birlikte yazılarak genişletme yapılmıştır.	Bilmem çağırınca yanınıza , ayağınıza gelir mi?
C85.	Nasıl gelmez?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Nasıl gelmez?
C86.	Gelmez işte...	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Gelmez işte...
C87.	Dünyaya minneti yoktur.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Dünyaya karşı bir sevgisi yoktur.

C88.	Şahla gedâ nazarında birdir.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Ona göre şah da fakir de birdir.
C89.	Devletini sevmez mi?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Devletini sevmez mi?
C90.	Sever sanırım.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Sever zannedirim.
C91.	O halde biz de kendimiz için değil, devletine hizmet için çağırırız.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	O halde biz de kendimiz için değil, devletine hizmet için çağırırız.
C92.	Tecrübe buyurun efendim.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Tecrübe buyurun efendim.
C93.	Sadrizam, o akşam kethüdâsını Muhsin Çelebi'nin Üsküdar'daki evine gönderdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başvezir, o akşam yardımcısını Muhsin Çelebi'nin Üsküdar'daki evine gönderdi.
C94.	Devlete, millete dair bir maslahat için kendisiyle konuşacağım, yarın mutlaka tereddüt etmeyip gelmesini yazıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Devlete, millete dair bir işi kendisiyle konuşmak için, yarın mutlaka çekinmeden gelmesini istiyordu.
C95.	Sabah namazından sonra sarayının selamlığında, Hint kumaşından ağır perdeli küçük, loş bir odada kâtibinin bıraktığı kâğıtları okurken, sadrizama, Muhsin Çelebi'nin geldiğini haber verdiler.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiş ve cümleyi uzatan ve seviye üstü bir ifade olan “kâtibin bıraktığı” ifadesi silinmiştir. Anlam karışıklığına sebep olmamak için cümle bölünerek	Sabah namazından sonra başvezir, sarayının erkekler bölümünde, Hint kumaşından ağır perdeli, küçük, yarı karanlık bir odadaydı. Elindeki kâğıtları okuyorken, Muhsin Çelebi geldi, diye haber verdiler.

		sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Bağlantılar açık hâle getirilerek genişletme yapılmıştır.	
C96.	Getirin buraya, dedi.	Devrik yapı düzenlenerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Buraya getirin, dedi.
C97.	İki dakika geçmeden odanın sedef kakmalı ceviz kapısından pala bıyıklı, iri, levant , şen bir adam girdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	İki dakika geçmeden odanın beyaz parlak süslü ceviz kapısından kalın bıyıklı, iri, uzun boylu, neşeli bir adam girdi.
C98.	İnce siyah kaşlarının altında iri gözleri parlıyordu.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	İnce siyah kaşlarının altında iri gözleri parlıyordu.
C99.	Belindeki silahlık boştu.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Belindeki silahlık boştu.
C100.	Bütün kullarının tekâpûsuna, secdesine alışan sadrizam, bir an, eteğine kapanılmasını bekledi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır. Bağlantılar açık hâle getirilerek genişletme yapılmıştır.	Başvezir etrafındakilerin, önünde diz çökmesine, eğilmesine alıştı, bir an onun da elbisesinin eteğini öpmesini bekledi.
C101.	Oturduğu mor çuha kaplı sedirin daima öpülen ağır sırma saçağındaki yumağı, altından, içi boş küçük bir kafa gibi şaşkın duruyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.	Mor kumaş kaplı koltukta, içi boş, küçük bir kafa gibi şaşkın oturuyordu. Ziyaretçiler her zaman bu koltuğun gümüş süsünü öpüyordu ama Muhsin Çelebi öpmedi.

		Bağlantılar açık hâle getirilerek genişletme yapılmıştır.	
C102.	Sadrazam söyleyecek bir şey bulamadı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır	Başvezir hiçbir şey söyleyemedi.
C103.	Böyle göğsü ileride kabarık, başı yukarı kalkık bir adamı ömründe ilk defa görüyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır	Böyle göğsü ileride, başı yukarıda bir adamı ömründe ilk defa görüyordu.
C104.	Kubbe vezirleri bile huzurunda iki büklüm dururlardı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Deyimin anlamını kavratmak amacıyla “eğilerek” ifadesi eklenmiş ve genişletme yapılmıştır. Anlamını kavratmak amacıyla kelime anlamıyla birlikte yazılarak genişletme yapılmıştır.	Önemli vezirler bile burada önünde eğilerek iki büklüm duruyorlardı.
C105.	Muhsin Çelebi, gayet tabii bir sesle sordu:	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Muhsin Çelebi, gayet tabii bir sesle sordu:
C106.	Beni istemişsiniz , ne söyleyeceksiniz efendim?	Ettirgen yapı etken yapıya çevrilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Beni görmek istemişsiniz, ne söyleyeceksiniz, efendim?

C107.	Şey...	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Şey...
C108.	Buyrunuz efendim.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Buyrunuz efendim.
C109.	Buyur oğlum, şöyle bir otur da...	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Buyur oğlum, şöyle bir otur da...
C110.	Muhsin Çelebi, çekinmeden, sıkılmadan, ezilip büzülmeden, gayet tabii bir hareketle kendine gösterilen şilteye oturdu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Bağlantılar açık hâle getirilerek genişletme yapılmıştır.	Muhsin Çelebi, çekinmeden, sıkılmadan, utanmadan, gayet tabii bir hareketle yerdeki mindere oturdu.
C111.	Sadrizam hâlâ ellerinde tuttuğu kıvrık kâğıtlara bakarak içinden: "Ne biçim adam? Acaba deli mi?" diyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başvezir hâlâ elindeki kâğıtlara bakarak içinden: " Bu nasıl bir adam?" Acaba deli mi? "diye düşünüyordu.
C112.	Hâlbuki... Hayır	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Hâlbuki... Hayır.
C113.	Bu çelebi gayet akıllı bir insandı!	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bu gayet olgun ve akıllı bir insandı.
C114.	Merde, namerde muhtaç olmayacak kadar bir serveti vardı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.	Gayet zengindi. Ne iyiye ne de kötüye muhtaç değildi.

		Bağlantılar açık hâle getirilerek genişletme yapılmıştır.	
C115.	Çamlıca ormanının arkasındaki büyük mandıra ile büyük çiftliğini işletir, namusuyla yaşar, kimseye eyvallah etmezdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.	Çamlıca ormanının arkasındaki büyük çiftliğinde hayvancılık yapıyor, dürüstçe, kimseden yardım almadan yaşıyordu.
C116.	Fukaraya, zayıflara, gariplere bakar; sofrasında hiç misafir eksik ol mazdı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.	Fakirlerle, zayıflarla, kimsesizlerle ilgileniyor; sofrasında her zaman bir misafir oluyordu.
C117.	Dindardı.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Dindardı.
C118.	Ama mutaassıp değildi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Kelimenin alışılmamış kullanımı değiştirilmiştir.	Ama fanatik değildi.
C119.	Din, millet, padişah aşkını kalbinde duyanlardandı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Din, millet, padişah aşkını kalbinde hissediyordu.
C120.	Devletinin büyüklüğünü, kudsiliğini anlard ı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Devletinin büyüklüğünü, kutsallığını anlıyordu.
C121.	Yegâne mefkûresi: "Allah'tan başka kimseye secde etmemek, kula kul olmamak "tı...	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Tek ideali: " Allah'tan başkasın önünde eğilmemek, kimseye köle olmamak"tı.

C122.	İlmi, kemali herkesçe malumdu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Herkes onun bilgisini olgunluğunu biliyordu.
C123.	İbn-i Kemal ondan bahsederken "Beni okutur!" derdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	İbn-i Kemal ondan bahsederken "Bana öğretmenlik yapar" diyordu.
C124.	Şairdi.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Şairdi.
C125.	Lâkin ömründe daha bir kaside yazmamıştı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Fakat ömründe hiç insanları övmek için şiir yazmadı.
C126.	Hatta böyle methiyeleri okumazdı bile...	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Hatta böyle övgü şiirlerini okumadı bile.....
C127.	Yaşı kırkı geçiyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Yaşı kırktan fazlaydı.
C128.	Önünde açılan ikbal yollarından daha hiçbirine sapmamıştı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır ve zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Zaman zaman önüne çok iyi fırsatlar çıkıyordu. Ama o bunlardan hiçbirini tercih etmedi.

C129.	Bu altın kaldırımli, mîna çiçekli, cenneti andıran nuranî yolların nihayetinde daima "kirli bir etek mihrabı " bulunduğunu bilirdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır ve zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Bu altın kaldırımli, çiçekli, cennet gibi nurlu yolların sonunda daima "kirli bir ilişki" oluyordu. Bunu iyi biliyordu.
C130.	İnsanlık onun nazarında çok yüksek, çok büyüktü.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Onun gözünde insanlık çok önemliydi.
C131.	İnsan, arzın üzerinde Allah'ın bir halefiydi .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	İnsan, yeryüzünde Allah'ın elçisiydi.
C132.	Allah, insana kendi ahlakını vermek istemişti.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Allah, insana kendi ahlakını vermek istiyordu.
C133.	İnsan, her mevcudun fevkinde idi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bu nedenle insan her varlıktan üstündü.
C134.	Kuyruğunu sallaya sallaya efendisinin pabuçlarını yalay an köpeğe tabasbus pek yakış ırdı ; ama, insana...	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır ve zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Eksilteli cümle tamamlanarak genişletme yapılmıştır.	Kuyruğunu sallaya sallaya efendisinin ayakkabısını yalamak bir köpeğe yakışabilir ama insana asla yakışmaz, diye düşünüyordu.
C135.	Muhsin Çelebi, her türlü zilleti hazmederek ikbal	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az	Muhsin Çelebi, bazı insanlardan nefret ediyordu. Bunlar her

	tepelerine iki büklüm tırmanan maskara harislerden, izzetinesiz kölelerden, zâhifeler gibi yerlerde sürünen mülevves esirlerden nefret ederdi.	kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	türlü rezilliği kabul ederek, baş eğerek, hırsla yüksek rütbelere tırmanıyorlardı. Bu kölelerin kendilerine saygıları yoktu ve sürüngen hayvanlar gibi iğrenç yerlerde geziyorlardı.
C136.	Hatta bunları görmemek için merdümgiriz olmuştu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Hatta bunları görmemek için yıllarca insanlardan kaçtı.
C137.	Yalnız muharebe zamanları Guraba Bölüklerine kumandanlık için meydana çıkardı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Askeri bilgi gerektiren bölüm çıkarılmıştır.	Yalnız savaş zamanlarında askere komutanlık yapmak için meydanlara çıkıyordu.
C138.	Huzurda serbest, tabii oturuşu sadrazamı çok şaşırttı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başvezinin karşısında rahat ve doğal oturunca başvezir çok şaşırdı.
C139.	Ama, kızdırmadı:	Ettirgen yapı etkene çevrilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır	Ama, kızmadı:
C140.	Tebriz'e bir elçi göndermek istiyoruz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Tebriz'e bir elçi göndermek istiyoruz.
C141.	Tarafımızdan sen gider misin, oğlum?	Sıklığı az kelime sıklığı fazla olan üst anlamlı kelime ile genişletilmiştir.	Bizim için sen gider misin, oğlum?
C142.	Ben mi?	Seviyeye uygun görüldüğünden	Ben mi?

		değişiklik yapılmamıştır.	
C143.	Evet.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Evet.
C144.	Ne münasebet?	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Nasıl yani?
C145.	Aradığımız gibi bir adam bulamıyoruz da...	Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Bu özelliklere sahip bir adam bulamıyoruz da...
C146.	Ben şimdiye kadar devlet mansıbına girmedim.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelime sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir.	Ben şimdiye kadar devlet memurluğuna girmedim.
C147.	Niçin girmedin?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Niçin girmedin?
C148.	Muhsin Çelebi biraz durdu.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Muhsin Çelebi biraz durdu.
C149.	Yutkundu.	Genişletme yapılmıştır. Sıklığı az kelime, sıklığı fazla olan üst anlamlı kelime ile değiştirilmiştir.	Düşündü.
C150.	Gülümsedi:	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Gülümsedi:
C151.	Çünkü ben boyun eğmem, el etek öpmem, dedi;	Anlamını kavratmak amacıyla kelime anlamıyla birlikte yazılarak genişletme yapılmıştır.	Çünkü ben boyun eğmem, yani kimsenin önünde eğilmem , el etek öperek ricada bulunmam , dedi.
C152.	Hâlbuki zamanın devletlileri mevkilerine hep	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az	Hâlbuki zamanın devlet büyükleri hep bu görevlere boyun eğerek,

	boyun eğip, el etek hatta ayak öpüp, bin türlü tabasbusla, riya ile, tekâpu ile çıktıklarından etraflarına daima hep bu zelil mazilerinin çirkin hareketlerini tekrarlayanları toplarlar.	kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Cümleyi uzatan yakın anlamlı kelimelerden bazıları çıkarılmıştır. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılmıştır.	el etek öperek, her türlü ikiyüzlülük ve yalakalık ⁵ yaparak gelirler. Bu nedenle de daima bu geçmişi kötü, aşağılık insanları işe alırlar.
C153.	Gözdeleri, nedimleri, himaye ettikleri, hep denî riyâkarlar, ahlâksız müdâhinler, namussuz maskaralar, haysiyetsiz dalkavuklardır.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Cümleyi uzatan yakın anlamlı kelimelerden bazıları çıkarılmıştır.	Devlet büyüklerinin yakın arkadaşları, gözdeleri, koruması altındakiler, hep aşağılık, ikiyüzlü, ahlâksız, yalaka insanlardan oluşur.
C154.	Mert, doğru, izzetinefis sahibi, hür, vicdanının sesine kulak veren bir adam gördüler mi, hemen garez olur, mahvına çalışırlar.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.	Doğru dürüst, kendine saygılı, özgür ruhlu, vicdan sahibi bir adam görürlerse hemen öfkelenirler ve yok etmeye çalışırlar.
C155.	Gedik Ahmed Paşa niçin hançerlendi, paşam?	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Gedik Ahmet Paşa niçin öldürüldü, Paşam?
C156.	Sadrizam yavaşça dişlerini sıktı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başvezir yavaşça dişlerini sıktı.
C157.	Gözlerini süzdü.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Mecaz anlamlı kelime sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir.	Gözlerini kıstı.
C158.	Tuttuğu kâğıdı buruşturdu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az	Elindeki kâğıdı sıktı.

		kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	
C159.	Hiddetlenemiyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Sinirlenemiyordu.
C160.	Ama hiddetlendiği zamanlarda olduğu gibi yanaklarına bir titreme geldi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Oysa sinirlenince yanakları titriyordu. Şimdi de yanakları titremeye başladı.
C161.	Vezirken değil, hatta daha beylerbeyi iken bile karşısında akranlarından kimse böyle dümdüz laf söyleyememişti.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Ne vezirken ne de beylerbeyi iken etrafındakilerden kimse böyle dosdoğru konuşamıyordu.
C162.	Tekrar "Acaba deli mi?" diye düşündü.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Tekrar "Acaba deli mi?" diye düşündü.
C163.	Deli değilse... Bu ne küstahlıktı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Deli değilse bu ne kabalıktı.
C164.	Bu derece küstahlık, " nizamı âleme " muhelif değil miydi?	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bu derece kabalık, "devlet düzenine" aykırı değil miydi?
C165.	Gözlerini daha beter süzdü. İçinden, "Şunun başını vurdursam... " dedi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Gözlerini daha fazla kıstı. İçinden, "Şunun başını kestirsem..." dedi.
C166.	Kapıcılara bağırarak için ağzını aç acaktı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Tam görevlileri çağırarak için ağzını açıyordu.
C167.	Ansızın vicdanının - neresi olduğu	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Aniden vicdanında bir ses duydu.

	bilinmeyen bir yerinden gelen- derin sesini işitti:	Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır. Kesme işareti içinde bulunan kısım çıkarılmıştır.	
C168.	"İşte, sen de tabasbus, riya, tekâpu yollarından yükselenler gibi, serbest, düz , bir lafı çekemiyorsun!	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır. Cümleyi uzatan yakın anlamlı kelimelerden bazıları çıkarılmıştır.	"İşte, sen de aynı ikiyezlü, yalaka memurlar gibi serbest, doğru bir sözü kabul edemiyorsun.
C169.	Sen de karşında mert bir insan değil, ayaklarını yalay an bir köpek, zilletinin altında iki kat olmuş bir maskara, bir rezil istiyorsun!	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır..	Sen de karşında dürüst bir insan değil, ayaklarının altında bir köpek, aşağılık davranışlara boyu egecek, bir yalaka, bir alçak istiyorsun.
C170.	" Süzgün gözlerini açtı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Kısık gözlerini açtı.
C171.	Avucunda sıktığı kâğıdı yanına koydu.	Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Elindeki kâğıdı yanına koydu.
C172.	Tekrar Muhsin Çelebi' ye baktı.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Tekrar Muhsin Çelebi'ye baktı.
C173.	Ortasında geniş bir kılıç yarasının izi parlay an yüksek alnı...al	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Adamın alnının ortasında geniş bir kılıç yarası vardı ve bu yaranın izi parlıyordu.

	yanakları...yeni tıraşlı beyaz, kalın boynu...biraz büyücek, eğri burnu...ince sarığı...tıpkı Şehnâme sahifelerinde görülen eski kahramanların resimlerine benziyordu.	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır. Eksilteli cümleler tamamlanarak, bağlantılar açık hâle getirilerek genişletme yapılmıştır. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılmıştır.	Kırmızı yanakları, yeni tıraşlı beyaz kalın boynu, biraz büyükçe, eğri bir burnu, başında ince kumaştan bir başlık vardı. Aynı Şehnâme ⁶ kitaplarının sayfalarındaki eski kahraman resimlerine benziyordu.
C174.	Evet, bu, alnında yarası görülen kılıcın yere düşüremediği canlı bir kahramandı.	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.	Evet, bu canlı kahraman, kılıç darbeleriyle bile yere düşmüyordu.
C175.	İnsafılı sadrazam, vicdanının ruhuna akseden sesini, gururunun karanlığı ile boğmadı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi cümleyi uzattığı düşünülerek silinmiştir.	Merhametli başvezir, gururu ile vicdanının sesini yok etmedi.
C176.	"Tam bizim aradığımız adam işte..." dedi.	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi kaldırılmıştır.	" İşte bu adam tam bize göre" dedi.
C177.	Bu kadar pervasız bir adam devletine, milletine yapılacak hakareti de çekemez, ölümden korkarak, göreceği hakaretlere eyvallah diyemezdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Anlamını kavratmak amacıyla kelime anlamıyla birlikte	"Bu kadar korkusuz bir adam devletine, milletine hakareti kabul etmez, ölümden korkarak, bu hakaretlere eyvallah demez, sessiz kalmaz. " diye düşündü.

		yazılarak genişletme yapılmıştır.	
C178.	Kavuğunu hafifçe salladı:	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başlığımı hafifçe salladı:
C179.	Seni Tebriz'e elçi göndereceğiz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Seni Tebriz'e elçi göndereceğiz.
C180.	Muhsin Çelebi sordu:	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Muhsin Çelebi sordu:
C181.	Katınızda bu kadar nişancılar, kâtipler, hocalar var.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Yanınızda çalışan bu kadar görevli memurlar, sekreterler, hocalar var.
C182.	Niçin onlardan intihâb etmiyorsunuz?	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Niçin onlardan birini seçmiyorsunuz?
C183.	Sen, Şah İsmail denen habisin kim olduğunu biliyor musun?	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.	Sen Şah İsmail alçağı kim biliyor musun?
C184.	Biliyorum.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Biliyorum.
C185.	Devletini seviyor musun?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Devletini seviyor musun?
C186.	Seviyorum.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Seviyorum.

C187.	Hâkim sadrazam doğruldu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Hâkim başvezir başını kaldırdı.
C188.	Arkasına dayandı:	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Arkasına dayandı:
C189.	Pekâlâ öyleyse, dedi, bu habis "elçiye zeval yok" kaidesini kabul etmez.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Öyleyse, dedi, bu alçak "elçinin suçu olmaz" kuralını kabul etmez.
C190.	Bizimle rekabet davasındadır.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bizimle yarışmak istemektedir.
C191.	Er meydanında hakkımızda yapamadıklarını bizim göndereceğimiz elçiye yapmak ister.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Savaş alanlarında bize bir şey yapamaz. Bunu elçimize yapmak ister.
C192.	İhtimal işkenceyle idam eder.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Büyük bir ihtimal önce acı çektirir sonra öldürür.
C193.	Çünkü Allah'tan korkusu yoktur.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Çünkü Allah'tan korkusu yoktur.
C194.	Hâlbuki elçimize yapılacak hakaret devletimize demektir.	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır	Hâlbuki elçimize hakaret olursa, bu devletimize hakarettir.
C195.	Bize öyle bir adam lazım ki, hakaret görünce başından korkmasın...	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az mecaz anlamlı kelime sıklığı fazla olan anlamıyla değiştirilmiştir.	Bize işte öyle bir adam lazım ki hakaretlerden, ölümden korkmasın.
C196.	Bu hakareti aynıyla o habise iade etsin...	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bu hakaretleri aynıyla o alçağa iade etsin.

C197.	Devletini seversen sen bu fedakârlığı kabul edeceksin!	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Devletini seversen sen bu fedakârlığı kabul edeceksin!
C198.	Muhsin Çelebi hiç düşünmedi:	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Muhsin Çelebi hiç düşünmedi:
C199.	Ettim efendim, fakat bir şartla, dedi.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Ettim efendim, fakat bir şartla, dedi.
C200.	Ne gibi?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Ne gibi?
C201.	Mademki bu bir fedakârlıktır, fedakârlık ücretle olmaz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Mademki bu bir fedakârlıktır, fedakârlık ücretle olmaz.
C202.	Hasbî olur. Devlete karşı ücretle yapılacak bir fedakârlık, ne olursa olsun, hakikatte şahsi bir kazançtan başka bir şey değildir.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.	Gönüllü olur. Devlete karşı ücretli bir fedakârlık, ne olursa olsun gerçekte kişisel bir kazançtan başka bir şey değildir.
C203.	Ben maaş, mansıp , ücret filan istemem.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Ben maaş, rütbe, ücret falan istemem.
C204.	Fahri olarak bu hizmeti görürüm.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Gönüllü olarak bu hizmeti yaparım.
C205.	Şartım budur!	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Şartım budur!
C206.	Fakat oğlum, bu nasıl olur?	Seviyeye uygun görüldüğünden	Fakat oğlum, bu nasıl olur?

		değişiklik yapılmamıştır.	
C207.	Onun elçisi gayet ağır giyinmişti.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. . Sıklığı az mecaz anlamlı kelime sıklığı fazla olan anlamıyla değiştirilmiştir.	Onun elçisi gayet şık ve pahalı elbiseler giyiyordu.
C208.	Atları, hademeleri mükemmeldi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Atları, hizmetlileri mükemmeldi.
C209.	Bizim elçimizin atları, hademeleri, esvabı daha muhteşem , daha ağır olmak icap eder.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bizim elçimizin atlarının, hizmetlilerinin, elbiselerinin daha muhteşem, daha gösterişli ve pahalı olması gerekir.
C210.	Bunlar için mutlaka hazineden sana birkaç bin altın vereceğiz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Bunlar için mutlaka hazineden sana birkaç bin altın vereceğiz.
C211.	Muhsin Çelebi döndü.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Muhsin Çelebi döndü.
C212.	Önüne baktı.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Önüne baktı.
C213.	Sonra başını kaldırdı:	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Sonra başını kaldırdı:
C214.	Hayır, dedi, hazineden bir pul almam.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Hayır, dedi, hazineden bir kuruş almam.
C215.	İcap eden muhteşem takımli atları, süslü hademeleri ben kendi paramla düzeceğim.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. . Sıklığı az mecaz anlamlı kelime sıklığı fazla olan anlamıyla değiştirilmiştir.	Gerekli muhteşem takımli atları, süslü hizmetlileri ben kendi paramla hazırlayacağım.

		Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.	
C216.	Hatta...	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Hatta...
C217.	Sadrizam gözlerini açtı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başvezir gözlerini açtı.
C218.	... Hatta sırtıma Şah İsmail'in ömründe görmediği ağır bir şey giyeceğim.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az mecaz anlamlı kelime sıklığı fazla olan anlamıyla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır	Hatta üstüme çok pahalı ve şık bir kıyafet giyeceğim. Bu kadar pahalı bir kıyafeti Şah İsmail ömründe asla göremez.
C219.	Ne giyeceksin?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Ne giyeceksin?
C220.	Sırmakeş Toroğlu'ndaki, dîbâsı Hind'den, harcı Venedik'ten gelme "Pembe İncili Kaftan"ı alacağım.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Gümüşçü Toroğlu'ndaki, ipeği Hint'ten, şeritleri Venedik'ten gelme "Pembe İncili Kaftan"ı alacağım.
C221.	Ne... O kadar parayı nerede bulacaksın, oğlum?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Ne... O kadar parayı nerede bulacaksın, oğlum?
C222.	Sadrizamın şaşmaya hakkı vardı	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başvezir şaşırmakta haklıydı.
C223.	Bir ay evvel tamamlanan, üzeri en	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az	Pembe inciler dünyada çok nadir bulunuyordu

	nadir pembe incilerle işlemeli bu kaftanın namını İstanbul'da duymayan yoktu.	kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.	ve bu kaftanın üstü pembe incilerle süslüydü. Bu nedenle İstanbul'da herkes bu ünlü kaftanı biliyordu.
C224.	Vezirler, elçiler, padişaha hediye etmek için Toroğlu'na müracaat ettikçe, o, fiyatını artırıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Vezirler, elçiler, padişaha hediye etmek için Toroğlu'ndan kaftanı satın almak isteyince, o da kaftanın fiyatını artırıyordu.
C225.	Muhsin Çelebi, bu meşhur kaftanı nasıl alacağını anlattı:	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan isim-fiil cümlesi ayrılmıştır.	Muhsin Çelebi, bu meşhur kaftanı nasıl alacak, anlattı:
C226.	Çiftliğimle, mandıramı , evimi rehine vereceğim; tüccarlardan on bin altın borç toplayacağım.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Çiftliğimle, hayvanlarımı, evimi daha sonra almak üzere satacağım; tüccarlardan on bin altın borç alacağım.
C227.	İki bin altın atlarla hademelere sarf edeceğim.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	İki bin altın atlarla hizmetlilere harcayacağım.
C228.	Geriye kalan altın sekiz bin altına da bu kaftanı alacağım.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır. Sıfat fiilin öğrencinin anlayabileceği düşünülmüştür.	Geriye kalan sekiz bin altına da bu kaftanı alacağım.
C229.	Sadrazam bu hareketi makul bulmadı:	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başvezir bunu hiç mantıklı bulmadı.
C230.	Geldikten sonra bu kaftan senin işine yaramaz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	“Geldikten sonra bu kaftan senin işine yaramaz.

C231.	Yalnız bir debdebe aletidir.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Sadece gösteriş için giyilir.
C232.	Mallarını elinden çıkaracaksın.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Sen bunun için tüm mallarını satacaksın.
C233.	Fakir düşeceksin.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az mecaz anlamlı kelime sıklığı fazla olan anlamıyla değiştirilmiştir.	Fakir olacaksın.” dedi.
C234.	Hayır. Sekiz bin altına alacağım kaftanı altı ay sonra Toroğlu benden yedi bin altına geri alır.	Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.	Muhsin Çelebi: “Hayır. Kaftanı sekiz bin altına alacağım. Altı ay sonra Toroğlu benden yedi bin altına geri alır.
C235.	Yedi bin altınla ben çiftliğimi rehinden kurtarırım.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Yedi bin altınla ben çiftliğimi kurtarırım.
C236.	Geri kalan borçlarımı ödeyemezsem, varsın babamın yadigâr bıraktığı mandıram devlete feda olsun...	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Diğer borçlarımı ödeyemezsem, babamdan hatıra kalan hayvan çiftliğim devlete feda olsun...hiç önemli değil.
C237.	Devletten hep alınmaz ya...	Ettirgen yapı değiştirilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Devletten hep almayalım ya...
C238.	Biraz da verilir!	Ettirgen yapı değiştirilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Biraz da verelim!” diye cevap verdi.
C239.	Muhsin Çelebi ile konuştukça sadrazamın hayreti büyüyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Muhsin Çelebi konuşmaya devam ediyor, başvezirin hayreti büyüyordu.
C240.	Kalbi rahatladı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az mecaz anlamlı kelime	Onu dinleyince rahatlıyordu.

		sıklığı fazla olan anlamıyla değiştirilmiştir.	
C241.	İşte küstah , türedi bir hükümdara haddini bildirmek için gönderilecek tam bir adam bulun muşt u.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Anlam karışıklığına sebep verecek ifadeler çıkarılmıştır. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek ve seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	İşte, saygısız, kendini bilmez bir hükümdara göndermek için en uygun adam buydu.
C242.	Gülüyor, ağır kavuşunu sallıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başvezir gülüyor, ağır başlığını sallıyordu.
C243.	Dîvan'ın nazik, korkak, hesapçı çelebileri canlarıyla mallarını çok severlerdi .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Meclisin nazik, korkak, hesapçı üyeleri canlarını çok severlerdi.
C244.	Bunlardan biri elçi gönderilse, devletin haysiyetinden ziyade alacağı ihsanı düşünerek, hakkında revâ görülen her hakareti kabul edecekti .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek ve seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümleleri ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	“Bunlardan biri elçi gitse, devletin onurundan daha fazla kendi kazancını düşünür ve hakaret görse bile itiraz etmez”, diye düşündü.
C245.	Sadrazam , Muhsin Çelebi'yi yemeğe de alıkoymak istedi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az mecaz anlamlı kelime sıklığı fazla olan	Başvezir, Muhsin Çelebi'yi yemek ikram etmek istedi.

		anlamıyla değiştirilmiştir.	
C246.	Muvaffak olamadı, giderken onu tâ sofaya kadar teşyi etti .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Ama iknâ edemedi. Muhsin Çelebi giderken başvezir ona girişe kadar eşlik etti.
C247.Altı ay içinde Muhsin Çelebi büyük çiftliğini, mandırasını , evini, dükkânını, bahçesini, bostanını rehine koydu .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Altı ay içinde Muhsin Çelebi büyük çiftliğini, hayvanlarını, evini, dükkânını, bahçesini, tarlasını geri almak üzere sattı.
C248.	Tüccarlardan para topladı.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır	Tüccarlardan para topladı.
C249.	Atlarını, hademelerini düzdü .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az mecaz anlamlı kelime sıklığı fazla olan anlamıyla değiştirilmiştir.	Atlarını, hizmetlilerini hazırladı.
C250.	Bunların hepsi hakikaten emsali görülmedik derecede muhteşemdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Bunların hepsi gerçekten muhteşemdi. Eşi benzeri yoktu.
C251.	Dönüşte yedi bin liraya iade etmek şartıyla Toroğlu'ndan meşhur Pembe İncili Kaftan'ı da aldı.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır	Dönüşte yedi bin liraya iade etmek şartıyla Toroğlu'ndan meşhur Pembe İncili Kaftan'ı da aldı.
C252.	Genç karısıyla iki küçük çocuğunu akrabasından birinin evine bıraktı.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır	Genç karısıyla iki küçük çocuğunu akrabasından birinin evine bıraktı.
C253.	Altı aylık nafakalarını ellerine verdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Ellerine altı aylık masrafları için para verdi.

C254.	Sonra padişahın nâmesini koynuna koyarak yola düzüldü.	Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır.	Sonra padişahın mektubunu cebine koyarak yola çıktı.
C255.	Konak konak ilerledikçe bu yeni elçinin debdebesi, dârâtu, hele incili kaftanının şöhreti bütün Anadolu'dan geçerek Şah İsmail'in diyarına taşıyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bölge bölge ilerliyorlardı. Onlarla birlikte bu yeni elçinin gösterişi ve incili kaftanının şöhreti bütün Anadolu'dan geçerek Şah İsmail'in bölgesine ulaşıyordu.
C256.	Muhsin Çelebi bir gün Tebriz kalesine büyük bir ihtişamla girdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Muhsin Çelebi bir gün Tebriz kalesine büyük bir gösterişle girdi.
C257.	Bu küçük pâyitahtın süse, dârâta, renge, ziyete meftun halkı, İstanbul elçisinin kaftanını görünce şaşırıldılar.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bu küçük başkent'in süse, gösterişe, renge, süs eşyalarına meraklı halkı İstanbul elçisinin kaftanını görünce şaşırıldılar.
C258.	Şehir, saray, bütün encümenler kaftanın hikâyesiyle doldu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Şehir, saray, bütün her yer kaftanın hikâyesiyle doldu.
C259.	Şah İsmail "Pembe İnci"yi yalnız masalarda işitmiş, daha nasıl şey olduğunu görmemişti.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Şah İsmail "Pembe İnci"yi yalnız masalarda duyuyor, daha nasıl şeydir bilmiyordu.
C260.	Kendisinin daha görmediği şeye sahip olan bu zengin elçiye karşı nefsinde derin bir garez duydu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak. sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Bu zengin elçinin pembe incileri vardı ama kendisi bu incileri henüz tanımıyordu bile. Bu yüzden elçiye karşı derin bir öfke hissetti.
C261.	Onu hakareti altında ezmeye karar verdi.	Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır.	Ona hakaret etmeye karar verdi.

C262.	Huzuruna kabul evvel tahtının arkasına cellatlarını hazırlattı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Ettirgen yapı etken hâle getirilmiştir.	O gelmeden önce, tahtının arkasına cellatlarını koydu.
C263.	Tahtın önündeki dibâ şilteleri, ipek seccadeleri kaldırttı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Ettirgen yapı etken hâle getirilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Tahtın önündeki ipek minderleri ve küçük halıları kaldırdı.
C264.	Sağında vezirleri, solunda muharipleri duruyorlardı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Sağında vezirleri solunda savaşıları duruyordu.
C265.	...Muhsin Çelebi, geniş somaki kemerli açık kapıdan serbest adımlarla girdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Muhsin Çelebi geniş mermer kemerli açık kapıdan rahat adımlarla girdi.
C266.	Yürüdü.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır	Yürüdü.
C267.	Baş her vakit ki gibi yukarıda, göğsü her vakit ki gibi ileride idi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Baş her zaman ki gibi yukarıda, göğsü her zaman ki gibi ileride idi.
C268.	 Koynundan çıkardığı nâme-i hümayununu öptü.	Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Cebinden padişahın mektubunu çıkarıp öptü.
C269.	Başına koydu.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Başına koydu.
C270.	Sonra altın tahtın üstüne -allı, yeşilli, mavili, morlu, ipek	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az	Sonra altın tahtındaki Şah'a mektubu uzattı. Şah kırmızılı, yeşilli,

	yığınlarına sarılmış, sirmalarla, tuğlarla, sancaklarla bağlanmış gibi- garip bir yırtıcı kuş sükûnetiyle tüneyen Şah'a uzattı.	kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Kesme işareti içinde bulunan ve anlamı zorlaştıran ifade çıkarılmıştır.	mavili, morlu, ipekten kumaşların, gümüşlerin içinde vahşi ama sessiz bir kuşa benziyordu.
C271.	Ayağı öpülme yen Şah gazabından sapsarı kesildi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Ayağı öpülmeyince Şah öfkesinden kıpkırmızı oldu.
C272.	Gözlerinin beyazları kayboldu.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Gözlerinin beyazları kayboldu.
C273.	Nâme yi aldı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Mektubu aldı.
C274.	Muhsin Çelebi, tahtın önünden çekilince şöyle bir etrafına baktı.	Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır.	Muhsin Çelebi tahtın önünden ayrılınca şöyle bir etrafına baktı.
C275.	Oturacak bir şey yoktu.	Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır	Oturmak için etrafta bir şey yoktu.
C276.	Gülümsedi.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Gülümsedi.
C277.	İçinden: "Beni mecburen ayakta, hürmet vaziyetinde tutmak istiyorlar galiba..." dedi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	İçinden “ Beni ayakta tutmak, saygıya mecbur etmek istiyorlar galiba...” dedi.
C278.	Bir an düşündü.	Seviyeye uygun görüldüğünden	Bir an düşündü.

		değişiklik yapılmamıştır.	
C279.	Bu hakarete nasıl mukâbele etmeliydi?	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bu hakarete nasıl karşılık vermeliydi?
C280.	Hemen sırtından Pembe İncili Kaftan'ı çıkardı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Hemen üstündeki Pembe İncili Kaftan'ı çıkardı.
C281.	Tahtın önüne, yere serdi .	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Tahtın önüne, yere koydu.
C282.	Şah İsmail, vezirleri, kumandanları aptallaşmışlar , hayretle bakıyorlardı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Gönderimler açık hâle getirilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Şah İsmail, vezirleri, komutanları, aptal aptal, ona hayretle bakıyorlardı.
C283.	Sonra bu kıymettar kaftanın üzerine bağdaş kurdu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir	Sonra bu çok kıymetli kaftanın üzerine oturdu.
C284.	İnce dev, ejderha resimleri nakşolunmuş sivri kubbeyi, yaldızlı kemerleri çınlatan gür sadâsıyla:	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Anlamı zorlaştıran ifadeler çıkarılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	İnce, dev ve ejderha resimleriyle süslü odada Muhsin Çelebi'nin kuvvetli sesi yankılandı:
C285.	Nâmesini verdiğim büyük padişahım, Oğuz Kara Han neslindedir! diye haykırdı, dünya yaratıldığından beri onun ecdadından kimse kul olmamıştır.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek, uzun cümle ikiye	“Kara Han neslinden büyük bir padişahımdan mektup getirdim!” diye haykırdı. “Dünya var olduğundan beri onun neslinden hiç kimse köle olmadı.

		bölünerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	
C286.	Hepsi padişah, hepsi hakandır.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Hepsi padişah, hepsi hükümdardır.
C287.	Ecdâdı hilkatten itibaren hükümdar olan bir padişahın elçisi, hiçbir ecnebî padişah karşısında dîvan durmaz.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Yaratılıştan beri nesli hükümdar bir padişahın elçisi, hiçbir yabancı padişah karşısında ayakta durmaz.
C288.	Çünkü kendi padişahı kadar dünyada asil bir padişah yoktur.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Çünkü kendi padişahı kadar dünyada soylu bir padişah yoktur.
C289.	Çünkü.....	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır	Çünkü...
C290.	Muhsin Çelebi, kaba Türkçe nutkunu bağır dıkça , fârisî bilmeyen Şah kızarıyor, sararıyor, morarıyor, elinde heyecandan açamadığı nâme , tir tir titriyordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Tarihsel bir bilgi gerektiren bölüm numaralandırılarak açıklaması bölüm sonunda verilmiştir.	Muhsin Çelebi kaba Türkçesiyle konuşmasını yaparken, Şah kızarıyor, sararıyor, morarıyor, elindeki mektubu heyecandan açamıyor ve tir tir titriyordu. Muhsin Çelebi'nin söylediklerini tam olarak anlamıyordu. Çünkü Farsçayı iyi bilmiyordu ⁷ .
C291.	Tahtının arkasındaki cellatlar kılıçlarını çekmişlerdi.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır.	Tahtının arkasındaki cellatlar ise kılıçları hazır bekliyorlardı.

C292.	Muhsin Çelebi bağırdı, çağırdı.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır	Muhsin Çelebi bağırdı, çağırdı.
C293.	Mukarripler, vezirler, cellatlar, muharipler hükümdarlarının sabrına, tahammülüne şaşıyorlardı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Yakınındakiler, vezirler, cellatlar, savaşçılar hükümdarlarının sabrına, tahammülüne şaşırıyorlardı.
C294.	Hatta içlerinden birkaçı mırıldanmaya başladı.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Hatta içlerinden birkaçı mırıldanmaya başladı.
C295.	Muhsin Çelebi, sözünü bitirince müsaade filan istemedi, kalktı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Muhsin Çelebi, sözü bitince izin falan istemedi, kalktı.
C296.	Kapıya doğru yürüdü.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Kapıya doğru yürüdü.
C297.	Şah İsmail don muş , taş kesil mişti.	Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Şah İsmail dondu, taş gibi oldu.
C298.	Çaldıran'da kırılacak gururu, bugün, bu tek Türk'ün ateş nazarları altında erimişti.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Örtük anlatım, belirli hâle getirilmiştir. Tarihi bilgi için açıklama koyulan kelime numaralandırılmıştır.	Bu gün tek bir Türk'ün ateşli bakışları onun gururunu eritmeye yetti. Daha sonra Çaldıran Savaşı'nda ⁸ bu gurur tamamen yok oldu.
C299.	Muhsin Çelebi dışarı çıkarken, kendi gibi hayretten don an nedimlerine: Şunun kaftanını veriniz, dedi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Muhsin Çelebi dışarı çıkarken Şah kendi gibi şaşkın olan yanındakilere: Şunun kaftanını veriniz, dedi.

C300.	Muhariplerden biri koştı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Savaşçılardan biri koştı.
C301.	Tahtın önünde serili kaftanı topladı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Bu seviyede kullanılmayan kelime silinmiştir.	Tahtın önündeki kaftanı aldı.
C302.	Türk elçisine yetiştı:	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Türk elçisine yetiştı:
C303.	Buyurun. Kaftanınızı unutuyorsunuz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Buyurun. Kaftanınızı unutuyorsunuz.
C304.	Muhsin Çelebi durdu, güldü.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Muhsin Çelebi durdu, güldü.
C305.	Çıktığı kapıya doğru dönerek Şah'ın işiteceği yüksek bir sesle:	Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Çıkış kapısına doğru döndü ve Şah'ın duyabilmesi için yüksek bir sesle:
C306.	Hayır, unutmuyorum.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	“Hayır, unutmuyorum.
C307.	Onu size bırakıyorum.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Onu size bırakıyorum.
C308.	Sarayınızda büyük bir padişah elçisini oturtacak seccadeniz şilteniz yok.	Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Sarayınızda büyük bir padişah elçisinin oturması için bir minderiniz, küçük bir halınız bile yok.

C309.	Hem bir Türk yere serdiği şeyi bir daha arkasına koymaz.	Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Hem bir Türk bir şeyi yere koyunca onu bir daha giymez.
C310.	Bunu bilmiyor musunuz? dedi.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır	Bunu bilmiyor musunuz?” dedi.
C311.	...Geçtiği yollardan gece gündüz dörtnala döndü.	Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır.	Geçtiği yollardan gece gündüz atını hızlıca sürerek döndü.
C312.	Üsküdar'a girdiği zaman, Muhsin Çelebi'nin cebinde tek bir akçe kalmamıştı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilerek Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Muhsin Çelebi'nin cebinde hiç parası kalmadan Üsküdar'a geldi.
C313.	Süslü hademelerine dedi ki: Evlatlarım! Bindiğiniz atları, haşaları , takımları, üstünüzdeki esvâbları , belinizdeki murassâ hançerleri size bağışlıyorum .	Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir ve kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil kelimesi çıkarılmıştır.	Süslü hizmetlilerine dedi ki: “Çocuklarım, atlarınızı, onların örtü ve takımlarını, üstünüzdeki elbiseleri, belinizdeki süslü silahları size hediye ediyorum.
C314.	Bana hakkınızı helal ediyor musunuz?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Bana hakkınızı helal ediyor musunuz?”
C315.	Ediyoruz.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	“Ediyoruz.”
C316.	Ediyoruz.	Seviyeye uygun görüldüğünden	“Ediyoruz.”

		değişiklik yapılmamıştır.	
C317.	Anamızın ak sütü gibi.	Örtük anlatım belirli hâle getirilerek genişletme yapılmıştır.	“Anamızın ak sütü gibi helal olsun.” dediler.
C318.	Cevabımı alınca onları başından savdı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Bu cevabı alınca onları gönderdi.
C319.	Geniş bir nefes aldı.	Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır.	Derin bir nefes aldı.
C320.	Evine uğramadan, deniz kıyısına koştu.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır	Evine uğramadan, deniz kıyısına koştu.
C321.	Bir kayığa atladı.	Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır.	Bir kayığa bindi.
C322.	Sadrizamın konağına gitti.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Başvezirin evine gitti.
C323.	Nâmeyi Şah'a verdiğini , hiçbir hakarete uğramadığını, Şah'ın müsaadesine tenezzül etmeden habersizce kalkıp İstanbul'a döndüğünü söyledi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümleleri ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	“Mektubu Şah’a verdim. Hiçbir hakarete uğramadım. Şah’ın iznini istemeden, haber vermeden kalkıp İstanbul’a döndüm.” dedi.
C324.	Zaten Sadrizam , onun vazifesini hakkıyla îfâ edeceğinden son derece emindi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan zarf-fiil cümlesi doğrudan anlatıma değiştirilerek sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Zaten başvezir “O görevini tam anlamıyla yapar” diye düşünüyordu.

C325.	Yollara, derebeylerine, aşiretlere dair bazı şeyler sordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Yollara, beyliklere, kabilelere ait bazı şeyler sordu.
C326.	Çelebi kalkıp çekileceği zaman: Ben satın almak istiyorum, oğlum, kaftanın burada mı? dedi.	Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Çelebi kalkıp gideceken: “Ben satın almak istiyorum, oğlum, kaftanın burada mı?” dedi.
C327.	Hayır, getirmedim.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Hayır, getirmedim.
C328.	Acemistan'da mı sattın?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır. Anlamı açıklama olarak verilen coğrafi bilgi gerektiren kelime numaralandırılmıştır.	Acemistan'da ⁹ mı sattın?
C329.	Hayır, satmadım.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Hayır, satmadım.
C330.	Çaldırdın mı?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Çaldırdın mı?
C331.	Hayır.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Hayır.
C332.	Ya ne yaptın?	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Ya ne yaptın?
C333.	Hiç!	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Hiç!
C334.	Sadrazam ısrar etti, tekrar tekrar sordu.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az	Başvezir ısrar etti, tekrar tekrar sordu.

		kelime sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir.	
C335.	Kaftanın ne olduğunu bir türlü anlayamadı.	Seviyeye uygun olmayan zarf-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Kaftana ne oldu, bir türlü anlayamadı.
C336.	Muhsin Çelebi, yaptığı ile iftihar edecek kadar küçük ruhlu değildi.	Kelimenin alışılmamış anlamsal kullanımı azaltılarak sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan zarf-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Mecâz anlam yerine gerçek anlam kullanılarak genişletme yapılmıştır.	Muhsin Çelebi, davranışı için övgü beklemiyordu. O kadar basit bir insan değildi.
C337.	Akşam Üsküdar'a döndü.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Akşam Üsküdar'a döndü.
C338.	Ertesi günü yedi bin altına geri almak için kendisini bulan Sırmakeş Toroğlu'na da kaftanı ne yaptığını söylemedi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Ertesi günü Gümüşçü Toroğlu yedi bin altına kaftanı geri almak için geldi. Ona da kaftana ne oldu, söylemedi.
C339.	Meraklı İstanbul'da, hiç kimse, meşhur Pembe İncili Kaftan'ın "nasıl, nerede, niçin" bırakıldığını öğrenemedi.	Edilgen yapı etken hâle getirilerek ve seviyeye uygun olmayan zarf-fiil cümlesi ayrılarak, sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	İstanbul meraklıydı ama hiç kimse, Muhsin Çelebi, meşhur Pembe İncili Kaftanı "nasıl, nerede, niçin" bıraktı, öğrenemedi.
C340.	Tebriz sarayındaki macera, tarihin karanlığına karıştı, sır oldu.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Tebriz sarayındaki macera, tarihin karanlığına karıştı, sır oldu.
C341.	Fakat eski zengin Muhsin Çelebi, bu kaftan için girdiği borçları verip çiftliğini,	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Fakat eski zengin Muhsin Çelebi, borçlarını verip

	mandırasını, iradlarını rehinden kurtaramadı.		çiftliğini, hayvanlarını, mallarını kurtaramadı.
C342.	Elçilikten yadigâr kalan atı ile murassâ takımını satıp Kuzguncuk'ta minimini bir bahçe aldı.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Elçilikten hatıra atı ile değerli takımını satıp Kuzguncuk'ta minicik bir bahçe aldı.
C343.	Onu ekip biçti.	Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.	Onu ekip biçti.
C344.	Çoluğunun çocuğunun ekmeğini çıkardı.	Genişletme yapılmıştır. Deyim gerçek anlamıyla birlikte verilmiştir.	Ailesinin çocuklarının ekmeğini çıkardı, Evinin gelirini sağladı.
C345.	Ölünceye kadar Üsküdar pazarında sebzevatçılık etti.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Ölünceye kadar Üsküdar pazarında sebzeçilik yaptı.
C346.	Pek fakir, pek acı, pek mahrum bir hayat geçirdi.	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir.	Pek fakir, pek acı, pek yoksun bir hayatı oldu.
C347.	Ama yine ne kimseye boyun eğdi, ne de bütün servetini bir anda yere atmakla gösterdiği fedakârlığa dair gevezelikler yaparak boşu boşuna pohpohlandı!	Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılarak sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.	Ama yine ne kimseye boyun eğdi, ne de bütün servetini bir anda yere atmakla ilgili fedakârlığını anlatarak boşu boşuna övündü!

4.2 YAPILAN UYARLAMA İŞLEMLERİNİN DAĞILIMINA YÖNELİK BULGULAR

“Pembe İncili Kaftan” adlı hikâyede 347 cümle bulunmaktadır. Bunlardan 106 tanesi seviyeye uygun bulunduğu için herhangi bir işleme tabi tutulmamıştır. 241 cümle uyarlama işlemine tabi tutulmuştur. Bunlardan:

119 cümlede sadece sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır.

24 cümlede sadece sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.

27 cümlede sadece genişletme yapılmıştır.

15 cümlede sadece çıkarma işlemi yapılmıştır.

1 cümlede hem sözdizimsel sadeleştirme hem genişletme yapılmıştır.

2 cümlede hem sözdizimsel sadeleştirme hem çıkarma işlemi yapılmıştır.

8 cümlede hem sözlüksel sadeleştirme hem genişletme yapılmıştır.

1 cümlede hem sözlüksel sadeleştirme hem çıkarma yapılmıştır.

60 cümlede hem sözlüksel hem sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır.

9 cümlede hem sözdizimsel hem sözlüksel sadeleştirme hem de genişletme işlemi yapılmıştır.

6 cümlede hem sözdizimsel hem sözlüksel sadeleştirme hem de çıkarma işlemi yapılmıştır.

3 cümlede hem sözdizimsel sadeleştirme hem genişletme hem de çıkarma yapılmıştır

4 cümlede hem sözdizimsel hem sözlüksel sadeleştirme hem genişletme hem de çıkarma işlemi yapılmıştır.

Toplam sözlüksel sadeleştirme sayısı 414

Toplam sözdizimsel sadeleştirme 21

Toplam genişletme 29

Toplam çıkarma 31 (85 kelime)

Özgün metin: 347 cümle, 2588 kelime

Uyarlanmış metin: 390 cümle, 2910 kelimedir.

4 Kelimenin açıklaması metnin sonunda verilmiştir (Paşa, cirit, Tasavvuf, yalakalık, Şehnâme).

2 coğrafi bölgenin bugünkü isimleri açıklanmıştır (Zülkadriye, Acemistan).

2 durum açıklaması yapılmıştır (7. ve 8. Maddeler).

Uyarlanmış metine 390 cümle, 2010 kelime bulunmaktadır. Cümle sayısı seviyeye uygun olabilmesi için anlamı zorlaştıran birleşik cümlelerin ayrılması sonucunda artmıştır. Anlatı akıcılığının devamı ve anlam kopukluğunun önlenmesi adına uyarlama sırasında silme işlemine çok fazla yer verilmemiştir. Kelime sayısının artması ise genişletme işleminin yapılması kaynaklıdır. Hikâyede bulunan mecaz anlamlı kelimelerin ve deyimlerden bazıları metinde bırakılmış, anlamı kavratılmak amacıyla gerçek anlamıyla birlikte kullanılarak genişletilme yapılmıştır.

4.3. HİKÂYENİN UYARLANMIŞ HÂLİNİN DİL YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN UZMAN GÖRÜŞLERİ

Uyarlanmış hikâyenin nitel açıdan değerlendirilebilmesi için bir anket hazırlanmıştır. Uyarlanmış metin alanda hâlen farklı eğitim kurumlarında çalışan 12 öğretim görevlisine okutularak bu anketi doldurmaları istenmiştir.

Ankette katılımcıların uyarlanmış metni okumaları ve sonrasında tek sayfadan oluşan Likert olarak hazırlanmış ölçeği doldurmaları istenmiştir. Anketin sonuna katılımcıların istedikleri yorumları ekleyebilecekleri bir açık uçlu soru bulunmaktadır. Ölçekler toplandıktan sonra katılımcıların değerlendirmeleri tek bir ölçekte birleştirilmiştir. Katılımcıların kişisel özelliklerine baktığımızda hepsinin yüksek lisans öğrencisi ya da yüksek lisansı tamamlamış oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların tamamı B1 düzeyinde en az 4 sınıfla çalışmışlardır. Ankette katılımcılara, çalıştıkları alanlarla ilgili de soru yöneltilmiş, dilbilim, dil bilgisi, dil edimi, edebiyat, yabancı dil öğretimi ve Türk dili alanlarında ne kadar çalıştıkları belirlenmiştir. Buna göre;

Dil bilgisi alanında genel bilgi düzeyinde 3, yoğun olarak 9 katılımcı çalışmıştır.

Dilbilim alanında genel bilgi düzeyinde 8, yoğun olarak 3 katılımcı çalışmıştır.

Dil edinimi alanında genel bilgi düzeyinde 5, yoğun olarak 7 katılımcı çalışmıştır.

Edebiyat alanında genel bilgi düzeyinde 5, yoğun olarak 6 katılımcı çalışmıştır.

İkinci dil öğretimi alanında genel bilgi düzeyinde 4, yoğun olarak 8 katılımcı çalışmıştır.

Türk dili alanında 12 katılımcı yoğun olarak çalışmıştır.

1 katılımcı dil bilim ve Edebiyat alanında hiç çalışmamıştır.

Katılımcılara hikâyelerin okunmasından önce yapılan uyarılama hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmıştır.

Tablo 4.3'te Katılımcıların ankete verdikleri yanıtların bir araya getirilerek alınan ortalamalarının sunulduğu ölçeğe yer verilmiştir:

Tablo 4.3. Katılımcıların hikâyenin yeterliliğine ilişkin görüşleri (1 “kesinlikle yetersiz”, 2 “yeterli değil”, 3 “kısmen yeterli”, 4 “yeterli”, 5 “tamamen yeterli”).

Pembe	İncili	Kaftan	Ortalama	
Ölçütler	Dilsel Ölçütler	Sözdizimsel uygunluk	4.5	
		Biçimbilimsel uygunluk	4.5	
		Sözlüksel uygunluk (söz varlığı)	4.16	
	Metne İlişkin Ölçütler	Bağdaşıklık (gönderim ve gösterim ilişkiler)	4.41	
		Tutarlılık (metnin anlamsal / mantıksal bütünlüğü)	4.75	
		Konu	4,5	
		Akıcılık	4.58	
			Sözlük	4.03

Hikâyenin yeterliliğine ilişkin uzman görüşleri incelendiğinde, hikâyenin B1 düzeyindeki uyarlanmış metnin tutarlılık(4.75) açısından en yüksek ortalamaya sahip olarak *tamamen yeterli* bulunduğu görülmüştür. İkinci en yüksek ortalamaya ise akıcılık (4,58), sahip olarak *tamamen yeterli* bulunmuştur. Daha sonra ise biçimbilimsel uygunluk (4,5), sözdizimsel uygunluk (4,5) ve konu (4,5) aynı ortalamaya sahip olarak her üç *alanda tamamen yeterli* bulunmuştur. Bunları bağdaşıklık (4.41) takip ederek *yeterli* bulunmuştur. Ölçüt bazında en düşük ortalama

sözlük (4,03) olarak yeterli bulunmuştur. Anketin sonunda verilen açık uçlu soruya verilen cevaplarda bazı katılımcılar uyarlanmış metnin söz varlığını düzey üstü olarak değerlendirmişler ve sözlük kısmının daha geliştirilmesi yönünde tavsiyelerde bulunmuşlardır. Bu çalışmada söz varlığının tespit edilmesinde Göçen (2016) esas alınmıştır. Bu doktora tezi çalışmasında şu anda Türkiye’de Yabancılara Türkçe öğretimi alanında en çok kullanılan üç kitap setinden toplam 15 kitaptaki kelimelerin sıklık çalışması yapılmış ve kelime sıklığı listesi çıkarılmıştır. Bizim çalışmamızda da metin uyarlaması yaparken kullanılacak olan kelimelerin seviyeye uygun olup olmadığının tespitinde en çok bu sıklık listesinden faydalanılmıştır. Bu listeye seviye üstü olan “gelen, kalan, hakaret, zalim, zulüm, görünüş, çalışan, alan, olan, övünmek vb.) kelimeler sezgisel olarak öğrencinin anlayabileceği düşünülerek sözlüksel sadeleştirme yapılmamıştır. “ki” eki A1 seviyesinde “tabi ki” olarak öğrencinin karşısına çıkmaktadır. A2 seviyesinde ise sıfat ve zamir –ki eki öğretilmektedir. Bu nedenle aslında bir üst seviyenin konusu olan “ki” ekinin bağlaç olarak kullanımına da Kreshen’in girdi+1 girdi kuramına göre uyarlanmış metinde yer verilmiştir.

4.4. HİKÂYENİN ÖZGÜN METİN ve UYARLANMIŞ METİN ÖĞRENİCİ UYGULAMALARI

Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmeye yönelik olan, metin değiştirim ölçütleri çerçevesinde yazınsal bir metnin uyarlanmasını konu edinen çalışmamızın bu bölümünde, öğrencilerin uyarlanmış ve özgün metne yönelik okuma becerisine yönelik hazırlanan sorularına verdikleri yanıtlar, elde edilen sayısal veriler üzerinden değerlendirilmiştir.

4.4.1. Katılımcıların Özgün Metne Ait Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayı ve Oranları

Tablo 4.4: Katılımcıların Özgün Metne Ait Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayı ve Oranları

Katılımcı/Soru(Puan)	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	toplam
	1 (3)	2 (3)	3 (3)	4 (12)	5 (3)	6 (3)	7 (3)	8 (3)	9 (3)	10 (3)	11 (3)	12 (3)	13 (3)	14 (3)	15 (12)	16 (15)	17 (9)	18 (13)	
1	0	3	3	10	0	3	3	0	3	3	3	3	3	0	10	3	9	0	59
2	0	3	0	10	0	3	3	0	3	0	3	0	3	0	8	9	0	0	45
3	3	0	3	8	0	3	0	0	3	0	3	0	0	0	12	12	3	7	57
4	3	0	3	2	0	0	3	3	3	0	0	0	3	0	4	6	3	7	40
5	3	0	0	12	0	3	0	0	3	0	0	0	3	0	10	3	3	1	41
6	0	3	0	6	0	0	0	0	3	3	0	3	3	3	10	0	0	0	34
7	0	3	3	6	0	0	3	3	0	3	0	0	3	0	4	3	0	0	31
8	3	3	3	8	0	3	3	0	3	3	0	3	3	3	10	15	6	7	76
9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
11	3	3	3	8	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	2	0	0	0	22
12	0	3	0	2	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	10	3	3	0	24
13	3	3	3	6	0	3	3	3	3	3	0	3	0	0	8	3	0	0	41
14	0	0	0	4	0	0	0	0	3	3	0	3	0	0	4	3	3	0	23
15	3	0	0	4	0	0	0	3	3	0	0	3	3	3	8	9	9	13	61
16	3	3	0	4	0	3	3	3	3	3	3	0	3	0	10	15	0	10	66
17	0	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	6	0	9	0	26
18	3	3	0	4	0	0	3	0	0	0	0	3	0	0	8	3	0	0	27
20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	12
21	0	0	3	6	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	8	3	0	0	23
22	3	0	3	8	0	0	3	0	3	0	0	0	0	0	8	0	0	0	28
	1.429	1.571	1.286	5.333	0.000	1.000	1.143	0.714	1.714	1.286	0.714	1.000	1.429	0.571	6.667	4.286	2.286	2.714	35.143

Özgün metne verilen cevap tablosunu incelediğimizde en çok başarı sağlanan 12 puanlık 15. soruya tam doğru cevap veren 1 katılımcı; 10 puan alan 6 katılımcı; 8 puan alan 6 katılımcı; 6 puan alan 1 katılımcı; 4 puan alan 2 katılımcı; 2 puan alan 1 katılımcı; hiç puan alamayan 3 katılımcı olduğu görülmektedir. Fakat toplam katılımcı sayısına baktığımızda bu sayının yetersiz olduğunu söyleyebiliriz. En az başarı sağlanan 5. ve 14. sorular incelendiğinde, öğrencilerin okuduğunu anlamada çok fazla zorlandığı anlaşılmaktadır. 22 katılımcıdan 1 tanesi hiçbir soruya cevap vermemiş bir tanesi ise sadece bir soruya doğru cevap vermiştir. Toplam doğru cevap verme katsayısına baktığımızda 35.14 olduğunu görmekteyiz.

Kontrol grubunda Arapçanın metni anlamada faydalı olduğunu ifade eden 11 katılımcının aldıkları puan ortalaması 39,1;

Arapça bilmediğini veya faydalı olmadığını ifade eden 10 katılımcının aldıkları puan ortalaması 33,7'dir.

Deney grubunda Arapçanın metni anlamada faydalı olduğunu ifade eden 14 katılımcının aldıkları puan ortalaması 57,07;

Arapça bilmediğini veya faydalı olmadığını ifade eden 10 katılımcının aldıkları puan ortalaması 63,5'tir.

Bu verilere baktığımızda kontrol grubu katılımcılarından Arapça bilenlerin puanlarının ortalamasının bilmeyenlere oranla fazla olduğunu görülmektedir. Deney grubunda ise Arapça bilmeyenlerin puan ortalaması bilenlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Bu verilerden hareketle Arapça bilmenin uyarlanmış metni anlamada herhangi bir olumlu etkisi olmadığını; içinde Arapça kelimelerin daha fazla olduğu özgün metni anlamada ise az da olsa olumlu bir etkisi olduğunu söyleyebiliriz.

4.4.2. Katılımcıların Uyarlanmış Metne Ait Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayısı ve Oranları

Tablo 4.5: Katılımcıların Uyarlanmış Metne Ait Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayısı ve Oranları

Katılımcı/Soru(Puan)	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	toplam
	1(3)	2(3)	3(3)	4(12)	5(3)	6(3)	7(3)	8(3)	9(3)	10(3)	11(3)	12(3)	13(3)	14(3)	15(12)	16(15)	17(9)	18(13)	
1	3	3	0	8	0	3	0	3	3	0	0	0	3	0	10	3	3	9	51
2	3	3	0	10	0	0	3	3	3	0	0	0	3	0	10	3	3	10	54
3	3	3	3	12	3	3	3	0	3	3	3	3	3	3	12	15	3	0	78
4	3	0	3	10	0	3	0	0	3	3	3	3	3	0	6	3	6	3	52
5	0	0	3	6	0	0	3	0	3	0	0	0	3	0	8	12	6	0	44
6	0	3	0	12	0	3	3	3	3	0	0	3	0	3	12	12	9	7	73
7	0	3	0	4	0	3	3	3	3	3	0	0	3	0	10	15	0	12	62
8	3	3	3	8	0	3	0	3	0	0	0	0	3	3	8	9	3	12	61
9	0	0	0	2	0	3	3	0	0	3	0	0	0	3	6	12	3	13	48
10	3	3	3	10	0	3	3	0	3	3	3	0	3	3	8	15	6	0	69
11	3	0	0	4	0	3	0	0	3	0	0	3	3	0	8	9	6	0	42
12	3	3	3	12	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	12	15	6	13	97
13	0	0	0	4	0	0	3	3	0	3	0	0	0	0	12	9	3	13	50
14	0	3	3	10	0	3	3	3	3	3	0	3	3	3	9	9	3	14	75
15	0	3	3	8	0	3	3	0	3	3	3	0	3	0	8	12	6	5	63
16	0	3	3	8	0	0	3	0	3	3	0	3	3	0	12	9	9	9	68
17	3	3	0	4	0	3	3	0	3	0	3	0	0	0	8	3	3	9	45
18	3	0	3	10	0	3	0	0	3	3	0	3	3	3	10	9	9	9	71
19	0	0	3	6	0	3	3	0	3	3	3	3	3	0	6	7	0	4	47
20	0	0	0	8	0	3	3	0	0	3	0	0	0	0	2	12	9	13	53
21	0	0	3	8	0	3	3	3	3	0	0	3	3	3	10	6	0	4	52
22	0	0	0	10	0	0	3	3	0	3	3	0	3	0	9	9	9	0	52
	1.579	1.636	1.636	7.909	0.273	2.318	2.318	1.364	2.318	1.773	1.227	1.364	2.318	1.227	8.909	9.455	4.773	7.227	60.526

Tabloyu incelediğimizde uyarlanmış metin sorularından en çok başarı sağlanan 15 puanlık 16.sorudan tam puan alan 4 katılımcı; 12 puan alan 5 katılımcı; 9 puan alan 7 katılımcı; 6 puan alan 1 katılımcı; 3 puan alan 4 katılımcı olduğu görülmektedir. Bu soruyu cevaplamayan katılımcı bulunmamaktadır. Toplam katılımcı sayısına baktığımızda bu sayının kısmen yeterli olduğunu söyleyebiliriz. En az başarı sağlanan 5.sorunun uzun yanıt sorusu olduğunu; 11. ve 14. sorular incelendiğinde, öğrencilerin

okuduğunu anlama becerisinde çok fazla zorlandığı anlaşılmaktadır. Toplam doğru cevap verme katsayısına baktığımızda 60,52 olduğunu görülmektedir.

4.4.3. Özgün ve Uyarlanmış Metin Değerlendirmesi

Tablo 4.6: Özgün metin ve uyarlanmış metnin doğru cevap ortalamalarının değerlendirilmesi

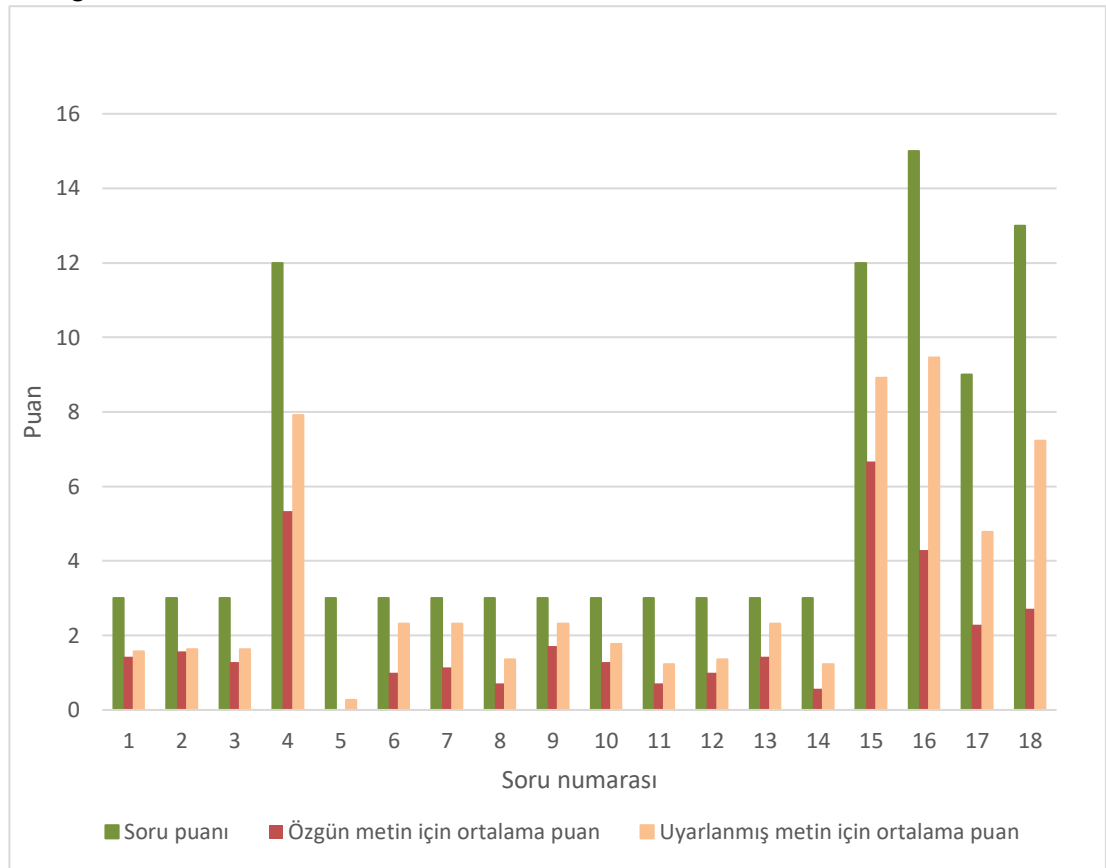
soru no	puan	özgün ort	uyarlanmış ort	
1	3	1.429	1.579	
2	3	1.571	1.636	
3	3	1.286	1.636	
4	12	5.333	7.909	
5	3	0	0.273	
6	3	1	2.318	
7	3	1.143	2.318	
8	3	0.714	1.364	
9	3	1.714	2.318	
10	3	1.286	1.773	
11	3	0.714	1.227	
12	3	1	1.364	
13	3	1.429	2.318	
14	3	0.571	1.227	
15	12	6.667	8.909	
16	15	4.286	9.455	
17	9	2.286	4.773	
18	13	2.714	7.227	
			Özgün metin	35.143
			Uyarlanmış metin	60.526

Tabloya baktığımızda uyarlanmış metin toplam ortalamasının özgün metin toplam ortalamasından yaklaşık 1.7 kat daha fazla olduğunu görmekteyiz. Testlerde katılımcılardan 16, 17 ve 18. soruları metne bakmadan cevaplanması istenmiştir. 16 ve 17. Sorular bilgi transferi soruları, 18 soru ise boşluk doldurma testidir. Bilgi transferi sorularında uyarlanmış metin ile özgün metin arasındaki farkın 2,2; boşluk doldurma testinde ise bu farkın 2.5 den fazla olduğu görülmektedir.

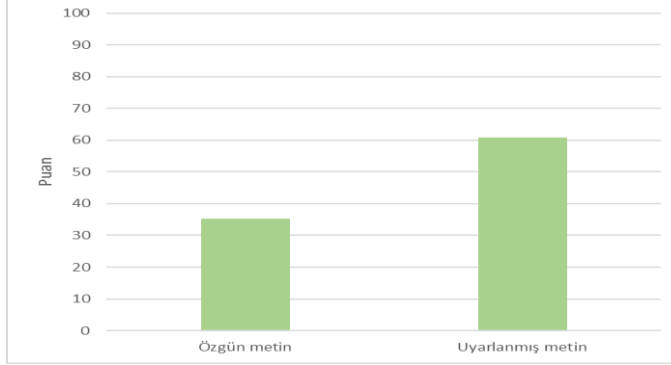
Uyarlanmış metinde en fazla doğru cevap verilen 16. soruya bakacak olursak; özgün metinde aynı bu sorudan 2 katılımcı tam puan; 2 katılımcı 9 puan; 1 katılımcı 6 puan; 8 katılımcı 3 puan almışlardır ve 7 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir. Doğru cevap artış oranının 2,2 olduğu görülmektedir.

Özgün metinde en fazla doğru cevap verilen soru 15. sorudur. 1 katılımcı tam puan; 6 katılımcı 10 puan; 6 katılımcı 8 puan; 1 katılımcı 6 puan; 3 katılımcı 4puan; 1 katılımcı 2 puan almışlardır.3 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir. Uyarlanmış metinde bu sorudan tam puan alan katılımcı sayısı 5'tir. 6 kişi 10 puan; 2 katılımcı 9 puan; 6 katılımcı 8 puan; 3 katılımcı 6 puan; 1 katılımcı 2 puan almıştır. Bu soruyu cevaplamayan katılımcı yoktur. Doğru cevap artış oranının 1,3 olduğu görülmektedir.

Grafik 4.1: Özgün Metin, Uyarlanmış Metin Doğru Cevap Puanları Ve Soru Puan Dağılım Grafiği.

Grafik 4.2: Özgün Metin, Uyarlanmış Metin Toplam Puan Grafiği.

Uzaktan eğitim sürecinde olduğumuz için bu uygulamalar internet üzerinden ve gönüllülük esasına göre yapılmıştır. Uygulama öncesi her iki gruba da uygulama hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmıştır ancak kelime anlamı ve yapı bilgisi verilmemiştir.

Literatüre baktığımızda “Pembe İncili Kaftan” hikâyesinin orta uzunlukta hikâye kapsamına girdiği düşünölmektedir. Bu uzunlukta olan bir hikâyenin yabancı dil öğretiminde başlangıç seviyesi öğrencileri için düzey üstü olduğu düşünöldüğü için uyarlama çalışmasının B1 seviyesine göre yapılmasına karar verilmiştir. Hikâyenin günümüzde piyasada bulunan pek çok versiyonunda metni kısaltma adına bazı bölümlerin çıkarıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmamızda hikâyenin özgünlüğünü, anlatı yapısını bozmamak için uyarlama yapılırken bu şekilde bir çıkarma yöntemi kullanılması tercih edilmemiştir. Bu çalışmaya başlanıldığında B1 seviyesine uyarlanmış metnin, ders sırasında öğretmen gözetiminde kullanılabilir bir materyal olmasından daha ziyade öğrencilerin tek başlarına yabancı dil öğrenme çalışması yaparken sözlük kullanma ihtiyacı duymadan ve anlamadığı üst düzey dil bilgisi yapılarını anlamaya uğraşmadan okuyabilecekleri seviyeye getirme amacı benimsenmiştir. Aslında sınıf içinde yüz yüze yapılması planlanan uygulama çalışması uzaktan eğitim sürecinde olduğumuz için çevrim içi yapılmak zorunda kalmıştır. Çevrim içi uygulama yapmanın getirdiği olumsuzluklar en aza indirgenmeye çalışılmıştır (telefonda bu sorulara cevap vermeye çalışan katılımcılar bu noktada güçlük çektiklerini belirtmişlerdir). Çevrim içi yerine yüz yüze eğitimde kullanıldığında uyarlanmış metin sorularına verilen cevapların doğruluk oranındaki artışın daha fazla olacağı düşünölmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Eğitimde yapılandırıcı yaklaşımın benimsenmeye başlamasıyla birlikte, beceri yaklaşımı, tematik, yaklaşım, teknikleri öğretme yaklaşımı gibi yaklaşımlar gündeme gelmiş ve 2001 yılında yayımlanan Avrupa Ortak Çerçeve Metni programında da bu yaklaşım ele alınmıştır. Gerek ders kitaplarında gerekse yardımcı kaynak olarak kullanılan okuma kitaplarında öğrencinin kişiliğine, tecrübelerine, ilgilerine uygun hâle getirilmek üzere seçilen, seviyelendirilen veya uyarlanan özgün metinler kullanılmaya başlamıştır. Özgün metinler, öğrencinin girdiği toplumda hedef dili aktif olarak kullanabilmesini dolayısıyla onun toplumun içine dâhil olmasını sağlamaktadır. Özgün metinlerin kullanımında dikkat çekilen nokta ise temel ve orta seviyedeki dil öğrencisinin özgün bir yazılı metni ana dilinde okuduğu bir metin kadar keyif alarak okuyamayacak olmasıdır. Okunan bir metinde keyif almak ve eğlenerek öğrenmek için öncelikle metni anlamak gerektiği konusunda hem fikir olan araştırmacılar “özgün bir metnin keyifle okunabilmesi ve anlaşılabilmesi için nasıl bir yol izlenmelidir?” sorusunu ve metin uyarlama tartışmalarını gündeme getirmiştir.

Uyarlanmış metinlerin daha karmaşık olan sözdizimsel yapılar oluşturabileceği; tutarsız, doğal olmayan bir söylem içerebileceği; anlam ve ilişkilerin kaybolabileceği; bilinmesi gereken yapılardan yoksun olabileceği; öğrencilerin neler yapabileceklerini görmesine engel olarak uzun vadede güven eksikliği yaratabileceği yönünde uyarılar yapılmıştır.

Alanyazına baktığımızda son yıllarda yapılan uyarlama çalışmalarında bir artış olduğu görülmektedir. Bu çalışmaları özelliklerine göre bir tabloda gösterecek olursak en fazla çalışmanın hikâye uyarlama üzerine olduğu; uyarlama seviyesi olarak en çok başlangıç seviyesi (A1-A2) uygulandığı; en çok Ömer Seyfettin’in eserlerinin uyarlandığı görülmektedir.

Başlangıç seviyesindeki çalışmalar; Kutlu (2015), Mazlum (2014), Yayan (2019), H. Gürler (2017), Nurlu (2020), M. Kaya (2018), N. Kaya (2019), S. Gürler (2017), Yaşar (2019), Yıldırım (2013), Kaymaz (2018), Aytan vd.(2018);

Orta seviye çalışmaları Aktan (2019), Özdin (2020), Bakan (2012), Eroğlu (2015), İpek (2018), Süner (2018), Ay (2020), Yazok (2020), Demirel (2018);

Bazı çalışmalarda ise aynı eserin birden fazla seviyeye uyarlandığı görülmektedir: Bozkurt (2011), Özmen (2019), Özet (2019).

Tablo 5.1: Alanyazın uyarlama çalışmalarının yazar, araştırmacı, tür, seviye, uygulama, etkinlik ve sözlükçe dağılım tablosu

Yazar	Araştırmacı	Tür	Seviye	Uzman Görüşü	Uygulama	Etkinlik	Sözlük
Abbas Sayar	M. Kaya (2019)	Roman	A2	X	X	X	X
Ayşe Filiz Yavuz	Aytan vd. (2018)	Hikâye	A2	X	X	X	X
Cemil Kavukçu	Özmen (2019)	Hikâye	A1- A2- B1	✓	X	X	X
Haldun Taner	Özmen (2019)	Hikâye	A1- A2- B1	✓	X	X	X
Halide Edip Adivar	Aktan (2019)	Hikâye	B1- B2	✓	X	✓	✓
Hüseyin Rahmi Gürpınar	Mazlum (2014)	Roman	A1- A2	X	X	X	X
Kemalettin Çalık	Yazok (2020)	Roman	B1	X	X	✓	✓
Memduh Şevket Esendal	Yaşar (2019)	Hikâye	A2	X	X	✓	X
Murat Gülsoy	Özmen (2019)	Hikâye	A1- A2- B1	✓	X	X	X
Mustafa Kutlu	M. İpek (2018)	Hikâye	B1	Öğrenci görüşü	✓	X	X

	Demirel (2019)	Hikâye	B1	X	√	X	X
Ömer Seyfettin	Kutlu (2015)	Hikâye(2)	A1-A2	X	X	√	X
	Bozkurt (2011)	Hikâye	A1-C1	X	X	X	X
	Eroğlu (2015)	Hikâye	B2	X	X	X	X
	S. Gürler (2017)	Hikâye(9)	A1-A2	X	X	√	X
	Aytan vd. (2018)	Hikâye	A2	X	X	X	X
	Nurlu (2020)	Hikâye	A2	X	X	X	X
	Özmen (2019)	Hikâye	A1-A2-B1	√	X	X	X
	Demirel (2019)	Hikâye (2)	A2	X	X	X	X
	Peyami Safa	Mazlum (2014)	Roman	A1-A2	X	X	X
M. Kaya (2019)		Roman	A2	X	X	X	X
Refik Halit Karay	Yayan (2019)	Hikâye(2)	A2	X	X	X	X
	Süner (2018)	Hikâye	B1	X	√	X	X
Reşat Nuri Güntekin	Yıldırım (2013)	Roman	A1-A2	X	X	X	√
Sabahattin Ali	Kaymaz (2018)	Hikâye(2)	A1-A2	X	X	√	X
	Aytan vd. (2018)	Hikâye	A2	X	X	X	X
Sait Faik Abasıyanık	Bakan (2012)	Hikâye	B1.1	X	X	X	X
	H. Gürler (2017)	Hikâye(5)	A1-A2	X	X	X	X
	Ay (2020)	Hikâye	B1	√	X	X	X
	Özmen (2019)	Hikâye	A1-A2-B1	√	X	X	X

Yakup Kadri Karaosmanoğlu	S. İpek (2016)	Hikâye(3)	B1	X	√	√	X
Yaşar Kemal	Özmen (2019)	Hikâye	A1-A2-B1	√	X	X	X
Yavuz Bahadıroğlu	Bozkurt (2011)	Hikâye	A1-C1	X	X	X	X
Anonim	Özdin (2020)	Masal	B1-B2	√	X	X	X
	Özet (2019)	Fıkra (15)	A2-B1-B2	X	X	X	X
	N. Kaya (2019)	Destan(10)	A1-A2	X	X	X	X

Yukarıdaki tablodaki B1 çalışmalarını incelediğimizde; Özmen (2019), Özdin (2020), Ay (2020), Aktan (2019) çalışmalarında uzman görüşlerine yer verirken, M. İpek (2018) çalışmasında öğrenci görüşüne yer vermiştir. Yine bu çalışmalardan S. İpek (2016), Süner (2018), Demirel (2019), M. İpek (2018) çalışma sonrasında uygulama yaparak yapılan uyarlama çalışmalarının anlamaya yönelik olumlu katkılarını sayısal verilerle ifade etmişlerdir.

Alanyazındaki bu çalışmalarda uzman görüşü ve uygulamanın bir arada yapıldığı bir çalışma bulunmadığı görülmektedir.

Uyarlama çalışması sonrasında etkinlik bulunan çalışmalar S. İpek (2016), Kaymaz (2018), S. Gürlü (2017), Kutlu (2015), Yaşar (2019), Yazok (2020), Aktan (2019); çalışma sonrasında sözlük bulunan çalışmalar ise Yıldırım (2013), Yazok (2020), Aktan (2019)'dur.

Bu çalışmada ise Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" adlı hikâyesi B1 seviyesine uyarlama çalışması yapılmıştır. Uyarlanmış metin ile ilgili alanda hâlâ çalışmakta olan 12 öğretim görevlisinden uzman görüşü alınmıştır. Çalışma sonunda ise uyarlamanın öğrencilere okuduklarını anlama noktasındaki olumlu katkısını ortaya koyabilmek için bir uygulama yapılmıştır. 22 kontrol grubu ve 22 deney grubu öğrencisine hazırlanan sorular uygulanmış ve veriler değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme

sonucunda, yapılan uyarlama çalışmasının öğrenciye okuduğunu anlama yönünde olumlu katkısı olduğu görülmüştür.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Günümüzün dünyasında artan teknolojik gelişmeler ile birlikte insanların etkileşimleri de artmaktadır. Ticarete ve seyahatlerde neredeyse sınırlar kalmamıştır. Dünyanın her yerinde her yerine her tür amaç ve istek doğrultusunda gidebilir veya istediğiniz bir bilgiye anında ulaşabilirsiniz. Bu küreselleşme ülkeler ve dolayısıyla insanlar arasındaki etkileşimi artırdığı gibi bu etkileşimi en sağlıklı bir biçimde yapabilmenin yolu olan dil öğrenmeye duyulan ihtiyacı ve isteği de arttırmıştır. Her alanda oluşu gibi yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında da sürekli değişimler ve gelişmeler olmaktadır. Son yıllarda ortaya çıkan pandemi eğitim ve öğretim hayatına yeni bir bakış açısı getirmiş. Eğitim kurumları ve dolayısıyla TÖMER’ler bu duruma kısa sürede adapte olup eğitim ve öğretim çalışmalarını bu yönde yapmaya başlamışlardır.

Türkiye’nin dünya ekonomisinde ve siyasetinde vazgeçilmez bir rolü vardır ve gelişen Türkiye ile beraber Türkçe öğrenmeye karşı duyulan ilgi artmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi ADOÇM’nin (CEFR) kabulü ve uygulanmasıyla yeni bir boyut kazanmış. Ders kitapları, yardımcı kaynak kitapları bu yaklaşımla hazırlanmaya başlamıştır. Dünya literatürüne baktığımızda yabancı dil öğretiminin çeşitli aşamalarda geçtiği ve edebi eserlerin sıklıkla bu süreçlerde okuma becerisine katkı amaçlı kullanıldığı görülmektedir. Dil öğretiminin yanı sıra dil estetiği kazandırması ve kültürel etkileşimi sağlaması açısından da edebi eserlerin kullanımının olumlu etkilerinden bazılarıdır. Özellikle iletişimsel yaklaşımın benimsenmesiyle hayatın doğal örnekliğini yansıtan edebi metinler uyarlanarak dil seviyelerine uygun hâle getirilmekte ve dil öğretim sürecine dâhil edilmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de bu yöndeki çalışmaların her geçen gün artarak devam ettiğini söyleyebiliriz. Her ne kadar gözle görülen bir artış olsa da bu alanda daha katedilmesi gereken çok aşamanın olduğu araştırmacılar ve öğretim görevlilerinin kabul ettiği bir gerçektir. Bu alanda yapılan çalışmalara katkı olması amaçlanan çalışmamızda Türk edebiyatının önemli hikâyecilerinden biri olan Ömer Seyfettin’in “Pembe İncili Kaftan” adlı hikâyesi B1 dil seviyesine göre uyarlanmıştır.

ADOÇM doğrultusunda belirlenen B1 seviyesi kazanımları ve dil bilgisi kuralları; Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı'nda bulunan dil bilgisi kuralları esas alınarak bu kazanımlar doğrultusunda okuma becerisi kazanımına destek amaçlı, yardımcı okuma materyali olarak uyarlama denemesi yapılmıştır. Göçen, (2019) kelime sıklığı çalışmasındaki kelime listelerinden ve Türkçenin Ulusal Derlem Sözlüğünden faydalanılmıştır. Uyarlanmış metinde bazı kelime ve açıklama gereken bazı bölümler numaralandırılarak metnin sonunda açıklama olarak verilmiştir. Uyarlanmış metin ve hazırlanan uzman görüşü anketi alanında hâlâ çalışmakta olan on iki öğretim görevlisine gönderilerek bunların görüşleri alınmıştır. Bu anketin sonucunda metnin B1 seviyesi için yeterlilik oranı 5 üzerinde 4.4 (yeterli) olduğu görülmüştür.

Orta uzunlukta bir hikâye olan “Pembe İncili Kaftan” hikâyesinin yabancı dil öğretiminde başlangıç seviyesi öğrencileri için düzey üstü olduğu düşünüldüğü için uyarlama çalışmasının B1 seviyesine göre yapılmasına karar verilmiştir. Hikâyenin özgünlüğünü, anlatı yapısını bozmamak için uyarlama yapılırken çıkarma yöntemi çok fazla kullanılmamıştır. Bu çalışmaya başlanıldığında B1 seviyesine uyarlanmış metnin, ders materyali olmasından daha ziyade öğrencilerin tek başlarına yabancı dil öğrenme çalışması yaparken sözlük kullanma ihtiyacı duymadan ve anlamadığı üst düzey dil bilgisi yapılarıyla uğraşmadan okuyabilecekleri seviyeye getirme amacı hedeflenmiştir. Hem özgün metnin hem de uyarlanmış metnin sonuna okuma anlama soruları hazırlanmış bunlar Google Forms üzerinde öğrencilere çevirim içi olarak uygulanmıştır.

Özgün metine verilen cevap tablosunu incelediğimizde toplam doğru cevap verme katsayısına baktığımızda 35.14 olduğunu görmekteyiz; uyarlanmış metine verilen cevap tablosunu incelediğimizde toplam doğru cevap verme katsayısına baktığımızda ise 60,52 olduğunu görülmektedir. Ayrıca elde edilen verilerden Arapça bilmenin uyarlanmış metni anlamada herhangi bir olumlu etkisi olmadığı; içinde Arapça kelimelerin daha fazla olduğu özgün metni anlamada ise az da olsa olumlu bir etkisi olduğunu görülmektedir.

Bundan sonra bu alanda yapılacak olan çalışmalar için önerilerde bulunacak olursak:

- Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde her düzey için kelime listelerinin oluşturulması büyük bir ihtiyaçtır. Araştırmacılar ve uzmanları tarafından bu yönde çalışmalar yürütülmelidir.
- Yapılan uyarlama çalışmalarının en çok eleştirildiği noktalardan biri eserlerin uyarlama sonrası anlam bütünlüğünün ve estetik yapısının bozulması yönündedir. Bu nedenle yapılan çalışmalarda eserin özgün hâline bu noktada sadık kalınması gereklidir. Bu uyarlanmış eserin yapay bir metin olmasının önüne geçer.
- Okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrası etkinlikler Öğrencinin eserin olay bağlamına daha hâkim olmasını ve kültürel boyutunu daha iyi kavramasını sağlayabilir. Bu tür etkinlikler hazırlamak faydalı olabilir. Çalışma sonuna eklenen sözlükçe çalışması veya kavratılmak istenen kelimelere numara verilerek metin sonunda açıklamak da okuma becerisinin gelişmesine katkısı olan çalışmalardır. Özellikle başlangıç seviyeleri için yapılan çalışmalarda görsel kullanımı da anlamayı kolaylaştıran okumayı keyifli hâle getiren çalışmalardır.
- Seviyeye göre uyarlanmış metinlerin en önemli katkılarından biri öğrencinin öğrenme kaygısını azaltmasıdır. Önemli yazarların önemli eserlerini okuyup anlayabildiğini görmek öğrencinin özgüveninin artmasına destek olacaktır.
- Metin seçiminde ilgi çekicilik önemlidir. Öğrencide merak uyandıran eserler öğrenme isteğinin de artmasını sağlar. Sıkılmadan keyifle ilgiyle okunan metinler sayesinde öğrenilen kelime ve yapıların kısa süreli hafızadan uzun süreli hafızaya aktarılmasını kolaylaştıracaktır. Bu nedenle özellikle yardımcı kaynak olarak seçilen eserlerde bu özelliğe dikkat edilmesi önemlidir.
- Uyarlama çalışmalarında dikkat edilmesi gereken bir husus da uyarlanan eserlerin seviyenin altında olmamasıdır. Seviyenin altında olan eserler ilgi çekiciliğini kaybeder ve öğrencinin sıkılmasına neden olur.

- Uyarlanan eserler e-kitap olarak öğrencilerin her yerde kolayca ulaşması sağlanabilir. Teknolojinin bu alanda desteği alınarak kısa video veya GIF’ler kullanılabilir.
- Şu ana kadar yapılan bu alandaki çalışmalar incelenmesi, eksik olan veya değişim gerektiren noktalar varsa bunların tespitlenmesi bundan sonraki yapılacak çalışmalara ışık tutması bakımından önemlidir.
- Edebi eserlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretim sürecine dâhil olabilmesi için gerekli olan uyarlama çalışmalarının artması ve sadece ders kitaplarında değil yardımcı kaynak olarak kullanılacak bu çalışmaların sayısının artması umulmaktadır. Bu alandaki eksikliğin giderilmesi için sadece bireysel değil kurumsal çalışmalara da ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

Kitaplar:

Akyol, H. (2005) *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Alperen, N. (2001). *Türkçe Okuma ve Yazma Eğitimi Rehberi*. Ankara: Alperen Yayınları.

Argunşah, H. (2012) *Ömer Seyfettin Hikâyeleri 1* s.601. İstanbul: Dergâh Yayınları

Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

CEFR (2018). Common european framework of reference for languages: learning, teaching, assessment companion volume with new descriptors, *Council of Europe*.

Çelik, N. & Başutku, S. (2020), *2018 (CEFR) Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi yeni açıklamalar metninde okuma becerisine yönelik incelemeler*. Aydın TÖMER Yayınları, 5(1), 91-118

Çetinkaya, G. & Uzun, L. (2010). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik özellikleri. Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri* (Ed: H.ÜLPER). Ankara: Pegem Akademi Yayınları

Enginün, İ. (1985). "Ömer Seyfettin'in Hikâyeleri". *Doğumunun Yüzüncü Yılında Ömer Seyfettin*. T.C. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Türk Fikir ve Sanat Adamları Dizisi No. 1, (ayrı basım). Ankara, 1985: 37- 49

Güzel, A. & Barın E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları

Günay, D. V. (2007). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.

Keskin F. & Okur A. (2013). *Yabancılar için Türkçe Öğretimi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.

MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Taslak Basım. Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü

Nurlu, M. (2011). *Fransa'da Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafiker.

Onan, B. (2013). *Dil eğitiminin temel kavramları*. Ankara: Nobel.

Polat, N.H. (2011). *Ömer Seyfettin bütün hikâyeleri*. İstanbul: Yapı Kredi.

Ülper, H. (2010). *Okuma ve Anlamlandırma Becerilerinin Kazandırılması*. Ankara: Nobel Yayınları.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde Nitel Araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Doktora -Yüksek Lisans Tezleri:

Aktan, F. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Halide Edip Adıvar'ın "Himmat Çocuk" hikâyesinin B1-B2 düzeyinde sadeleştirilmesi ve etkinlik hazırlanması* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı, Çanakkale

Aşçı, Y. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öykü: B2 düzeyinde okuma ve yazma becerisi geliştirme*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara.

Ay, S. (2020) *Yabancılara Türkçe öğretimi için Sait Faik Abasıyanık'ın 'Birtakım İnsanlar' adlı hikâyesinin B1 seviyesine sadeleştirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Antalya.

Aydın, M. (2015). *Yabancılar dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki kelime sıklığı ve seviyelere göre sözcük hazinesi çalışması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

Bakan, H. (2012). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metin dilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık,*

"Meserret Oteli" (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi SBE, Ankara.

Barın, E. (1998). *Grameri Türkçe olan topluluklara Türkiye Türkçesi'nin öğretimi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bozkurt, F. (2011). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir metin yöntemi çalışması* (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eskişehir.

Coşkun, E. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarında bağdaşıklık, tutarlılık ve metin elementleri* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Demirel, İ.F. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.

Dilidüzgün, Ş. (1995). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinler* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Eken, H. (2004). *Türkçe öğretiminde metin seçimi* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Elazığ.

Eroğlu, S. (2015). *Metin dilbilimsel ölçütler çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" hikâyesinin yabancılara Türkçe öğretimi için sadeleştirme denemesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Güler, S. (2017). *Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin yabancılara Türkçe öğretiminde A1-A2 seviyesine uyarlanması* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya

- Gökçen, G.** (2016). *Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki söz varlığı* (Doktora tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sakarya.
- Gürler, H.** (2017). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması* (Yüksek lisans tezi) Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Konya.
- Gürler, S.** (2017). *Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin yabancılar Türkçe öğretiminde A1-A2 seviyesine uyarlanması* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Konya.
- İpek, M.E.** (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde metin dilbilimsel ölçütler çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer isimli hikâyesinin sadeleştirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Kaya, M.** (2018). *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılkı Atı Adlı Eserlerin yabancılar için A2 düzeyine uyarlanması* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Kaya, N.N,** (2019). *Türk destanlarının yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılacak metne uyarlanması* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Konya.
- Kaymaz, Z.** (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek isimli hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uygun sadeleştirme çalışması* (Yüksek lisans tezi) Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara.
- Kutlu, A.** (2015). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşağı ve Perili Köşk adlı hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mazlum, D. E.** (2014). *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç romanını ve Peyami Safa'nın "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu"*

romanını Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için A1-A2 seviyesine uyarlanması (Yüksek lisans tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özcan, E. (2018) *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin seçimi: Yeni Hitit B1 Düzeyi* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı, Ankara

Özet, A.T. (2019). *Nasreddin Hoca fıkralarının yabancılarla Türkçe öğretiminde okuma metni olarak düzenlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bölümleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bölüm Dalı, Konya.

Özmen, C. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe Öğretiminde metin değiştirim teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması* (Doktora tezi) Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Hacettepe, Ankara.

Süner, R. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinlerin B1 düzeyine uyarlanması: Eskici örneği.* (Yüksek Lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.

Şimşek, P. (2011). *Yabancılarla Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı kitaplar* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Üze, F.Y. (2010). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinlerin yeri ve önemi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yaşar, S.A. (2019). *Yabancılarla Türkçe öğretiminde metin uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın 'Pazarlık' Hikâyesinin A2 seviyesine göre uyarlanması* (Yüksek lisans tezi) Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kütahya.

Yayan, H. (2019). *Yabancılarla Türkçe öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici ve Testi adlı hikâyelerinin A2 seviyesine uyarlanması* (Yüksek lisans tezi) Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Bilim Dalı, Nevşehir.

Yazok, Z. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis adlı eserinin A1 seviyesinde sadeleştirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Diyarbakır.

Yıldırım, O. (2013). *Yeni Türk edebiyatı metinlerinin A1-A2 düzeyine uyarlanması ve Çalkuşu örneği* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Makaleler:

Barın, E. (2003). Yabancılara Türkçenin öğretiminde temel söz varlığının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13(13), 311.

Bezirci, B. & Yılmaz, A.E. (2010). Türkçe İçin Yeni Bir Okunabilirlik Ölçütü Önerisi. 18. *Sosyal İşleme ve İletişim Uygulamaları Kurultayı Bildirileri*, (s. 368-371). Diyarbakır.

Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching, Special Issue Udes*, 924-935.

Bayraktar, İ. & Durukan, E. (2016) Türkçe ders kitaplarında metin sadeleştirme üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3), 1356-1369.

Çakır, M. (1993). Yabancı dil öğretiminde metin okuma. *Kurgu* (12), 9-17.

Crossley, S. ve McCarthy, P., Louwse, M. & McNamara, D. (2007). A linguistic analysis of simplified and authentic texts. *The Modern Language Journal*. 91, 15-30.

Çeçen, M. A. (2007). Kelime hazinesinin geliştirilmesinde dikkat edilmesi gereken hususlar. *Journal of Turkish Linguistics*, 1 (1), 116-133.

- Demir, A. & Açık, F.** (2011). Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde kültürler arası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken zellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 30, 51-72.
- Durmuş, M.** (2013a). İkinci/yabancı dil ğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi zerine. *Turkish Studies*, 8(1), 1291-1306.
- Durmuş, M.** (2013b). İkinci/yabancı dil ğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları zerine. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 65, 135- 150.
- Durmuş, M.** (2013c). Metin değiştirimin dilbilimsel süreçleri üzerine etkisi. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 6(4), 391-408.
- Durmuş, C.** (2018). Yabancılar Türkçe ğretiminde okuma metinlerinin sadeleştirilmesi: Gazi niversitesi yabancılar Türkçe ğretim Seti rneği. *International Journal of Language Academy*, 6(5), 684-694.
- Gneş, F.** (2013). Türkçe ğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 1- 12.
- Hazer, G.** (2020). “Pembe İncili Kaftan” Hikâyesi zerine Bir Okuma Denemesi”. *ulakbilge*, 52 (2020 Eylül): s. 1017–1027. doi: 10.7816/ulakbilge-08-52-05
- Hişmanoğlu, M.** (2005). Teaching English through literature. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1(1), 53-66.
- Karabacak, K., Erdem, S.** (2015). The effect of using English story books in English courses by adapting them to different activities on the foreign language success of the students. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 176,1028-1033
- Nurlu, M.** (2020). Yabancılar Türk Kültürü ğretimi’nde mer Seyfettin 21. Yzyılda Eğitim ve Toplum / Education And Society In The 21st Century Cilt / Volume 9, Sayı / Issue 25, Spring / Bahar 2020 Araştırma Makalesi / Research Article s.23-60
- Polat, T.** (1993). Yazınsal metinler ve yabancı dil olarak Almanca ğretimi. *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, (8), 181-190.

- Siddhartan, A.** (2004). Syntactic simplification and text cohesion. *Technical report, University of Cambridge*. Erişim adresi <http://www.cl.cam.ac.uk/techreports/UCAM-CL-TR-597.pdf>
- Uçgun, D.** (2006). Yabancılara Türkçe öğretiminde sözcük dağarcığını geliştirme teknikleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 20, 217-227.
- Uğurlu, M.** (2004). Türk lehçeleri arasında kelime eşdeğerliği. *Bilig Dergisi*, 29, 29-40.
- Ünal, D.Ç.** (2005). Yabancı dil öğretiminde edebî metinler: yenilikçi yaklaşımlara geçiş süreci ve gerekçeleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 203-212.
- Young, D.** (1999). Linguistic simplification of sl reading material: effective instructional practice. *The Modern Language Journal*. 83, 350-366.

Kongre ve Sunumlar:

- Aytan, T. Çakır, T., Belikara, P & Ustaoglu, S. (2018)**, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sabahattin Ali'nin "Ayrılan", Ayşe Filiz Yavuz'un "Kabak Tatlısı" ve Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlama Denemeleri. *V. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi*, Türkiye: Yıldız teknik Üniversitesi, Aralık 13-15.

EKLER

EK 1. Özgün Metin

Pembe İncili Kaftan- Ömer Seyfettin

Büyük kubbeli serin Dîvan, bugün daha sakin, daha gölgeliydi. Pencerelelerinden süzülen mavi, mor, sincâbî bahar ziyaları, çinilerinin yeşil derinliklerinde birikiyor, koyulaşıyordu. Yüksek ipek şiltelere diz çökmüş yorgun vezirler, önlerindeki halının renkli nakışlarına bakıyorlar, uzun beyaz sakalını zayıf eliyle tutan ihtiyar sadrazamın sönük gözleri, gayet uzak, gayet karanlık şeyler düşünüyor gibi, mevcut olmayan noktalara dalıyordu.

— Cesur bir adam lazım, paşalar, dedi. Biz onun sırmalara, altınlara, elmaslara garkederek gönderdiği elçisine, padişahımızın elini öptürmedik; ancak dizini öpmesine müsaade ettik. Şüphesiz o da mukâbele etmeye kalkacak.

— Şüphesiz.

— Hiç şüphesiz.

— Mutlaka...

Kubbealtı vezirlerinin tamamıyla kendi fikrinde olduğunu anlayan sadrazam düşündüğünü daha açık söyledi:

— O halde bizden elçi gidecek adamın çok cesur olması lazım! Öyle bir adam ki, ölümden korkmasın. Devletin şanına dokunacak hareketlere karşı koysun. Ölüm korkusu ile, uğrayacağı hakaretlere boyun eğmesin...

— Evet!

— Hay hay.

— Çok doğru...

Sadrazam, sakalından çektiği elini dizine dayadı. Doğruldu. Başını kaldırdı. Parlak tuğları ürperen vezirlere ayrı ayrı baktı.

— “Haydi öyleyse... Bir cesur adam bulun”, dedi.” Hâcegân'dan, Enderun'dan, Dîvan'dan benim aklıma böyle gözü pek bir adam gelmiyor. Siz de düşünün bakalım.” Sofu, sulhperver, sakin padişahın koca devletine sessiz, küçük bir dimağ olan Dîvan düşünmeye başladı.

Bu elçi, yedi sene sonra takdirin "Yavuz" namındaki yaman sillesiyle her gururunun, her cinayetinin cezasını bir anda gören İsmail Safevi'ye gönderilecekti! Şehzadeligini

ata binmekten, cirit oynamaktan, silah kullanmaktan ziyade, kitapla geçiren Bayezid-i Veli'nin tabiatı son derece halimdi. Yalnız şiiri, hikmeti, tassavvufu sever; muharebeden, mücadeleden nefret ederdi. Vezirler, sevgili padişahlarının sükûnunu bozmamayı en büyük vazifeleri sanırlardı. Bununla beraber hudutlarda yine kavganın arkası alınamıyordu. Bosna, Eflak, Karaman, Belgrad, Transilvanya, Hırvatistan, Venedik seferleri birbirini takip ediyor; Modon, Koron, Zonkiyo, Santamavro fetholunuyordu. Sanki İstanbul Fâtihi'nin azmiyle dehası -tahta geçer geçmez babasının heykelini "gölgesi yere düşüyor" diye kırdırıp sevaba girmeye kalkan- zâhit halefinin zamanında da sönmüyor; sönmez bir alev, ezeli bir ruh gibi yaşıyordu. Rahat istedikçe, gaile gaile üstüne çıkıyordu. Hele şark... Kan içinde, ateş, zulüm içinde kıvranıyordu. Yıkılan, sönen Akkoyunlu hanedanının enkazı üstünde Şah İsmail serseri bir saltanat kurmuştu. Geçtiği yerlerde dikili ağaç bırakmayan, babasıyla büyük babası Cüneyd'in intikamını aldığı için delice bir gurura kapılan bu kudurmuş Şah, akla gelmedik canavarlarla sağına, soluna saldırıyordu. Kendine iltica eden tarafları bile çağırdığı ziyafette, yemekmiş gibi, kaydattığı büyük kazanlara atıp söğüş yapan, mağlup ettiği Özbek padişahının kafatasıyla şarap içen bu gaddar Şah, dünyada hakikaten eşi görülmemiş bir zalimdi. Bayezid Dîvanı'nın edib, sakin, haluk, dindar vezirleri, onun vahşetlerini hatırlamaya tahammül edemezlerdi. Bu zalim, bir gün mutlaka bizim hududumuza da tecavüz edecek, şark eyaletlerini zapta kalkacaktı. Bunu herkes biliyordu. Geçen yıl Zülkadriye hâkimi Alâüddevle'den nikâhla kızını istemişti. Alâüddevle kızını vermedi. İsmail, uğradığı bu red hakaretinden hiddetlendi; intikam için padişahın toprağından geçti. Müdafaasız Zülkadriye arazisine girdi, Diyarbekir, Harput kalelerini aldı. Sarp bir dağa kaçan Alâüddevle'nin oğlu ile iki torunu eline esir düştü. Şah İsmail, bu zavallıları ateşte kızartıp kebab ettirdi. Etlerini kuzu gibi yedi. Böyle bir vahşet şarkta yeni duyuluyordu. Cenk istemeyen padişah, Ankara'ya, Yahya Paşa kumandasında bir ordu göndermekten başka bir şey yapmadı. Bu şah, zalim olduğu kadar da kurnazdı. Osmanlı toprağına geçtiği için özür diliyor, birbiri arkasına elçiler gönderiyordu. O vakit Trabzon valisi bulunan Şehzade Yavuz, babası gibi sabredememiş, Tebriz hududunu geçmiş; Bayburd'a, Erzincan'a kadar her tarafı talan etmiş, hatta Şah'ın kardeşi İbrahim'i esir almıştı. İsmail'in elçisi şimdi bu tecavüzden de şikâyet ediyor; Osmanlı toprağına son akınlarının, padişahın devlete karşı değil, sırf Alâüddevle aleyhine olduğunu tekrarlıyordu. İşte Dîvan'da bu kurnaz,

bu zalim, gaddar türediye gönderilecek münasip bir elçi bulunamıyordu; çünkü kendini Osmanlı hakaniyla bir tutan, hatta bütün şarkta cihangirlik kuran bu serseri, karşısında devleti temsil edecek adama karşı şüphesiz birçok münasebetsizlikler edecek; münasebetsizliklerine mükâbele edeni ihtimal kazığa vuracak, derisini yüzecek, akla gelmedik kaba bir vahşetle öldürecekti. Sadrazamın sağındaki, deminden beri, bir mezar taşı gibi hareketsiz duran, kırmızı tuğlu kavuk yerinden oynadı. Yavaş yavaş sola döndü:

— Ben tam bu elçiliğe münasip bir adam biliyorum, dedi. Babası benim yoldaşımdı, ama devlet memuriyeti kabul etmez.

— Kim?

— Muhsin Çelebi.

Sadrazam bu adamı tanımıyordu. Sordu:

— Burada mı oturuyor?

— Evet

— Ne iş yapıyor?

— Biraz zengindir. Vaktini okumakla geçirir. Tanımazsınız efendim. Hiç büyüklerle ülfet etmez. İkbâl istemez.

— Neye?

— Bilmem ama, belki "zevâli var" diye.

— Tuhaf...

— Fakat çok cesurdur. Doğrudan ayrılmaz. Ölümünden çekinmez. Birçok defa gaza etmiştir. Yüzünde kılıç yaraları vardır.

— Bize elçi olmaz mı?

— Bilmem.

— Bir kere kendisini görsek...

— Bilmem, çağırınca ayağımıza gelir mi?

— Nasıl gelmez?

— Gelmez işte... Dünyaya minneti yoktur. Şahla gedâ nazarında birdir.

— Devletini sevmez mi?

— Sever sanırım.

— O halde biz de kendimiz için değil, devletine hizmet için çağırırız.

— Tecrübe buyurun efendim.

Sadrazam, o akşam kethüdâsını Muhsin Çelebi'nin Üsküdar'daki evine gönderdi. Devlete, millete dair bir maslahat için kendisiyle konuşacağını, yarın mutlaka tereddüt etmeyip gelmesini yazıyordu.

Sabah namazından sonra sarayının selamlığında, Hint kumaşından ağır perdeli küçük, loş bir odada kâtibinin bıraktığı kâğıtları okurken, sadrazama, Muhsin Çelebi'nin geldiğini haber verdiler.

— Getirin buraya, dedi.

İki dakika geçmeden odanın sedef kakmalı ceviz kapısından pala bıyıklı, iri, levent, şen bir adam girdi. İnce siyah kaşlarının altında iri gözleri parlıyordu. Belindeki silahlık boştu. Bütün kullarının tekâpûsuna, secdesine alışan sadrazam, bir an, eteğine kapanılmasını bekledi. Oturduğu mor çuha kaplı sedirin daima öpülen ağır sırma saçağındaki yumağı, altından, içi boş küçük bir kafa gibi şaşkın duruyordu. Sadrazam söyleyecek bir şey bulamadı. Böyle göğsü ileride kabarık, başı yukarı kalkık bir adamı ömründe ilk defa görüyordu. Kubbe vezirleri bile huzurunda iki büklüm dururlardı.

Muhsin Çelebi, gayet tabii bir sesle sordu:

— Beni istetmişsiniz, ne söyleyeceksiniz efendim?

— Şey...

— Buyrunuz efendim.

— Buyur oğlum, şöyle bir otur da...

Muhsin Çelebi, çekinmeden, sıkılmadan, ezilip büzülmeden, gayet tabii bir hareketle kendine gösterilen şilteye oturdu. Sadrazam hâlâ ellerinde tuttuğu kıvrık kâğıtlara bakarak içinden: "Ne biçim adam? Acaba deli mi?" diyordu. Hâlbuki... Hayır. Bu çelebi gayet akıllı bir insandı! Merde, namerde muhtaç olmayacak kadar bir serveti vardı. Çamlıca ormanının arkasındaki büyük mandıra ile büyük çiftliğini işletir, namusuyla yaşar, kimseye eyvallah etmezdi. Fukaraya, zayıflara, gariplere bakar; sofrasında hiç misafir eksik olmazdı. Dindardı. Ama mutaassıp değildi. Din, millet, padişah aşkını kalbinde duyanlardandı. Devletinin büyüklüğünü, kudsiliğini anlardı. Yegâne mefkûresi: "Allah'tan başka kimseye secde etmemek, kula kul olmamak"tı... İlmî, kemalî herkesçe malumdu. İbn-i Kemal ondan bahsederken "Beni okutur!" derdi. Şairdi. Lâkin ömründe daha bir kaside yazmamıştı. Hatta böyle methiyeleri okumazdı bile... Yaşı kırkı geçiyordu. Önünde açılan ikbal yollarından daha hiçbirine sapmamıştı. Bu altın kaldırımlı, mîna çiçekli, cenneti andıran nuranî yolların

nihayetinde daima "kirli bir etek mihrabı" bulunduğunu bilirdi. İnsanlık onun nazarında çok yüksek, çok büyüktü. İnsan, arzın üzerinde Allah'ın bir halefiydi. Allah, insana kendi ahlakını vermek istemişti. İnsan, her mevcudun fevkinde idi. Kuyruğunu sallaya sallaya efendisinin pabuçlarını yalayan köpeğe tabasbus pek yakıştırdı; ama, insana... Muhsin Çelebi, her türlü zilleti hazmederek ikbal tepelerine iki büklüm tırmanan maskara harislerden, izzetinesiz kölelerden, zâhifeler gibi yerlerde sürünen mülevves esirlerden nefret ederdi. Hatta bunları görmemek için merdümگیرiz olmuştu. Yalnız muharebe zamanları Guraba Bölüklerine kumandanlık için meydana çıkardı. Huzurda serbest, tabii oturuşu sadrazamı çok şaşırttı. Ama, kızdırmadı:

— Tebriz'e bir elçi göndermek istiyoruz. Tarafımızdan sen gider misin, oğlum?

— Ben mi?

— Evet.

— Ne münasebet?

— Aradığımız gibi bir adam bulamıyoruz da...

— Ben şimdiye kadar devlet mansıbına girmedim.

— Niçin girmedin?

Muhsin Çelebi biraz durdu. Yutkundu. Gülümsedi:

— Çünkü ben boyun eğmem, el etek öpmem, dedi; halbuki zamanın devletlileri mevkilerine hep boyun eğip, el etek hatta ayak öpüp, bin türlü tabasbusla, riya ile, tekâpu ile çıktıklarından etraflarına daima hep bu zelil mazilerinin çirkin hareketlerini tekrarlayanları toplarlar. Gözdeleri, nedimleri, himaye ettikleri, hep denî riyakarlar, ahlâksız müdâhinler, namussuz maskaralar, haysiyetsiz dalkavuklardır. Mert, doğru, izzetinesiz sahibi, hür, vicdanının sesine kulak veren bir adam gördüler mi, hemen garez olur, mahvına çalışırlar. Gedik Ahmed Paşa niçin hançerlendi, paşam?

—

Sadrazam yavaşça dişlerini sıktı. Gözlerini süzdü. Tuttuğu kâğıdı buruşturdu. Hiddetlenemiyordu. Ama hiddetlendiği zamanlarda olduğu gibi yanaklarına bir titreme geldi. Vezirken değil, hatta daha beylerbeyi iken bile karşısında akranlarından kimse böyle dümdüz laf söyleyememişti. Tekrar "Acaba deli mi?" diye düşündü. Deli değilse... Bu ne küstahlıktı. Bu derece küstahlık, "nizamı âleme" muhalif değil miydi? Gözlerini daha beter süzdü. İçinden, "Şunun başını vurdursam..." dedi. Kapıcılara bağırarak için ağzını açacaktı. Ansızın vicdanının -neresi olduğu bilinmeyen bir

yerinden gelen- derin sesini işitti: "İşte, sen de tabasbus, riya, tekâpu yollarından yükselenler gibi, serbest, düz, bir lafı çekemiyorsun! Sen de karşında mert bir insan değil, ayaklarını yalayan bir köpek, zilletinin altında iki kat olmuş bir maskara, bir rezil istiyorsun!" Süzgün gözlerini açtı. Avucunda sıktığı kâğıdı yanına koydu. Tekrar Muhsin Çelebi'ye baktı. Ortasında geniş bir kılıç yarasının izi parlayan yüksek alnı...al yanakları...yeni tıraşlı beyaz, kalın boynu...biraz büyücek, eğri burnu...ince sarığı...tıpkı Şehnâme sahifelerinde görülen eski kahramanların resimlerine benziyordu. Evet, bu, alnında yarası görülen kılıcın yere düşüremediği canlı bir kahramandı. İnsafılı sadrazam, vicdanının ruhuna akseden sesini, gururunun karanlığı ile boğmadı. "Tam bizim aradığımız adam işte..." dedi. Bu kadar pervasız bir adam devletine, milletine yapılacak hakareti de çekemez, ölümden korkarak, göreceği hakaretlere eyvallah diyemezdi. Kavuşunu hafifçe salladı:

— Seni Tebriz'e elçi göndereceğiz.

Muhsin Çelebi sordu:

— Katınızda bu kadar nişancılar, kâtipler, hocalar var. Niçin onlardan intihâb etmiyorsunuz?

— Sen, Şah İsmail denen habisin kim olduğunu biliyor musun?

— Biliyorum.

— Devletini seviyor musun?

— Seviyorum.

Hakim sadrazam doğruldu. Arkasına dayandı:

— Pekâlâ öyleyse, dedi, bu habis "elçiye zeval yok" kaidelerini kabul etmez. Bizimle rekabet davasındadır. Er meydanında hakkımızda yapamadıklarını bizim göndereceğimiz elçiye yapmak ister. İhtimal işkenceyle idam eder. Çünkü Allah'tan korkusu yoktur. Hâlbuki elçimize yapılacak hakaret devletimize demektir. Bize öyle bir adam lazım ki, hakaret görünce başından korkmasın... Bu hakareti aynıyla o habise iade etsin... Devletini seversen sen bu fedakârlığı kabul edeceksin!

Muhsin Çelebi hiç düşünmedi:

— Ettim efendim, fakat bir şartla, dedi.

— Ne gibi?

— Mademki bu bir fedakârlıktır, fedakârlık ücretle olmaz. Hasbî olur. Devlete karşı ücretle yapılacak bir fedakârlık, ne olursa olsun, hakikatte şahsi bir kazançtan başka

bir şey değildir. Ben maaş, maaş, ücret filan istemem. Fahri olarak bu hizmeti görürüm. Şartım budur!

— Fakat oğlum, bu nasıl olur? Onun elçisi gayet ağır giyinmişti. Atları, hademeleri mükemmeldi. Bizim elçimizin atları, hademeleri, esvabı daha muhteşem, daha ağır olmak icap eder. Bunlar için mutlaka hazineden sana birkaç bin altın vereceğiz.

Muhsin Çelebi döndü. Önüne baktı. Sonra başını kaldırdı:

— Hayır, dedi, hazineden bir pul almam. İcap eden muhteşem takımlı atları, süslü hademeleri ben kendi paramla düzeceğim. Hatta...

Sadrazam gözlerini açtı.

— ... Hatta sırtıma Şah İsmail'in ömründe görmediği ağır bir şey giyeceğim.

— Ne giyeceksin?

— Sırmakeş Toroğlu'ndaki, dibâsı Hind'den, harcı Venedik'ten gelme "Pembe İncili Kaftan"ı alacağım.

— Ne... O kadar parayı nerede bulacaksın, oğlum?

Sadrazamın şaşmaya hakkı vardı. Bir ay evvel tamamlanan, üzeri en nadir pembe incilerle işlemeli bu kaftanın namını İstanbul'da duymayan yoktu. Vezirler, elçiler, padişaha hediye etmek için Toroğlu'na müracaat ettikçe, o, fiyatını artırıyordu. Muhsin Çelebi, bu meşhur kaftanı nasıl alacağını anlattı:

— Çiftliğimle, mandıramı, evimi rehine vereceğim; tüccarlardan on bin altın borç toplayacağım. İki bin altın atlarla hademelere sarf edeceğim. Geriye kalan sekiz bin altına da bu kaftanı alacağım.

Sadrazam bu hareketi makul bulmadı:

— Geldikten sonra bu kaftan senin işine yaramaz. Yalnız bir debdebe aletidir. Mallarını elinden çıkaracaksın. Fakir düşeceksin.

— Hayır. Sekiz bin altına alacağım kaftanı altı ay sonra Toroğlu benden yedi bin altına geri alır. Yedi bin altınla ben çiftliğimi rehinden kurtarırım. Geri kalan borçlarımı ödeyemezsem, varsın babamın yadigâr bıraktığı mandıram devlete feda olsun... Devletten hep alınmaz ya... Biraz da verilir!

Muhsin Çelebi ile konuştuğunda sadrazamın hayreti büyüyordu. Kalbi rahatladı. İşte küstah, türedi bir hükümdara haddini bildirmek için gönderilecek tam bir adam bulunmuştu. Gülüyor, ağır kavuğunu sallıyordu. Dîvan'ın nazik, korkak, hesapçı

çelebileri canlarıyla mallarını çok severlerdi. Bunlardan biri elçi gönderilse, devletinin haysiyetinden ziyade alacağı ihsanı düşünerek, hakkında revâ görülen her hakareti kabul edecekti. Sadrazam, Muhsin Çelebi'yi yemeğe de alıkoymak istedi. Muvaffak olamadı, giderken onu tâ sofaya kadar teşyi etti.

.....Altı ay içinde Muhsin Çelebi büyük çiftliğini, mandirasını, evini, dükkânını, bahçesini, bostanını rehine koydu. Tüccarlardan para topladı. Atlarını, hademelerini düzdü. Bunların hepsi hakikaten emsali görülmedik derecede muhteşemdi. Dönüşte yedi bin liraya iade etmek şartıyla Toroğlu'ndan meşhur Pembe İncili Kaftan'ı da aldı. Genç karısıyla iki küçük çocuğunu akrabasından birinin evine bıraktı. Altı aylık nafakalarını ellerine verdi. Sonra padişahın nâmesini koynuna koyarak yola düzöldü. Konak konak ilerledikçe bu yeni elçinin debdebesi, dârâtı, hele incili kaftanının şöhreti bütün Anadolu'dan geçerek Şah İsmail'in diyarına taşıyordu. Muhsin Çelebi bir gün Tebriz kalesine büyük bir ihtişamla girdi. Bu küçük pâyitahtın süse, dârâta, renge, ziyete meftun halkı, İstanbul elçisinin kaftanını görünce şaşırıldılar. Şehir, saray, bütün encümenler kaftanın hikâyesiyle doldu. Şah İsmail "Pembe İnci"yi yalnız masallarda işitmiş, daha nasıl şey olduğunu görmemişti. Kendisinin daha görmediği şeye sahip olan bu zengin elçiye karşı nefsinde derin bir gazez duydu. Onu hakareti altında ezmeye karar verdi. Huzuruna kabul etmezden evvel tahtının arkasına cellatlarını hazırlattı. Tahtın önündeki dibâ şilteleri, ipek seccadeleri kaldırttı. Sağında vezirleri, solunda muharipleri duruyorlardı.

...Muhsin Çelebi, geniş somaki kemerli açık kapıdan serbest adımlarla girdi. Yürüdü. Başı her vakit ki gibi yukarda, göğsü her vakit ki gibi ileride idi. Koynundan çıkardığı nâme-i hümayyununu öptü. Başına koydu. Sonra altın tahtın üstüne -allı, yeşilli, mavili, morlu, ipek yığınlarına sarılmış, sırmalarla, tuğlarla, sancaklarla bağlanmış gibi- garip bir yırtıcı kuş sükûnetiyle tüneyen Şah'a uzattı. Ayağı öpölmeyen Şah gazabından sapsarı kesildi. Gözlerinin beyazları kayboldu. Nâmeyi aldı. Muhsin Çelebi, tahtın önünden çekilince şöyle bir etrafına baktı. Oturacak bir şey yoktu. Gülömsedi. İçinden: "Beni mecburen ayakta, hürmet vaziyetinde tutmak istiyorlar galiba..." dedi. Bir an düşündü. Bu hakarete nasıl mukâbele etmeliydi? Hemen sırtından Pembe İncili Kaftan'ı çıkardı. Tahtın önüne, yere serdi. Şah İsmail, vezirleri, kumandanları aptallaşmışlar, hayretle bakıyorlardı. Sonra bu kıymettar kaftanın üzerine bağdaş

kurdu. İnce dev, ejderha resimleri nakşolunmuş sivri kubbeyi, yaldızlı kemerleri çınlatan gür sadâsıyla:

— Nâmesini verdiğim büyük padişahım, Oğuz Kara Han neslindedir! diye haykırdı, dünya yaratıldığından beri onun ecdadından kimse kul olmamıştır. Hepsi padişah, hepsi hakandır. Ecdâdı hilkatten itibaren hükümdar olan bir padişahın elçisi, hiçbir ecnebî padişah karşısında dîvan durmaz. Çünkü kendi padişahı kadar dünyada asil bir padişah yoktur.

Çünkü... Muhsin Çelebi, kaba Türkçe nutkunu bağırdıkça, fârisî bilmeyen Şah kızarıyor, sararıyor, morarıyor, elinde heyecandan açamadığı nâme, tir tir titriyordu. Tahtının arkasındaki cellatlar kılıçlarını çekmişlerdi. Muhsin Çelebi bağırdı, çağırdı. Mukarripler, vezirler, cellatlar, muhripler hükümdarlarının sabrına, tahmülüne şaşıyorlardı. Hatta içlerinden birkaçı mırıldanmaya başladı. Muhsin Çelebi, sözünü bitirince müsaade filan istemedi, kalktı. Kapıya doğru yürüdü. Şah İsmail donmuş, taş kesilmişti. Çaldıran'da kırılacak gururu, bugün, bu tek Türk'ün ateş nazarları altında erimişti. Muhsin Çelebi dışarı çıkarken, kendi gibi hayretten donan nedimlerine:

— Şunun kaftanını veriniz, dedi.

Muhriplerden biri koştu. Tahtın önünde serili kaftanı topladı. Türk elçisine yetiştirdi:

— Buyurun. Kaftanınızı unutuyorsunuz.

Muhsin Çelebi durdu, güldü. Çıktığı kapıya doğru dönerek Şah'ın işiteceği yüksek bir sesle:

— Hayır, unutmuyorum. Onu size bırakıyorum. Sarayınızda büyük bir padişah elçisini oturtacak seccadeniz şiltenez yok... Hem bir Türk yere serdiği şeyi bir daha arkasına koymaz... Bunu bilmiyor musunuz? dedi.

...Geçtiği yollardan gece gündüz dörtlü döndü. Üsküdar'a girdiği zaman, Muhsin Çelebi'nin cebinde tek bir akçe kalmamıştı. Süslü hademelerine dedi ki:

— Evlatlarım! Bindiğiniz atları, haşaları, takımları, üstünüzdeki esvâbları, belinizdeki murassâ hançerleri size bağışlıyorum. Bana hakkınızı helal ediyor musunuz?

— Ediyoruz.

— Ediyoruz.

— Anamızın ak sütü gibi.

Cevabını alınca onları başından savdı. Geniş bir nefes aldı. Evine uğramadan, deniz kıyısına koştu. Bir kayığa atladı. Sadrazamın konağına gitti. Nâmeysi Şah'a verdiğini,

hiçbir hakarete uğramadığını, Şah'ın müsaadesine tenezzül etmeden habersizce kalkıp İstanbul'a döndüğünü söyledi. Zaten Sadrazam, onun vazifesini hakkıyla ifâ edeceğinden son derece emindi. Yollara, derebeylerine, aşiretlere dair bazı şeyler sordu. Çelebi kalkıp çekileceği zaman:

— Ben satın almak istiyorum, oğlum, kaftanın burada mı? dedi.

— Hayır, getirmedim.

— Acemistan'da mı sattın?

— Hayır, satmadım.

— Çaldırdın mı?

— Hayır.

— Ya ne yaptın?

— Hiç!

Sadrazam ısrar etti, tekrar tekrar sordu. Kaftanın ne olduğunu bir türlü anlayamadı. Muhsin Çelebi, yaptığı ile iftihar edecek kadar küçük ruhlu değildi. O akşam Üsküdar'a döndü. Ertesi günü yedi bin altına geri almak için kendisini bulan Sırmakeş Toroğlu'na da kaftanı ne yaptığını söylemedi. Meraklı İstanbul'da, hiç kimse, meşhur Pembe İncili Kaftan'ın "nasıl, nerede, niçin" bırakıldığını öğrenemedi. Tebriz sarayındaki macera, tarihin karanlığına karıştı, sır oldu. Fakat eski zengin Muhsin Çelebi, bu kaftan için girdiği borçları verip çiftliğini, mandırasını, iradlarını rehinden kurtaramadı. Elçilikten yadigâr kalan atı ile murassâ takımını satıp Kuzguncuk'ta minimini bir bahçe aldı. Onu ekip biçti. Çoluğunun çocuğunun ekmeğini çıkardı. Ölünceye kadar Üsküdar pazarında sebzevatçılık etti. Pek fakir, pek acı, pek mahrum bir hayat geçirdi. Ama yine ne kimseye boyun eğdi, ne de bütün servetini bir anda yere atmakla gösterdiği fedakârlığa dair gevezelikler yaparak boşu boşuna pohpohlandı!

EK 2. Özgün Metin Uygulama Soruları ve Katılımcı Cevapları

PEMBE İNCİLİ KAFTAN- Ömer Seyfettin-Özgün Metin Sorular

1. Aşağıdakilerden hangisi gidecek elçinin özelliklerinden değildir? (3 puan)

- A. Açık sözlü olması
- B. Ölümden korkmaması
- C. Hakaretlere boyun eğmemesi
- D. Az konuşması

2. Bayezid-i Veli'nin karakter özelliklerindedir? (3 puan)

- A. Kitap okumaktansa cirit oynamayı sever.
- B. Ata binmektense ilimle, hikmetle vakit geçirir.
- C. Cesur bir savaşçı olsa da genel olarak sakindir.
- D. Muharebe ortamlarında bile şiirle, tasavvufla meşk eder.

3. Şah İsmail aşağıdakilerden hangisine zarar verdi? (3 puan)

- A. Muhsin Çelebi'ye
- B. Özbek padişahına
- C. Yahya Paşa'ya
- D. Şehzade Yavuz'a

4. Sadrazam elindeki kâğıdı neden buruşturdu? (3 puan)

- A. Çünkü Muhsin Çelebi'ye cevap veremiyordu.
- B. Çünkü Muhsin Çelebi'nin söylediklerini düşünüyordu.
- C. Çünkü ilk defa biri açıkça düşüncelerini söylüyordu.
- D. Çünkü onun cesaretinden korkuyordu.

5. Elçi olarak gitmeyi Muhsin Çelebi hangi şartla kabul ediyor? (3 puan)

- A. İyi giyimli, gösterişli bir grupla gitmek.
- B. Askerler, atlar ve kıyafet için para almak.
- C. Döndükten sonra sarayda yaşamak.
- D. Devletten ücret almamak.

6. "O halde bizden elçi gidecek adamın çok _____ olması lazım!"

Yukarıdaki boşluk için aşağıdakilerden hangisi getirilemez? (3 puan)

- A. Cesaretli
- B. Korkusuz
- C. Gözü pek
- D. Korkak

7. Sadrazam, Muhsin Çelebi kaftanı almak isteyince neden şaşırıyor? (3 puan)

- A. Kaftan çok pahalıdır.
- B. Kaftan çok gösterişlidir.
- C. İstanbul'da herkes kaftanı biliyor
- D. Kaftan Venedik'ten geliyor.

8. Muhsin Çelebi neden kaftanı Acemistan'da bırakıyor? (3 puan)

- A. Şah İsmail'e hediye eder.
- B. Orada yere serdiği için geri almaz.
- C. Padişahın emrine karşı gelemez.
- D. Toroğlu ile anlaşması o şekildedir.

9. Muhsin Çelebi Pembe İncili Kaftan'a ne olduğunu neden kimseye söylemiyor? (3 puan)

- A. Kimsenin onu bu durumla hatırlamasını istemez.
- B. Padişahın ona ve ailene yardım etmesini istemez.
- C. Şah İsmail'in hareketi onun gururunu incitir.
- D. Kimsenin onun hareketini konuşmasını istemez.

10. Aşağıdakilerden hangisi Üsküdar'a döndükten sonrası ile ilgili yanlış bir bilgidir? (3 puan)

- A. Durumu hakkındaki konuşmalar onu üzdü.
- B. Ailesiyle birlikte yeni bir hayata başladı.
- C. Yanındaki kişilerle görüşüp her şeyi onlara bıraktı.

D. Tüm varlığından vazgeçip hayata sıfırdan başladı.

11. Muhsin Çelebi hakkındaki bilgilerden hangisi yanlıştır? (3 puan)

- A. Daha önce savaşa katıldı.
- B. Yardımseverdir, kimseye boyun eğmez.
- C. Sürekli devlet işinde çalıştı.
- D. İyi bir aile babasıdır.

12. Muhsin Çelebi'nin fizikî görünümü nasıldır? (3 puan)

- A. Bıyıklı, iri ve neşeli bir adamdır.
- B. Alnın ortasında dar bir kılıç izi vardır.
- C. Başı dik, gururlu ve kendinden emindir.
- D. İnce siyah kaşlı kapkara gözlüdür.

13. Muhsin Çelebi ile ilgili bilgiler doğru mu, yanlış mı? İşaretleyiniz. (12 puan)

	DOĞRU	YANLIŞ
1. Devlet memuriyeti kabul etmez.		
2. Padişahın yoldaşdır.		
3. Kibirli biridir, kimseyle konuşmaz.		
4. Kimsenin emrini dinlemez./dikkate almaz.		
5. O hizmet etmeyi sever.		
6. Üsküdar'daki evinde görüşmeyi kabul eder.		

14. Pembe İncili Kaftan metninde aşağıdakilerden hangileri vardır, hangileri yoktur?

(12 puan)

	VAR	YOK
1. Muhsin Çelebi'nin hayatında ne gibi değişiklikler oldu?		
2. Sadrazam'ın Şah İsmail hakkındaki düşünceleri nelerdir?		
3. Şah İsmail'in elçiye cevabı ne oldu?		
4. Saray halkının Muhsin Çelebi hakkındaki düşünceleri nelerdir?		
5. Muhsin Çelebi'nin ailesinin bu durum karşısındaki tavrı ne oldu?		
6. Pembe İncili Kaftan'ın başına ne geldi.		

15. Muhsin Çelebi'nin insana değer vermesinin sebebi nedir? Açıklayınız. (3puan)

Bilgi Transferi Soruları:

16. Aşağıda, tabloda karakterlerle ilgili bilgiler ve karakterler yer almaktadır. Bu karakterlerle ilgili bilgileri, tablodaki kişilerle eşleştiriniz. (15 puan)

Lütfen alıştırmayı hikâyeye bakmadan yapınız.

	Şah İsmail Safevi	Bayezid-i Veli	Alâüddevle	Şehzade Yavuz	Sadrazam
1.Zalim, kurnaz, gaddar bir türedi.					
2.Karşısındakilerin abartılı saygı göstermelerine alışkın.					
3.Babası gibi sabırlı değil.					
4.Zülkadriye hâkimi.					
5.Ata binmekten, cirit oynamaktan, silah kullanmaktan ziyade, kitapları seven halim.					

17. Hikâyede sözü edilen, mekânlarla ilgili özellikler ve mekânlar tabloda yer almaktadır. Hangi özellik hangi mekâna aittir, işaretleyiniz.

Lütfen alıştırmayı, hikâyeye bakmadan yapınız. (9 puan)

	Divân	Sadrazam Odası	İsmail'in Sarayı
1. Büyük kubbeli, serin,			
2. Beyaz parlak süslü ceviz kapı.			
3. Altın bir taht			

18. Aşağıdaki boşlukları doğru eklerle doldurunuz. (13 puan)

Lütfen alıştırırmayı, hikâyeye bakmadan yapınız.

- a) Biz onun sırmalara, altınlara, elmaslara garkederek gönderdiği elçisine, padişahımız....(1) eli....(2) öptürmedik.
- b) Bununla beraber hudutlar....(3) yine kavganın arka....(4) alınamıyordu.
- c) Ankara'.....(5) Yahya Paşa kumandasında bir ordu göndermekten başka bir şey yapmadı.
- d) Demin.....(6) beri, bir mezar taşı gibi hareket..(7) duran, kırmızı tuğlu kavuk yerinden oynadı.
- e) Muhsin Çelebi, çekin.....(8) sıkıl.....(9), gayet tabii bir hareketle kendine gösterilen şilteye oturdu.
- f) Yalnız muharebe zamanları Guraba Bölüklerine kumandan....(10) için meydanlar.....(11) çıkardı.
- g) Mert, doğru, izzetinefis sahibi, hür, vicdanının sesine kulak veren bir adam gördü....(12) mi, hemen gazez olur, mahvın.... (13) çalışırlar.

CEVAPLAR

Aşağıda özgün metin soruları ve cevapların bulunduğu uygulama linki bulunmaktadır.

LİNK:https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=WyxvJNxuUk66mjFHJ6xQScLBeta__VBMI_fnAjnex_ZUN0VOQk9QNzQ1UloxVklIQudHNkNESTYyRy4u

EK 3. Uyarlanmış Metin

Pembe İncili Kaftan- Ömer Seyfettin

B1 Düzeyine Uyarlanmış Metin

Büyük çatılı serin Meclis, bugün daha sakin, daha gölgeliydi. Pencereleden mavi, mor, açık kahverengi bahar ışıkları içeriye giriyor, duvarlardaki seramiklerin yeşilinde birikiyor, koyulaşıyordu. Yorgun vezirler ipek yüksek minderlerin üzerine diz çökmüş, önlerindeki halının renkli nakışlarına bakıyorlardı. İhtiyar başvezir hem uzun beyaz sakalını zayıf eliyle tutuyor hem de güçsüz gözleriyle dalgın dalgın bakıyordu. Sanki uzak ve karanlık şeyler düşünüyor gibiydi.

-Cesur bir adam lazım, paşalar¹, dedi. Şah İsmail'in elçisinin kıyafetinde elmaslar, altınlar, gümüşler doluydu. Bize böyle gösterişli bir elçi gönderdi. Biz ise elçinin padişahımızın elini öpmesine izin vermedik sadece dizini öpmesine izin verdik. Şüphesiz, o da buna karşılık verecek.

-Şüphesiz.

-Hiç şüphesiz.

-Mutlaka...

Meclisteki vezirler, başvezirle tamamen aynı düşünüyorlardı. Başvezir bunu anlayınca düşüncelerini daha açık söyledi:

-O hâlde bizim elçimizin Şah'ın önünde çok cesur olması lazım! Öyle ki, bu adam ölümden korkmasın.

Devletin şanına karşı olumsuz hareketler olursa karşı koysun. Hakaretlere ölüm korkusu sebebiyle katlanmasın, boyun eğmesin.

-Evet!

-Hay hay.

-Çok doğru...

Başvezir sakalından elini çekip dizine dayadı. Dikildi. Başını kaldırdı. Vezirlerin başlıklarındaki tüyler bile korkudan titriyordu. Başvezir hepsine ayrı ayrı baktı.

-Haydi öyleyse.. Cesur bir adam bulun, dedi. Hem yüksek rütbeli memurlardan, hem hocalardan hem de meclisten böyle cesur biri aklıma gelmiyor. Siz de düşünün bakalım.

Meclis düşünmeye başladı. Şöyle ki bu meclis, dinine düşkün, barışsever, sakın bir padişaha ait büyük bir devletin küçük bir temsilcisiydi. Meclis bu elçiyi Şah İsmail Safevi'ye göndermek istiyordu.

Padişah Beyazid-i Veli, şehzadeligi döneminde ata binmekten, cirit² oynamaktan, ok atmaktan, silah kullanmaktansa daha fazla kitaplarla vakit geçiriyordu. Son derece yumuşak huylu biriydi. Yalnız şiiri, felsefeyi, tasavvufu³ seviyor; savaştan, mücadeleden nefret ediyordu. Bu nedenle de Meclis vezirleri, sevgili padişahlarının huzurunu bozmamayı en büyük görevleri olarak düşünüyorlardı. Fakat sınırlarda yine kavgaya engel olamıyorlardı. Batı bölgesinde pek çok sefer birbirini takip ediyor. Düşmanlar bazı bölgeleri fethediyordu.

Sanki İstanbul fatihi Sultan Mehmet'in azmi, zekâsı kendinden sonraki dindar padişahın döneminde de kaybolmuyor; sönmez bir alev, sonsuz bir ruh gibi yaşıyordu. Herkes rahatlık istiyordu ama zamanla sıkıntılar art arda geliyordu. Hele Doğu bölgesi. Kan içinde, ateş zulüm içinde kıvraniyor, acı çekiyordu.

Akkoyunlu Devleti yıkılınca Şah İsmail bu devletten kalanların üstünde serseri, başıboş bir hükümdarlık kurdu.

Şah etrafında ağaç bile bırakmıyor, babasının ve dedesinin intikamını almak için acımasız askerleriyle sağına soluna deli gibi saldırıyordu. Kendi taraftarlarını bile, yemeğe çağırıyor, sonra büyük kazanlarda su kaynatıp bu insanları bu kazanlara atıyor ve yemek gibi haşlıyordu. Özbek padişahını savaşta yendi ve onun kafatasıyla şarap içti. Gerçekten de dünyada kötülükte kimseye benzemiyordu.

Bayezid Meclisi'nin yazar, sakın, iyi ahlâklı, dindar vezirleri onun vahşiliğini hatırlamaya bile dayanamıyorlardı. Bu acımasız Şah, bir gün mutlaka bizim sınırlarımızı da geçecek, doğu eyaletlerini fethetmek isteyecek. Bunu herkes biliyordu. Geçen yıl Zülkadriye⁴ hükümdarı Al'aüddevle'nin kızıyla evlenmek istedi. Al'aüddevle kızını vermedi.

Şah İsmail olumsuz cevap alınca çok öfkeleni; intikam için padişahın toprağından geçti. Savunmasız Zülkadriye topraklarına girdi, Diyarbakır, Harput kalelerini aldı. Al'aüddevle'nin oğlu ve iki torunu sarp bir dağa kaçtılar ama yakalanıp esir düştüler. Şah İsmail, bu zavallıları ateşte kızartıp kebab yaptı. Etlerini kuzu gibi yedi. Halk böyle bir vahşiliği doğuda yeni duyuyordu. Padişah savaş istemiyordu. Ankara'ya Yahya Paşa yönetiminde bir ordu göndermekten başka bir şey yapmadı. Bu şah hem

acımasız hem de kurnazdı. Osmanlı topraklarının işgali için özür diliyor, birbiri arkasına elçiler gönderiyordu. O dönemde Şehzade Yavuz Trabzon valisiydi. Babası gibi sabretmedi ve Tebriz sınırını geçti. Bayburt'a Erzincan'a kadar her tarafı alt üst etti hatta Şah'ın kardeşini yakalayıp esir etti. İsmail'in elçisi şimdi bu saldırıdan da şikâyet ediyordu. "Osmanlı topraklarına son girişimiz padişahın devletine karşı değil, sadece Alâüddeve'ye karşıdır", diyordu. İşte, Meclis bu kurnaz, bu acımasız kişiye göndermek için uygun bir elçi bulamıyordu. Çünkü, bu serseri Şah kendini Osmanlı padişahına denk zannediyor ve bütün doğuya hükümdar olmak istiyordu. Şüphesiz devlet temsilcisine birçok hakaretler yapması mümkündü. Kim bu hakaretlere karşılık verirse derisinin soyulması, vücudunun ucu sivri sopalara geçmesi ve vahşi bir şekilde ölmesi ihtimali büyüktü.

Başvezirin sağındaki, deminden beri, bir mezar taşı gibi hareketsiz, kırmızı tüylü başlık yerinden oynadı. Yavaş yavaş sola döndü:

-Ben tam bu elçilik için uygun bir adam biliyorum, dedi.

-Babası benim arkadaşımды ama devlet memurluğunu kabul etmez.

-Kim?

-Muhsin Çelebi.

Başvezir bu adamı tanımıyordu. Sordu:

-Burada mı oturuyor?

-Evet

-Ne iş yapıyor?

-Biraz zengindir. Vaktini okumakla geçirir. Tanımazsınız efendim. Hiç devlet büyükleriyle görüşmez. Yüksek bir rütbe istemez.

-Niye?

-Bilmem ama belki "yüksek rütbenin sorumluluğu var" diye.

-Tuhaf...

-Fakat çok cesurdur. Doğrudan ayrılmaz. Ölümden korkmaz, çekinmez. Birçok defa savaşa gitmiştir. Yüzünde kılıç yaraları vardır.

-Bize elçi olmaz mı?

-Bilmem.

-Bir kere kendisini görsek...

-Bilmem çağırınca yanınıza, ayağınıza gelir mi?

-Nasıl gelmez?

-Gelmez işte... Dünyaya karşı bir sevgisi yoktur. Ona göre zengin de fakir de birdir.

-Devletini sevmez mi?

-Sever zannederim.

-O halde biz de kendimiz için değil, devletine hizmet için çağırırız.

-Tecrübe buyurun efendim.

Başvezir, o akşam yardımcısını Muhsin Çelebi'nin Üsküdar'daki evine gönderdi. Devlete, millete dair bir işi kendisiyle konuşmak için, yarın mutlaka çekinmeden gelmesini istiyordu. Sabah namazından sonra başvezir, sarayının erkekler bölümünde, Hint kumaşından ağır perdeli, küçük, yarı karanlık bir odadaydı. Elindeki kâğıtları okuyorken, Muhsin Çelebi geldi, diye haber verdiler.

-Buraya getirin, dedi.

İki dakika geçmeden odanın beyaz parlak süslü ceviz kapısından kalın bıyıklı, iri, uzun boylu, neşeli bir adam girdi. İnce siyah kaşlarının altında iri gözleri parlıyordu. Belindeki silahlık boştu. Başvezir etrafındakilerin, önünde diz çökmesine, eğilmesine alıştı, bir an onun da elbisesinin eteğini öpmesini bekledi. Mor kumaş kaplı koltukta, içi boş, küçük bir kafa gibi şaşkın şaşkın oturuyordu. Ziyaretçiler her zaman bu koltuğun gümüş süsünü öpüyordu ama Muhsin Çelebi öpmedi.

Başvezir hiçbir şey söyleyemedi. Böyle göğsü ilerde, başı yukarıda bir adamı ömründe ilk defa görüyordu. Önemli vezirler bile burada önünde eğilerek iki büklüm duruyorlardı. Muhsin Çelebi, gayet tabii bir sesle sordu:

-Beni görmek istemişsiniz, ne söyleyeceksiniz, efendim?

-Şey...

-Buyrunuz efendim.

-Buyur oğlum, şöyle bir otur da...

Muhsin Çelebi, çekinmeden, sıkılmadan, utanmadan, gayet tabii bir hareketle yerdeki mindere oturdu.

Başvezir hâlâ elindeki kâğıtlara bakarak içinden: "Bu nasıl bir adam? Acaba deli mi?" diye düşünüyordu. Hâlbuki... Hayır. Bu gayet olgun ve akıllı bir insandı. Gayet zengindi. Ne iyiye ne de kötüye muhtaç değildi. Çamlıca ormanının arkasındaki büyük çiftliğinde hayvancılık yapıyor, dürüstçe, kimseden yardım almadan yaşıyordu.

Fakirlerle, zayıflarla, kimsesizlerle ilgileniyor; sofrasında her zaman bir misafir oluyordu. Dindardı. Ama fanatik değildi. Din, millet, padişah aşkını kalbinde hissediyordu. Devletin büyüklüğünü, kutsallığını anlıyordu. Tek ideali: “Allah’tan başkasın önünde eğilmemek, kimseye köle olmamak”tı. Herkes onun bilgisini olgunluğunu biliyordu. İbn-i Kemal ondan bahsederken “Bana öğretmenlik yapar” diyordu. Şairdi. Fakat ömründe hiç insanları övmek için şiir yazmadı. Hatta böyle övgü şiirlerini okumadı bile.... Yaşı kırktan fazlaydı.

Zaman zaman önüne çok iyi fırsatlar çıkıyordu. Ama o bunlardan hiçbirini tercih etmedi. Bu altın kaldırımlı, çiçekli, cennet gibi nurlu yolların sonunda daima “kirli bir ilişki” oluyordu. Bunu iyi biliyordu. Onun gözünde “insanlık” çok önemliydi. İnsan, yeryüzünde Allah’ın elçisiydi. Allah, insana kendi ahlakını vermek istiyordu. Bu nedenle insan her varlıktan üstündü. Kuyruğunu sallaya sallaya efendisinin ayakkabısını yalamak bir köpeğe yakışabilir ama insana asla yakışmaz, diye düşünüyordu. Muhsin Çelebi, bazı insanlardan nefret ediyordu. Bunlar her türlü rezilliği kabul ederek, baş eğerek, hırsıyla yüksek rütbelere tırmanıyorlardı. Bu kölelerin kendilerine saygıları yoktu ve sürüngen hayvanlar gibi iğrenç yerlerde geziyorlardı. Hatta bunları görmemek için yıllarca insanlardan kaçtı. Yalnız savaş zamanlarında askere komutanlık yapmak için meydanlara çıkıyordu..

Başvezirin karşısında rahat ve doğal oturunca başvezir çok şaşırdı. Ama, kızmadı:

-Tebriz'e bir elçi göndermek istiyoruz. Bizim için sen gider misin, oğlum?

-Ben mi?

-Evet.

-Nasıl yani?

-Bu özelliklere sahip bir adam bulamıyoruz da...

-Ben şimdiye kadar devlet memurluğuna girmedim.

-Niçin girmedin?

Muhsin Çelebi biraz durdu. Düşündü. Gülümsedi:

- Çünkü ben boyun eğmem, yani kimsenin önünde eğilmem, el etek öperek ricada bulunmam, dedi. Hâlbuki zamanın devlet büyükleri hep bu görevlere boyun eğerek, el etek öperek, her türlü ikiyüzlülük ve **yalakalık**⁵ yaparak gelirler. Bu nedenle de daima bu kötü geçmişli aşağılık insanları işe alırlar. Devlet büyüklerinin yakın arkadaşları, gözdeleri, koruması altındakiler, hep aşağılık, ikiyüzlü, ahlâksız, yalaka

insanlardan oluşur. Doğru dürüst, kendine saygılı, özgür ruhlu, vicdan sahibi bir adam görürlerse hemen öfkelenirler ve yok etmeye çalışırlar.

-Gedik Ahmet Paşa niçin öldürüldü, Paşam?

Başvezir yavaşça dişlerini sıktı. Gözlerini kıstı. Elindeki kâğıdı sıktı. Sinirlenemiyordu. Oysa sinirlenince yanakları titriyordu. Şimdi de yanakları titremeye başladı. Ne vezirken ne de beylerbeyi iken etrafındakilerden kimse böyle dosdoğru konuşamıyordu. Tekrar "Acaba deli mi?" diye düşündü. Deli değilse bu ne kabalıktı. Bu derece kabalık, "devlet düzenine" aykırı değil miydi? Gözlerini daha fazla kıstı. İçinden, "Şunun başını kestirsem..." dedi. Tam görevlileri çağırmak için ağzını açıyordu. Aniden vicdanında bir ses duydu. "İşte, sen de aynı ikiyüzlü, yalaka memurlar gibi serbest, doğru bir sözü kabul edemiyorsun!

Sen de karşında dürüst bir insan değil, ayaklarının altında bir köpek, aşağılık davranışlara boyu egecek, bir yalaka, bir alçak istiyorsun!" Kısık gözlerini açtı. Elindeki kâğıdı yanına koydu. Tekrar Muhsin Çelebi'ye baktı.

Adamın alnının ortasında geniş bir kılıç yarası vardı ve bu yaranın izi parlıyordu. Kırmızı yanakları, yeni traşlı beyaz kalın boynu, biraz büyükçe, eğri bir burnu, başında ince kumaştan bir başlık vardı. Aynı **Şehnâme**⁶ kitaplarının sayfalarındaki eski kahraman resimlerine benziyordu.

Evet, bu canlı kahraman kılıç darbeleriyle bile yere düşmüyordu. . Merhametli başvezir, gururu ile vicdanının sesini yok etmedi. "İşte bu adam tam bize göre..." dedi. Bu kadar korkusuz bir adam devletine, milletine hakareti kabul etmez, ölümden korkarak, bu hakaretlere sessiz kalmaz, eyvallah demez diye düşündü.

Başlığımı hafifçe salladı:

-Seni Tebriz'e elçi göndereceğiz.

Muhsin Çelebi sordu:

-Yanınızda çalışan bu kadar görevli memurlar, sekreterler, hocalar var. Niçin onlardan birini seçmiyorsunuz?

-Sen Şah İsmail alçağı kim biliyor musun?

-Biliyorum.

-Devletini seviyor musun?

-Seviyorum.

Hâkim başvezir başını kaldırdı. Arkasına dayandı:

-Öyleyse, dedi, bu alçak “elçinin suçu olmaz” kuralını kabul etmez. Bizimle yarışmak istemektedir. Savaş alanlarında bize bir şey yapamaz. Bunu elçimize yapmak ister. Büyük bir ihtimal önce acı çektirir sonra öldürür. Çünkü Allah'tan korkusu yoktur. Hâlbuki elçimize hakaret, devletimize hakarettir. Bize işte öyle bir adam lazım ki hakaretlerden, ölümden korkmasın. Bu hakaretleri aynıyla o alçağa iade etsin. Devletini seversen sen bu fedakârlığı kabul edeceksin!

Muhsin Çelebi hiç düşünmedi:

-Ettim efendim, fakat bir şartla, dedi.

-Ne gibi?

-Mademki bu bir fedakârlıktır, fedakârlık ücretle olmaz. Gönüllü olur. Devlete karşı ücretli bir fedakârlık, ne olursa olsun gerçekte kişisel bir kazançtan başka bir şey değildir. Ben maaş, rütbe, ücret falan istemem. Gönüllü olarak bu hizmeti yaparım. Şartım budur!

-Fakat oğlum, bu nasıl olur? Onun elçisi gayet şık ve pahalı elbiseler giyyordu. Atları, hizmetlileri mükemmeldi. Bizim elçimizin atlarının, hizmetlilerinin, elbiselerinin daha muhteşem, daha gösterişli ve pahalı olması gerekir. Bunlar için mutlaka hazineden sana birkaç bin altın vereceğiz.

Muhsin Çelebi döndü. Önüne baktı. Sonra başını kaldırdı:

-Hayır, dedi, hazineden bir kuruş almam. Gerekli muhteşem takımlı atları, süslü hizmetlileri ben kendi paramla hazırlayacağım. Hatta...

Başvezir gözlerini açtı.

-Hatta üstüme çok pahalı ve şık bir kıyafet giyeceğim. Bu kadar pahalı bir kıyafeti Şah İsmail ömründe asla göremez.

-Ne giyeceksin?

-Gümüştü Toroğlu'ndaki, ipeği Hint'ten, şeritleri Venedik'ten gelme “Pembe İncili Kaftan”ı alacağım.

-Ne... O kadar parayı nerede bulacaksın, oğlum?

Başvezir şaşırmakta haklıydı. Pembe inciler dünyada çok nadir bulunuyordu ve bu kaftanın üstü pembe incilerle süslüydü. Bu nedenle İstanbul'da herkes bu ünlü kaftanı biliyordu. Vezirler, elçiler, padişaha hediye etmek için Toroğlu'ndan kaftanı satın almak isteyince, o da kaftanın fiyatını artırıyordu.

Muhsin Çelebi, bu meşhur kaftanı nasıl alacak, anlattı:

-Çiftliğimle, hayvanlarımı, evimi daha sonra almak üzere satacağım; tüccarlardan on bin altın borç alacağım.

İki bin altın atlarla hizmetlilere harcayacağım. Geriye kalan sekiz bin altına da bu kaftanı alacağım.

Başvezir bunu hiç mantıklı bulmadı.

-Geldikten sonra bu kaftan senin işine yaramaz. Sadece gösteriş için giyilir. Sen bunun için bütün mallarını satacaksın. Fakir olacaksın, dedi.

Muhsin Çelebi:

-Hayır. Kaftanı sekiz bin altına alacağım. Altı ay sonra Toroğlu benden yedi bin altına geri alır. Yedi bin altınla ben çiftliğimi kurtarırım. Diğer borçlarımı ödeyemezsem, babamdan hatıra kalan hayvan çiftliğim devlete feda olsun... hiç önemli değil. Devletten hep almalıyım ya... Biraz da verelim! diye cevap verdi.

Muhsin Çelebi konuşmaya devam ediyor, başvezirin hayreti büyüyordu.

İşte, saygısız, kendini bilmez bir hükümdara göndermek için en uygun adam buydu. Başvezir gülüyor, ağır başlığını sallıyordu. Meclisin nazik, korkak, hesapçı üyeleri canlarını mallarını çok seviyorlardı. Bunlardan biri elçi gitse, devletinin onurundan daha fazla kendi kazancını düşünür ve hakaret görse bile itiraz etmez, diye düşündü. Başvezir, Muhsin Çelebi'yi yemek ikram etmek istedi. Ama ikna edemedi. Muhsin Çelebi giderken başvezir ona girişe kadar eşlik etti.

Altı ay içinde Muhsin Çelebi büyük çiftliğini, hayvanlarını, evini, dükkânını, bahçesini, tarlasını geri almak üzere sattı. Tüccarlardan para topladı. Atlarını, hizmetlilerini hazırladı. Bunların hepsi gerçekten muhteşemdi. Eşi benzeri yoktu. Dönüşte yedi bin liraya iade etmek şartıyla Toroğlu'ndan meşhur Pembe İncili Kaftan'ı da aldı. Genç karısıyla iki küçük çocuğunu akrabasından birinin evine bıraktı. Ellere altı aylık masrafları için para verdi. Sonra padişahın mektubunu cebine koyarak yola çıktı. Bölge bölge ilerliyorlardı. Onlarla birlikte bu yeni elçinin gösterişi ve incili kaftanının şöhreti bütün Anadolu'dan geçerek Şah İsmail'in bölgesine ulaşıyordu. Muhsin Çelebi bir gün Tebriz kalesine büyük bir gösterişle girdi. Bu küçük başkent in süse, gösterişe, renge, süs eşyalarına meraklı halkı İstanbul elçisinin kaftanını görünce şaşkınlıkla. Şehir, saray, bütün her yer kaftanın hikâyesiyle doldu. Şah İsmail "Pembe İnci"yi yalnız masallarda duyuyor, daha nasıl şeydir bilmiyordu. Bu zengin elçinin

pembe incileri vardı ama kendisi bu incileri tanımıyordu bile. Bu yüzden elçiye karşı derin bir öfke hissetti. Ona hakaret etmeye karar verdi. O gelmeden önce, tahtının arkasına cellatlarını koydu. Tahtın önündeki ipek minderleri ve küçük halıları kaldırdı. Sağında vezirleri, solunda savaşıları duruyordu.

Muhsin Çelebi geniş mermer kemerli açık kapıdan rahat adımlarla girdi. Yürüdü. Baş her zaman ki gibi yukarıda, göğsü her zaman ki gibi ileride idi. Cebinden padişahın mektubunu çıkarıp öptü. Başına koydu. Sonra altın tahtındaki Şah'a mektubu uzattı. Şah kırmızılı, yeşilli, mavili, morlu, ipekten kumaşların, gümüşlerin içinde vahşi ama sessiz bir kuşa benziyordu. Ayağı öpülmeyince Şah öfkesinden kıpkırmızı oldu.

Gözlerinin beyazları kayboldu. Mektubu aldı. Muhsin Çelebi tahtın önünden ayrılınca şöyle bir etrafına baktı.

Oturmak için etrafta bir şey yoktu. Gülümsedi. İçinden “Beni ayakta, saygıya mecbur etmek istiyorlar galiba...” dedi. Bir an düşündü. Bu hakarete nasıl karşılık vermeliydi? Hemen üstündeki Pembe İncili Kaftan'ı çıkardı. Tahtın önüne, yere koydu. Şah İsmail, vezirler komutanlar, aptal aptal, ona hayretle bakıyorlardı. Sonra bu çok kıymetli kaftanın üzerine oturdu. İnce, dev ve ejderha resimleriyle süslü odada Muhsin Çelebi'nin kuvvetli sesi yankılandı:

-Kara Han neslinden büyük padişahımdan mektup getirdim, diye haykırdı. Dünya var olduğundan beri onun neslinden hiç kimse köle olmadı. Hepsi padişah, hepsi hükümdardır. Yaratılıştan beri nesli hükümdar bir padişahın elçisi, hiçbir yabancı padişah karşısında ayakta durmaz. Çünkü kendi padişahı kadar dünyada soylu bir padişah yoktur. Çünkü.....

Muhsin Çelebi kaba Türkçesiyle konuşmasını yaparken, Şah kızarıyor, sararıyor, morarıyor, elindeki mektubu heyecandan açamıyor ve tir tir titriyordu. Muhsin Çelebi'nin söylediklerini tam olarak anlamıyordu. Çünkü Farsçayı iyi bilmiyordu⁷. Tahtının arkasındaki cellatlar ise kılıçları hazır bekliyorlardı. Muhsin Çelebi bağırdı, çağırdı. Yakınındakiler, vezirler, cellatlar, savaşılar hükümdarlarının sabrına, tahammülüne şaşıyorlardı. Hatta içlerinden birkaçı mırıldanmaya başladı. Muhsin Çelebi, sözü bitince izin falan istemedi, kalktı. Kapıya doğru yürüdü. Şah İsmail dondu, taş gibi oldu. Bu gün tek bir Türk'ün ateşli bakışları onun gururunu eritmeye yetti. Daha sonra Çaldıran Savaşı'nda⁸ bu gurur tamamen yok oldu.

Muhsin Çelebi dışarı çıkarken Şah kendi gibi şaşkın olan yanındakilere:

- Şunun kaftanını veriniz, dedi.

Savaşçılardan biri koştu. Tahtın önündeki kaftanı aldı. Türk elçisine yetiştirdi:

-Buyurun. Kaftanınızı unutuyorsunuz.

Muhsin Çelebi durdu, güldü. Çıkış kapısına doğru dönerek Şah'ın duyabilmesi için yüksek bir sesle:

-Hayır, unutmuyorum. Onu size bırakıyorum. Sarayınızda büyük bir padişah elçisinin oturması için bir minderiniz, küçük bir halınız bile yok! Hem bir Türk bir şeyi yere koyunca onu bir daha giyemez. Bunu bilmiyor musunuz? dedi.

Geçtiği yollardan gece gündüz atını hızlıca sürerek döndü. Muhsin Çelebi'nin cebinde hiç parası kalmadan Üsküdar'a geldi. Süslü hizmetlilerine dedi ki:

-Çocuklarım, atlarınızı, onların örtü ve takımlarını, üstünüzdeki elbiseleri, belinizdeki süslü silahları size hediye ediyorum. Bana hakkınızı helal ediyor musunuz?

-Ediyoruz.

-Ediyoruz.

-Anamızın ak sütü gibi helal olsun, dediler.

Bu cevabı alınca onları gönderdi. Derin bir nefes aldı. Evine uğramadan, deniz kıyısına koştu. Bir kayığa bindi.

Başvezirin evine gitti. Mektubu Şah'a verdim. Hiçbir hakarete uğramadım. Şah'ın iznini istemeden, haber vermeden kalkıp İstanbul'a döndüm, dedi.

Zaten başvezir "O görevini tam anlamıyla yapar", diye düşünüyordu. Yollara, beyliklere, kabilelere ait bazı şeyler sordu. Çelebi kalkıp gidecekken:

- Ben satın almak istiyorum, oğlum, kaftanın burada mı? dedi.

-Hayır, getirmedim.

-Acemistanda⁹ mı sattın?

-Hayır, satmadım.

-Çaldırdın mı?

-Hayır.

-Ya ne yaptın?

-Hiç!

.....

Başvezir ısrar etti, tekrar tekrar sordu. Kaftana ne oldu, bir türlü anlayamadı. Muhsin Çelebi, davranışı için övgü beklemiyordu. O kadar basit bir insan değildi. Akşam Üsküdar'a döndü. Ertesi günü Gümüşçü Toroğlu yedi bin altına kaftanı geri almak için geldi. Ona da kaftana ne oldu, söylemedi.

İstanbul meraklıydı ama hiç kimse, Muhsin Çelebi meşhur Pembe İncili Kaftanı "nasıl, nerede, niçin" bıraktı, öğrenemedi. Tebriz sarayındaki macera, tarihin karanlığına karıştı, sır oldu. Fakat eski zengin Muhsin Çelebi, borçlarını verip çiftliğini, hayvanlarını, mallarını kurtaramadı. Elçilikten hatıra atı ile değerli takımını satıp Kuzguncuk'ta minicik bir bahçe aldı. Onu ekip biçti. Ailesinin çocuklarının ekmeğini çıkardı, evinin gelirini sağladı. Ölünceye kadar Üsküdar pazarında sebzeçilik yaptı. Pek fakir, pek acı, pek yoksun bir hayatı oldu. Ama yine ne kimseye boyun eğdi, ne de bütün servetini bir anda yere atmakla ilgili fedakârlığını anlatarak boşu boşuna övündü!

Açıklamalar:

- 1.Paşa: Osmanlı Devleti dönemindeki, yüksek sivil memurlara ve albaydan üstün rütbedeki askerlerin unvanı.
- 2.Cirit: At koşturup birbirine değnek (uzun sopa) atarak takım hâlinde oynanan oyun.
- 3.Tasavvuf: 1. Dini ve felsefi bir akım. Allah'ın özelliklerini ve evreni "varlıkta birlik" anlayışı ile açıklar.2.Yaşam tarzı. Kur'an'da olan ve peygamberin hayatında örnekleri olan davranışları yapma gayreti.
- 4.Zülkadriye: Bu günkü Türkiye'deki Maraş ili.
- 5.Yalakalık: Etrafındaki kişilere aşırı saygı ve hayranlık gösterip kendine fayda sağlamaya çalışmak. Dalkavukluk.
- 6.Şehnâme: 1.Bu eserlerde hükümdarların özellikleri, üstün başarıları şiir biçiminde anlatılır.2. Firdevsî'nin eseridir. Eski İran efsaneleri anlatılır. Şiir biçimindedir.
- 7.Şah İsmail Azeri Türkçesi ile konuşuyordu bu nedenle Muhsin Çelebi'nin söylediklerini tam olarak anlayamıyordu.
- 8 Burada Çaldıran Savaşına gönderme yapılmaktadır. Çaldıran Savaşı: Osmanlı padişahı I. Selim ile Şah İsmail arasındaki savaş. Bu savaş 1514 yılında Çaldıran ovasında yapıldı. Savaşı Osmanlılar kazandı. Bu savaştan sonra Şah İsmail ölünceye kadar başka bir savaş yapmadı.

9.Acemistan: Bu günkü İnan. Bazı kaynaklarda Horasan ve Türkistan'da bu bölgede yer almaktadır.

EK 4. Uyarlanmış Metin Uygulama Soruları ve Katılımcı Cevapları

1. Aşağıdakilerden hangisi gidecek elçinin özelliklerinden değildir? (3 puan)
 - A. Açık sözlü olması
 - B. Ölümden korkmaması
 - C. Hakaretlere boyun eğmemesi
 - D. Az konuşması

2. Bayezid-i Veli'nin karakter özelliklerindendir? (3 puan)
 - A. Kitap okumaktansa cirit oynamayı sever.
 - B. Ata binmektense ilimle, hikmetle vakit geçirir.
 - C. Cesur bir savaşçı olsa da genel olarak sakindir.
 - D. Muharebe ortamlarında bile şiirle, tasavvufla meşk eder.

3. Şah İsmail aşağıdakilerden hangisine zarar verdi? (3 puan)
 - A. Muhsin Çelebi'ye
 - B. Özbek padişahına
 - C. Yahya Paşa'ya
 - D. Şehzade Yavuz'a

4. Başvezir elindeki kâğıdı neden buruşturdu? (3 puan)
 - A. Çünkü Muhsin Çelebi'ye cevap veremiyordu.
 - B. Çünkü Muhsin Çelebi'nin söylediklerini düşünüyordu.
 - C. Çünkü ilk defa biri açıkça düşüncelerini söylüyordu.
 - D. Çünkü onun cesaretinden korkuyordu.

5. Elçi olarak gitmeyi Muhsin Çelebi hangi şartla kabul ediyor? (3 puan)
 - A. İyi giyimli, gösterişli bir grupla gitmek.
 - B. Askerler, atlar ve kıyafet için para almak.
 - C. Döndükten sonra sarayda yaşamak.
 - D. Devletten ücret almamak .

6. "O halde bizden elçi gidecek adamın çok _____ olması lazım!"
Yukarıdaki boşluk için aşağıdakilerden hangisi getirilemez? (3 puan)
- E. Cesaretli
 - F. Korkusuz
 - G. Gözü pek
 - H. Korkak
7. Başvezir, Muhsin Çelebi kaftanı almak isteyince neden şaşırıyor? (3 puan)
- E. Kaftan çok pahalıdır.
 - F. Kaftan çok gösterişlidir.
 - G. İstanbul'da herkes kaftanı biliyor
 - H. Kaftan Venedik'ten geliyor.
8. Muhsin Çelebi neden kaftanı Acemistan'da bırakıyor? (3 puan)
- E. Şah İsmail'e hediye eder.
 - F. Orada yere serdiği için geri almaz.
 - G. Padişahın emrine karşı gelemez.
 - H. Toroğlu ile anlaşması o şekildedir.
9. Muhsin Çelebi Pembe İncili Kaftan'a ne olduğunu neden kimseye söylemiyor? (3 puan)
- E. Kimsenin onu bu durumla hatırlamasını istemez.
 - F. Padişahın ona ve ailene yardım etmesini istemez.
 - G. Şah İsmail'in hareketi onun gururunu incitir.
 - H. Kimsenin onun hareketini konuşmasını istemez.
10. Aşağıdakilerden hangisi Üsküdar'a döndükten sonrası ile ilgili yanlış bir bilgidir? (3 puan)
- E. Durumu hakkındaki konuşmalar onu üzdü.
 - F. Ailesiyle birlikte yeni bir hayata başladı.
 - G. Yanındaki kişilerle görüşüp her şeyi onlara bıraktı.
 - H. Tüm varlığından vazgeçip hayata sıfırdan başladı.

11. Muhsin Çelebi hakkındaki bilgilerden hangisi yanlıştır? (3 puan)

- E. Daha önce savaşa katıldı.
- F. Yardımseverdir, kimseye boyun eğmez.
- G. Sürekli devlet işinde çalıştı.
- H. İyi bir aile babasıdır.

12. Muhsin Çelebi'nin fizikî görünümü nasıldır? (3 puan)

- E. Bıyıklı, iri ve neşeli bir adamdır.
- F. Alnın ortasında dar bir kılıç izi vardır.
- G. Başu dik, gururlu ve kendinden emindir.
- H. İnce siyah kaşlı kapkara gözlüdür.

13. Muhsin Çelebi ile ilgili bilgiler doğru mu, yanlış mı? İşaretleyiniz. (12 puan)

	DOĞRU	YANLIŞ
1. Devlet memuriyeti kabul etmez.		
2. Padişahın yoldaşdır.		
3. Kibirli biridir, kimseyle konuşmaz.		
4. Kimsenin emrini dinlemez/dikkate almaz.		
5. O hizmet etmeyi sever.		
6. Üsküdar'daki evinde görüşmeyi kabul eder.		

14. Pembe İncili Kaftan metninde aşağıdakilerden hangileri vardır, hangileri yoktur?
(12 puan)

	VAR	YOK
1. Muhsin Çelebi'nin hayatında ne gibi değişiklikler oldu?		
2. Başvezirin Şah İsmail hakkındaki düşünceleri nelerdir?		
3. Şah İsmail'in elçiye cevabı ne oldu?		
4. Saray halkının Muhsin Çelebi hakkındaki düşünceleri nelerdir?		
5. Muhsin Çelebi'nin ailesinin bu durum karşısındaki tavrı ne oldu?		
6. Pembe İncili Kaftan'ın başına ne geldi.		

15. Muhsin Çelebi'nin insana değer vermesinin sebebi nedir? Açıklayınız. (3puan)

Bilgi Transferi Soruları:

16. Aşağıda, tabloda karakterlerle ilgili bilgiler ve karakterler yer almaktadır. Bu karakterlerle ilgili bilgileri, tablodaki kişilerle eşleştiriniz. (15 puan)

Lütfen alıştırmayı hikâyeye bakmadan yapınız.

	Şah İsmail Safevi	Bayezid-i Veli	Alâüddevle	Şehzade Yavuz	Başvezir
1.Zalim, kurnaz, gaddar bir türedi.					
2.Karşısındakilerin abartılı saygı göstermelerine alışkın.					
3.Babası gibi sabırlı değil.					
4.Zülkadriye hâkimi.					
5.Ata binmekten, cirit oynamaktan, silah kullanmaktan ziyade, kitapları sever.					

19. Hikâyede sözü edilen, mekânlarla ilgili özellikler ve mekânlar tabloda yer almaktadır. Hangi özellik hangi mekâna aittir, işaretleyiniz.

Lütfen alıştırmayı, hikâyeye bakmadan yapınız. (9 puan)

	Divân	Başvezirin Odası	İsmail'in Sarayı
1. Büyük kubbeli, serin,			
2. Beyaz parlak süslü ceviz kapı.			
3. Altın bir taht			

20. Aşağıdaki boşlukları doğru eklerle doldurunuz. (13 puan)

Lütfen alıştırırmayı, hikâyeye bakmadan yapınız.

- a) Biz onun sırmalara, altınlara, elmaslara süslü elçisine, padişahımız....(1) eli....(2) öptürmedik.
- b) Bununla beraber sınırlar....(3) yine kavga....(4) engel olamıyorlardı.
- c) Ankara'.....(5) Yahya Paşa yönetiminde bir ordu göndermekten başka bir şey yapmadı.
- d) Demin.....(6) beri, bir mezar taşı gibi hareket...(7) duran, kırmızı tuğlu kavuk yerinden oynadı.
- e) Muhsin Çelebi, çekin.....(8) sıkıl.....(9), gayet tabii bir hareketle yerdeki mindere oturdu.
- f) Yalnız savaş zamanlarında askere komutan...(10) için meydanlar.....(11) çıkardı.
- g) Doğru dürüst, kendine saygılı, özgür ruhlu, vicdan sahibi bir adam görürler....(12) , hemen öfkelenirler ve yok etme.... (13) çalışırlar.

CEVAPLAR

LİNK:https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=WyxvJNxuUk66mjFHJ6xQSfXGZd4NnfFORltAILPja_IUQk1TUKIzSFZQUENPRFNPUTdTWjNVV01XMy4u

EK 5. Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları

	Başlangıç	1. Ünite	2. Ünite	3. Ünite	4. Ünite	5. Ünite	6. Ünite
A1	Alfabe Sayılar Saat kaç? Kaç lira? Ne kadar? Günler Aylar Mevsimler Günlük İfadeler Neredesin? Ne iş yapıyorsun?	Türk alfabesi Bu-şu-o Kim?-Ne? Çoğul eki(-lAr) Soru eki(ml) Burası neresi? Nerelisin?	Bulunma durumu (-DA) Var-yok Sayılar Kaçınıcı? İsim cümleleri Yok/değil	Şimdiki zaman Yönelme durumu(-(y)A) Uzaklaşma durumu (-DAn) -mAk istemek İzin rica cümleleri	İyelik ekleri Ülke, millet, dil adları Kendi, hep Belirtme durumu (-(y)l)	Saatler -Dan -(y)A kadar Belirli Geçmiş Zaman -DAn önce/-DAn sonra -mAdAn önce/-Dİktan sonra -DAn beri/-Dİr Zaman Zarfları	İsim tamlamaları -ki eki Karşılaştırma (daha, en) Soru eki mi?
A2		Emir kipi İstek kipi Yapım ekleri (-Il, -slz, -llk)	Belirli geçmiş zaman İsim cümlelerinde belirli geçmiş zaman. Bağlaçlar (çünkü, bu sebeple, bu nedenle, bunun için) ile	Gelecek zaman İsim cümlelerinde gelecek zaman Karşılaştıma (gibi, kadar)	Belirsiz geçmiş zaman Pekiştirme sıfatları Küçültme ekleri (-Clk, -CA) Doğrudan anlatım (diye) Bağlaçlar (hem, ne, ya, ya)	Geniş zaman Rica etme -mAktA Geniş zamanın çeşitli kullanımları -Dİr eki	Yeterlilik fiili (-(y)Abil) Yeterlilik fiilinin fonksiyonları Zarf-fiiller(-(y)lp, -mAdAn) Yeterlilik Fiillerinin olumsuz Kullanımları
B1		Zarf-Fiiller -(y)ArAk, -(y)A -(y)A Şimdiki Zaman Hikâyesi Zarf-Fiiller (-(y)ken)	İsim-Fiil Ekleri -mAk/-mA) İsim-Fiil Ekleri -(y)lş) Emir Kipinde Dolaylı Anlatım	Gereklilik Kipi Gereklilik Kullanımları (gerek/ lazım/ zorunda/mecbur) Gereklilik Kipinin Hikâyesi	Zarf-Fiiller -(mAk için/ -mAsl için/ -mAk üzere) Zarf-Fiiller mAktAnsA -mAslnA rağmen) Zarf-Fiiller (-A rağmen / -sA bile)	Dilek Kipi Dilek Kipinin Hikâyesi Şart Kipi – se, -sa Zarf-Fiiller (-InCA, -lr -mAz)	Şart Kipi Şart Kipinin Hikâyesi Zarf-Fiiller (-DİğIndAn beri, -(y)All, -Dİ, -(y)All) Yoksa
B2		İşteş Fiil Dönüştürme Fiil	Edilgen Fiil Tarafından / -CA Zarf-fiiller (-Dİğl /	Sıfat-fiiller (-(y)An) Sıfat-fiiller (-DİK, -(y)AcAK)	Ettirgen fiil Zarf-fiiller (-Dİğl)	Fiil ve İsim cümlelerinde dolaylı anlatım	Bağlaçlar(oysaki, hâlbuki, meğerse,

		Zarf-fiiller (-IncA, Ir - mAz) Zarf-fiiller -DlkçA -Dİğl sürece	AcAğl zaman / sırada / DİğIndA (-IncAyA kadar/ dek/ değin, -AnA kadar / dek/değin)	Sıfat-fiiller (- (l/A)r/ -mAz/ - mlş)	/AcAğl için, - DİğIndAn dolayı, - DİğIndAn) Edatlar (Artık-Sanki-Bile)	Soru cümlelerinde dolaylı anlatım Gereklilik ve İstek Kipinde cümlelerinde dolaylı anlatım	mademki, ne var ki, ne yazık ki, neyse ki) Bağlaçlar (dA) Bağlaçlar(üstelik, hatta, ayrıca, bununla birlikte, bununla beraber, üstelik, hatta, bunun yanı sıra)
--	--	---	--	---------------------------------------	--	---	--

EK 6. Etik Kurulu Raporu ve İzin Belgesi.

Evrak Tarih ve Sayısı: 09.06.2021-43

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	03/06/2021	Karar Sayısı	05/08
--------------	------------	--------------	-------

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi-Dekan V. - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO- Müdür V. - Üye
Prof. Dr. Hasan BACANLI / Eğitim Fakültesi-Dekan V. - Üye
Prof. Dr. Mustafa ALTUNDAĞ / İslami İlimler Fakültesi-Dekan - Üye
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK / Edebiyat Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Sefa SAYGILI / Edebiyat Fakültesi - Üye
Dr. Öğr. Üyesi Eyup Sabri KALA / Hukuk Müşaviri - Raportör

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 03.06.2021 tarihinde saat 11:00'da toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2021-05/08 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yabancılara Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Sevcihan AHMET'in "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" Hikayesinin B1 Seviyesine Uygun Uyarlama Çalışması" isimli başvuru talebinin kabulüne, Toplantıya katılan üyelerinin oy birliği ile karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR Başkan

e-imzalıdır

Prof. Dr. Hasan BACANLI
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Sefa SAGILI
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Mustafa ALTUNDAĞ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK
Üye

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitü Müdürlüğü

Sayı : E-48135570-302.08.01-8974
Konu : Araştırma İzin Talebi (Sevcihan AHMET)

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜNE
Halkali Cd. No:2 PK:34303 Halkali-Küçükçekmece/İSTANBUL

Enstitümüzün Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yabancılara Türkçe Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı 190521012 numaralı öğrencisi Sevcihan AHMET, "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" Hikayesinin B1 Seviyesine Uygun Uyarlama Çalışması" konulu tez çalışması kapsamında hem özgün metin hem de uyarlanmış metin için hazırladığı uygulamayı İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi bünyesinde eğitim alan B1 seviyesini bitirmiş ya da B2 seviyesine henüz başlamış öğrencilere uygulamak istemektedir.

Söz konusu uygulama çalışması için adı geçen öğrencimize yardımcı olunması hususunda; Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Hanifi
VURAL Müdür V.

Ek:

- 1- Öğrenci dilekçesi
- 2- Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Kararı
- 3- Uyarlanmış Metin
- 4- Özgün Metin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSVHE1ELE Pin Kodu :52481

Belge Takip Adresi :

<https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=4692&eD=BSDHE11J5&eS=8974>

Adres:Merkez Efendi Mah. Mevlevihane Cad.Yenikapı Mevlevihanesi No: 25 Zeytinburnu / İstanbul

Ek.7. Uzman Görüşü Anketi

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN HİKÂYNİN DÜZEYLERİNE GÖRE DİL YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN ANKET

Bu çalışma Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı malzeme olarak kullanılacak hikâyeler için oluşturulan uyarlama yöntemlerinin yeterliliğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Ankette hikâyenin B1 düzeyi için hazırlanmış metni bulunmaktadır ve yaklaşık yarım saatinizi ayırmanız istenmektedir. Anket sonucunda elde edilen bilgiler yapmakta olduğum yüksek lisans tezi için kullanılacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Sevcihan Ahmet
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Yabancılar Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Öğrencisi

Lisans:	
Yüksek Lisans:	
Doktora:	
Diğer (açıklayınız)	

Bu eğitim-öğretim yılı sonunda B1 düzeyinde kaç farklı sınıfta çalışmış olacaksınız? _____

Aldığınız eğitim süresince aşağıda belirtilen alanlar konusunda ne kadar çalıştınız?

	Hiç	Genel bilgi düzeyinde	Yoğun olarak
Dil bilgisi			
Dil bilim			
Dil edinimi			
Edebiyat			
Türk Dili			
İkinci Dil öğretimi			

Aşağıda hikâyenin dilsel yeterliliğine ilişkin bir tablo bulunmaktadır. Hikâyeyi okuduktan sonra belirtilen ölçütler çerçevesinde hikâyeyi 1“kesinlikle yetersiz”, 2 “yeterli değil”, 3 “kısmen yeterli”, 4 “yeterli”, 5 “tamamen yeterli” olmak üzere puanlayınız.

Hikâyenin düzeylere göre sadeleştirilmesinde Yeni İstanbul ders kitabındaki dil bilgisi yapıları ve sözvarlığı temel alınmıştır.

Hikâyenin konusu gereği çıkarılamayan ancak sözvarlığında bulunmayan kelimeler ve tarihi göndermeler için hikâyenin sonuna açıklamalar eklenmiştir. Sözcük tanımları için Türk Dil Kurumu sözlüğünden yararlanılmıştır.

Girdi +1 hipotezine dayanarak hikâyede bazı deyimler ve mecaz anlamlara, o düzeyde öğretilmemiş olmasına karşın yer verilmiştir.

Bir düzeye göre hazırlanan hikâyenin, bir üst kurun başında okutulması planlanmaktadır. Söz gelimi, B1 düzeyindeki hikâyenin B2 düzeyinin başındaki öğrencilere verilmesi uygun görülmüştür.

“Pembe İncili Kaftan” hikâyesinin B1 düzeyi için uyarlanmış biçimini okudunuz. Hikâyeyi, tabloda belirtile ölçütler çerçevesinde değerlendirerek 1“kesinlikle yetersiz”, 2 “yeterli değil”, 3 “kısmen yeterli”, 4 “yeterli”, 5 “tamamen yeterli” olmak üzere puanlayınız.

Pembe İncili Kaftan							
Puan		1	2	3	4	5	
		Kesinlikle yetersiz	Yeterli değil	Kısmen yeterli	Yeterli	Tamamen yeterli	
Ölçütler	Dilsel Ölçütler	Sözdizimsel uygunluk					
		Biçimbilimsel uygunluk					
		Sözlüksel uygunluk (söz varlığı)					
	İlişkin Ölçütler	Bağdaşıklık (gönderim ve gösterim ilişkiler)					
		Tutarlılık metnin anlamsal / mantıksal bütünlüğü					
		Konu					
		Akıcılık					
		Sözlük					

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?